

Solfernus

Čtenářům se poprvé dostává do rukou úplná edice památky nazvané *Solfernus*, alternativně také *Život Adamův*. Staročeské zpracování památky založené na dosud neznámé latinské předloze se dochovalo v rukopisech z 15. století, edice je založena na rukopisu uloženém v Praze v Knihovně Národního muzea pod signaturou IV E 29. Česká literární historie *Solferna* řadí mezi duchovní, případně pekelné romány. V explicitu a dobových komentářích se dočítáme, že jde o knížku kratochvilného a užitečného čtení k výstraze křesťanským duším před chytrostí a zlostí ďábelskou; čtenář se v ní mohl srozumitelnou cestou seznámit se stvořením světa i člověka a získat poučení o morálce, teologických a právních otázkách. Zápletkou díla je spor padlých andělů s Bohem o jejich místo v nebi. Dějově bohaté a výrazně dialogické dílo psané v pestrém slohu obsahuje vyprávění o stvoření člověka a svržení andělů s nebe, o výpravě padlých andělů

do nebe, o životě Adama a Evy v ráji, na zemi
a o jejich pobytu v pekle.

Předloha: rukopis, Česko, Praha, Knihovna Národního muzea, sign.: IV E 29, 67r–154r

Elektronickou edici připravili: Barbora Hanzová (editorka), Boris Lehečka (kódování TEI)

Odpovědný redaktor ediční řady: Štěpán Šimek

Copyright © Barbora Hanzová, 2015

Copyright © oddělení vývoje jazyka Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., 2015

Copyright © Nakladatelství Academia, Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., 2015

E-mailový kontakt: vyvoj@ujc.cas.cz

Obálku navrhl Robin Brichta s použitím obrázku ze Snáře Vavřince z Březové (polovina 15. století, Moravská zemská knihovna v Brně, signatura Mk 0000.0014, fol. 1r). Při tvorbě knihy byla použita písma FreeSerif a FreeSans.

ISBN 978-80-86496-90-0 (PDF)

ISBN 978-80-86496-91-7 (EPUB)

Vydal Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.,
v Nakladatelství Academia.

Praha 2015.

Obsah

Solfernus.....	1
Souhrnná ediční poznámka.....	406
Komentář editora.....	412

Solfernus

[67r] Poněvadž všeliká múdrost od Pána Boha jest, zřiezenie všeliké slušné mocnosti slávy jeho spravují se, i nenie nepodobné, aby jeden druhého užíval v potřebnostech svých, neb Pán Bóh svět veškeren řádně a slušně způsobiti k své vůli ráčil jest a moc nade všelikým stvořením sobě ostavil jest, aby jeho moci ižádná jiná moc rovnati se nemohla. Svědomá věc zajisté všem jest, že každý užívá moci své, ale shuory jemu pójčené od otce světlosti a nižádný všech mocností síly sobě obdržeti nemóž kromě jediné, kterémužto všemohúcnost zuostavena jest, počátku nemajíc ani skonánie, kterúžto všemohúcností jiné síly se spravují. Já, zajisté z najhlúpějších a sprostných jeden a neumělý, poněvadž jiné řeči dospělost a umělost ode mne odstúpila jest, tak jednu řeč uměje, té ledva právě rozuměje, chtě naplniti vůli a rozkázanie všemohúcieho, což mohu v svém svědomí, abych hřivny své u mně dané bez užítka zase nenavrátil, práci a starost podniknúti

se umienil při skládání těchto knih. Ale ty, králi veliký, pane, poněvadž tobě dána jest čest a veliké panstvie a ty spravovati máš lid poddaný skrze múdrost svú, zajisté divné puotky mieti budeš, ne jako za času mladosti své, jenž si bez starosti chodil, čas svůj u veselí mařil, ale rozumnosti tvé protivnosti úmysla smucovati tě bude netoliko skrze moc nepřátelskú, ale skrze známé, přátely a služebníky tvé a rozum ani smysl tvůj k tomu stačiti nebude moci, jediné leč pomoc shuory dána bude skrze prosby a zaslúženie tvá. A pomni, že velikými věcmi vládneš od toho, jenž netoliko tě, ale vešken svět z ničehož stvořiti ráčil jest, a ze všeho toho počet máš učiniti, kterak a proč a kam a k kerému užitku jsi co vrátil a obrátil. A netoliko máš se řádně okázati v počtu bohatstvie tělesného, ale máš zjeviti a počet dáti Najvyššíemu z řeči své, co si kdy a kterak mluvil, dobře li čili zle, v časiach života svého. Protož budeš li sě Pána Boha báti, nebudeť umenšeno tobě všeliké dobré, ale dáť tobě Pán Bóh prospěch

a šťastie v dobrom a budeš kralovati v šťastí
a v bohatství. Nezapomínaj ta[67v]ké učiniti
spravedlnosti všelikého řádu a duostojenstvie
lidem, tak bohatému, jako chudému. Neb budeš li
spravedlivě živ, nebudeš viděn opuštěn ani sémě
tvé bude hledati chleba. Ale že sami ot sebe
nic mieti nemůžem, protož prosme, a budeť nám
dáno, tlučme, a budeť nám otevřeno vedlé řeči
spasitele, neb on tak milosrdný jest, že milosti své
od nižádného on neopustí, leč kto sám jej opustí,
a ještě nad tím lítost má. Ktož pro své hříechy
jej opustí i rozhněvá, i těch ještě hříšných prosí
a žádá, aby se k němu obrátili, jakož prorok die:
Navrať se, navrať se, Sunamitská, totiž duše každá
hříšná, a nerod' zapomínati mých milosrdenství.
I událo li by se kdy rozhněvati Pána, nestuoj dlúho
v hněvě božiem, ale želej a učíň pokánie, oznámě
duchovniemu zlost svú. Hotovť jest smilovati se
Pán, poněvadž sám řekl jest skrze proroka: Nechciť
já smrti hříšného, ale ať živ jest a obrátí se.
Ale však na milosrdenstvie božie hřešiti nerod',

tak aby úfaje, že milostivý jest, i hříechóv ostati nemienil, věda, jakož milosrdný, takéž spravedlivý jest. Neb skrze zúfalstvie mohl by upadnutí potom v nekonečné nekánie, kteréž vede k zatracení věčnému, i pomni na Pána Boha a onť neopustí tebe ve všech puotkách tvých. Ráno i večer pamatuj chváliti jméno jeho a nebud' ty lepší Davida, kterýž sedmkrát za den chválu vzdával jest Hospodinu a v noci jest nezapomínal jeho, neb^{a,1} die sám o sobě: Pamětliv sem já byl na jméno tvé i v noci, Pane. David zajisté, jakož sám vieš, král a pán byl jest veliký v bohactví a čest velikú maje a Buoh s ním mluvieše a slibováše jemu, že svého milosrdenstvie od něho nechce odjieti na věky. A on slovuom božím věřil jest, poněvadž neproměnitelná jsú, již jako jist byl jest svým spasením, avšak proto s bázní a neúfaje křehkosti své, řekl jest: Smiluj se nade mnú, Pane Bože, vedlé

^a *neb*] ne

¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 2v: *neb*

velikého milosrdenstvie tvého. A opět: Neodvracuj své tváři ode mne, milý pane, ale učiň uslyšitedlné ráno své milosrdenstvie a zjev mi cestu, kterou bych já choditi měl, a vysvobod' mě z mých nepřátel *etc.* A poněvadž David, král veliký jsa, nestyděl se jest služebníkem nazvati jeho, věru, ty, králi, ovšem u veliké cti jsi, nebud' lepší jeho, ale když u mše stojíš, [68r] pokoř se jemu a nechlub se v srdci svém z té cti, kteráž sě tobě děje, ale pokoř se s Jeronýmem, doktorem slavným, kterýž když viděl kněze, an s velebnú svátostí k němu přišel jest, zavolav i řekl jest: Ó milý Pane, zdali sem já lepší otcov našich, kteříž žádali sú viděti tvú svatú tvář, a roznemohše se zemřeli sú? A již pak sám ke mně, člověku hříšnému, přijíti ráčil jsi. Ó Pane, nejsem hoden, aby všel pod mů střechu, ale rci slovem a uzdravena bude duše má. I nevaž sobě toho lehce státi u slavné mše jeho, poněvadž tu divné a skryté věci se dějí, jichžto^{b,2}

^b *jichžto*] gichžto / gichžto

my věru doséháme, ale ne rozumem. I všech lehkostí té chvíle nechaj, ale s samým Bohem rozmlúvaj a po všecky dni života tvého dobrořeč Pánu a chval jméno jeho na věky, neboť jest veliký Pán Buoh náš a chvalitebný prieliš a velebnosti jeho nenie konce. Jestíť milostivý a milosrdný Pán, trpělivý a mnohé milosti, spravedlivý jest ve všech cestách svých, Pán svatý ve všech skutciech svých. Protož žádný čas nezapomínaj Pána Boha, pomni také na to, že on má moc umořiti a má moc obživiti. A žeť on odjímá duch kniežat a králův, onť jest najvyšší nade všiem světem. Ale zajisté o těch velebných skutciech Boha našeho, kteréž lidskému pokolení učinil jest, mně teskno nebylo by mluvití, ale lidem světským teskno učinil bych v poslúchaní, poněvadž zajista jasnosti tvé v jiných mých knihách o mraviech a o zprávě života tvého položil sem. Tuto nynie pro pamět krátce sem velmi dotekl niekoľiko kusóv

² na přelomu řádků

o duchovenství, jenž potom s pomocí jeho, jenž mě stvořil, knížky tyto tobě o tom psáti umienil sem pro pamět budoucí, neb již čas života mého blížíť se. I vie Pán úmysl můj, že žádám tobě nyní štěstie časného vedlé vůle jeho, abych potom viděl tě u věčném blahoslavenství, kteréhožto odměna^c žádna býti nemůže v častném životě. A žádaj s Bohem nesmrtedlným a neskonaným^{d,3} kralovati, neb přirozenie naše musí pominúti, ale přirozenie božie nikdy nemine s nižádné strany. Toť já viem, neb ty věci, kteréž z ničehož sú stvořeny, mohou pominúti. A ty věci stvořené, čím většie jsou, dobře mohou činiti. A tehdy, když nět[68v]co činie, mají příčiny skutečné. Ale když nedostatek trpí a z toho zle činí, což jiného činie, jediné marné věci, a mají příčiny nedostatečné. Také to viem, v kom bývá vuole zlá, že proto jest, že ji

^c *odměna*] od/mnena

^d *neskonaným*] snekonaným

³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 3v: *neskonaným*

chce; a když by jím nechtěl, nebyla by. A protože nedostatkův, totiž hříchův nepotřebných, hodná pomsta následuje, neb proti řádu přirozenému od něho, jenž jest svrchované dobré, odvrací^{e,4} se a přivínuje se k tomu, jenž menší jest. Neb zajisté neníť poškvřna zlata lakomství, ale člověka neprávě milujícího zlato, neb opustil jest spravedlnost, jenž nepřirovnale měla býti předložena nad zlato. Ani smilství poškvřna jest pěkných a libých osob a těl, ale poškvřna jest duší neprávě milujících tělesné žádosti, kterážto zmeškala se jest, nerozpomínající se na duchovní pěknější věci a libější, jenž nikdy nepominú, k nimžto máme se připravovati. Ani povýšení neb zvelebení poškvřna jest chvály lidské, ale duše neprávě žádající chválena býti od lidí, neb zavrhlá jest radu duše ta svědomie svého. Ani pýcha poškvřna jest dávajícího moc aneb moci

^e *odvracíje*] odwratie

⁴ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 4r: *odvracíje*

jeho, ale duše neprávě milující moc potupujíc
mocnějšieho^{f,5}, všech spravedlivých. I také skrze to
neprávě milují^{g,6} všeliké dobré přirozené; jestliže
se k tomu přikloní a přichýlí, i v dobrém,
budeť zlý a biedný, neb skrze tu milost bude
zbaven lepšího dobrého, Boha věčného. Neb která
odplata bude tobě? Protož varuj se neřádných
milostí v přirozených věcech, aby věčných mohl
dosáhnúti, a pro malé minulé i časné milosti tohoto
světa neroď sobě ztratiti milostí Boha věčného.
Neb která odplata tobě bude, by vešken svět získal,
a duši své uškodil? Neb bohatstvie zhynúti může,
ale duše nepomine na věky, poněvadž v Buoh
věří. A nepominule k obrazu a ku podobenství
svému všelikú duši stvořiti ráčil jest. Ale počátek
duše svůj má, poněvadž svědomo jest čtúcím
písma zákona božieho, že Pán Buoh den pátý

^f *mocnějšieho*] mocz nizffieho

⁵ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 4v: *mocnějšieho*

^g *milují*] mlu/wi

⁶ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 4v: *I také skrze to ktož neprávě miluje*

stvořil člověka z hlíny zemské a potom vdechl veň vdechnutie, dýchanie života, totižto vdechnutie, jenž v duši jest, aby neminulo na věky.

Ale před vlitím duše v tělo prvniego člověka ne[69r]bieše počátek duše žádné. I protož duše s tělem počátek svůj mají, ale skonanie nemají, poněvadž dobrých neb zlých věcí budú požívati vedlé zaslúženie svého na věky. Tak Pán Buoh shromáždil jest a stvořil z jednoho lidské pokolenie a rozmnožil, neb David pravil o tom a řka: Pane Bože, zachováš nás a ostréhati budeš nás od pokolenie tohoto na věky. Také potom jako by je i rozrazil, v kterýchžto jest bláznivé a nemilostivé umění a jimž nenie zachována žádná věčnost blahoslavenstvie, ihned potom pokládaje die: V okršlku nemilostivých choditi budú. Jako by mu zase řečeno bylo: Protož ty, Davide, poněvadž sobě předkládáš, že já zachovám vás, věrné své, od zatracenie věčného, a vieš, že nemilostiví v okršlku choditi budú, zatracenci, jichžto ty zbaven býti žádáš, což ty věříš, rozumieš

a poznávaš, i zdali zajisté má domněno býti brzo líbiti se Bohu člověka učiniti, kteréhož nikdy prvé před neskonalými věcmi stvořitel jest, nic nového přihoditi se může, v němžto pohnutelného nic není? Ihned jako by odpověděl, mluvě ku Pánu, die: Vedlé tvé milosti, milý Pane, rozmnožil si syny člověčie. A die: Rozumějte, lidé, čeho se domyšlovati máte^{h,7}, a co se vám líbí, domnějte se a hádajte se o to a nezpolehajte na rozum svůj. Ale ovšem vedlé výsosti tvé, kteréhožto nižádný z lidí poznati nemůže, skrze kterůž si rozmnožil^{i,8} syny lidské, velmi zajisté jest vysoké vtipovati se i vždycky býti člověka, kteréhož nikdy^{j,9} nestvořil jest, z kterého času najprv učiniti chtieti ani radú, ani vólí proměnití. Já zajisté

^h *máte*] mayi

⁷ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: *máte*

ⁱ *rozmnožil*] rozum/iel

⁸ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: *rozmnožil*

^j *nikdy*] niekdý

⁹ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: *nikdy*

jakožto Pána Boha nikdy^{k,10} Pánem nebýti praviti nesmiem. Též člověka nikdy prvé nebýti, až některého času prvniego člověka stvořeného býti nemám pochybovati. Ale když myslím kteraké věci neb způsoby, Hospodin vždycky byl by, jestliže vždycky^l stvoření nebylo jest. Něčeho potvrzovati obávám se, nebo sám vše patřím a psáno býti pomním, kto z lidí může věděti radu boží anebo kto bude mysliti, co by chtěl Pán? Neb zajisté my[69v]šlení smrtných báznivá a nejistá nalezení naše, zajisté porušitelné tělo obtěžuje duši, poníží zemeského požívání rozumu mnoho myslícího. Protož nerodí podávati rozumu svého v myšlení o všelikých věcech, kteréž Pán Buoh v svém tajemství^m zuostaviti ráčil jest, ale mieti víru prostú, upříemú ku Pánu a v hříších nestuoj. A což prositi budeš, staneť se. Také vieš a znáš

^k nikdy] nie/kdý niekdý

¹⁰ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 5v: nikdy

^l vždycky] wzdczky

^m tajemství] tag/emftwie

podstatu tělesenstvie člověčieho, jsúc poddáno psotám a biedám mnohým. A protož sami od sebe nic dobrého učiniti nemóžem, i utiekajmy se k těm, od kterýchž pomoc hodná a jistá nám dána býti móže. Jakožto najprvé té přeslavné panny a drahé královny, krále a pána najvyššieho matky, nikoli nezapomínaj, ale vždy za přímluvu jejie milosti žádaj. Nikdy neoslyší, kteráž povýšena jest také nade všecky kuory anjelské. Jenž já ovšem o jejie slavnosti nejsem hoden mluvit, nevěda ani uměje o také slavné panně mým poškrvněným jazykem pro mů nestatečnú hříšnost co k jejie cti hodného psáti, neb všie cti a chvály plna jest. I stud mě podjímá hříechóv mých o takové královně rozmlúvati. Protož ty, králi, když o ní mluvit budeš, pomni, aby velikú poctivost zachoval a s velikým studem Jejie Svatosti prosil, aby tě ráčila zbaviti zatracenie věčného skrze svú slávu přímluvú, poněvadž ona za lidské

pokolenie orodovati nepřestává. Potom¹¹ žádaj přimlavy archanjelův a anjelův, kteříž, v radách božích jsúce, poslové k lidskému pokolení bývají, ať ti také za tě se přimlívají. Pomni také na svaté apoštoly, jenž kniežata jsú před Hospodinem, aby i oni, tě znajíce, za tvé nedostatky prosili. Nezapomínaj také slavných mučedníkův božíchⁿ, jenž jako milostníci před tváří boží jsú, kteříž pro jméno jeho krev svú vylili sú, ať ti také za tě prositi rácie. Pros také svatých a duostojných zpovědníkův, kteříž mnohé úzkosti na svém těle pro božskou milost podnikše, trpěli sú, ať by oni svý[70r]mi prosbami tobě v tvých tesknostech pomocni ráčili býti. Zpomeň také na svaté a čisté panny a také na svaté vdovy, kteréž všecky libosti opustivše světa tohoto, svá těla na smrt sú dávaly pro lásku boží. A tak všem^{o,12} svatým

¹¹ slovo *Potom* zapsáno na předělu řádků omylem dvakrát

ⁿ *božích*] boziech

^o *všem*] wffez

¹² na konci řádku

poctivost učíňme, v čemž môžeme, žádajme jich za prímluvu, a když jich zapomínati nebudem, oniť také nás nezapomenú. Také kněžíe a duchovníky řádné a poctivé na svém dvoře a bojícíe se Pána Boha miluj, ať by jiní, jich hlediece, dobrý příklad na nich brali. Oniť zajisté mají býti suol zemská, soléce jiné dobrými skutky a v dobrém potvrzujícíe. Zkazí liť se suol, k ničemuž se nehodí, než do chýšky^p vyvrci, též kněz neb duchovník, poškvrní li se nečistými skutky, nehodí se trpěti býti, aby smradem hřiechův jeho jím se neprznili. Oniť také mají býti světlo světa, aby svými dobrými a svatými skutky svietili se přede všiem lidem, marnosti a lehkosti opustíce, žádajícíe se Bohu samému líbiti, ale ne lidem. Také netrp žádných, jenž rádův cierkve svaté zachovati nechtěli by, neb sú ti najhorší, v ovčiem rúše chodiece, a vnitř jsúce vlciie hltaví, kteřížto některé věci ustavené cierkví svatú opúšťejí a v lehkost ji berúce a svá ustavení

^p chýšky] hýřky

viece vážiece, skrze kteréžto mohl li by s lidem svým upadnutí u veliké zlé, jenž slóve *scisma*, to jest oddělení od obecné cirkve svaté, od obce věrných, aneb snad skrze jich učení v jiný blud mohl by upadnutí. I potřebieť jest ostréhati se od falešných prorokův, poněvadž viera nade všechno jest s dobrými skutky. I zachováš li vieru ku Pánu Bohu a milost jeho obdržíš, jistě budeš mieti lásku ode všech lidí. Také drž své duchovníky, ať se sjednávají v řádech duchovních s kostelem svatým, a sám od sebe v ničemž ustavení žádných neopravující ani měniece, leč s povolením a s radú svých starších, jimžto mají poddáni býti vedlé řeči apoštola, jenž die: Budte poddáni svým starším, netoliko dobrým, ale i zlým, a to pro milost boží. I ktož neb kteří nechtie poslúchati starších svých, znameníť jest, že tu milosti božie nenie. A proto dotekl sem tuto krátce o tom, neb slyšal sem, že s duchovníky hořejších krajův obcovati počínáš, kte[70v]říž u viere našemu slavnému Jeronýmovi mnoho překáželi sú, proti kterýmž

i já písmem do mého života bojovati nepřestanu, aniž brániti miením jich i na statciech utískati, zdali by sobě stesknúce i obrátili se ku Pánu a ostali svých bludův. I varuj se pilně obcovati s bludnými lidmi a poběhlými řádův svých, aby slepý slepého veda, oba v jámu upadla. Známať jistě věc jest pravého rozumu lidem, že řádové duchovní svrchovaně dobří sú v nebesiech, vedlé kterýchžto na zemi řádové zřiezeni jsú vyšší a nižší, vedlé ustavenie múdrosti božské. A který a kteraký zpuosob v řádu duchovním božské všemohúcnosti, toho rozumové naši dosáhnúti nemohú, aniž kto božské múdrosti svému rozumu úfaje, výkladův činiti¹³ má, jakož napřed dotkli sme. Ale ktož čeho rozumem stihnúti nemóž, věř o tom tak, jakož dvanáct položilo jest a čtyrie řádně vyložili, aby hluboko chtě rozumem tápati i neutopil se pochybením, ale kúpaj se u kraje a drž se břehu. Též také, králi milý, o světských běžích

¹³ slovo *činiti* zapsáno na předělu řádků omylem dvakrát

měj ten obyčej, aby nikdy nezpolehal na vtipnost rozumu svého, ale poslúchaj múdrych a věrných lidí, neb koliko hlav, toliko rozumuov a smysla jest. A zvláště vážné a ve cti staralé lidi beř v radu, a ješto by se Pána Boha báli. A varuj se mnoho před lidmi a zvláště múdrymi a neznámými mluviti, nebť oni vážie, které a kteraké řeči z úst krále pošly sú, a jiným rozhlásie. Ale což činíš, čiň s bázní boží, a pomni, žeť on všude jest a všecko vie. I měj se tak poctivě, když si sám súkromě, jako by jich několik vědělo, jenž by se jich velmi bál a styděl. Poněvadž vaši vóli povinen sem poslúchati, tyto kniehy, kterýchž neměli sú latinníci, protože i v arabských převelmi řiedko nalezeny sú, přeložil sem zajisté s velikú prací z arabské řeči v latinskú a to sem k vaší cti a chvále učinil. Ale velikú proměnu mají arabští od latinníkov, neb jiný obyčej zachovávají v mluvení. Jsúť zajisté užitečné a kratochvilné čísti, a zvláště proto, což řiedko, míloť jest. Písma zajisté svatých knih v druhých městech jinak psány mají nežli my v svém přeložení. A tyto kniehy jistě

ktož skládal jest, jakož počal jest psáti, zponenáhla dále a dále rozumu [71r] nepominul jest, aniž co scestného položil jest, což já znamenati mohu. Skladatel zajisté těchto knížek slůl jest Trigonius, doktor *Jerozolimitanus*, kterýž prvé byl jest židem, a potom křtiv se vnově po svém křtu tyto knihy v arabskú řeč složil jest a tomu biskupu, od kteréhož křtěn jest, poslal je, jenž potom mnoho divných a vtipných věcí o prvniem^q stvořeném člověku popsal jest. Ale má věděno býti, že nemůž tak pravě vyloženo býti v latinskú řeč, jakož tento doktor arabský popsal jest, ale což najlépe moci budu, obyčej jeho zachovám. I počínají se takto.

Pánu mému najmilejšiemu a u viere křesťanů náboženstvie najstatečnejšiemu k vedomí z města Valentia tripolského, slavnému biskupu Trigonius, jeho poddaný a najmenší služebník. Jakož měsíc z jiných hvězd jest světlejší a sluneční paprslkové nad světlost měsiecovú světlejší, takéž rozumu

^q *prvniem*] prniem

vašeho jasnost a všeho umění hlubokost všeckny
nynie i mořské obyvatele v latinském umění
hojně přemohla, tak barbarý aneb Řeky jako
latinníky. Neb když rozdavatel umění a milosti,
od kteréhož všecko pocházie, zvláštie dary své
rozdal jest tobě samému, mám za to, žeť jest
dary svých umění i svých milostí dal, neb
zajisté v tobě nalézají se milosti všech svatých:
Noe stydlivost, Abrahamova věrnost, Izákovo
doufanie, Jakobova dlúhověčnost, Mojžíšova
tichost, Jozue ustavičnost, Eliášovo náboženství,
Elizeova dokonalost, Davidova dobrotivost, smysl
Šalomonuov, Jobova trpělivost, čistota Danielova,
výmluvnost Izajášova, ustavičnost Jeremiášova,
s jinými ctnostmi svatými, keříž v té svatosti
přebývají dokonale. A k tomu jsi ty jistě v sedmeru
umění najdospělejší a v duhovenství a v mravích
prevelmi učený. Protož hodněť jest, aby Tvá Milost
také i tyto kniehy měla, poněvadž o rozličných
bězích v nich nětco užitečného móż nalezeno býti.
A bude li co nehodného v nich položeno, rač

opraviti dobrotivě s milostivým tresktáním, a pakli bude co hodného, ne mně, ale Bohu buď chvála a čest na věky věkům. Amen.

[71v] Když Pán Buoh slavný, věčný a všemohúcí v milosti své jakožto pravý hospodář, otec čelední, počínaje opatrností svú hospodárstvie, na počátku stvořil je nebe i zemi a jiné všecky věci k vůli své. Potom jako den pátý také člověka z hlíny zemské stvořil jest a vlil v něho duši rozumnosti, umění a síly a k obrazu svému podobného způsobiti ráčil, v místě rozkoší svých postavil jeho. Potom dal jemu moc poznati a vládnúti všelikými věcmi rajskými rozkošnými. Ale v tom přikázání své jemu ostavil tak, aby z dřeva vědomie nejedl, a proto aby znal nad sebou Pána býti velikého a mocného, jenž móż rozkázati všelikému. Kterýžto zapomenuv Pána Boha svého, uposlechl své ženy a přestúpil rozkázání stvořitele, a proto upadl u veliké zlé i s svým pokolením na věky, jakož o tom v Prvních knihách Mojžiesových, kteréž slovú

Genesis, zjevně a široce vypisuje se. Ale my máme z svých starších doktorův písem, v kterýchžto plnost umění byla jest a zvláště^r Starého zákona písma ovšem jim svědoma byla sú. Z jichžto knih umienil sem já tyto napsati, že stvoření božie, to jest člověk první Adam, po stvoření svém viděn jest před tváří Boha věčného, jakož o tom pokládá Agazael a Klindius i jiní, a my také o tom držíme milostivě. A kterak a co tam v nebi i v ráji na stvořené zemi dělo se jest, o tom v podobenství položití sme umienili, hlubokost vtipův ovšem opustivše. I píše takto Agazael, doktor písma našeho, v knihách o tajemství říká: Když Adam byl jest před tváří boží v nebi postaven v té slávě anjelské a v rozkošné radosti věčné dívaje [se]¹⁴, patřil jest na obličej stvořitele svého a Hospodin Pán, vzav jeho, řekl jest: „Aj, stvoření mé, ctěte jeho všickni.“ I stalo se jest,

^r *zvláště*] zvvzvlafftie

¹⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 7v: *se*

že shlukli sú se archanjelé a anjelé i vŕeckny
mocnosti nebeské a diviece se řekli sú: „I co
to divného a nového, jenž k stvořiteli našemu
podobno jest, toto stvoření, kteréž velí nám ctíti
Pán Buoh náš? A co jest nás mnoho tisícov
stvořil, nižádnému toho učiniti nepřikázal, jistě
divná věc jest.“ Tehdy Mi[72r]chal archanjel řekl
jest: „Spolusluhy jsme Pána, stvořitele našeho
věčného, nebud’ vám to divno, ani se o to
rozpakujíc, rozmýšlejte, poslušenství a rozkázání
učiňte Pána Boha našeho. Neb víete to, že
i jiné věci divné v nově staly sú se skrze
veleslavnost jeho, jakožto stvoření nebe a země,
vod, zvířat, ptactva a hověd a jiných divných
věcí mnoho, i kto by je vypravil. A kterak se jest
stalo, my nevíeme. Protož hodněť jest a slušné
učiniti spěšně rozkázání Pána našeho Hospodina.“
Tehdy Michal sám [s] svými anjely najprv klaněl
se jest obrazu božímu, potom všichni anjelé
i archanjelé ze všech kórův nebeských kromě kóru
jediného, v kterémž Lucifer s svými anjely bieše.

A Hospodin všemohúcí, držíeš stvoření své v moci rukú svých, okazuje je všem přebývajícím v říši nebeské. A ten den stala se jest slavnost veliká Bohu najvyššiemu od mocností nebeských a zpieváchu pieseň: „Požehnaný Pán Buoh náš a velikost milosrdenstvie jeho na věky věkóv, amen.“ I padechu k zemi všichni na tváři své řkúce: „Svatý jsi, Hospodine, stvořiteli náš, aniž kto moci bude roven tobě učiněn býti po všecky věky věkóv, amen.“

I stalo se jest, když Lucifer zaslyšal jest hlasu tohoto, že by žádný Hospodinu vrovhati se nemohl, vhlédl sám v krásu světlosti své, zapomanuv na všemohúcnost Najvyššieho, a v tom sobě pomysll a řka: „Pokusím toho, budu li moci roven býti Najvyššiemu, poněvadž světlost nad jiné mi jest dána.“ Tehdy Michal uzřev, an se Lucifer neklaněl ani poctivosti Hospodinu které činil, divieše se tomu, i šel k němu a mluvil a řka: „Lucifer, proč ty

zhrzieš učitini rozkázaní Pána Boha našeho^s, aniž jsi se klaněl stvoření božiemu vedlé rozkázanie jeho, aniž si se samému klaněl, ani piesně zpieval?“ I řekl jest Lucifer: „Jsi li ty poslednějši obrazu tohoto božieho, klaněj ty se jemu, ale jáť sem od Boha ovšem stvořen, ale prvníť sem jeho, a protož nezdáť mi se poddávati nižšiemu a poslednějšiemu. Neb viem, Michale, že ty sám mně [72v] k tomu raditi nebudeš, ač chceš pravdu znáti.“ I řekl jest Michal: „Věrně, Lucifer, radať má jest u vóli Pána Boha našeho.“ A řekl to i odšel jest k Hospodinu. Tehdy Hospodin ztazováše se, proč by Lucifer s anjely svými neučinil rozkázanie jeho. I řekl jest Michal: „Hospodine, Pane, králi kralující, buď jméno tvé požehnáno na věky a veleslavenstvie Svatosti Tvé nerač prchati kterou hněvivostí, ale rač věděti, že Lucifer^t praví, že by se jemu nezdálo té poctivosti činiti témuž, jako jest sám.“ Tehdy

^s *našeho*] naffieho

^t *Lucifer*] lutyffekr

Hospodin řekl jest: „Jda rychle, přikaž jemu učiniti vuoli, poněvadž nám se tak líbí.“ A odšed Michal, mluvil jest slova boží k Luciferovi a anjelóm jeho a nad to jemu řekl jest: „Jestliže se klaněti nebudeš, rozhněváť se na tě Pán Buoh náš.“ I řekl jest Lucifer: „Rozhněvá liť se na mě, ale vrovnamť stolicí mů stolicí jeho, a kto z vás bude mně roven?“ I řekl jemu Michal: „Radímť, nerod' tak mluvití. Jistěť vizi horlivost v tváři obličeje Pána Boha našeho.“ Tehdy mnohým anjelóm zdáše se uposlechnúti rady Michala archanjela a chtie sě klaněti, ale Lucifer klaněti se bránieše, jim řka: „I zdali vy pod mocí slavnosti mé nejste usazeni? Protož čiňte s vólí rozkázaní mého.“

Hospodin srozuměv pýše Luciforově, a že netbáše na radu anjela archanjela, nekvapě svú spravedlností jako milostivý súdce, ačkoli horliva bieše tvář jeho ztazování kterého, poněvadž nic před ním tajno nenie, ale pro zachování řádu božské všemohúcnosti opět kázal jest Rafaelovi, druhému archanjelovi, napomenúti Lucifera, aby

brzký nebyl poznán v své spravedlnosti, ale že žádá
navrátenie, jsa hotov milost svú dáti všem. Ale již
všichni archanjelé i anjelé i všecky moci nebeské
stáchu třesúce se, co sě jest to tak divného a nového
stalo, že jest rozhněval sě Pán Buoh jich. A čekáchu
všichni, co z toho Svatost Jeho učiniti ráčí, a biechu
hotovi ku pomstě Pána Boha svého. Ale on,
týž Lucifer, jsa již zatvrzen v své pýše a pyšné
zpuřnosti, neuposlechl jest i posla^{u,15} druhého.
Tehdy Pán Buoh věčný a všemohúcí, zavolav
Michala archanjela, i rozkázal jest jemu, aby
s mocnostmi nebeskými Lucifera nejprvé samého
sstrčil a se[73r]hnal z přiebytków královstvie
nebeského a s rozkošné slávy anjelské a potom jiné
všecky, kteříž nechtěli sú uposlechnúti rozkázanie
jeho. I obořili sú se mocnosti nebeské na Lucifera
a anjely jeho a velmi je jako tepúce metáchu jimi
z slávy nebeské. A ten den stal se jest boj veliký

^u *posla*] poſfle

¹⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 9v: *posla*

v nebi, Michal bojováše a anjelé jeho a drak proti němu s anjely svými. Ale nemohl jest odolati drak a tehda přemožen jsa, i sehnán jest s nebe i s anjely svými. A v tom svém rydání slavný Buoh^v zpuosobil jest jim miesto na zemi najnižšie, neb sú žádali v nebi najvyššieho, a to vedlé vuole své, jakž jest ráčil. A za veliké utěšení nebeské dal jim muky věčné, poněvadž jím zhrdali sú.

A když již všichni strčeni biechu, nazváni sú strčenci, d'áblé a čertie a tma věčná a zuostalí nazváni jsú cherubín a serafín a neminulá světlost anjelská. I dokonalo se rozkázanie všemohúcieho. Tehdy opět všichni archanjelé, anjelé a mocnosti nebeské klaněli sú sě Pánu Bohu svému s velikú bázní a poctivostí, neb po tom boji bieše je zapálila moc jeho věčná viece. I zpieváchu pieseň stojiec před trónem Svatosti Jeho a řkúc: „Ktož obývá v moci Najvyššieho, v obraně Boha nebeského

^v Buoh] buow

obývati bude, die Hospodin. Příjemce^w můj jsi ty a útočiště mé, Bože můj. Úfatiť budu v něho, neb on vysvobodil jest mě z osidla lovcovského¹⁶ a od slova protivného. Svými rameny zastienil tobě a pod peřím jeho doufati budeš. Štítem obklíčít tě pravda jeho, nebudeš se báti od bázni nočnie. Od střely létající ve dne, od potřeby chodící v temnostech, od pádu a d'ábelstvie polednieho. Padneť od boka tvého tisíc a deset tisícův od pravice tvé a k tobě se nepřiblíží. Ale však očima svýma znamenáš a odplatu hříšných viděti budeš. Nebo ty, Pane, jsi naděje naše, nejvyšší položil si útočiště tvé. Nepřistúpaj k tobě zlé a bič protivnosti nepřiblíží se k stanu tvému. Anjelóm svým přikázal jest o tobě, aby ostříehali tebe na všech cestách tvých. V rukú svú ponesú tě, aby snad neurazil o kámen nohy tvé. Na hadu jedovatém a na bazilišku choditi budeš

^w *Příjemce*] *prziegemcze*

¹⁶ následuje nadbytečný text *a od osidla lovcovského*, který neuvádí ani rkp. KNM IV E 6 na f. 10r

a potlačíš lva a draka. Poněvadž v mě úfal jest, vysvobodím jeho a zprostímť jeho, neboť jest poznal jméno [73v] mé. Volalť jest ke mně a já uslyším jeho. S nímť sem v zamúcení, vysvobodímť jeho a oslavímť. Dlúhostí dnów naplnímť jeho a ukážiť jemu spasenie mé.“ Potom opět slaviechu, Pánu Bohu řkúce: „Svatý, svatý, svatý, Pán Buoh na výsosti, plna jsú nebesa i země slávy a veleslavnosti jeho, požehnaný jsi a slavný a nad povýšení, Pane Bože náš, na věky věkův, amen.“

A v tom líbilo se Hospodinu, i přinesen jest oka mženie Adam do ráje rozkoší božích. A když uzře se Adam v ráji, nerozuměl, co se jemu stalo bieše, aniž vědieše, kde jest. Tehdy Hospodin v čas polední v procházení svém šel jest do ráje a s ním mnoho tisícův anjelův napřed i nazad, mezi nimiž jdieše Hospodin. Rozmlúvaje s mocnostmi a s anjely svými o stvoření nebe i země po tom boji velikém, kterýž se byl stal s Luciferem a s anjely jeho, i řekl jest Buoh: „Aj, nynie v našem přiebytku nebeském stalo se jest umenšení pro Lucipera

s anjely jeho. A již více nebude slúti Lucifer, ale Luciper, neb jest ztratil světlost milosti naše. I jest nám péče, abychom obyčejem jiným naplnili ty nebeské kuory a přiebytky naše skrze moc, múdrost i milost naši, i umienili sme skrze stvořenie své. Nebo poněvadž jsme je jednu ctíti kázali, proč by tehda i v budúcích^x časiach svým pokolením ctěno nebylo na věky? Ač však bude li činiti vóli naši a rozkázanie naše plniti a nerozhněvá li nás. A dáme jemu múdrost i to dostojenstvie, z kteréhož neposlušný Luciper sehnán jest i s anjely svými.“ Tehdy jeden z kuoru mocností, knieže archanjelské, řekl jest: „Bože svatý a požehnaný, velebný a najvyšší, buď pochválen na věky z múdrosti a z rošafnosti tvé, staň se zajisté vedlé vyrčenie slavnosti tvé, nebť hodné a spravedlivé jest.“ A anjelé jiní, jdúce vókol, všichni řekli sú: „Amen.“ To jest: Tak se staň.

^x *budúcích*] buducziech

Pak když již vcházieše Hospodin do brány rajske a Adam již tam přinesen bie[74r]še, uslyšav zvuk a hřmot anjelský, lekl se jest velmi, neb nevědieše, kde jest a co činiti má, ale stáše, báznivě očekávaje, zdali opět kam jinam přenesen bude. I přistúpiv anjel k němu, řekl jest: „Stvořeníe božie, svaté a krásné, nerod’ se strachovati pro přieštie Hospodina, stvořitele svého, kterýž jde sem v své rozkoši k tobě.“ A když Adam tak pokorně a báznivě stáše, Hospodin všel jest do ráje a uhlédav Adama, an stojí na straně ráje rozkoší, zavolal jest jeho a řka: „Stvořeníe mé, pod’ ke mně.“ A anjelé chopivše jeho, vedechu před Hospodina a on, jsa bázní otrápen, neumějieše odpověděti Pánu, ale poklekl jest před ním a vzdal jest chválu jemu a řka: „Svatý Pane Bože náš^{y,17}, stvořeníe rukú tvú rozkázanie tvé v poslušenství hotov jest učiniti vuoli tvú.“

^y náš] na

¹⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 11v: náš

Tehdy Hospodin, chopiv Adama za ruku, vodieše jej po ráji svých rozkoší a mluvil k němu a řka: „Viděl si a slyšel si divné věci, protož pravím tobě, Adame, stvoření mé, že já sem stvořitel tvůj a Buoh tvůj, kteréhož ty ctíti a velebiti budeš a samému mně slůžiti budeš. A budeš li vděčen ode mne darův mých, těch, kteréž dám, a zachováš li přikázání mé a jeho ostřéhati budeš a mne poslouchati, dámť tobě k vládnutí toto místo rozkoší mých, k rozplození semenu tvému a naplnímť z pokolenie tvého ten přiebytek, z kteréhož jest vyhnán onen neposlušný a pyšný Luciper, a zbavímť tě i tvé pokolenie všie biedy, bolesti i všelike strasti na věky a puojdeš z rozkoši tělesné do rozkoši věčné bez tesknosti. Pakli přestúpíš^z přikázanie mé a mě k hněvu popudíš, dopustímť na tě biedu a psotu, bolest a práci a starost^{aa} dámť na tě i na tvé pokolenie na

^z *přestúpíš*] *przeštupieśs*

^{aa} *starost*] *ftaroft A*

věky a s teskností a s nesnadností milosti mé hledati budeš té a ledva někdy naleznúti budete moci. Protož věda to, raziť, budiž ty poslušný, poněvadž sme i mienili skrze tě okázati moc velebnosti naše.“ A když rozmlúváše Hospodin, vodieše se s ním po ráji mezi dřievím rajským přerozkoš[74v]ným. I řekl jest opět k němu: „Z tohoto ze všeho ovoce jiesti budeš a jeho požívati.“ Ale okázav jemu jedno dřevo prostřed ráje, řekl jest: „Kromě tohoto, neb to sobě zuostavuji, neb kdyžkoli okusíš ovoce dřeva toho, smrtí umřeš ty i tvé pokolenie, nebť jest vědění zlého i dobrého. A jáť tobě způsobím tovaříšku rovnu tobě, jenž s tebú obývati bude, pod mocí tvú jsúc, a vóli tvú činiti bude.“ Tehdy Adam jako okřav, jsa pln lásky a milosti božie, padl jest k nohám Hospodina a řekl jest: „Velebný a slavný stvořiteli můj, všecko vedlé vóle tvé hotov jsem učiniti.“

Tehdy Hospodin vpustil jest sen v něho, takže Adam usnul jest a spáše a nevědieše, co by se jemu stalo, ale anjelé stáchu nad ním, dívajíce se.

Tehdy řekl jest Hospodin: „Nenie dobré člověku samému býti, učinme jemu pomoc.“ A ztáh ruku svú, vyňal jest žebro z boku jemu pravého, an spáše. I řekl jest opět: „Aj, stvoření mé jiné, kteréž zuostavuji k utěšení Adamovi, jenž bude slúti mužatka, neb jest od muže pošla, ale Adam ji bude nazývati Evú. A budeť tovařiška jeho, jsúc pod mocí jeho.“ A v tom Adam procíti, vnáhle uzřel Hospodina nad sebú a Evu stojící s ním, jenž bieše převelmi krásna. Lekl se i nevědě, co jiného řeci: „Aj, jistě, toť kost jedna z kostí mých.“ A ihned ji zamiloval, neb se jemu líbieše. A Hospodin vece: „Ej, Adame, toť dávám tovařišku tobě, kterážť bude pod mocí tvú a ty jí vládnúti budeš.“ I opakoval jest a oznamoval prikázanie své opět oběma a řekl jest: „Ze všeho dřievie jiesti budete, kromě tohoto *etc.*“ A když vŕecky věci dokonal bieše Hospodin v ráji s Adamem a s Evú, a chtě odjíti zase do královstvie nebeského, i dal jest jima dva strážná, Adamovi jednoho anjela, aby jeho hlédal a ostřiehal a při něm vždy

byl, obveseluje jej, a též Evě dal druhého anjela. A přikázal těma dvěma anděloma, a[75r]by vždy při nich byli, pilně ostříhajíc jich a hlédali jich, neb Hospodin rozuměl jest, že Luciper s anjely svými velikú má závist k němu a nepřízeň, neb pro ně sehnán byl s nebe. A rozkázav to těm anjelóm Hospodin, i šel jest z ráje s množstvím anjelów svých. Ale Adam s Evú s anjely svými zuostali sú v ráji [v] rozkoších¹⁸.

Tehdy stalo se, když Luciper zvěděl, že Adam v ráji zuostal a že mu Hospodin Evu ku pomoci z kosti jeho stvořil, svolal jest anjely své, d'ábly, a velmi tajně mluvil k nim a řka: „Bratřie moji věrní, slibte mi, aby to tajno bylo, což s vámi mluviti budu, ať by se to dále neproneslo, a k tomu také, aby mi radni a pomocni byli, jakož o vás doufanie mám zvláštnie.“ Tehdy kteříž d'áblé v tu radu povoláni byli, slíbili sú věrně pomáhati sobě. I poče mluviti Luciper a řekl jest: „Viete li, že Buoh

¹⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 13r: *v ráji v rozkoši božie*

nynie byl jest v ráji a stvoření jeho ono, jemuž převzděl Adam, s ním také byl jest? I přišlo mi nynie poselství, že Buoh opět cos v ráji ku pomoci tomu Adamovi stvořil jest, ale Buoh se všemi odšel jest, nechav jeho v ráji. A viete dobře, kterak veliká křivda stala se nám od Boha, tak že jsme z radosti naše vyhnáni, a to pro tohoto Adama. I radťež mi k tomu, co by se vám zdálo. Poněvadž se nad Bohem mstítí nemóžem, ale mstěme se nad jeho stvořením.“ Tehdy Astarot hejtman, jenž byl té chvíle, řekl jest: „Poněvadž tak pilna věc jest a pravíš, že s' tam měl posla, hodněť jest, aby posel byl vyslyšán lépe a otázán, kterak se tam dalo, abychom opět zklamáni nebyli, neb vieš, žeť má Buoh mnoho zrádcí vtipných, jenž se také domýšlejí rozličných věcí.“ I zavolán jest ten posel k Luciperovi, jenž slovieše Azaf. I řekl jest k němu Luciper: „Pověz ted' před námi v radě, co s' tam viděl v ráji, co jest Buoh tak dlúho v ráji činil?“

[75v] Tehdy řekl jest Azaf: „Když stách u vrát rajských skrytě i uhlédach toho jistého v ráji, jako

Buoh velel jeho ctíti, an stojí tiše a někteří s ním anjelé z roty Michala archanjela, tehdy hned potom brzo šel jest za ním Buoh jako do ráje s velikým množstvím^{ab} anjelóv svých, rozmlouvaje s nimi, jenž zaslyšech, že o tobě také, pane Lucipeře, zmienku učinil jest a že by miesto tebe chtěl mieti Adama. Neb tak mi se zdá, že je řekl, že by chtěl dáti i to tvé duostojenstvie jemu, od kteréhož s' i s námi sehnán bez viny. A rozmlúvalť jest s ním, chodě po ráji, neviem pak, o tom li, či o jiném. A potom viděch, an se mu klanie a cos velím pochlebuje, odpoviedaje Bohu. A potom uzřech, ano ten Adam pade i nehnu ničímž. A já již běch se uradoval, mněje, by se také naň Buoh rozhněval pro nětco a že by již umřel, i chtěch pryč běžeti. A potom viděch, an se Pán Buoh popára mu u boku pravého a ihned se uděla jako z kosti jeho krásná žena, ale jiné přirozenie majíc, a mužatkú ji jmenoval, pravě, že z muže pošla jest. I uzřech opět toho Adama,

^{ab} množstvím] moztwim

an vstáva, a dal mu Buoh tu ženu v moc jeho, aby jeho poslúchala. I uzřech, an opět s Bohem mluvi, i lečech se velmi. Pak přistúpiv tam blíže lehky a Buoh poče se s tím Adamem voditi a tu ženu také vodieše. I jmenoval ji Adam Evú, pakť já neviem, tak liť jie řékati bude. I uslyšech, an jim rozprávie Buoh, aby všeho dŕievie i všech věcí požívali v ráji. A udělal jim studnici, z niež čtyřie průdové jdú k uobvlažení země, jenž jich prvé nebieše. I přivedl je k jednomu dřevu prostřed ráje, kteréž sem dobře znamenal, i přikázal jim, aby s toho dřeva nejedli, a budú li jiesti kdyžkoli s toho dřeva, že smrtí zemrú. I uslyšech, ano oba pochlebnú řečí odpoviedají, že chtie poslušni býti. Také toto rač věděti, pane náš Lucipeře, že nemáš přieteľa na Michalovi, neb sem srozuměl, žeť on najviece radu vydává tomu Adamovi, což by bylo k necti tvé a [76r] újmu tvého panstvie, a rozumiem tomu, že by nechtěl, co by na něm bylo, by ty kdy navrácen byl k svému dóstojenství i s námi tudiež, neb tě křiva činí proti Bohu. A pak když jest to

zjednal a spôsobil Buoh, šel jest zase s velikým množstvím anjelów, a ten Adam a ta žena Eva ostaliť jsú tam v ráji sami, toť viem jistě. A coť sem pravil Tvé Milosti i vám všem, jinak nenie, to račte věděti.“ A dokonav to Azaf, i umkl jest a oni d’áblé zhlédše na se, kázali jemu vystúpiti z rady.

Tehdy Luciper poče mluvit i řka: „Nuže, přátelé moji milí, poselství ste tomu srozuměli? Buoh miení činiti o mém i o vašem dědičném duostojenství^{ac}, z kteréhož sme nespravedlivě sehnáni. A již vidúce, jakť se nám křivda děje od Boha, že již netoliko ostavil přibyték náš pust, ale ještě jej chce dáti tomu, ješto ten nikdy ani práva k tomu má ani kdy měl ani kdy tam byl, leč se podíval zdaleka, byv tam maličko, a dopustíme li toho, že ten Adam v drženie vejde, strach tě, bychom toho nepykali a nebyli toho zbaveni věčně. Protož zdá liť se vám, jáť s vaší radú a vólí chtěl bych toho Adama obeslati. Poněvadž tu nynie v ráji

^{ac} *duostojenství*] duoftogenftwie fehnan

jest, blížeť bude sláti, než když bude v nebesiech, nebť těžkýť jest¹⁹ nám přístup do nebes sláti, jakož viete sami, že tam málo přátel máme. A zkázali bychom jemu, ať se neuvazuje v naše přiebytky dědičné, a že my byli sme toho prvé v držení než on a že ještě s Bohem o to i o jiné, což se nám od něho stalo, miesta nemáme nižádného a že my jemu věříme^{ad,20}, že o to nestane do přisúzenie^{ae,21} a ohledanie mezi námi dalšíeho. Pakli by o to přesto chtěl státi a v to se uvázati, již bychom rozuměli, že by chtěl s námi zacházeti, neb my toho zacházenie opustiti nemieníme, a ať to vie. Jestliť žeť nám z ráje ujde do nebes, jáť za to mám, žeť se bude uvazovati v naše přiebytky, a budeme li ho chtieti obeslati, nižádnýť tam nebude chtieti jíti, neb velmi tam těžce s našimi posly nakládají a majíť je v nenávist

¹⁹ text *nebt' těžkýť jest* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

^{ad} *věříme*] wierzine

²⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 15r: *věříme*

^{ae} *přisúzenie*] przifuzenie

²¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 15r: *přesúzenie*

velikú. A jáť rozumiem, žeť ten pochlebník Michal proti nám čelí, dopomôžť [76v] jemu, čožť bude moci. I cele zdá mi se, abychom spěšně miesto sobě s ním učinili.“

Tehdy Solfernus poče mluviti a řka: „Bratřie a přietelé, zdáť mi se, jakož ted’ i prvé pan hejtman Astarot řekl jest, že jest věc pilna a zvláště taková, jenž všie naše říše dotýče d’ábelské, nemá kvapně a nejistě tak jednána býti. Ale že by to rychle a s pilností zvěděno bylo, poněvadž jest Buoh odšel s svými z ráje, ostali li sú jeho kteří s tím Adamem, čili jediné sami jsú, a vědúc to, budem se uměti lépe spravovati. Neb jistě nepokládajte sobě lechce toho stvoření božieho, neb budeme li jeho mieti za nepřiele a Buoh s ním bude proti nám, tuhé a silné nepřátely proti sobě budem mieti. A jáť se bojím, žeť Buoh jeho neopustí. I slušief nám pilně vážiti, nejdeť nám o malú věc, ale jdeť nám o zbavenie přiebytków našich a všeho^{af}. I nemeškajtež tam

^{af} *všeho*] w/lfiho

někoho poslati a zvězmež to nejprvé, než kterou radu počnem.“ I kázachu Astarotovi hautmanu, aby poslal někoho, rychlého a rozšafného posla. Tehdy vece hejtman: „Zdá li se vám, ať jde Azaf, nebť jest pilný a múdrý a bývalý v tom a cestyť jsú mu známy dobře.“ I slíbi se jim to, aby opět Azaf do ráje poslán byl.

Tehdy hajtman vyšed z rady, káza zavolati Azafa. A když přijide, zavola jeho Luciper, i poče s ním mluvit, aby šel rychle zase do ráje. Tehdy Azaf zavrtěv hlavú, vece: „Milí páni, tak vám jest lehkó mluvit a rozkazovati zde, ale nevíete, kterakť jest těžko hleděti na Hospodina a ty věci spatřiti. A já bych radějí, by mě zde kyji bili, než by na mě měl Buoh hleděti, neb já naň. A uhlédali li by mě tam v ráji, bez pochybenie byl bych nepoctivě vyhnán. Anižť já umiem s těmi věcmi tak pilnými a takéť sem téměř neoddechl po této cestě. I mnú li chcete vše zjednati, zdali jiných poslów dosti nemáte? Protož račte věděti, žeť toho nemohu učiniti.“ A když ten posel odmluvi Azaf, vece jemu

hajtman: „Nepotřebieť jest mluvíti tak horlivě, však tebe k ničemuž nenutíme. Jdiž, odpočívajž, jakž umieš.“ Tehdy hajtman Astarot káza [77r] rychle zavolati jiného posla, jenž slovieše Bezofar. A když přijide Bezofar mezi ně, tehdy Lunarius poče jemu poselstvie rozkazovati a řka: „Přikazujícíe přikazujemť pod milostí naší, aby rychle beze všeho odmlúvanie běžal do ráje rozkoší božích. A nebudeš li moci tam vjíti, ale pilně proto shlédaj, kudyž budeš moci, co tam dělá ten, jakož v ráji jest, a s kýmť jest, jsú liť kteří od Boha s ním zůstaveni. To nám pilně shlédni a shlédna to, nemeškaj nám dáti věděti zase sem na toto místo.“ Tehdy Bezofar běže rychle, a by toho velmi pílén tak, jakož mu bylo přikázáno. A přišed k ráji, i shléda, an Adam s Evú chodí po ráji a dva anjely s nima, s Adamem jeden a s Evú druhý, jenž strážní sloviechu, a ta pamatováchu je, aby pomněli, co jim Buoh přikázal byl, chtě odjíti²² z ráje. A pozna ty

²² opraveno písářem

anjely Bezofar, že jsú z kuoru Michala archanjela, jakož je v nebi viděl prvé. Tehdy prvé shlédł vřecky věci pilně i rychle běže k svým pánom čertóm. A když pověděchu, že přišel Bezofar, užřechu jeho rádi, a kázavše jemu k sobě vstúpiti, i počechu jeho tázati, kterak jest zjednal poselstvie.

Tehdy Bezofar jako posel múdrý a rošafný, jako by poodpočinul a pomlčal, i je se praviti krátce řka: „Vřie velebnosti [hodní]²³, páni milí, když přijidech k branám ráje a vjidech svrchu nad branú s velikým strachem, neb jakžkoli ráje zazřech, tak mě obklíčil strach veliký, a neviem proč. A když sě dívach po ráji, užřech, an chodí ten po ráji, ale nenieť sám, nebť jest s ním ta Eva jakás. A dánť jest každému anjel k strážu jich, nebť sem slyřal, ani je napomínají, aby s jakéhos dřeva nejedli a pomněli, co jim Buoh přikázal, chtě z ráje jíti. A jmenujíť ty anjely strážné své, ale hledieť jich velmi pilně. A račte věděti, žeť jsú ti strážní Michala archanjela

²³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 16v: *hodní*

a jistě to není přátelsky, pane Lucipeře, zdá mi se svých půjčovati proti vám. Jak pak nevíem, máte-li co dále činiti. A jinýchť sem takových věcí neznamenal, neboť sem pospiechal, jako ste mi rozkázali.“ Tehdy poděkovachu jemu z poselství, i kázachu jemu vystúpiť z rady.

Tehdy Luciper hněvaje se, poče mluvit a řka: „Viemť já to, žeť není do toho Michala nic jiného než [77v] pochlebování a špehování, a koho by osočiti mohl k Bohu. Neboť on na špehy nakládá, aby věděl, kde se co děje v kterém kútě, aby tiem lépe líbiti se mohl. Neboť bych chtěl za to slíbiti, žeť mu není rozkázáno, byť koho svého nechal v ráji, ale z pravé všetečnosti těchto dvou anjelů svých nechal jest v ráji a stuoť to dlúho neb krátko, musíť mu toho líto býti. I prosímť za to, račteť raditi, co máme činiti.“

Tehdy Solfernus jakožto starší po Luciperovi, múdrý a rošafný, poče mluvit a řka: „Slyšte všichni, coť já mluvit budu, a pozorujte pilně, a ač bych co neopatrně pověděl, opravte milostivě,

neb usta má múdrosť mluviti budú k běhu stálému a dokonalému. Najprvé važite a pomňte toto, od koho jsme sehnáni s slávy přiebytkův našich, druhé, kam sme sehnáni, a třetí, pro koho sme sehnáni. Cele zdáť mi se, ať bychom najprv a najpilnějie k [...] ²⁴ o to hleděli, a to tiemto obyčejem: vyberúce z sebe hodné a múdré, i učiniti k němu poselstvie a žádati toho, ať nám naše dědičné obydlé spravedlivé učiní, s kteréhož nás sehnati kázal, a nevieme, komu k libosti. Ať nás zase do nebes navrátí a naši službu ať radši zachová, nežli by z nás nepřátely měl. A učiniti poselstvie poctivé a kázati poslóm pěkně mluviti, nebť jest hoden poctivosti, nebť jest vyšší nás, pravdu mezi sebou řkúce. A viemť já, žeť on také múdrý jest, žeť nám dá takú odpověď v pravé pravdě, že všichni porozumieme, budeme li čáku mieti k navracení, čili nic. I zdáť mi se lépe i užitečnějie k hlavě o to hleděti, nežli k nohám, neb s' ty, Lucipere,

²⁴ nečitelný text, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 17v: *k Bohu*

chtěl, aby ten Adam byl obeslán, jenž jest od něho stvořen, i slušnějiť jest Boha samého obeslati o to, než koho jiného. Druhé sem řekl, kam jsme sehnáni, že jsme v bolest a v bídu sehnáni, a z veliké radosti, to bude jemu také pověděno a bude oznámeno přede vši říší nebeskú, že se k svému opoviedáme. A tudy nebudeť se směti pokusiti žádný o naše přiebytky, kteréž v nebi máme. A žádajme, ať našich přiebytkóv nedává nižádnému. A pak, dal li by komu naše oznámenie, již bychom k tomu nebo k těm toho hleděli. Třetíe sem řekl, pro koho sme sehnáni, totižto sám li nás z své vuole nechtěl mieti, čili komu k libosti, čili kerú vinu hodnú má k nám, jenž by pro ni měl nás tak sehnati od také slávy. To bude otá[78r]záno téhož Boha, ať nám zvěstuje o těch věcech po našich poslech, kteříž k němu vysláni budú od nás. A jestližeť jest učinil sám Buoh svévolně to, že nás sehnal s nebe, a nebude

nám o to práv chtieti býti, musít^{ag} náš nepřítel býti věčně. Pakli kto neb kteří šikovali sú jeho na nás, nadějíce se, že sami na našich místech budú v nebi, ten nebo ti takoví mejléť se o to, bychom k nim nemluvili. Nuže tyť sem tři věci předložil, važtež vy pak dále a šíře, a jak se vám zdá, a jest liť co neopatrného propověděno, opravte s vážností. Také toto chci pověděti, ať bych jednu řečí odbyl, chytrostí a tadlinkóv nehledajíce v tom, neb věc pilna jest a skonanie žádá spěšného. Když již poslové ti, kteříž od nás poslání budú, poselstvie řádně jim poručené neumenšujíc^{ah,25} ani přičínějíc, budú li mieti kterou moc přijieti, čehož by jim podáno bylo, aneb směli li by na koho přijíti o takové záštie. Toho také považte, na kom chceme pře státi o tak velikú věc. A musím tak pověděti mezi sebú, tuto jinde bych nechtěl

^{ag} *musít*] nufýt

^{ah} *neumenšujíc*] umenffugicz

²⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 18v: *neumenšujíc*

mluviti. Neb ač i za nic nestáli bychom, slušieť nám hrdě mluviti a vysoce napieti a tuze při vésti. Ale my, v tomto našem roztržení jsúce, nemáme tak múdrych a opatrných, jenž by uměli nás s tak velikým člověkem o tak velikú věc rozdělití a rozsúdití právě, i zdálo li by se vám, Buohť má muže múdré a stálé rádce své, jenž, zdá mi se, osob nepřijímají, ani přiezni nehledie, učinieť spravedlivě každému a neshledánoť jest nikdy, byť jich kto v čem pomlúval. I nemnoho vybierajíc, přestaňmež na jeho radě, ale vymieniece, ať Michal tu nebývá, jestliť žeť na to přijde a Buoh bude chtieti. A oni, rada jeho, shlédajíc a uzřiec naše poddávanie, že na jeho vlastních přestati chceme služebnících, mušil by velmi nešlechtný býti, byť nám křivdu učinil. Neb se jim svěříme, a ktož se komu svěří, máť mu věrně učiniti. I aby to bylo těm poslóm poručeno tak, aby s tím mlčeli, neb snad toho potřebie nebude, an snad sám od sebe rozpomene se, že nám jest křivdu učinil, i navrátíť nás zase bez nesnáze a rokovanie dalšíeho. Ale

všakť slušie na budúci^{ai} věc [pomnieti], také^{aj,26}
aby těm poslóm věřící listy dány by[78v]ly.“
A pověděv to i umkl jest.

Tehdy počechu, na se zhlédajíc, šeptati jeden
s druhým, neb se řeč líbieše všem a múdrost
jeho. A když se stalo jako mlčení mezi nimi,
tehdy Astarot hajtman poče mluvití a řka: „Páni,
zdá mi se i jiným okolo mne sediecím, že
k jednání^{ak} těmto věcem obyčej a zpuosob od
pána Solferna pověděný k těmto tak pilným věcem
zřiezený a poctivý vydán jest. A jistě učíňtež
tak, neb tiem během a zpuosobem najspieše [k]
konci bude přivedeno. A poněvadž ten běh jest
vydal, vydajmež my také jeho v to poselstvie,
a ktoť by nám to řádnějie zpósobil a lépe
vymluvil? A přidadúc k němu, kohož ráčíte,

^{ai} *budúci]* duczŷ

^{aj} *také]* tak

²⁶ zjevně chybný zápis věty, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 19r: *na
budúcie věci pomnieti, také*

^{ak} *jednání]* gednanie

a dadúc věřící list, nechžť jde nemeškaje upříemo do nebe k samému Bohu, neb tiem neslušie meškati.“ Tehdy všichni k tomu svolichu a slíbi se jim to dobře. I vydachu k tomu poselství^{al} Solferna, muže múdrého a výmluvného, a Lunaria, urozeného vladaře, a přidachu jim Tartarea, doktora v práviech, a Belfegora a Turentera, v radě bývalé a poctivé muže. Ale Solfernus jako muž múdry poče se zbraňovati, činieše se k tomu nehodným a nevýmluvným v tom, jakož obyčej múdrych jest, že nemá kvapiti ani třieti se v nižádný úřad, ani v niveč, by pak tomu rád byl, má se toho zdalovati. Ale však k prosbě ustavičné jich d'áblóv svolil jest jim k tomu a vzal tu při a nesnázi na se. Tehdy kázachu hned list věřící psáti, kterýž jest vzněl v tato slova:

Králi kralujícímu a Pánu panujícímu, Bohu všemohúciemu, stvořiteli všech věcí, alfa, omega, Luciper, knieže a správce všie zběři a obce

^{al} *poselství*] pofel/ftwie

pekelné a d'ábelské *etc.* a my, Marchelindeus, Astarot hejtman i jiní všichni čerté a d'áblé i pekelníci nyní spolu sebrání, vaší božské svatosti oznamující věděti dáváme, že k vaší božské všemohúcnosti posieláme osvieceného Solferna, urozené a statečné i poctivé Lunaria, Belfegora, Turentera, mudrce své, a Tarta[79r]rea, doktora v práviech a vladaře našeho, věrné naše a milé přátely našich úmyslův úplně a docela zpravené, snažně Vašie Svatosti prosiece žádáme, abyšte jim ráčili věriti úplně a docela, což nyní v tomto poselství jménem naším od nás s Svatostí Vaší budú mluvit, jako bychom my všichni stojiec před Velebností Vaší osobně. Dán v *Penarum* na sněmu obce pekelné pod obecným majestátem naším.

A když list byl napsán a skonán a poslové jej přijechu, tak aby nejednali ani mluvili jinak, než pokudž poručeno jim jest, tehdy Solfernus opět poče k nim mluvit a řka: „Nuže, Lucipeře i vy páni, již my máme listy k poselství popsané. A máme poselstvie dieti ode všech, a toto dálo

se jest v radě, ješto mnozí o tom nic nevědie – i zdáť mi se, aby všichni d'áblé a čertie k tomu byli svoláni a to aby bylo jim oznámeno, jest li jich vóle k tomu, aby, což bude jednáno, bylo z vóle jednostajné umluveno, jednáno a pósobeno. Aby potom nám viny nedávali, abychom my co bez jich vóle obecné uradiece se jednali sami, a my poslové, zvěduce jich vuoli, tiem způsobnějie budem moci mluviti i jednati všecky věci nám poručené.“ Tehdy slíbi se jim všem ta řeč, i káza Luciper Astarotovi, aby všecky čerty a d'ábly svolati kázal. A když se všichni sjidechu, poče Lunarius rozkázaním Lucipera všecky věci s listu vypravovati, na čem sú v radě byli zuostali. A pravě, že bez jich vóle obecné nic nechtie jednati, než zdá li se jim a líbí li se jim, že jsú již poslové jmenováni i list věřící napsán. Protož dadie li svú vóli k tomu, že tak má jednáno býti, pakli co lepšího vědie, aby pověděli. Tehdy potázavše se, i líbila se jim ta rada, i dali všichni svú vóli k tomu a prosili Comunitaria, výmluvného muže,

aby kniežeti Luciperovi i všie radě jich obecný úmysl pověděl. I poče Comunitarius mluvití a řka: [79v] „Osviečené knieže i vy milí páni, jakož žádáte věděti úmysl všie obce o tomto poselství^{am}, kteréž jste umienili učiniti k Bohu všemohúciemu, tak se teď všie obci d'ábelské líbí a všichni k tomu svolují, věřiece a prosiece, aby to tak jednáno bylo, aby všichni smlúvu a konečné miesto měli, co se toho zástie dotýče. A Vašie Milosti porúčejí mocně a praviec: „Zjednáte li zle, žeť vám bude zle, pakli dobře, všickniť vám děkovati budem.“ I vece Comunitarius: „Tak li vaše vóle, což sem mluvil?“ I zvolachu všichni: „Tak, tak.“

Tehdy Luciper vece: „Milí páni, viete to dobře, žeť sem já i s mú radú nikdy nic nezjednal bez vaše vóle ani ještě chci. Aníž co činiti mieníme^{an}, než což by bylo k vašemu dobrému a poctivému, a to s vólí vaší. Jedno bud'te věrni a stáli, pomáhající sobě

^{am} *poselství*] pofelftwie

^{an} *mieníme*] mienieme

ustavičně, což by bylo k rozmnožení sboru našeho d'ábelského.“ A těmi i jinými řečmi potvrzováše jich Luciper v jich zlosti. Tehdy Solfernus s posly s jinými, vzemše povolenie ode všie obce a velmi řádně schovavše listy, což najspieše mohli, ihned strojili se do nebe jíti.

A když již Solfernus s posly jinými hotovi biechu, bráchu se mimo ráj upříemo tudy, jakož Buoh z ráje a do ráje chodieše. A když přijidechu k branám nebeským, tehda uhlédavše vrátní a strážní královstvie nebeského Solferna i s jinými čerty, zavřechu brány nebeské i počechu mluvíti k nim, co by chtěli, že jich pustiti nechtějí. Tehdy Solfernus velmi pokorně vece: „Kralujícímu králi, Bohu a Pánu vašemu, jsme poslové ode všie obce d'ábelské a že bychom měli nětco maličko od Lucipera i ode všie obce d'ábelské s Jeho Milostí pomluvíti.“ Tehdy vece jeden anjel: „I zdali^{ao} opět chcete kterou svádu skrze vaši nešlechtnost

^{ao} *zdali*] zdli

zjednati, aby opět bŭřka stala se ěěak zde pro v[80r]s? Měliř sme s vmi vřie pchy plni^{ap} dosti ěiniti nynie nedvno, meěíc se s vmi s radosti věěn. Zdali chcete se zase vlŭditi, pokorŭ svŭ vaři zpuřnost pkrvjce? Jak se pokorni zdte, ale nenieř vm to na mysli.“ Tehdy Solfernus, aěkoli hnviv bieře, vřak neda na sobě znti, neř vece k tomu anjelu: „Nechceř li zjednati, zaě tebe prosme? Myř sme na svdu nepřiřli, jiněř mme jednati. A toř se prhzie poslm, řeř mievj protivn puotky, ale majř je v opatrnosti snsti.“ I vecechuř jim anjel, aby s nimi řeěi nechali, a poslachu dva, aby opovřěli vřemohŭciemu. Tehdy pojemře ti dva anjeli Michala archanjela i přistŭpichu před Hospodina. I vece Michal Hospodinu: „Pane svatř, otěe vřemohŭcř, teď strřn brny krlovstvie nebeskho pravie, ře by ěěakř Solfernus s nětermi od Lucipera posly

^{ap} *plni*] plnie

i ode všech d'áblóv k Vaší Velebnosti žádali sem^{aq,27} přijíti, a že za to poctivě prosie, aby puštění byli.“

Tehdy Hospodin zavola mocností i všech kóróv anjelských i poče s nimi mluvit, divě se, co by to nového bylo, že by oni chtěli do nebes. Ačkoli vědieše, co by oni jednali v svých radách, však proto jako svrchovaná múdrost činieše se tomu nerozuměje, a ačkoli nepotřebie rady jemu bylo, však pro zachování řádu žádáše všech rady k tomu. Tehdy zdálo se všem okolo stojícím mocnostem, archanjelóm, anjelóm i všem kóróm anjelským nebeským, že by to neškodilo, by ti poslové d'ábelští puštění byli do nebe, a praviec, že by skrze to mohlo něco lepšího vyjíti. I vece k tomu serafín: „Najvšemohutnější Pane a stvořiteli, buď tobě chvála a čest na věky věkóv, amen. Jakož neposlušný Luciper poslal své posly, ačkoli neopatrně učinil jest, že jest prvé Vaší

^{aq} *sem*] *fme*

²⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 21v: *sú*, rkp. NK XVII F 26 na f. 28r: *sem*

Velebnosti nedal věděti, že by měl své posly tak valně vyslati, však proto nic Vaše Svatosti skrze to duostojnost nemóž umenšena býti pro mrzkost jich a v tom zvie Vaše Velebnost, jsú li v tom zastaralém zatvrzení, či snad pokorú jsúce hnutí, něco jiného umyslili jsú sobě k veleslavenství vašeho^{ar} počestného. Ale však staň a naplň se vedlé vuole vaše všecko, což ráčíš.“

[80v] Tehdy Buoh, sedě v slávě moci své, vece: „Ačkoli já Luciperovu i s jeho čerty pevnú stálost v jich hříše viem a tvrdé zúfanie, však proto, aby i vám všem nynějším i budúcím bylo oznámeno, že mé milosrdenstvie až na věky smiery nemaje a že i čertóm hotov bych byl milost dáti, by chtěli sami. Ale zviete, žeť sami nebudú chtieti, ať by moji prietelé byli i mých všech věrných nynějších i všech budúcích na věky.“ A když to Hospodin vece, posla Michala archanjela, najvyššieho posla a jakožto komorníka svého, k branám nebeským,

^{ar} vašeho] waffieho

aby prikázal Solferna i s jinými čerty pustiti do královstvie nebeského. A když přijide Michal archanjel, i káza všechny v nebi brány otevřieti. A když najposlednější brány otevřechu, tehdy taký blesk a taká jasnost a tak přerozkošná vuoně obklíčila jest čerty všecky, že nevědiechu, kde jsou, ani kam mají jíti. A mnozí chtiechu se na běh oddati, aby pryč utekli, ale druzí je držiechu. Ale Michal archanjel srozuměv, že nevědie se kam dieti, káza anjelóm, aby je uvedli v nebe. A když biechu v nebi, ihned božím zpuosobem pominula jest je hruoza a všem prikázáno v nebi, aby žádní jim nic nepřekáželi, jakož obyčej jest poslóm činiti.

Tehdy uzřechu črtie množstvie preveliké, to jest mnoho set tisícov anjelov se všech strán jdúcích, dívajíce se jim a diviece se: „Co jest to nového, že opět črtie jsou zde, a my je nynie nedávno s velikým bojem sehnali, i co chtie opět?“ A Solfernus uhlédav Michala

archanjela, an ubrman²⁸ nebeských vládne, vece k svým tovaříšóm: „Hara, hara, ano Michal všudy přivladuje. A bude liť na něm, těžceť nám naše věci pójdú a navrácenie našich přiebytków, od kterýchž jsme sehnáni bez viny, ale mlčte nynie s tím.“ A když tak jdiechu blížiece sě k trónu božiemu, a okolo nich se všech strán anjelów bezčíslný počet dívajíce se jim a někteří také biechu jim dani k průvodu.

[81r] Tehdy Solfernus poče mluvit s těmi anjely, kteříž s nimi jdiechu, prose málo, aby poodpočinuli, než před obličej boží přijdú. I svolichu jim anjelé, že v příbytku a v stanovišti anjelów některých zastavichu se všichni poslové ti d'ábelští, a když stachu, poodjidechu od nich anjelé. A on, Solfernus, pohledě okolo sebe i uhléda ten kuor, z kteréhož jsú vyhnáni byli, an ještě jest prázdný, i poče jej okazovati jiným čertóm,

²⁸ zjevně chybný zápis slova; srovnej rkp. KNM IV E 6 23r: *an i u brány nebeské*

svým tovarišóm a spoluposlóm, i vece: „Radujte se a veselte se, jižť vidím z temnosti světlo veliké, než což rozuměti mohu, můžem dobře tu svú věc napnúti a při naši hrze vésti.“ A z toho zatvrdi se jim všem d'áblóm více pýcha a zpurnost jich, aby proti Bohu více se zastavili. A když poodpočinuli a jakoby se poslové rozhostili, ač toho d'áblóm potřebie nenie, tehdy třie anjelé, kteříž je od bran vedli, kázachu jim, nic jich nenutiece, aby, chtěli li by před obličej boží, šli, že mají slyšáni býti, s čím a oč jsú posláni od pánóv svých čertóv.

Tehdy Solfernus jako by se pozastavil a poohlédli se za se, i káza poslóm, kteříž v listu věřícím byli jsú popsáni, přistúpiti, a vybrav k tomu několik počestných a jako najpočestnějších, káza jim za nimi jíti, a jiným přikázal, aby za nimi odtud nechodili k obličejí božímu a s toho miesta aby se netúlali po nebi, ani s kým oč mluvili. Neb jim tak byl Michal archanjel přikázal, jako obyčej jest poslóm přikazovati nepřátelským, aby z hospod nechodili a nescházeli se s jinými k rozmlúvání,

aby i jiných nerozpakovali. A zavolav Solfernus Tartarea doktora i otázka jeho, kto má list věřící. Jenž jemu odpovědě a řka: „Teď u sebe mám jej v škatuli u váčku.“ I vece Solfernus d’ábel: „Milý bratře, měj jej na hotově, již jest třeba. A když budem před Bohem, pamatuj mě, ač bych co poopustiv, nebť mi se srdce velmi leká, že máme před obličej ihned jíti, nebť jest třeba s rozmyslem tu mluvit, ano téměř každé slovo napíše. Ach, bych [81v] já byl nikdy poslem nebýval! Jak bych já byl této starosti, strachu, nesnáze i všie bolesti méně měl, jsa při Luciperovi, než tuto dívaje se, ano jiní v našem, rozkoš majíce, veselé se a kochají, a my závistí div že nezemřeme, neb mrúce nemůžeme zemřieti. Ó, bych sem nikdy byl nevcházal!“ Tehdy Tartareus jako muž múdry a učený doktor poče jeho pamatovati a přivoditi mu rozličné příklady. I tieže se jeho²⁹, kterak velikú čest bude mieti od Lucipera i ode všech d’áblův, zjedná li jim to, že oni

²⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 24r: *A těše jeho*

všichni místo budou mieti o své záštie. Mezi jinými řeči vece jemu: „Pane Solferne, co sobě úmysl béřeš, jsa muž múdry a opatrný, i zdali se chceš od nás odtrhnúti i pokořiti se Bohu a zde zóstatí bez nás? Pomni, co sme sobě slíbili! A nynie, nechaje všech myšlení, pomni na to, aby poselstvie řádně zděl, abychom v hanbě nezuostali před těmito chytrými našimi nepřátely. Pomni, co a kterak nám poručeno jest. Protož již vidíš, anoť nás hyn anjelé čekají boží. Čiň sobě tak, byť na mysli nebylo, aby se okázal hrdě před nimi i před Bohem, neb jakž by srozuměli poslové jiní, že by co poopustil mluvíti, s čím s' i s námi vyslán, strachť jest, by snad skrze to v nechut a v nelásku Luciperovi i jiným všem d'áblóm našim neupadl!“ Tehdy z té řeči a z toho pamatování poděkoval Tartareovi doktorovi Solfernus i okáza se velmi dobrú myslí a jako hrdina kroči, zavolav těch poslův, kteréž byl vybral, poče sám napřed vykračovati. Ale jiní nevědiechu, oč jsta spolu rozmlúvala, neb by to jiní

čertie věděli, byla by se sváda a ruoznice stala mezi nimi a strach, že by z toho poselstvie nic nebylo.

A když Solfernus i jiní ďáblé poslové s svými panošemi dosti počestnými a k tomu vybranými přijidechu před obličej boží, tehdy stáchu zdaleka, nesmějíce přistúpiti k trónu Boha všemohúcieho. A jiní čertie mezi nimi kryjiechu hlav svých, nesmějíce hleděti na tvář [82r] boží hroznú, jenž zlým jest hrozná a dobrým velmi líbezná a rozkošná. I stalo se jest mlčenie veliké ode všech v nebi, neb všichni chtiechu poslúchati, co tito ďáblové jednati a mluvíti budú. A sedieše všemohúcí stvořitel na stolici stkvúcí převelmi a okrášlené drahými věcmi i barvami a bleskť jako ohnivý pocházieše z tváři jeho. Trón, na němž sedieše, okrášlen byl zafíry, smaragdy, jacinkty a koruna, kterúž na hlavě mějieše, hořieše předrahým a krásným kamením, přieliš ozdobena a okrášlena, neb karbunkulóv a rubínóv překrásných, řádně čistým dielem způsobených, stkvieše se hořícím bleskem a všech barev

rozličných jiných a jiné proměny přemisterné na ní zdělány biechu, aniž môžeš vtípnosť d'ábelská toho mistrovstvie sezrieti, ani znamenati. A dva anjely, jeden z kóru cherubín a druhý z kuoru serafín, plamenem jsúce oděni v milosti boží hoříechu a jeden sedě s jedné strany a druhý z druhé strany, držíešta tu korunu nad hlavú všemohúcieho, sediecieho na tróně, a cherubín i serafín jako v červenosti ohně plamenného jsúce, sediechu blíz od trónu stolice božie a *potestates*, *virtutes*, *dominaciones* pod nimi sediechu níže vuokol před trónem. A potom anjelé i jiní kuorové sediechu opět níže, řádně každý na stolicích svých zlatých překrásných, drahým kamením ozdobených, dielem přemisterným zdělaných. A tak řádně když všecky věci biechu dokonány a zřízeny před obličejem božím, jako slušie pripravovati před lidmi nepřátelskými – ač toho v nebi potřebie nenie, neb jest všecko řádně způsobeno a zjednáno, ale však také jestiť řád mezi nimi, neb po onom řádu zde na zemi řád

mezi lidmi ustaven a způsoben jest –, a Solfernovi s jinými posly ďábelskými dáno jest také místo zvláštnie k spolustání, aby mohli, sami stojiec, spolu raditi se i jinak rozmlúvati, a v tom že by jim nebylo překáženo žádným obyčejem, jakož poslóm tak má způsobeno býti, zvláště když o pilné a veliké věci jednati mají. A když tak mlčenie trváše a ozdobnost stkvúcie obličeje božieho a od trónu jeho s blýskavým sviecením a nesnesitedlnú světlostí ohněm zapalujícím v milosti své všechny vókol stojiecé zapalováše a ďáblé, nemohúc toho snésti, [82v] ohromeni biechu strachem a bázní velikú tak, že nevědiechu, kterak poselstvie, s kterýmž od svých pánov vysláni biechu, počéti, aniž vědiechu, co činiti mají, než každý jeden druhého postrkaje napomínáchu se, aby poselstvie zdáli, tehdy vida to sedící na tróně, že jsú Svatostí Jeho omámeni, i poče mluviti k Michalovi archanjelovi, aby k těm poslóm řekl, aby mluvili bez strachu, což jim potřebie jest, že jim nemá překáženo býti. A Michal šed k nim i vece

a rka: „Počátek i skonanie, Buoh večný, tak praví vám, máte li oč mluviti s Svatostí Jeho, aby mluvili, nic se nestrachujíc, že vám nemá překáženo býti, ale máte vyslyšeni býti poctivě.“ A oni nedachu Michalovi na to odpovědi nižádné, protože s pánem jich Luciperem i s nimi tudíž bieše v nepriezni pro ten boj, v kterémž božím prikázáním přemožení biechu od něho a s nebe sehnání, než jako poopustivše strach, postavichu se svobodnějie i smělejie před Bohem a říší nebeskú. Tehdy Solfernus vece, lehky obrátiv se k Tartareovi: „Kde máš list věřící, dáš jej sem?“ A Tartareus viněm škatuli z váčku a rozvázav ji a vyněm z nie list na pargaménu s visutú pečetí aneb s majestátem, i poda jeho Solfernovi. Kterýžto Solfernus, vzav list od něho, obrátiv se tváří k obličejí božiemu, pokloniv se s počestnú poctivostí, smek kuklu škaredosti své tváři dosti jasnú, ztáh ruku s listem i poče mluviti:

„Veleslavný králi a panující Pane, svatosti a mocnosti tvé i tvého stkvúcieho kralovanie,

osviecené knieže, pán, pan Luciper, s jinými pány svými nás u poselství k Svatosti Tvé poslal jest a teď Velebnosti Vaší dáti list kázal a poslal jest.“ A políbiv jej i poda jeho, přistúpiv blíže. A Hospodin káza Rafaelovi kancléři list od něho vzéti a pilně jej ohlédati. A Rafael vzav list, ohléda pečet pilně a písmo, čie by bylo. A d’áblé poodstúpichu dále, aby list mohl samým, komuž svědčí, svobodně čten býti. I poče Rafael list čísti, jenž takto psán bieše: Králi kralujícíemu *etc.*, jakož [83r] napřed stojí, slovo od slova. A když list přečitechu, vece Rafael: „Toto jest list věřící a v něm nenie jiného psáno, protož rač, Pane všemohúcí, stvořiteli náš, přeslyšeti, čehož žádají aneb oč od jiných d’áblův s Svatostí Vaší mluvití mají.“ I zavola Rafael a řka: „Poslové od Lucipera, pravtež, což praviti máte, neb toto list toliko věřící jest.“ Tehdy Solfernus, vystúpiv před jiné d’ábly, s poctivým pokloněním poklekl před obličejem božím, vece: „Chvalitebný a všie cti hodný, povýšený mezi všemi a stvořiteli všech věcí,

kralující a panující Pane, odpusť mně sprostnému a nevýmluvnému a najnižšiemu z služebníkov pána mého k Svatosti Tvé vyslanému, jestliže bych^{as} z své sprostnosti před veleslavností tvů co pověděl v tomto poselství, jenž by mně ke škodě mohlo býti, abych se mohl opravit i potázati a tiem abych honěn nebyl.“

Tehdy Hospodin Buoh vece: „Slyš, Solferne, i s jinými tovařiši, ačkolivěk ižádného práva ani pro kterou příčinu, jenž byste vy d'áblé i se pánem vaším měli ji, neměli bychme vás pustiti do královstvie a přiebytku svého, neb jste nehodni přebývati mezi námi pro svú zatvrzenú pýchu. Ale však aby nynie i na věky bylo oznámeno milosrdenstvie mé a má dobrota, dopustil sem toho, abyšte v mém království^{at} se mnú a přede mnú mluvili a jednali, oč by se vám líbilo, a může li to býti, sjednali se s námi i s našimi se všemi. A nad to ještě i tohoť

^{as} *bych*] bych czo

^{at} *království*] kralowftwie

dopúšťieme, akož s' žádal, ač ne z práva, ale z lásky a z milosti svrchované veľiké. Pretož mluviž, jakž chceš a čož chceš, ale poctivosť ovšem zachováje před námi.“

Tehdy Solfernus, pokloniv hlavy své s dobrú myslí a s tváří veselú, vysokým hlasem zavola tak, aby všichni vuokol slyšeti mohli, i vece: „Duostojný Pane i všie cti hodný stvořiteli všech věcí, najspravedlivější súdce, všeliká dobroto, z tohoť dó[83v]stojenstvie tvé. Napřed děkuji, že s' mě ráčil v žádosti mé uslyšeti a že pěkně v počátku mých řečí se mnú nakládati ráčíš. Račiž Svatost Vaše věděti, s čím a oč sme k Tvé Velebnosti vysláni. Najprvé knieže a pán náš Luciper, Lunarius vladař, Astarot hejtman a jiná obec všecka d'ábelská kázali nám Svatosti Vaší toto pověděti, že – ačkolivěk neměli by toho učiniti z práva, by se poddávající okázali pro své vlastnie pokorú jakú, však proto, aby bylo vždy shledáno i potom, že se k rovnému poddávají a neradi by v ničemž neřádném shledáni byli

– žádajíť i pilně prosie, jakož jsú bez viny od svých sehnání a strčení [z] radostí královstvie nebeského, aby Tvá Velebnost jim všem d’áblóm jich přiebytku a obydlé zde v nebi zase navrátiti ráčil, s kteréhož jsú bez viny sehnání od Tvé Milosti a od tvých služebníkóv, a v první jich slávu a dóstojenstvie uvésti, nebť tak pravie, žeť sú toho nikdy neprovinili, by se jim měla taká nečest od Tvé Svatosti státi. A tohoť věrie Velebnosti Tvé, že to ráčíš učiniti bez větších nesnází a že radějí Tvá Velebnost jich službu přijme, než by je za nepřátely měl. Nebť byť pak již která^{au} vina byla, pro kterou by hodni byli pomsty takové, jehož ovšem nižádné viny k nim Tvá Svatost nemá. Však by neměl se, Tvá Velebnost, takým ukrutenstvím okázati, neb sme slýchali, kterak s’ milostivý, dobrý a spravedlivý, a sám divy čině a milosrdenstvie tvé na věky. A myť jsme se narodili z těch divóv, v kterých s’ nás stvořil.

^{au} která] kdera

A řekli sme: ‚Chvalte jméno jeho, nebť jest sladký všem!‘ Ale s odpuštěním, věru nám jsi se sladce neokázal, a žádné viny k nám nemaje. A protož myť se radovati a veseliti máme, chcme spravedlnosti a žádáme spravedlivého a našeho vlastního^{av}. Ne, jistě bychom my toho nikdy^{aw} nežádali, měla by o to Tvá Svatost sama k nám poslati a spravedlivě nám učiniti^{ax,30} a svolaje nás i navrátiti nás k sobě sem zase do království nebeského, neb si spravedlivý a spravedlnost miluje tvář tvá. Ale páni naši i my aby [84r] vždy v spravedlnosti byli shledáni, což by Tvá Milost měl jich prositi, aby se v své uvázali a v svém se radovali, nelotrujíc v bídě a v psotě, to oni pak ještě Tvé Svatosti prosie. Protož, najdůstojnější králi a Pane, ačkoli rydání hněvu tvého roznetilo se bylo až do konce, ješto s’ nás nevinně ode všeho sehnati kázal, a mám

^{av} *vlastnieho*] wlaſtnie

^{aw} *nikdy*] mký

^{ax} *učiniti*] vcžýnite

³⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 28r: *učiniti*

za to, žeť již snad líto Svatosti Tvé, i když jedno navracení budem sem k své slávě, ačť se kolivěk veliké bezprávie stalo od slávy tvé, hotovi jsme přijieti. Druhé toto bezprávie, že se tomu velmi divie, že Tvá Svatost neměl na tom dosti, odjev nám naše dědictvie a radost velikú, do sie doby ještě sehnáv nás jako hubené, přepustil s' na nás takú biedu, psotu a muku, ješto toho nikdy hodni nejsme. A protož žádajíf s pilností, aby jim bylo to opraveno a nahrazeno od slávy tvé. Třetie tak páni naši pravie, že se tehdy^{ay} před nebeskú říší opoviedají k svému spravedlivému a dědičnému duostojenství, kteréž zde v nebi mají, a věřice všem vuokol tuto stojiecím, že o to jich dědictvie žádný nestane, nébrž by o ně chtěl kto státi, že jiní to praviti budú, aby toho nechali, neb najspravedlivější dědici oni k tomu jsú. Čtvrté žádají toho, aby jim ráčil to zjeviti, tak li si svévolně ráčil je sám od sebe sehnati odsud, nechťe

^{ay} tehdy] te/hd

jich mieti a nemaje k nim žádné viny, čili Tvá Svatost která vinu k nim má, jenž by ji rádi věděli, čili z čieho návodu, čili komu k libosti ráčil s' to učiniti. Jestližeť jest to od Tvé Svatosti z hněvu pošlo neb jinak chtě se mstíti nad nevinnými, jistě znamenief jest svády svévolné, a že by je ráčil tudy za nepřátely mieti a pokládati, a jest li to tak, že by oni chtěli i mienili Tvú Svatost za nepřitele úhlavníeho mieti, jako i je Tvá Milost, jehož Tvá Svatost i tvój vešken dvór nebeský vidí, že ne jako nepřitele, ale jako by tvoji vlastní služebníci byli, tak se přielíš k rovnému poddávají, jedno sám rač uměti rovné přijeti. Pakli Tvá Svatost učinil jest také bezprávie k libosti někomu aneb některému, ale prosief, rač odpustiti, ať se mstie nad nimi, a Tvá Milost rač pohotově býti a nechť jim ten anebo ti sami bez tvé pomoci b[84v]ránie jich duostojenstvie. A když nás sem pustí Tvá Milost, to uzří Svatost Tvá, když jediné pohotově budeš, žeť se v své uviežem, buď tomu libo, nebo těm. Pakli jest ten nebo ti, jenž hyzdie pány naše i nás

k Svatosti Tvé, a také smělosti byl, že by chtěl a mienil dostáti toho, což by mluvil a jednal od nich krom očí před tváří slávy tvé, nechť vystúpí nynie, a myť sme hotovi před Velebností Tvú uručiti i odvésti, jakož Tvá Velebnost rozkáže, že krátko jim na tom činí. Pravil li by kto, že by o někerú nevěru neb neupřímnost proti Tvé Svatosti mienili aneb chtěli jednati, neb se to teď očitě okazuje, abychť rozuměl nebo věděl, žeť by mienili kerakkolivěk kerú neupřímnost proti Tvé Svatosti vésti neb jednati. Nechtěl bych tiem poslem býti od nich aniž bych chtěl jinak před tváří tvú praviti, než což pravda jest. Páté rač věděti, tak páni moji pravie, žeť slyšie i tomu rozumějí, nébrž že sú toho v jistotě zpraveni, že by někto o to jich panstvie dědičné stál, a zvláště někaký Adam. Jáť hned upříemo poviem, nebť klamati neumiem, a že by jemu tento Michal, tvój posel, to jednal, aby se i s svými, národem i pokolením, maje čáku k tomu, v to naše duostojenstvie uvazoval. Protož aby ráčil věděti, žeť toho žádají páni moji, aby toho neráčil

dopúšťeti, byť se jim i nám všem ta křivda dieti měla
v tvém království^{az}. Neb to jistě rač věděti, ktož by
koli stál o to aneb chtěl, jsa kterou všetečností aneb
návodem na to nastrojen, v to naše^{ba} dědictvie aneb
dědičné obydlé uvazovati, k tomu by páni moji
i my tudiež mienili o to hleděti jako k nepříteli
a k takovému, jenž by o jich bezpráví^{bb} a nečest
stál. A pak nad to nade všecko v těch ve všech
věcech, jakžkolivěk staly sú se mezi Tvú Svatostí
a pány mými, má k tomu jednáno býti tak, aby
Tvá Svatost na^{bc} všech přátely měl než nepřátely.
A rač raději hněv svůj a čas, který měl ku pánóm
našim i nám, vyliti jej na ty, kteříž Svatosti Tvé
neznají, a známé rač přijeti v slávu svú, odčině
a opravě jim to, což s' jim Tvá Svatost a tvoji křivdu
[85r] a bezpráví učinili ste. A má to Svatost Tvá
shledati, že na nich věrné a stálé služebníky mieti

^{az} *království*] kralowftwie

^{ba} *naše*] naffie

^{bb} *bezpráví*] bezprawie

^{bc} *na*] naw

budeš. Jižť sem před Vaší Svatostí velmi sprostně a krátce to poselstvie zdál, rač za zlé nemieti, ač bych co hlúpě propověďel, nebť já neumiem než upřiemo pověďeti tak, jakož jest.“ A s tiem Solfernus, pokloniv se Hospodinu, i odstúpi zase k svým tovařišóm. A jako čelo protieraje, poče k nim mluvit: „Dobře li sem poselstvie zdál?“ Jemužto všichni pochválíchu, řkúc: „Velmiť jest tak dobře.“

Tehdy všichni archanjelé i anjelé vstavše i pokloníchu se v hromadu i počechu sě diviti opatrnému toho d'ábla poselství. I zdáše se jim, jako by věrně mienil tak, jakož mluvil jest, a že by něco právě žádal. Tehdy uraďivše se a zuostav Hospodin s svými svatými, jakú odpověď měl dáti těm chytrým d'áblóm, i poručí to Rafaelovi, kancléři a písaři svému, aby na každý kus řádnú jim odpověď dal. A on sepsav sobě všechny kusy, na kteréž měl odpověď dáti, i odjide od Hospodina. Tehdy kázachu sě jim zsaditi poctivě jako prvé, a když všichni, každý na svém místě, sediechu,

i kázachu všem mlčeti. A když se stalo mlčení veliké v nebi, tehdy počal jest mluvití Rafael, od Hospodina vystúpiv, aby ode všech slyšán byl.

„Pán panujících a král kralujících, počátek a skonání všech nás, stvořitel všie moci a věčný Buoh, útočiště a pomocník v zamúcení, pán všie moci, jehož stolice jest na věky věkův, veliký a chvalitebný přieliš, nebť jest vysoký a hrozný král, nade všecky výsosti povýšený a slavný velmi, tobě, Solferne, Belfegore, Tartaree, Turentere, poslóm od Lucipera, Lunaria, Astarota i ode všie moci d'ábelské, takto kázal jest pověděti. Najprv, jakož s' ty, Solferne, vymlúval, široce pravě, kterak se poddáváte a mluvíte, vymlúvajíc o své pokoře, kterúž okazujete pro své, a nemajíc toho z práva činiti, a že by neradi v ničemž neřádném shledáni byli *etc.* I takť Jeho Milost praví, že najprvé kdy ste stvořeni vy v svých od slávy jeho, tu jest vám z své milosti byl dal své vlastnie dědictvie a panstvie, [85v] abyste, v něm jsúc, chválili jej na věky, jej ctili a jeho poslúchali. I zdali je co vašeho žádal,

jenž ste nikdy nic neměli, an vás z ničehož stvořil, i zdali vám co mocí pobral jest, ano všechno jeho bylo a svého vám dal, pokudž ráčil, i zdali vám kterou moc neb povýšení odjal jest, a vy jste v jeho vlastním vládli jako v svém? Neb vám toho přál pro velikú lásku, kterúž jest k vám měl, a tak vám byl Jeho Milost svěřil se velmi, že Luciper, pán váš, bieše všeho světla pán, aniž kto z nás bieše roven jemu. A tak vy jsúce z jeho vlastního a v jeho vlastním takú závistivú pýchú pohnuti, i chtěli ste se s svým kniežetem pokusiti [...] ³¹, mě jest hanba mluvití. A tudy svévolně ztratili ste a propýchali tu duostojnost a radost, kterúž ste zde v nebi s vyvolenými měli, kteréž vám Jeho Milost byl popřál jest, aby vóli jeho plnili, ne aby se vóli jeho protivili, nebť Pán náš nemá aniž mieti chce služebníkóv neposlušných. Ó Solferne, co s' to směl vymluvití před tváří Pána, pravě,

³¹ nečitelný text, opisovač škrty opravoval chybný text *o tom*, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 31r: *o to*

že o své vlastnie stojíte? Ano toho nenie. Však pomni, od koho s' stvořen, že od Jeho Milosti; a kde jste stvořeni, že v jeho království^{bd}; a proč, pro čest a pro chválu Jeho Milosti. I smějí páni tvoji praviti a osvojovati cizie za své a spravedlností nespravedlnost přikrývati? Protož tohož žádá Pán a stvořitel náš, abyšte pověděli, pomníte^{be} li, proč jste sehnáni a kto jest tiem vinen. Že žádný jiný, než pýcha vašeho kniežete Lucipera a vaše. Že žádanie jest od Pána našeho a stvořitele, aby tolik počest učinili k vuoli jeho vedlé jiných, komuž Jeho Milost kázal. An pak knieže a pán váš chtěl se Milosti Jeho vrovhati, vstavě stolicí svú na paprslky nebeské, to li jest upřiemost, to li jest viera, to li jest poslušensťvie? I zdali jest neměl pro takú příčinu a takovú nešlechtnost tresktati jeho jako svého? A to, což jest byl dal jemu a vám do své vuole, zdali nemohl vám toho odjieti? I zdali

^{bd} *království*] kralowftwie

^{be} *pomníte*] pomniete

ste co k Jeho Milosti přiložili, že jeho dědictvie, královstvie jeho, svým nazýváte? I co z sebe činíte a za to se nestydíte s takovým poselstvím před takového Pána přistúpiti? A proto strčilať jest vás pýcha a jste přikryti [86r] zlostí a nepravostí a nemilostí svú a budeť o vás praveno v budúcích^{bf} časech, že jste mluvili zlost a nepravost a na výsosti že jste mluvili lež, totiž před najvyšším zde na nebi. A proto, že ste usta svá položili v nebe, totiž že ste směli v nebi ty věci mluvit, jazyk váš přišelť jest na zemi, to o vás bude praveno až na věky. Ó Solferne, že žádají tvoji páni z práva, aby je Jeho Milost navrátil v jich prvnie dostojenstvie zde v nebi jako prvé, že chtěie tepruv toho, což se jim od Jeho Milosti bezprávie stalo *etc.* I co jsi to směl před takým Pánem mluvit? Žádáš najprvé, aby byli^{bg} k Jeho Milosti navráceni a k tomu, aby vám Jeho Milost odčiňoval. I zdali co má

^{bf} *budúcích*] buducziech

^{bg} *byli*] byli bi

vám Jeho Milost odčiniti za to, co ste vy jemu nešlechtného učinili? Chcete násilí a kvál v jeho vlastním království Jeho Milosti učiniti a žádáte navrácení vašeho a odčinění. A kdybyste toho žádali, aby Jeho Milost vás bohy místo sebe zdělal a vám poručil nebeské království i všecku moc říše nebeské i sestúpil pryč z nebe, jenž hanba o tom mysliti, ó Solferne, jistě bylať jest nemoudrá rada vaše. A nepuojdete-li jiným během vuokol, tím sobě nic nevyvedete, neb nepodobné věci žádáte, chtieti voliti i děliti. Než musíť jedno z toho býti: neb jakož pravíte, že jest spravedlivý a milostivý, abyšte se jemu na milost dali a pokořili se jemu jako vinni a nešlechtní – neb to praví, že ste chtěli nešlechtně učiniti, ale nemohli ste – nebo sudť se, a což právem obdržíte, to sobě mějte. Ačkoli neměl by s vámi o se souditi ani o se mluvit, neb všechno jest jeho, ale však aby vždy zůstal milosrdný na věky, a chceť s vámi Jeho Milost na někom přestati. Jedno sami volte sobě, kohožť se vám zdá: pakli chcete na těch, jakož s' je jmenoval,

dosti mieti – ačkoli neslušné jest služebníkóm pána súditi, avšak aby božskú dobrotu okázal, i na nichť chce dosti mieti – jedno ať jest to ujištěno, což jimi^{bh,32} bude vypověděno, aby to bylo držáno. Druhé, Solferne, pravíš, že se tomu páni tvoji velmi divie, že Jeho Milost sehnati vás kázal jako hubené v bolest a v biedu, kteréž nikdy hodni nejste, v tom od Jeho Milosti opravenie žádající *etc.* Na totoť Jeho Milost takto praví, že jakžkolivěk stalo se jest s vámi, ještě jste více hodni, protože jste se směli v nebi o takový hříech pokusi[86v]ti. A měli ste vniveč zetrěni býti a zkaženi, jakož vás z ničehož stvořil jest. Nad vámi moc okázal, v psotě a v biedě abyšte byli a aby nynější i budoucí, na vás hlediec, vámi se kázali^{bi,33} a vy^{bj,34} v strach

^{bh} *jimi]* gim

³² srovnej v rkp. KNM IV E 6 na f. 32v: *jimi*

^{bi} *kázali]* kali

³³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 32v: *vámi se kázali a vámi*

^{bj} *vy]* wa/mi

³⁴ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 40r: *vámi se kázali a vy*

a v ohyzdu aby byli nynějším i budúcím na světě na věky. Pak ještě opravenie a nahrazenie žádáte. Zdali chcete, aby vám to nahradil, že vám snad závistno, že Jeho Milost dobrý a spravedlivý jest a vy že jste zlí? Neb vězte, nenavrátíte li se k Milosti Jeho, žeť o vás v budúcích^{bk} časiach praveno bude, že jste pro lsti sstrčeni a polozeni v biedě, a když jste se výšili, tehdy sehnáni jste. Protož sám pomysl, žeť nenie to podobné ani spravedlivé, byť taký pán, jsa práv, a nic vinen nejso, i měl opravovati vám, nevěda co, jenž vy Jeho Milosti vinni jste sami. Třetie, Solferne, jakož s' pravil našemu králi a Pánu všemohúciemu, že Luciper s ďábly, s jinými pány vašimi opoviedají se k duostojenství svému spravedlivému, kteréž zde v nebi mají, a jako brániece se v to uvazovati, každému praviec se najspravedlivější dědici toho býti. Na toť Jeho Milost praví takto: mněľ jest za to Jeho Milost, žeť jest sobě k vóli a k své slávě

^{bk} *budúcích*] buczých

stvořil nebe i zemi i všechny přiebytky v království nebeském i všeliká duostojenstvie. Naliť vy ste snad to pôsobili, nebo osobujete to sobě a praviece, že vaše jest, a opoviedáte se k tomu jako k svému? A poněvadž pravíte, že jest vaše: okažtež to, vy li ste sobě to stvořili, což v nebi a pod nebem jest. Pakli snad toho nesmiete říci? Ale vy li ste rádce byli jeho, když Jeho Milost nebe a zemi stvořil, zdali žádal vás za³⁵ vašich přiebytkův, kterýchž ještě nebylo, abyšte Jeho Milosti radili k tomu? Protož takť Jeho Milost praví: Poněvadž jest jednu to duostojenstvie měl moc dáti, komuž jest ráčil, abyšte i ještě nechali Jeho Milosti, ať by opět dal, komuž se líbiti bude. Poněvadž jste neuměli neb nechtěli toho zachovati a žeť vás dobře vidí i zná, bude liť ráčiti, móżť i vám to navrátiti, když pokořiece se i želejíc, co jste páchali, Jeho Milosti prositi budete, nebť jest té povahy, odpustíť vám, a komužť odpustí, věrněť odpustí, nikdyť toho

³⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 33r: *a*, rkp. NK XVII F 26 na f. 40v: *s*

nezpomene na věky. Protož zdáť se Jeho Milosti, žeť on najspravedlivějšie právo má v svém království. Čtvrté pravil si, že žádají páni vaši, aby jim Jeho Milost pověděl, tak li jest jich neráčil mieti, že jest sehnal, čili kterou vinu k nim má, čili komu k li[87r]bosti, a to si široce mluvil. Taktoť Jeho Milost praví: Zdali ste proto ozdobnú řečí a širokú výmluvú vypravovali poselstvie nadějíce^{bl} se, že by vám na to odpovědi neuměli dáti v nebi? I tiemť se vám odpověd dlí, nebť vám k každému kusu Jeho Milost odpovídá zvláště. A toť praví, že když jest vás stvořil krásné a jasné, velmi jste se dobře slíbili Jeho Milosti a velmiť jest rád byl s vámi. Nežť vámť se je stýskalo s Jeho Milostí a nechtěli ste rádi s ním býti. Byl by váš knieže Luciper [nežádal]³⁶ stavěti stolice své zároveň s Jeho Milostí, neb ktoť se výší, býváť ponížen. A protož nižádnému z toho neděkujte, než kniežeti vašemu Luciperovi

^{bl} *nadějíce*] n/adiegiecze

³⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 33v: *nežádal*

a sami sobě, onť jest najviece vinen tiem a potom vy sami. A také nebeřte sobě, byť komu k libosti to Jeho Milost učinil jinak než spravedlivě – nebť jest spravedlivý, jakož s' sám to seznal, Solferne – než [vám]³⁷ k libosti to učinil jest, neb se vám nelíbilo s Jeho Milostí býti pro vaši pýchu a zlost. A vymlúval s' také v tom čtvrtém kusu, dotýkaje Jeho Milosti, učinil li by to svévolně Jeho Milost, že vás sehnal jest, že by to přátelsky nebylo a že by i za nepřiele Jeho Milost chtěli mieti. Jižť jest Jeho Milost těch se hróz odvážil, než snad sami své psoty neznáte, a pravíť, žeť jest válkám přivykl, než snad chcete tomu. A tak bude, že bude opět o vás praveno v budúcích^{bm} časiech, že jste pro nepravost svú strčení a sehnání s nebe. A jakož s' pravil o zarukování, že byste chtěli zarukovati, pravil li by kto na pány vaše, takť Jeho Milost praví, žeť toho zarukování dopustiti

³⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 33v: *vám*

^{bm} *budúcích*] buducziech

nemiení v svém království³⁸, nebť by z toho sváda byla hotova, anť s vámi nedávno svádu a boj měl, ale chceť Jeho Milost čest a pokoj mieti v svém^{bn} království na věky věkův. Páté, jakož s' pravil, že páni vaši zpraveni jsú toho v jistotě, že by někto o to panstvie stál, kteréž jste zde vydrželi, a jmenuješ, že Adam někaký. A v tom^{bo,39} páni vaši žádají, aby Pán náš a král nedopúšťel takého bezprávie v království svém, a pakli by kto stal o to aneb mienil státi, že byšte takého za nepřítele chtěli mieti. Tak Jeho Milost praví, jakož prvé předpověděl sem dosti rozumně, že oč stojíte, jehoť jest, a z svého učiniti móż, což ráčí a když ráčí a jakž ráčí. A kto se bude protiviti vuoli jeho? O Adama, jakož s' zmienku učinil dost neznámě, jako byšte jeho neznali, neb jmenoval s' a řka: „Jakýs Adam.“ Ó Solferne, kterús všetečností jsa

³⁸ opraveno písářem

^{bn} *svém*] fem

^{bo} *tom*] tom že bý

³⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 34r

po[87v]hnut, tak neznámě a handlivě jmenoval s' stvoření božie krásné, kteréž všechna říše nebeská ctíla jest k vůli a rozkázání Jeho Milosti, kromě^{bp} jediné pánův vašich a vás; vy ste se protivili vůli boží, a protož jste v tomto potupení. Ó Solferne, kterak se činíš, neznaje Adama, stvoření božieho? A protož praví Jeho Milost, že jakožť jest mohl z povýšeného poníženého učiniti, téžť muož poníženého povýšiti, jakožto Adama, jenž jest nyní na zemi v ráji a k vůli jeho ponížený, potom když bude ráčiti, povýšíť jeho. A abyšte to věděli jistě, nevezme liť tuto nyní konce vaše rokování, žeť jest zaslíbil ten přibytěk a tu radost, kterou ste vy měli, dáti Adamovi i jeho pokolení na věky, aniž se nadějte s Jeho Milostí o to kterému rokování^{bq}. Pak s' pravil najposláz, že by k tomu mluvíti chtěl, aby páni vaši s Jeho Milostí přitelé učinění byli. Ačkoli Jeho Milost muož bez přiezni pánův vašich

^{bp} *kromě*] promie

^{bq} *rokování*] rokowanie

býti a přátelství jich nežádá, však proto, aby vždy shledán byl v své dobrotě, milosti a spravedlnosti, a že i nemilostivým a zlým dává svou milost, chce také učiniti, jako napřed pověděno jest a na radě, v svém království o to záštie přestati s vámi a dosti mieti, neboť jsou zvelebeni skutkové Jeho Milosti. Nebť toto bude o něm praveno v budoucích časech, že všecky věci učinil v moudrosti. A protož budiž sláva jemu na věky, nebť se bude veseliti v skutcích svých a jeho věrní budou se radovati a veseliti v něm na věky, neboť jest dobrý Pán Buoh náš těm, kteří jsou srdce upřímného. A budou Pána našeho lid, ale i jiní povyšovati a modliti se jemu budou na hoře jeho svaté, neb svatý jest Pán Buoh náš a v jeho domu nebude přebývati, ktož činí pýchu. Protož my chvalme jméno jeho, nebo sladký jest Hospodin a na věky milosrdenství jeho, od pokolenie až do pokolenie pravda jeho, nebo požehnaný jest na věky věkův. Amen.“

[88r] Tehdy když se odpověď božská skrze Rafaele těm posluom ďábelským dokona, tak že

d'áblé mějiechu jie s potaz, i prosichu Hospodina, aby se jim ráčil dáti na to potázati. Tehdy shlukše se d'áblé v hromadu, radichu sě chvíli dlúhú. I vece Solfernus: „Totoť chytrá velmi odpověď dána nám jest a pravdyť se mnoho dotýče a písma. A jáť nejsem učený v tom, protože ty Tartaree, ty s' doktor a velmi umělý v práviech, ty již mluv a odmlúvaj.“ I vece Tartareus: „Pane Solferne, nenieť slušné jinému mluvití, poněvadž k tobě mluvie, a také byloť by s pohaněním tobě, měl li by kto jiný mluvití, jako by ty neuměl na to odpovědi dáti. Ale když to skonáš, dada odpověď tiem kratší, jáť již rozumiem, žeť z budúcieho⁴⁰ písma mluví, chciť já pak mluvití k miestu konečnému.“ Tehdy nauči Solferna d'ábla Tartareus, kterak by na každý kus odpoviedal. I poče jemu dobrú mysl dávati, pravě, že jest snadno na to odpověď dáti, ačkoli těžka velmi jim bieše. A když se uradichu a na tom zuostachu všichni, aby též, který první mluvil,

⁴⁰ text *žeť z budúcieho* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

odpověď dával na odpověď božskou, tehdy obrátichu se zase k slávě obličeje božieho všickni a Solfernus opět vystúpi přede všechny a pokloniv se poče mluvit i a řka:

„Pane věčný a slavný králi, já sprostný a hlupý opět chci před velebností slávy tvé maličko něco pověděti a na to, jakož Rafael od Vašie Velebnosti k nám mluvil jest jménem Tvé Svatosti, a chciť na to krátce odpověď dáti. A ač bych co z své sprostnosti propověděl ke škodě sobě, rač pomnieti, že s' mi řekl, abych tiem honěn nebyl, nebť sem já neumělý a v těch věcech nebývalý. Ale rád bych, by dobře bylo mezi Svatostí Tvú a pány našimi, a což bych mohl najlépe pánóm svým zjednati, to bych rád učinil od Tvé Svatosti. Také bych kam byl vyslán, a jsa sluha tvój, též bych učinil. Protož, velebný Pane, takto rač věděti, jakožť jest Rafael, kancléř a písar od Svatosti Tvé, mluvil, předkládaje nám o stvfoření našem, a [88v]sám Tvá Svatost se znáš, že s' nám dal své dědictvie a z svého s' učinil, co s' ráčil.

I ovšem, Pane velebný, všakť my známe se, žeť sme od Svatosti Tvé stvoření, protož i žádáme navrácenie k Tvé Svatosti, abychom zase s Tvú Svatostí bydleli, a nežádáme nic jiného, než svého toho, co s' nám sám ráčil dáti. Však ani žádáme co jiného, by nám kázal postúpiti vyššieho kóru nad⁴¹ serafínem neb nad cherubínem, ani nižádné věcí cti ani větčieho duostojenstvie ani většie světlosti ani jinačejšie zpuosoby ani jiného úřadu, než toliko jediné toho, co s' nám byl prvé ráčil dáti, ještoť to naše bylo vlastnie. I zdali co žádáme cizieho i zdali co neřádného, zdali co nepodobného, že tak Rafael uštípaje nás pohaněti chtěl a tak protivně s námi mluvil jest od slávy tvé? Dosti by bylo toho, by ani před tváří tvú ani v tvém království bylo, než někde v krčmě; a dotýkaje sprostnosti mé, i ovšem všakť já sě k tomu znám, žeť jsem já jako hovado před tváří tvú a před slávú tvú. Ale poněvadž jsem posel, musím tak jednati, jakož poslu poručeno jest

⁴¹ slovo *nad* je v rkp. zapsáno omylem dvakrát

a jakož na posla slušie. A protož jakož ted' Rafael pravil jest, že by páni naši i s námi propýchali tu svú duostojnost, nepravieť toho páni naši, ale žádajíf věděti, proč anebo kerú příčinú jsú toho zbaveni. A k tomu se páni naši znají, že tvoji jsú, a což mají a měli sú, že od Svatosti Tvé mají a měli jsú. A s plným doufáním mají za to, že je zase k jich vlastiemu navrátíš, a na to ted' jsme my vysláni od svých pánóv. A jestliže by co bylo mezi Tvú Svatostí a pány našimi, jenž by mělo skrze to oddalování býti k jich navrácení, ale páni naši chtěie na tvé radě mocně přestati o to, ať jest to hned konáno, a nechť páni naši hned sem přijdúť, uvieží se v své a ať jsú oslaveni hned od slávy tvé. A, milý Pane a králi svatý, rozpomeň se na své hromáždění, kterýmž jsi vládl od počátku, a nerod' každého poslúchati, by měl tudy pány naše i nás odstrčiti od jich slávy a dostojenství a cti, nebť já to viem, že jsi hrozný. Avšak, milý Pane, učiň tak dobře a šlechetně, nechť páni naši zase navráceni jsú v slávu svú i s námi a potom, odčině

jim po svých služebnících, račiž se s námi smířiti, nebť jistě [89r] rovného podávají. Aníž já chci tak horlivě mluvit jako Rafael, a přesto nedivím se tomu, neb má Velebnost Tvú na svú stranu a snad také tak jemu rozkázáno jest. Pak dále, pane Rafaeli, pravil s', předkládaje divný obyčej, jenž by jím najspieše mohlo se sjednanie státi a smírenie mezi božie svatostí a pány našimi: neb aby páni naši z milosti od božské dobroty toho hleděli, aneb co by je súdem postihlo, na tom přestali. Pane Rafaeli, a zdali to nenie z milosti a pěkně, že páni moji prosie a žádají za své navrácenie, i zdali koho chtie býti i zdali chtie proto Boha od něho vyhnati, zdali koho o to hanějí, zdali toho kterým neřádem hledie? Važ to sám, sud' to sám. Neb nechť ted' Jeho Milost sám povie, co jsú komu proto neřádného učinili, než pokorně prosie za to, aby se jim křivda a násilé nestalo, a to aby bylo ohledáno Jeho Milosti služebníky. Ó Rafaeli, uměl bych já také k tomu, když bych chtěl, mluvit, aby sebe právě hleděli, ale nechci, než

z dobroty a pěkně, a rád bych, aby to zjednáno bylo mezi Svatostí Jeho a pány našimi. I přimlúvajte se k rovnosti a k jednotě, však ste prvé spolu dobře byli a mohli byste ještě býti. Také, Rafaeli, pravil s', že ačkolivěk Jeho Svatost neměl by oč se s pány našimi i s námi tudiež súditi, však proto, že chce s nimi přestati na těch, které sem já jmenoval, taktoť já teď pravím, jestližeť se Jeho Svatosti zdá, že by se neměl oč s námi súditi, proč jsme tehdy řeč počeli, a protož chcemeť přestati na těch, kteříž jmenování jsú. Divnáť jest věc, že pravíš, že nemám oč se súditi. Jednak že se chcete dáti o to, což se nám od Svatosti Jeho stalo, s námi ohledati. Jednomuť jest býti z toho: neb ať to jde tak, jakž jsme pomluvili, neb ať jest v ničemž nic. Jáť teď pravím od svých pánov, že jsme hotovi a chceme rádi rovné přijieti od Svatosti Jeho, jediné může líť nás potkati.“ A ohled se, jako by se poobrátil k uobličejí božiemu d'ábel, i vece: „Hlasem mým já k Hospodinu budu volati a pomyslíť na mě. I zdali, věčný králi a Hospodine, zahnal si nás a tvůj hněv rozlítil se

jest na nás, abychom snad nižádným obyčejem
k Svatosti Tvé nebyli navraceni? A protož chciť
já sám to slyšeti, co bude ke mně mluviti Pán
Buoh. A poněvadž rovnost miluje tvář jeho, takéť
o pokoji se mnú rozmluvaje, neodvrátíť milosti své,
protož, velebný králi a najs[89v]pravedlivější^{br,42}
súdce, nerač dopustiti toho, ať bych já, pokorný
a sprostný, byl odvrácen od slávy tvé jsa pohaněn
a nebyl uslyšán před tebou i před slávú dostojeustvie
tvého, i neračiž mě i s mými spoluposly učiniti
zlým poslem, ale račiž nás navrátiti k naše slávě.
A jáť hned pošli k Luciperovi, ať ráčí i všechno
jeho množstvie d'ábelské ať sem do nebe přijde
a Tvá Velebnost ať dá jim tu slávu jako i prvé, nebť
jsme neduživí a chudí. I budemť chváliti jméno tvé,
ale vždy s takúto výmluvú, ať nám jest nahrazeno
a opraveno to, což se nám hanby, škody i újmu
stalo radosti věčné od slávy tvé. A celeť pravím,

^{br} *najspravedlivější*] naŷfp/prawedliwieŷffŷ

⁴² na předělu stran

žeť jest to upřiemějšie k sjednání^{bs} a skonání^{bt} spěšnějšiemu, než ten běh, kterýž Rafael pravil neb viděl od slávy tvé. Neb, velebný Pane, když páni naši i my tudiež zde budeme zase v nebi, snázeť bude jednáno o to opravenie mezi pány našimi a Tvú Svatostí, nežli takto podál jsúce od sebe. Pak, duostojný Pane a králi věčný, jakož pán Rafael pravil jest, dosti hanlivě na nás potýkaje a dávaje pánóm mým i nám lstivé, a že o nás praveno bude na věky a že položení jsme v biedě, že jsme se výšili *etc.* Pane velebný, Tvá Svatost vie dobře, jaké a kteraké pány naše s námi stvořil si, lsti ižádne ani nevěry ani které neupřiemnosti neuměli sú aniž umějí, ale myť to vieme, když, Pane, v soud povstaneš, aby spasil tiché, že nás také nezapomeneš. Neb již teď dosti soudu, ano nás dosti utrhnají a prvé nikdy pře skonány nejsú. A protoť já teď, Pane svatý, stojím před slávú tvú,

^{bs} *sjednání*] fgednanie

^{bt} *skonání*] fkonanie

abych slyšal hlas slávy tvé a abych vypravoval
všecky věci divné tvé, ne abych pohaněn byl před
slávú tvú. Také Rafael pravil, abychme okázali,
my li sme stvořili nebe a zemi, anebo my li sme
Svatosti Tvé radili k tomu. Pane velebný svatý,
nenieť toho na pány naše shledáno ani na nás,
bychom kdy to pravili, což by nebylo. A takéť já
ten nejsem, bych chtěl mluvit, š čímž bych nebyl
poslán aneb čehož bych nebyl svědom. Dále totoť
pravím, i páni moji i my tudiež známe se, žeť
sme od Svatosti Tvé stvoření k tomu dóstojenství,
kteréž nám odjato jest. A takéť jsú páni naši
i my nebyli v radách tvých, když s' nebe a zemi
stvořil, a Rafael snad tu také nebyl jest. A v čem
se sami známe, neměli bychom honěni tiem býti
k naše[90r]mu pohanění. Takoví⁴³, jenž pokoje,
spravedlnosti a jednoty žádají, stojiece o své nám
od Svatosti Tvé dané. Také, dóstojný Pane a králi

⁴³ zjevně chybný zápis slova, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 38v: *jako ti*,
rkp. NK XVII F 26 na f. 47r: *jako tvoji*

svatý, pravil jest Rafael, pravě, bychom proto širokú řečí a okrášlenú vymlúvajíc poselstvie dáli, nadějíce^{bu} se, jako by nám zde v tvém království na to poselstvie odpovědi dáti neuměli, a vymlúvaje široce, nás v tom utrhaie *etc.* Ó svatý Pane, viemeť my, žeť jest v nebi všeliká múdrost, a myť sme mněli, že čímž poctivějie v nebi mluvití budem před tváří tvú, tiem nám to lépe chváleno bude poselstvie naše. A jáť sem vymlúval tiem šíře a poctivějie to poselstvie, jakož před takým, jenž všie cti hoden jest. A abych mohl a uměl najdál před Svatostí Tvú poctivost zachovati, buď v mluvení, buď v příchodu, buď v poklonění a jinak, toť bych i ještě učinil. A jáť sem se nadál, čím poctivost větčí zachovám před slávú tvú, že mi to v dobré obráceno bude. Ano pak snad jinak. Neb sem slýchal, že múdrost jest na výsosti a že Tvé Svatosti nevrovná se žádný živý a že tvá múdrost jest od věčnosti. A poněvadž jsi tak múdry, tak

^{bu} *nadějíce*] nadie/giecze

věčný, tak svatý, tak vše cti hodný, proč mě pak v tom tento tvůj kancléř Rafael hanie z poctivého mluvení před velebností slávy tvé? Zdali jest neměl jiné viny? Toť jest dosti malá. A což já rozumím, rád by Rafael s některými, aby snad páni naši nikdy nebyli v jednotajnosti Svatosti Tvé, než aby věčná nepřiezen, nechut a neláska mezi Tvú Svatostí a pány našimi byla. Také pravil Rafael, že by páni naši nechtěli býti s Tvú Svatostí *etc.* Všakť by o to nestáli – i neračiž o to sobě dáti praviti, nejsouť takové neupřiemnosti páni moji, ať by s jinými nás⁴⁴ vysielali a jiné jednati mienili. Neb cožť i mluvím od svých pánov, tohoť jsem hotov dostáti a k miestu vésti konečnému. Ale ten, ktožť na Tvú Svatost mnohé věci vznášie, ješto by bylo u mlčelivosti je pominúti, a poněvadž, Pane svatý, neráčíš dopustiti, aby takový, ktož by byl, jenž na pány naše znášie a zlým přimlúvá se, mluvil před námi a my bychom chtěli uručiti před tváří tvú

⁴⁴ text *at'by s jinými nás* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

– s takovým ale čest mieti chceš a pokoj v svém království na věky věkův, staň se v tom vůle tvá. Musím to pominúti, poněvadž tak mieti ráčíš.“ To na svatého Michala mienil [90v] jest. „Také jakož Rafael pravil jest v posledniem kusu, maje^{bv,45} za zlé něco pánóm našim, že své zapoviedají, aby se žádný v to neuvazoval, a také dotýče toho, jestliže nevezme nynie tato pře s Tvú Svatostí a pány našimi miesta konečného, že Adam i s svým pokolením v tom našem duostojenství povýšen bude *etc.*, duostojný Pane, proč Tvá Svatost za zlé má o své státi a odpieráš toho pravě, že tvé jest? I ovšem, Pane svatý, byloť jest tvé. Ale kdy s’ pryč dal, jižť jest těch, kterým s’ byl dal. A byť pak i mocí sehnáni byli od toho, jakožť snad tak jest, vždyť proto [jich]⁴⁶ slóve, čím’ prvé bylo jest. Neb páni moji ani jsú toho rozdávali Tvé Svatosti ani

^{bv} *maje*] mage / mage

⁴⁵ na předělu řádků

⁴⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 40r: *jich*

jsú šeredenstvím jakým to ztratili ani se s kým o to směnili, než mocí sehnání. Nébrž nechtiece se dáti sehnati, chtěli sú mocí moc odehnati, a nemohúce odolati padli sú. I nechtie i toho tak vážit, jako by jinak jiným obyčejem neslušným a neřádným páni moji to své dostoženstvie ztratili ohyzdně. A také, velebný králi a Pane, měl li by se velebiti ten Adam neb ktožkoli dostoženstvím cizím a ctí? Rač sám to vážit, žeť to nenie podobné, by kto cizím duostoženstvím^{bw} zvelebě se i chtěl ty tisknutí a jim se protiviti, čímž spravedlivé a dědičné dědictvie jest. A musilť by býti hubený, kto by se mohl zdržeti, nemstě se nad ním pro křivdu takovou. A poněvadž, jakož rozumiem, laskav jsi na toho Adama, račiž ho velebiti a chovati jiným během a obyčejem, než tiem, jakož ráčíš. Neb snad tudy mezi pány mými a tiem Adamem nepřiezeň mohla by býti věčná a mohlo by se jemu něco přihoditi skrze to horšieho, jenž by toho nerad Tvá Svatost slyšal

^{bw} *duostoženstvím*] duoftogenftwiem

snad, a proto snad by Tvá Svatost ku pánóm našim nechut měl tiem větší, pro něho. Nebť já rozumiem, že ten Adam nynie móž pěkně mluvit, ale zviemeť to, dlúho liť trvá v tvém poslušenství, čině vóli. A nynieť žeť má nás v vošklihost a v nenávist k tvé vóli a rád by nás utiskl, kudy by jedno mohl, a jsa v mrzkosti tvých radostí? Věru pak srozumie liť sobě, co jest a kde jest? Bojímť se, byť pro svú vóli i tebe nerozhněval, jakož v něho Tvá Svatost doufáš. Ale mluviec k svornosti, **[91r]** jednotě a ku pokoji věčnému [mezi]⁴⁷ pány našimi a Tvú Svatostí, nechajž již tak jednáno jest, jakož Rafael vypověděl jest, aby tvá rada zde v tvém království toho mocna byla, aby se pánóm našim odestalo po nich zde, což se jim křivdy, násilé a kvaltu stalo zde. Ale však toto vymieniece, že Michala archanjela, posla tvého, při tom mieti nechcem, neb jsú při tom a v tom některé příčiny zvláštnie, o nichž se nynie mluvití nehodí, než když

⁴⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 40v: *mezi*

toho čas bude, takéť tu budú pověděny. Velebný a duostojný Pane, rač kázati spěšně konati, má liť konáno býti, nebť já musím zase k svým pánóm pospiešiti i s svými ted' spoluposly. Nebť páni moji mají také některé věci jiné a pilné jednati, kteréž bez nás nemohú jednány býti. A zvláště dokudž nezvédie o tomto soudu miesta konečného, mají li čáku mieti, čili nemají. A viemť, žeť se trápíe v tesknosti veliké pro naše bytie tak dlúhé, a snad se nadějí a budú za to mieti, že by netbalivost a meškánie nás zde zdržalo. I protož my bychme rádi konci a miestu o to spěšnému, neb vidí Tvá Svatost, že všemu rovnému, podobnému, slušnému a poctivému rádi by páni moji, stojiece o své jim od Svatosti Tvé dané, jako ti takoví, jenž k tomu právo mají najspravedlivějšie.“

A když Solfernus dokona tu řeč, tehdy Hospodin káza opět k sobě v radu vstúpiti svým mocnostem, archanjelóm i anjelóm, jenž všichni s velikú poctivností a slušným pokloněním, každý z svých

miest povstavše^{bx,48}, pristúpichu k trónu Pána Boha všemohúcieho. A mnozí z anjelóv počechu se diviti řeči toho ďábla tak opatrné. I vece Hospodin Rafaelovi: „Známt' já chytrost ďábelskú a svědomť sem jich v jich mnohomluvení, protož dávali li bychom jim odpověď na každý kus, oni by též chtěli na každý kus odpoviedati, a takť by konce nebylo dlúho, nebť jsú ďáblové v chytrostech svých nesmierní. I dajž jim odpověď tiem kratší, předlože jim, očť stojie, ať by sobě toho lehce nevážili, a po[91v]věz jim obyčej, kterým by mohli zase navráceni býti. A to sobě pěkně znamenaj a napiš, cožť pravíme.“ Tehdy Rafael učini vuoli boží vedlé jeho rozkázanie a všichni opět odstúpichu od trónu božieho s velikým počestenstvím a zsadichu se též jako prvé každý na miestech svých. I ďáblé stáchu v svém kútě zdaleka čekajíce, co jim rozkázáno bude. Tehdy Rafael, boží kancléř, vystúpiv, aby

^{bx} *povstavše*] po/ftawffe

⁴⁸ na předělu řádků

mohl slyšán býti, káza mlčeti všem. A když se sta mlčenie v nebi, tehdy poče mluvíti a řka:

„Najvšemohúcnější všech věcí stvořitel, najdokonalejší dobrota, Buoh a Pán, jehož jméno buď požehnáno na věky, tobě^{by,49}, Solferne, s jinými posly d'ábly, takto pověděti kázal jest. Bychť na vaši řeč odpoviedati měl a vy též zase, konce by nebylo nižádného. Ale mluviec k miestu konečnému, nač vám přijíti má, chci pověděti najprvé toto, abyste věděli, proč jste sehnáni s této radosti a duostojenstvie a cti věčné. A ač jsem prvé dosti rozumně pověděl o tom, však proto ještě upriemnější cestu vám oznámím. I věztež, že d'áblé všichni s kniežetem vašim s Luciperem strčeni jste pro zlé, jenž slóve hříech pýchy. A všeliký hříech jestiť činěnie a činěníť jest to všecko, což se dobrovolně činí, tak v poctivé věci jako v nepoctivé, a protož dobrovolnýť jest hříech

^{by} tobě] Take

⁴⁹ srovnej v rkp. KNM IV E 6 na f. 41v: *tobě*

každý. I nenieť tu vymluviti se, by řekl: „shřešil sem, a nerad“, nebo poctivost a kázeň ctnosti činí. A dobrý obyčej máť vypléti, což jest zlý naučil. Ale vy všichni d'áblé, poněvadž jste hříech učinili, učinili ste věc nepoctivú dobrovolně bez přinucenie. I mluvil s' tak štědře o navrácení vašem a lehko sobě váže nepoctivost a hříech. A dále opět vezte, když hříech stane se, že hotova jest ustavičnost ve zlém, nebo toho těžko jest ostati, a zdá se, že tak velmi jest dobře, a z ustavičnosti pochodí pak obyčej. A když pak bude v tom zlém obyčej, strach, zatvrzenie a nekánie konečného – jakožto na vás velmi podobně okazuje se, že vždy činíte se právi sami, a máte za to, že tak jest, neb jste učinění z synův světlosti syno[92r]vé tmy –: a jáť proto pravím, zdali by ještě, poznajíce se sami a svůj hříech veliký, kterýž jste proti našemu králi a Pánu učinili, a mohli některým obyčejem zase navrácení býti? Ale jáť to dobře viem, že vám převelmi těžko a nesnadno dobře učiniti. Neb poněvadž jste jednu zle učinili, zdálo

by se vám snáze stokrát zle učiniti, než jednu dobře, neb máte stálost ve zlém a vaše^{bz} přirozenie již jest rozličné a neustavičné. [...] tak snadné, kteréž, když kto^{ca} nerad učiní, by jemu nesnadno nezdálo se.⁵⁰ A protož vám d'áblóm nesnadno jest co dobrého učiniti, poněvadž vám se zdá těžko dobře činiti. A z toho máš, poněvadž jste zle učinili, že jste i sami zlí, a proto jako na zlé slušie, dána jest vám kázen, bolest a bieda, neb kto by zlým odpustil, škodlivý dobrým. Dále také postavili ste se pokorně a tak pěkně, jakož jsi ty, Solferne, mluvil od svých pánov, že škoditi nechtěli byšte ani překážeti i s Pánem a králem naším, a praviece, že byšte zlé nechtěli učiniti. Ó, chytrá a neupřiemá řeč, neb ktož jest sobě zlý, kterak móż býti jiným dobrý? A že nynie pěkně

^{bz} vaše] wafflie

^{ca} kto] to

⁵⁰ zjevně chybný zápis věty, srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 51r: *neb nižádne té věci tak snadné nenie, kteréž když kto nerad učiní, by jemu nesnadná nezdála se.*

mluvíte a nechcete škoditi: ó, jaká to čest, že toho učiniti nechcete, čehož nemůžete. Neb chtěli li byste již zde zlé učiniti, více vám ani žádnému věčně to zde nebude trpěno aniž na věky. Kto bude chtieti též učiniti, bude moci, jakož ste vy učinili. Ale že zákon jest ustavičnosti tento, aby ve zlém žádný nikdy nebyl ustavičen; i chcete li zákona požívat, nestójtež ve zlém, ale odvráťte se od zlého a čiňte dobře. Ale že každému nevěřícímu všecko zdá se marné, jehož učiniti nechcete, a jste li vy ti, zkuste toho sami, že tak jest. Nuže to již krátce máte, že jste nepoctiví a hříšní a zlí. Vizte pak dále, Solferne, pro tu nepoctivost a pro ten hřích a pro tu zlost vaši, co jste potratili, jakož žádáte vždy navrácení svého k našemu Pánu Bohu a králi našemu věčnému do tohoto místa nebeského, slavného a svatého Jeruzaléma. A aby věděli, co jest toto místo, že toto místo jest přebývání velmi rozkošné a bezpečné, a zvlášť všecko držíc v sobě, což libého a dobrého jest, všem v něm přebývajícím, žádného nedostatku nemajíc. Ó,

kterak slavné rozpravenie jsú [92v] o tobě, město božie, jakož všech radujících nás přebývanie jest v tobě. Všichni se radují z Boha, Pána našeho, jehožto jest vzezření velmi milostivé a tvář velmi krásná, v níž patříec ustavičně, nemůžem se nikdy nadiviti, a rozmlúvanie převelmi sladké a jestiť převelmi milý a libý a krásný k vidění a velmi sladký jest. Ktož jeho má, nemož nic jiného mimo něho lepšího žádného býti, neb všecko v něm nalézá se, což móż žádáno býti. Ó Solferne, čehož žádáte, že velmi veliké věci žádáte, a druhé Boha mieti a s ním býti, kterýž jest svrchované dobré. A kdežť jest svrchované dobré, tuť jest také ctnost i šťastnost a svrchovaná múdrost, i pravá svoboda i dokonalá láska i věčné bezpečenství. A kdež jest bezpečná věčnost, tu jest také pravé veselé, plné umění písem a všeliká krása a pěknost a všeliké blahoslavenství. A ještě více po něm, Solferne, o tom drahém Bohu našem, co v něm dobrého jest, kto jej má a s ním jest, jenž ste vy to tak hanebně ztratili: nejprvé, že vždycky mílo nám

naň hľadieť a jej mieti, a v ňom zvelebuje se rozum náš, čistí se všeliká dobrota, žiadost ku poznaniu a milovanie pravdy. Druhé, že to jest všecko dobré naše milovati stvořiteľa svého. Ó blahoslavené videnie Boha sami v sobě viděti. A cožkolivěk žádáme, všecko máme a nic více nežžádáme, než jeho svatú milost věděti. Protož poněvadž vy toho videnie a této radosti i s pány vašimi nemáte, ale okusivše jie zbaveni ste, a to těžšie než byste toho nikdy nepoznávali. Ale snad hnutí jsúce želením neb závistí, vy to viete i žádáte navraceni býti k tak dobrému a nesmiernému a nevýmluvnému. Viz sám a znamenaj, žeť nemóž tak býti, neb nevieš snad, Solferne, i [s] svými pány i od stvořenie toho miesta napsáno jest v knihách života, že nižádný nemilostivý, nižádný nespravedlivý, nižádný hřiešník a zlý nemá z pravého práva puštěn býti do toho miesta a do této vlasti nebeské na věky a zvláště po vašem sehnání. A že jste vy takoví zlí i nemóžete pro zlost tu, jenž slóve hřiech, zase v radost v jíti, leč ta zlost

neb hřiech bude někudy shlazen s vás a očištěn, abyšte čisti a světlí jsúce jako prvě. Neb vidíte, ač jste sem z veliké božské milosti puštěni, proto tato radost, v kteréž jste nyní, nic vám [93r] prospěšna není, ale viec se trápíte bolestí, žádajíc se radovati. A jakož ste znamenitě mezi všemi byli veliké světlosti a krásy, a jste v temnost a v škaredost proměnění. Protož takéť vám chci pověděti i ten obyčej, kterýmž móż zlý a hřiešný navrácen býti. Jakož psáno tak v těch knihách života stojí, poněvadž vy ste takoví zbavenci pro to zlé, kteréž jste učinili, jenž slóve hřiech, a žádáte navrácení sem býti, musíte toto najprvé mieti, abyšte toho zlého ostali a ostanúc věrně želeli, že jste tak milostivého pána potratili, a želejíc toho, nikdy se v to nenavracovali na věky. A když to učiníte, musíte pak říci, že jste nehodni toho dobrého, tak velikého a drahého. Také když se navrátíte, musíte již býti obnoveni jako praví kající dobří, poslušní a milí tovařišie a věrné sluhy. A když budete takoví, budete tepruv toho žádati, jsúce

poddání Bohu a modléce se Jeho Milosti. Dále v týchž knihách života psáno jest, ktož chce pravý kající býti, musí přestati od hřiechův, neb marné jest pokání, kteréž potom hřiech poškvřňuje. Ale dobří a poslušní chcete li býti, dajtež svú vůli Bohu spasiteli a Pánu věčnému, abyšte mohli říci toto slovo: ‚Hotovoť jest srdce naše, Hospodine, přijieti, cožkolivěk rozkážeš, hotovo ku požitku spěšně poslúchati.‘ To máte naučení, jímž mohli byste dojíti prvnie slávy a radosti své. Druhé ještě takto rada božie z knih života učí, abyšte utiekali se ke všem svým známým jich, za přímluvu prosiece a řkúce: Smilujte se, smilujte se aspoň vy, přátelé a známí naši, a přijměte nás, oddělené a poběhlé vaše. A když tak budete volati a tlúci sami i s jinými, budeť vám řečeno slovo z knih života: Otevřete těm, jenž tlukú a volají, a uveďte je až před krále věčného. Nuže, Solferne, již sem krátce výpis z knih nebeských pověděl, jenž můžeš rozuměti i s jinými d’ábly, která a kteraká jsú práva říše a dvoru nebeského, a že vaše navrácenie tak

lehce a spěšně dokonáno býti nemůže bez škody
odčinění za vinu a za zlost, jenž slóve hřiech.
Dále takto, jakož Pán Buoh náš [93v] porozuměl
tomu z tvých řečí, Solferne, že se toho obáváte,
by nebyl někto jiný miesto vás v nebi, a zvláště
Adam, stvoření božie. O tom také vězte, že vám
to není dáno zjevenu býti, což Pán náš všemohúcí
a stvořitel všech v súdu tajemství svého sobě
pozuostaviti ráčil jest, a slavný na věky. O tom
ztazování nechajíce, mluvmež k tomu najposléze,
že s' žádal, aby se o to spěšně konalo, neb vedlé
toho, jakož jste žádali, aby bylo přestáno na radě
Boha našeho všemohúcieho. Toť má se státi, nebť
náš Pán Buoh i k tomu svoluje, aby poznán byl
v svém milosrdenství na věky věkův.

Pak z řeči tvé najposlednějšíe poznali sme
[a srozuměli sme]⁵¹ některakému zklamání a lsti
někaké, jenž by mienili jednati proti příteli
božiemu některému, když jsi řekl, aby tato věc byla

⁵¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 45r: *srozuměli sme*

spěšně konána, že páni vaši mají jiné mnohé a pilné věci jednati, kteréž bez vás býti jednány nemohú *etc.* I zdali mníte, byšte Pána Boha oklamali? Sami se oklamáte. Rozumieť ten dobře, kterýž vŕecky věci stvořil jest a kterémuž tajemství nižádné skryto není a jemuž myšlení všeliké mluví, úkladóm^{cb,52} a chytrostem vašim. A máť Jeho také Milost netoliko o vás jednati a s vámi se súditi, ale i o jiné mnohokrát pilnějšie věci. A zvláště o to, nebude li nyní s vámi smlúvy a jednoty nižádné, aby ten přibytěk a to duostojenství, z kteréhož jste vy vyhnáni, bylo naplněno skrze múdrot trojice svaté. A jakož se toho Adama obáváte, nébrž snad i nechut k němu majíce, mienili byšte jemu uškoditi, byšte mohli, kteréhož jest král náš a Pán náš stvořil sobě k vůli všie trojice svaté, jenž slóve člověk, neb jest z země pošel, a toho jest nechal k vůli své nyní na zemi v tom

^{cb} úkladóm] vkladem

⁵² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 45rv: úkladóm

městě rozkoší svých, jenž slóve a bude věčně slúti ráj. Protož vězte to, že na čemť jest trojice svatá zuostala o něm, co skrze něho státi se má, jinak to proměněno nebude. A kto móż poznati rozum Páně a radu jeho, poněvadž soudové jeho jsú nepostihlí? A abych krátkými slovy mnoho povědil, takto chci pověděti: poněvadž tomu stv[94r]oření, svému Adamovi, jenž slóve člověk, umienil jest Jeho Milost všecky věci, kteréž stvořil jest, pod nohy jeho poddati a slávú a ctí jeho korunovati a ponížiti málo méně od anjela, znameniefť jest tu lásky. Nebť sem vám dosti rozumně o všech věcech napověděl, kteréž se běhu vašeho dotýčí, jakož mi jest rozkázal Pán a stvořitel můj, jehož jméno bud' požehnáno na věky věkóv a vešken lid dvoru nebeského ráčí, tak se staň.“

A když ty řeči všecky Rafael dokona, jakž mu byl Hospodin rozkázal, tehdy odstúpi zase na miesto své. I počechu v nebi ryčeti a hlučeti, a rozmlúvajíc o tom poselství d'ábelském a o výmluvnosti Rafaelově, kterak počestnú

a řádnú odpověď dal jest těmto d'áblóm. Tehdy d'ábli biechu velmi truchli, že⁵³ odpovědi božské skrze Rafaele jim dané, neb jich velmi pravdú dotýkáše, [...] ⁵⁴ a jim rozuměl, i počechu spolu rozmlúvati a stýskajíce sobě, jakú a kterakú odpověď tak poctivé řeči božské a pravé měli by dáti. I vece Solfernus d'áblóm jiným: „Věru jáť již ustal sem odpovědi dávati a jižť můj rozum k tomu krátek jest, neb již z písma a práv nebeských právě nám dovodie a ke ctiť nám přihybuje, a jáť také, jakož i prvé pověděl sem, učený nejsem. Protož ty, Tartaree, jenž v práviech jsi svědom, odpierajž, což umieš, ale však vždy na to pomni, aby k tomu miestu vedl, jakož sem já mluvil, nač nám přijíti.“ Tehdy Tartareus poče se jako muž učený a vážný mezi d'ábly zdráhati, pravě, že mnoho umělejších mezi nimi jest, aby z nich jiného volili, že on se k tomu nehodí. Ale však

⁵³ zjevně chybný zápis textu, srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 55r:
truchlivi z té

⁵⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 46r: *jako ten, jenž by znal srdce lidská*

proto všichni na tom zuostachu a prosiece jeho, aby výmluvčí byl a k miestu napověděnému a k konci počatému aby vedl, jenž jest řekl jim to učiniti.

Tehdy kázali sú se všem ztajiti v nebi. A když sedie^{cc} na místě svém, neb rozomiechu, že Tartareus k řeči se připravuje, odstupuje od rotý své d'ábelské, i smekl kukličku z své hlavy a pokornú a tichú tváří jako oči vzhuo[94v]ru nesměje pozdvihnúti, ukřívaje hlavy své, počel jest mluvití tímto slovem a řka: „Svatý Pane nad svatými a dobroto nevýmluvná, dobré všeliké a štědrosti nesmierná, králi věčné slávy, Bože všemohúcí a nesmierný, prosímť já hubený a sprostný i všelikú hlúpostí obdařený, abych nebyl zahanben před plností Svatosti Tvé pro sprostnost mú, abych nebyl tresktán od múdrosti z úst tvých, kteráž s tebú před věky přebývá, pro mú hlúpost a nedospělost uměnie mého, neb uměnie všelikého mistrovstvie přebývá u Najvyššieho. Protož odpusť

^{cc} *sedie*] fede

slovy sprostnými pověděti krátce, na čem spolu zuostali.“ A vystúpiv Michal archanjel vece: „Buoh a Pán, stvořitel všemohúcí, odpúštieť mluvíti o to, cožť jest jeho poselství, kteréhož se dotýče, s kterýmiž ste od pánov vašich vysláni, neb by to z moci bylo brániti mluvíti o tu věc, kteráž k konci má jíti, a ku pohanění bylo by pře a Pána našeho, i pročez by nemluvil, což jest počestného vedlé pře naše.“ I vece Tartareus: „Pane svatý, před tebú, že s’ nám těžek v múdrosti své, a [z]⁵⁵ řeči Rafaele, kancléře vašeho, znamenal sem mnoho věcí, jenž by kdy ovšem měly váženy býti. Jsú více ku pohoršení veleslavenstvie vašemu, nežli k vyzdvižení cti a duostojenstvie mocnosti tvé. A ač nepotřebie by bylo nám o nich mluvíti, však proto toto opáčím před Svatostí. Najprvé mezi mnohými řečmi Rafael, dávaje odpověď proti Solfernovi řeči, mluvil jest k zahanbení našemu, že dlúhými slovy vymlúval jest Solfernus,

⁵⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 47r: z

a pravě, zdali sme se nadáli, že pro tu^{cd,56} ozdobenú a poctivú řeč jeho bude zapomenuto nám na každý kus odpověď dáti. I aby tomu [rozuměl]⁵⁷ Rafael, mněli sme před takým Pánem, jakožto před tebú, Bože věčný, že by slušné, hodné a spravedlivé a spasitedlné bylo mluvití s velikú poctivostí a všeliké výmluvnosti že by hoden byl a jakýmžkoli obyčejem a v čemžkoli mohlo by se státi duostojenství tvému řádná poctivost, kterážkolivěk buďto v mluvení, buďto v poklonění i v jiném ve všem skrze nás. Nadáli sme se toho čest mieti, ale ne pohanění, neb [95r] kto ctí koho v čemžkoli, netoliko jeho ctí, ale i sám se ctí. A my pak pro naše poctivosti a skutky šlechetné máme ještě utrhanie a jsme tresktáni, jako by naši dobří skutkové nám ve zlé byli obráceni. I nechajť to váží sám Rafael, jest li ta věc k zvelebení

^{cd} tu] to

⁵⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 47r: *pro tu*

⁵⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 47r: *Já bych tomu rozuměl, Rafaeli*

cti a dostojeňstvie tvého. Mám za to, že viec ku pohanění. Stalo se nám jest na dvoře tvém veliké pohanění, ne jakožto poslóm počestným, ale někakým zločincóm neřádným a nespravedlivým, neb Rafael dotýkal jest cti naše rozličnými věcmi nepodobnými a neslušnými, dáváje nám pyšné a nešlechtné, a že bychom hodni byli té pomsty, kteráž se nám stala, a jinak rozličně mluvil jest nám k zahubení *etc.* Ó Pane svatý a velebný, vie dobře Svatost Tvá, kterým obyčejem, kterak a proč jsme my vysláni^{ce,58} sem pro dobré a poctivé Tvé Svatosti a pro rozšíření slávy tvé. A my ovšem všicku poctivost i vymluvení zachováváme pánóm našim i Tvé Svatosti. Ale Rafael i to nám ve zlé obrátil jest, treskce nás z výmluvnosti řečí našich a zlými nás nazýváje, z knih života mnohé věci dovodě nám ke škodě a sobě k zvelebení, tak že my sme velikú teskností otrápeni, protože se

^{ce} vysláni] wyfiłłani

⁵⁸ přepisované slovo

nám neděje vedlé běhu a řádu našeho poselstvie. A budž již to tak, jakož Rafael pravil jest, že bychom my zlí byli, však proto neměl nás haněti před tváří tvú, neb jsme také stvoření tvé, a ty s' nás stvořil, jakož o tom stojí psáno v knihách života, že Tvá Svatost stvořil jsi, kteréž předvěděl si k hřešení. A poněvadž zajisté v nich a skrze ně to, což vinna⁵⁹ zaslúžila jest, a co by jim Tvá Svatost dáti ráčila, mohli by okázati, aniž zajisté před tebú, stvořiteli a správce náš, neřádné zřízení hříšných móż převrci pravý řád jiných věcí. Protož, velebný Pane, hříšníci i anjelé i lidé nic nečinie, jenž by mohlo k přiekazu býti velebným skutkóm tvým, jenž se shledávají a srovnávají ve všie vóli tvé. Neb poněvadž ty z všemohúcnosti tvé opatrně své dary každému rozdáváš, netoliko dobrým, ale také i zlým, a každého požíváš v svých dařiech, a tak zjednáno jest, aby Svatosti Tvé

⁵⁹ písar v několika případech v rukopisu zdvojuje grafém *n*, může se jednat nejen o jev grafický, ale o zachycení výslovnosti

nic budúcieho tajno nebylo, a také že žádného předvěda nenutíš k hřešení, než v jeho rozumné vuoli smrt i život předložen jest. Věda to Rafael, že k vuoli tvé i zlí jsú stvořeni, ačkolivěk my [95v] jsme ve vši spravedlnosti shledáni a zlostí nejsme poškrvněni žádnú. Ale tak u příkladě^{cf} položíce bud' to, že bychom my zlí ti byli, jakož nás Rafael nazval jest, jenž ovšem nejsme. Však zajisté neměl by tak handlivě a zpuřně takých řečí vylévati, neb těmi řečmi ne smlúva, ale roztrženie ovšem státi by se mohlo veliké, jenž my ne k ruoznici, ale ku pokoji a k svornosti počeli jsme jednati. Protož, nepřemožený Pane a velebný králi, abych tesknosti neučinil v dlúhém mluvení, ačkoli nám sě pohaněnie stalo, a bez viny, však ponechajíc toho, chci k témuž konci a k sjednání^{cg} mluvíti, jakož i Rafael od Tvé Svatosti pravil jest. Neb poněvadž jsme od moci d'ábelské vydáni s plnú

^{cf} *příkladě*] *prziekladie*

^{cg} *sjednání*] *fgednanie*

mocí, máme a chceme k tomu rádi mluvíti a jednati, aby mezi pány našimi d'ábly a Tvú Svatostí pokoj a mír a jednota byla konečná utvrzena a způsobena byla. A což na nás jest, má to Svatost Tvá shledati, že se v tom okážem se vší pilností a snažností, práce nelitující ani nákladův. Jedno rač na to pomnieti, aby se neráčil dáti navoditi komu jináče živému, než jako pán Solfernus pravil jest, neb v pravé pravdě jinakť nenie. I rač Svatost Tvá radě své [na]⁶⁰ miesto súkromě zvláště kázati odstúpiti, ať vedlé při našich líčení mezi Svatostí Tvú a pány našimi, pravdu seznajíce, koniec a miesto i sjednanie i utvrzenie a upevnenie mezi pány našimi a Tvú Svatostí [učinie]⁶¹. Neb rač to v celosti věděti, žeť již páni naši na radě tvé o vŕecky věci přestati chtějí. Ačkolivěk takové poddanie mezi stranami odpornými jest přielišné, ale aby v upřémnosti a u viere a stálosti nynie i vždy

⁶⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 49r: *na*

⁶¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 49r: *učiníme*

poznáni byli vedlé své spravedlnosti, majíť to učiniti. Ovšem pak, králi a Pane velebný, toto vymieniece, žeť při tom Michala archanjela nikoli mieti nechcem, neb páni naši o některé s ním zasě činiti mají zvláště. A také se to mnohokrát shledávalo, že se Michal k upřiemnosti nerad přimlúvá, ale spíše k ruoznici a k válce. I věřímeť Svatosti Tvé, že nedopustíš jemu při tom býti. Ale ty, Bože náš, chutný a spravedlivý i trpělivý, jenž milostivě způsobuješ všechny věci. Neb ač hřešíme, tvoji sme, znajíc Velebnost Tvú, pakli nehřešíme, vieme, že jsme v tobě zečťeni. Neb tě znáti svrchování jest, spravedlnost a ctnost tvá kázeň jest nesmrtdlnosti.⁶² Protož my, znajíce Svatost Tvú, z zvlá[96r]štnieho doufanie máme za to, že v těch věcech mezi pány našimi a Tvú Svatostí dobrotivě se okázati ráčíš a z své dobroty a božské štědrosti pánóm našim i nám odčiniti

⁶² zjevně chybný zápis věty, srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 58v: *Neb tě znáti svrchovaná jest spravedlnost a ctnost tvá kořen jest nesmrtdlnosti.*

ráčíš, což se kvaltu a násilé stalo v království tvém a bez viny, a nás k Svatosti Své zase navrátíš u prvnie dostojenstvie a chválu naši. A nad to nade všecko poručeno jest mocnie radě tvé, jakožto mocným ubrmanóm, nechajžť již oni, mocni jsúce, ať to již ohledají mezi námi, nebť my jim věříme, že nás při naší spravedlnosti ostavie a nad to nás přesahovati nebudú. Nebť jest o té věci svědomie široké všemu lidu, kterak a proč stala se nám ta příhoda v našich bězích a kterak sme my vždy v svatosti shledáni, spravedlnost milující a křivdy a násilé ani kterého bezprávie činiti žádnému nežádající, ale v sprostnosti srdce chodiece prvé i nyní na věky věkův. Amen.“

Tehdy stalo se, když Tartareus přestal mluvit a pokloniv hlavy své i odstúpil zase na místo své, jakož obyčej jest poslóm činiti, a Hospodin zavolav rady své, totiž mocností, trónóv, cherubín a serafín, archanjelóv, anjelóv, i rozkáza jim, aby vystúpili na palác jeho božského duostojenstvie. Tak aby učinili, osob nižádných nepřijímající,

pro nižádné duostojenstvie, tak, aby ani které přátelstvo ani které přiezen, ani pro které dary nehlediece ani se komu v tom slíbiti žádajíce, než vedlé spravedlnosti obě straně aby rozsúdili a list té výpovědi aby oběma stranoma dali. A když tehdy vstavše všecky moci nebeské, trónové, archanjelé i anjelé, i šli sú, jako přikázal Hospodin, a d'áblé zdaleka za nimi [s] svú rotú jdiechu. Ale Hospodin byl prvé přikázal svatému Michalu archanjelu, aby od Svatosti Jeho před těmi ubrmany při jeho božskú líčil proti d'áblóm, když již na paláci budú a když již všichni vjidechu v to rozkošné miesto božie rozličným drahým kamením^{ch}, zlatem a perlami divně okrášlené, jenž palác slovieše. A bieše divnými a misternými okrasami okrášlen a živí obrazové v něm převelmi [96v] divní a přieliš misterně malovaní biechu, jenž rozpravujícím nepodobné jest k věření. A ten palác na dvoru nebeském jmenováchu *sancta sanctorum*,

^{ch} *kamením*] kameim

neb i kniehy života v té schráně tajemstvie božieho schované biechu, kteréž nazývají pravda dvoru nebeského, neb ktož s nimi v práviech nebeských nepřebývá, ten vymazán jest z knih života a účastenstvie mezi vyvolenými nepožívá žádného. Tehdy rozstúpili jsú se na dvě straně. Michal, archanjel od Boha poslaný, s svými stáše na pravici paláce božieho [...] ⁶³ a uprostřed mezi nimi sedieše rada božie na stkvúcích^{ci} stoliciech dvanácti k soudu připravené v předrahém rúše bielým bleskem stkvúcím ozdobeném. A kázavše ti súdce všem mlčeti i vecechu Michalovi, aby pravil najprvé při Boha všemohúcieho, poněvadž k tomu volen a vydán jest. A když uslyšechu d'áblé, že Michalovi, archanjelu božiemu, při boží líčiti velé, u velikém hněvě zapálení jsúce, reptáchu mezi sebu, skřípiece naň zuby svými, neb vědiechu,

⁶³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 50v: *a Solfernus, Tartareus, Lunarius s jinými posly ďábelskými stáchu na levici, pilně hlediece na to přemisterné díelo paláce božieho,*

^{ci} *stkvúcích*] *ftkwucziech*

že pravdu jim najvišie praviti bude a že na ňom prieteli nemajú, neba Michal pred tým nedávno, boj s nimi má, premohol je a obdržav víťazstvo i sehnal je s kráľovstvom nebeského. Pre ktorú príčinu naň sa ďablé hnávajú, nechceli ho pri tom mieti, keď sú pri ňom vypravovali, neba on ich dobre svedomie ve vo všetkých pri.

Tedy Michal archanjel, rada božia a posol najvyšší v tajných veciach božích, vystúpiv učinil poctivé poklonenie a počul reč týmito slovami a rka: „Chvála a česť i veľiké diek vzdávanie buď Bohu a Pánu našemu, najvyššiemu stvoriteľovi všetkých vecí a poznávateľovi tajomstva veľikého srdca ľudského, jeho meno buď pochváleno na veky.“ A povstavši všetka rada božská, poklonivši hlav svojich, vecechu: „Amen, tak sa staň.“ I vece Michal: „Jakož známo jest všetkým, ktoré a ktoré reči dali sú sa a deji sa medzi stvoriteľom a Pánom našim, všemohúcim Bohom, a posly ďabelskými nyní tu prítomnými – a ačkoľvek náš Pán ničím by jim povinen nebol, len by sa s nimi o to súdiť

měl, poněvadž pravda jest svrchovaná a všem děje se od něho spravedl[97r]nost nesmierná, ale aby nižádného nad sebou nerozpačil, že by od něho i v soudu spravedlnost nedála se, ačkolivěk přieliš ohyzdné a nepodobné, aby se stvoření s stvořitelem súditi mělo v soudu skutečném, vinu stvořiteli dávaje, však proto pro božskou zvláštní dobrotu svou a z lásky nesmierné své, kterúž k svému stvoření umienil jest mieti – teď mě splnú mocí, jako by Svatost Jeho osobně sám zde stál a byl, vyslal jest mě, a což vy, páni súdce, Svatosti Jeho v té při jeho naleznete a vypoviete, na tomť Jeho Milost přestati ráčí.“

I vece Michal: „Zdali múdrost nevolá a opatrnost nedává hlasu svého? Na svrchních i na nižších pahrbciech na cestě, prostřed stezek stojiec, podle vrát městských, v samých dveřech mluví? Protož, vy všichni mužie, sudťte Boha najvyššieho. K vám volám a hlas muoj k synóm lidským. Rozumějte, maličcí a nemúdrí, přiložte mysl svou. Slyštež, neboť o velikých věcech mluvití budu, otevruť

vám rty mé, abych pravé věci předpověděl. Pravdu přemýšlovati bude hrdlo mé a nenie v nich nic křivého ani převráceného. Najprvé Buoh a Pán náš srozuměl jest chytrosti těchto d'áblův, kterak, právi se činiece^{cj,64}, žádají navrácenie svého do nebes. A nechtějí znamenati ani sobě vážit opatrnosti a múdrosti řečí božských, ano již jim pověděno, vyloženo jest prostú řečí Pána našeho skrze Rafaele povědění, že jiným obyčejem jich navrácenie nemóž býti. Avšak přesto súdu a nálezu žádají od Jeho Milosti, jakož to nesmierný v své milosti soud a nález váš podniknutí ráčí. Ale jakož Pán Buoh váš dobrých přirozených nejlepší stvořitel jest, takéž všech zlých vuolí najspravedlivější zdržitel⁶⁵, aby, poněvadž když oni zle užívají přirozenie dobrého, ale on dobře užíval i zlých vólí. A protož Jeho Svatost tak praví, že jest

^{cj} činiece] cžýnite

⁶⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 51v: činiece

⁶⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 52r: zřieditel

byl zřiedil a zpôsobil d'ábla Lucipera, kterýž jest knieže nad těmito d'ábly, dobrého, ale svú vuolí zlý učiněn jest a v najdolejších^{ck} miestech zpôsoben jest a posmieván od anjelów jeho. Tiem on vinen nenie, neb poněvadž dobroty jeho požíval jest k vuoli své, též zlosti jeho. Nebo pohaněno nic nenie veleslavenstvie jeho, ale jehožto zlosti i všeli[97v]kého d'ábla budú prospěšny, tak že jich pokušenje prospievati budú svatým jeho, jenž chce, aby jeho vyvoleni pokušováni byli. Totoť jest jeden kus, že Luciper s svú družinú stvořeni sú dobři a krásni velmi skrze moc, múdrost a milost boží a že pro svú vóli vlastní zlí učiněni jsú. Druhé toto, páni ubrmané, račte znamenati, že anjelé všichni stvořeni jsú v tu chvíli, když prvnie světlo stvořeno, ale mezi anjely božími a nečistými stalo se jest rozdělení, když řečeno jest: I rozdělil jest Buoh tmy od světla a nazval jest Buoh světlo dnem a temnosti nocí. A mezi tiem světlem,

^{ck} *najdolejších*] naŷdoleŷffiech

kteréž učiněno jest tovařistvo anjelské bleskem pravdy rozumně stkvúcím, ale jemu protivné tmy pravdy⁶⁶ on, Buoh, mohl jest rozdělití, poněvadž mohl jest je stvořiti. Neb zajisté aby to věděli oni, že jest to zlé jich ne přemožením⁶⁷, ale z vuole, nemohlo jeho tajno býti. A protož samo světlo tu líbilo se jest stvořiteli, ale tmy ač jsou byly zřiezeny a způsobeny, však jsou proto nebyly utvrzené. A protož oni, d'áblé, svévolně pro svú pýchu hodně a právě zbaveni sú přiebytku radosti věčné a v tom moc nižádná v ničemž jim nestala se jest. Třetie toto važte, zdá li se jim nebo komu tvrdo tomu rozuměti, když anjelé stvoření jsou, že zlí od dobrých předvědění jsou božským způsobem, věděno býti tak o anjelích svatých a tomu věřeno^{cl}, že oni nevěděli sú o pádu svém ani tito o ustavičnosti své. Ale druhé tak jest

⁶⁶ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 61v: *a jemu protivné tmy, totiž zlých anjelův odvrácených od světla pravdy,*

⁶⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 52v: *ne přirozením*

^{cl} věřeno] wierzieno

stvořil, ale aby poznali jistú pravdu, věčnost svého blahoslavenství, ale rovnú šťastností všichni od počátku stvoření jsú. A tak jsú byli tito, kteříž nyní zlí jsú, od tohoto světla dobroty nespádli vůlí svú. Čtvrté toto račte věděti a tomu úplně věriti, že Buoh, Pán náš, nižádného by nestvořil z anjelův, ani z lidí, jediné leč prvé poznal by, kterým užitkem mohl by se dobrým hoditi. A tak všeho řád jako někaké přerozkošné zřiezenie a způsobenie okrášlil jest, a tak, by se tito d'áblé nehodili k některakému prospěšenství slávy jeho, byli by pod mocí jeho vniveč snad zkažení a zrušení zajisté. Což má tehda jinak věreno býti v tom, jakož v knihách života die se: I viděl jest Buoh, že dobré jest, totiž dielo a skutkové rukú jeho vedlé umění skutečného. Páté, jestliže by pak vám bylo vnuknuto, aneb nás [98r] tázáno, kto jest ten, jenž světlo stvořil jest, dosti na to bylo by odpovědi, že Buoh stvořil jest světlo. A tiem poznáno býti, že dobří anjelé i zlí stvoření jsú mocí, múdrostí a milostí jeho, takže d'áblé stvoření božie dobré jsú, ale vůli

svú zlú, čož měli sú, aneb mají dobrého, od nižádného neměli sú, než od stvořitele našeho. Pakli tu duostojnost, o kterou stojie, a praviec, že jich jest, vlastně mají od koho jiného, nechť právo a svědomie okáží. Kto jest také smělosti a moci byl aneb mohl býti, aby bez vuole a svědomie toho, jenž všechny skryté věci vie a zná a všech stvořitel jest, a spravoval jest jeho vlasti nebeské, čest a dostoynost bera? Pakli by se ztazoval, oni anebo kto jiný, o tom světle, nemajíc na tom dosti, kto jest to prvnie světlo stvořil, ale věděti chtěli, skrzokoho světlo stvořeno jest, dosti by tak to bylo vypravit: I řekl jest Buoh: Bud' světlo. Aby netoliko skrze Boha, ale také skrze slovo světlo býti poznali bychom. Neb zajisté tři věci některaké velmi vtipné o stvoření musily sú nám býti zjevné: nejprvé, kto jest světlo stvořil, skrze koho jest učinil. A řekl jest Buoh: Bud' světlo. A učiněno jest světlo a viděl jest Buoh, světlo že dobré jest. Protož žádá li kto a chce věděti, kto světlo stvořil, Buoh jest stvořil. Proč jest je stvořil? Protože dobré jest. Ani rozmnožitel

výše Boha jest ani umění mocnější slova božieho ani příčina lepší, než toliko aby dobré stvořeno bylo od Boha dobrého. I divná věc, že oni žádají, a to z sebe činí, že toho, což jim bylo dáno, dáno jest od Boha dobrého a Pána našeho, jeho dobroty nesmierné. Toho sú nechtěli zachovati pro svú vůli a hrdost pýchy své. A ztrativše to svévolně, i chtějí to soudem obdržeti, ne z milosti, ale bezděčně, a čehož prvé požívali sú z milosti, to již chtějí právem a mocí osáhnúti. Prvé byvše převelikú světlostí nad jiné okrášleni skrze moc boží, nechtějíc v tom býti, i zvolili sobě radše tmu za světlost. Ktož tiem vinen? I zdali komu z toho mají vinu dáti? Žádnému jinému než sobě sami. A chtějí Bohu a Pánu našemu dobří býti a věrni, a sami sobě jsouce nevěrni. [98v] A kto sobě zlý, komu dobrý? Neb což vídáme, to súditi můžem. I můžeme tu súditi bez pohoršení, ano strom po ovoci poznává se. A že ovoce rozličná jsú a chut rozličnú mají, některá sprvu trpká a potom chutná a některá sprvu sladká a potom přisedává a trpká,

těž jsú řeči těchto d'áblův sprvu velmi pěkné, múdré a lahodné a poctivé zdají se, ale potom trpkost a kyselost plodie, neb lahodně mluvie, ale úmysl jedovatý mají, jinak mluvie a jinak myslé. Neb byť soudem obdržali sobě navrácenie své do nebes, viec by jemu bylo prospěšno ke zlému než k dobrému, neb oni viec by úfali v svú pýchu a chytrost a viec by byli oslepeni hrdostí a svú zlú vólí než prvé a viec by Hospodina haněli jsúc povýšení, než nynie v tomto zatvrzení. A tak tepruv by hyzdili všeliká stvoření božie, sami se velebiti nad všecka žádajíce. A jich pán, knieže Luciper, což dřieve žádal se vrovhati Najvyššiemu, snad by pak se chtěl posaditi nad Najvyšším. Jenž ohydné o to mysliti jest a nadto nepodobnějšíe toho dopustiti, neb to, páni súdce, viete, že nás napomíná božská múdrosť, abychom nižádné věci nemúdre nehyzdili, a nadto jiným, což můžem, zbraňovali v království Pána našeho. Ale máme užitek větčí pilně znamenati a ztazovati, i slušie nám to vážiti pilně velmi, co by z toho jich

navrácenie mohlo dobrého vyjítí a zlého, že byli by tak prostě navráceni. Nic by z toho jiného nevyšlo, než sváda, rozbroj a nejednota, pohanění, zúfalstvie a všeliká zlost, neb více chtějí uměti a rozuměti, než mohú, a to nenie skutek k jednotě a k svornosti. Neb když rozum náš v čem stačiti nemóže, máme tomu tak věriti tajně. Neb on tak jest veliký řemeslník u velikých věcech, tak nenie menší i [v] malých věcech, neb když jest stvořil velikú věc, nebe a zemi, tak tu chvíli byl jest tak mocný a slavný, jako od věkův, a když najhubenější žízalku zpósobil jest, nebyl větčí ani menší v svém blahoslavenství, než vždycky jednostajné múdrosti. Nic mu sě neumenšuje věku ani duostojnosti, aniž se bude mocí umenšovati, neb vždy svatým mocným a nevýmluvně ctným zuostane na věky. A protože oni, d'áblé, protivie se vuoli jeho, protoť čest^{cm,68} a chvála ani která

^{cm} čest] geft

⁶⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 54v: *protož čest*

dóstoynnost nemóž Jeho Svatosti umenšena býti. Neb nižádný [99r] nenie, by nechtěl býti tím, čímž jest, poněvadž žádného nenie toho, by spasen nežádal býti. Zajisté že mocí některakú přirozenú vešlo jest těm býti živu, že by nechtěli zemřieti, psotni a biedni jsúce, než aby psoty a biedy byli zbaveni. A tu sami znají do sebe, a tak ne sami pro se žádají mřieti, ale pro svú biedu a psotu. A že oni všichni d'áblé mají svůj byt smiešený [s] smrtí a s psotú a s biedú a své známé mají s bludem a milování své mají s úrazem a teskností. A prvé vše jim jinačejie bylo jest, neb byt svůj měli sú bez smrti, poznání své bez bludu, milování bez úrazu, a tak budú mieti všichni vyvolení boží. A pak dále šesté toto a najposlednějšíe, abyšte znamenali, zdali by která výmluva byla od nich, že by snad pravili, že by ne všichni tím rozhněvali Pána Boha našeho, byli vinni. Psáno jest v knihách života: Všichni jsú se odchýlili, spolu neužiteční učiněni sú. Nenieť, kto by dobré činil, nenieť až do jednoho. A zdaliť toho nebudú věděti všichni, ktož nepravost

činie, kteříž pohltávají lid můj jako pokrm chleba, neb Boha Pána nazvali sú? A, tuť sú se báli, kdež nebieše bázeň, poněvadž všichni neužiteční učiněni sú. Nehodíeť se zde v této radosti štěpiti, nebť jsú usvadli od dobrého. A všeliké dřevo, jenž ovoce nenese, budeť vykořeněno. A poněvadž každý štěp, všeliká jenž by ovoce nenesl, vyřezán bude, pak neslušnějšie nerovně suché znova sázeti i nepodobnějšie. Dále pak takto svědoma věc jest všem, v jaké zvolí a v kteréké cti jest byl Luciper kníže nad jiné všecky anjely. A die se o něm v knihách života, že Buoh a Pán nazývá ho vévodú a řekl jemu: Vévoda a kníže můj známý, kterýž spolu sladšie se mnú krmě jedl jest, ten mi se jest zprotivil. I těžšieť jest ta věc a nerovně protivnějšie, kteráž se stane od známých, a zvláště těch, kteříž, od koho dobré své majíce, zlým se chtěie odpláceti. Ó veliká zlost, ó hrozná neupříemnost každému živému, s lehkostí svú, s milostí zapomenúti se nad dobrodějcem svým! A že tato všecka pře známa jest všem a již řeči [99v] mnohé o nich pošly

sú a nepotrebie dlúhé výmluvnosti zvláštie, páni, pred vami, než krátceť pravím takto, a máť řečenie, vieceť od Boha mluvím, ačť řeč mluvím, aby na každého zúfalce a protivníka božského a zvlášť na tyto d'ábly prišla smrt a aby sstúpili za živa do pekla a v něm přebývali i se všemi, ktož jim toho pomáhati budú nynie i na věky, neb rovnost a upříemnost nenie aniž bude nalezena v jich ustech věčně. Toť jest pře Hospodina a Pána, stvořitele všech věcí.“ A přistúpiv blíže k těm dvanácti stolicém Michal archanjel i poda listu těm sedícím, na němž ta pře slovo od slova popsána bieše. A proto vtipně a hluboce Michal mluvil, aby všemu nesrozuměli, neb mnohá slova jinak a jinak k rozumu vzata mohou býti. Ale rozum pravý jedině jest Boha samého, kterémuž ti súdce, rada božie, dobře rozuměli sú, ale d'áblóm toto skryto bieše, neb sú jedné vedlé textu rozuměli. A vstav jeden z rady božie i vza od Michala archanjela ten lístek a odstúpi zase na místo prvnějšíe, kteréž na pravici bieše paláce božieho. I stáše s rotú

svú a všichni velmi divně biechu bleskem oděni a radostným plesáním zapálení, d'áblóm divno bieše na ně hleděti.

Tehdy po této řeči sta se mezi d'ábly reptanie veliké a hluk hřmotný bieše mezi nimi, neb se o to najvieg protivichu, že Michal archanjel, neměv při tom býti, když pře líčení bude, i pak sám vypravoval při božskú. A to sě mezi stranami odpornými přiházie, že strana straně nemá v čas svoliti v tom, v čemž by viděla své pře pohoršenje, neb jakž lehce svému nepřieteli k čemu svolíš, ihned žádá viece potom k opravení své pře. I slušieť v tom opatrnost a vážnost zachovati, aby každý nepřieteli a protivníku s rozumem svoloval k tomu, čehož on žádá, a v tom sě, což najméně móžeš, poddával. I těmto d'áblóm povoleno ani slíbeno nic nenie, a tak jsú z ničehož Hospodina nem[100r]ohli napomínati. Tehdy jeden d'ábel jménem Lunarius hněvem velikým a zlostí jsa zapálen, nemoha se vzdržeti, v zlosti jako třesa sebú, obrátiv se na Michala archanjela i křiče

nemotorným hlasem: „Ha, ha, Michale, viemť, že s’ pochlebník od počátka. A nemáš, kto by ťe chválil, musíš se sám chváliť, a kohožkoli môžeš osočiti k Bohu, toho osočíš, nakládaje na špehy. A dobreť jest tobě pověděno, že s’ sok bratří svých, neb osočiv nás k Bohu, i nemohl s’ na tom dosti mieti, ještě s’ nás sehnal od našeho vlastnieho dědictvie a panstvie svévolně a bez práva!“ A ohléd se zase na súdece i vece: „Páni, vždyť nám neděje se podlé úmluv a žádosti naše, neb jsme žádali, aby Michal, tento sok a falešník, při tom nebyval, ano pak pře jemu poručena jest. A věru budete li jemu povolovati ve všem, onť vsecky úřady poběře na se, aby jedno sám vládl, a zavedeť vás též, jakožť jest nás zavedl.“ Tehdy jiní d’áblé okřičechu jeho, aby mlčal, že jest hanba vaditi se, a zvlášť na takém místě poctivém. „A sud’te pilně!“ Příkázachu, aby mlčeli oboji, ale ten d’ábel Lunarius opět vece takto: „Všakť sem pak pravdu pověděl a za pravduť se styděti neslušie.“ I vece jeden z súdecí potěžiece se: „Praviž jeden při a v tom ohrad’te se, což

můžete aneb umiete najlépe vaši při ku polepšení.“
Tehdy shlukše se d'áblé v hromadu, radíchu se pilně. A ačkoli při svú popsánu mějiechu, však proto tážíce se, opravováchu, což se jim líbieše. I chtiechu někteří d'áblé, aby Solfernus vymlúval tu při, a druzí Tartarea doktora prosichu. A tak potom všichni přestachu, aby doktor Tartareus mluvil, neb se jich pře mnoho písma dotýkáše. A když se d'áblé odradichu, obrátichu se všichni k těm stoliciem, na nichž súdce a rada božie sedieše. A když srozumiechu súdce, že sú se již d'áblé odradili a vymlúvati svú při také chtiechu. Tehdy vystúpiv Rafael, kanclér boží, jako ruku vztah i kynu, aby všichni mlčeli. I sta se mlčenie veliké na témž paláce božiem.

[100v] A vstúpiv Tartareus, doktor v práviech pekelních, i poče mluviti těmito slovy a řka: „Sláva, pokoj, všeliká jednota, čest i také každá duostojnost buď Pánu a stvořiteli věčnému. Před vámi, najosviecenějšie, duostojná a poctivá kniežata, před vévodami, hraběmi, šlechtici, pány,

kteříž jste rada Boha věčného nám k súdciem dobrovolně postaveni, já, Tartareus, z plné moci a povolenie všech d'áblův, při d'ábelskú vypravuji, ale poněvadž já sem před vámi, páni, jakožto pleva před tváří větrovú a jako bláto na ulicích a jsem zajiekavý, neuměje mluvití před Vaší Milostí, ani slov právě vymlúvati mohu, což tehdy vám z své chvály já moci budu dáti? A pak přesto bych výmluvnost všech měl, a láska byla ode mne vzdálena, málo by mi to platno bylo. Ale se vší poctivostí, ač i výmluvný nejsem, s pravú láskú ohrozím se a budu mluvití spravedlnost a pravdu. Protož slyštež nebesa, co mluvití budu, a slyš země slova úst mých a rostiž jako v déšť učenie mé a tečiž jako rosa výmluvnost má, neboť nepravost ani zlost nebude nalezena v ustech mých. Známa zajisté a svědomá věc jest ovšem, že my ne sami od sebe, ale z moci božské stvoření jsme a netoliko nás, ale všecku věc stvořenú Buoh zjednal a zpósobil jest, aby vedlé své slušnosti každá věc požívala požitku někakého

i od jiných věcí. A netoliko rozumnému stvoření dal jest své dary, ale i nerozumnému, země, ptactvo, ryby mořské požívají jiných elementův od Boha stvořených. A rozumné stvoření, netoliko elementův požívaje, na tom dosti má, ale Buoh přidal jest onomu čest větčí, duostojnost dražší, krásu ozdobenější, a tak všechna stvoření požívají darův božích jim ponajprvé daných. Kromě jediné nám neděje se vedlé řádu a běhu prvotního a jedinké my sami jsme jakožto oddělenci od toho, což měli sme. I divíce se, nemůžem se nadiviti, kudy a proč se nám to děje, z bě[101r]hu, že mimo všecka jiná stvoření božská stišťeni jsme bezprávně, tak že sme od našeho vlastního sehnání a strčení. A vieme, že psáno jest v knihách života, z nichž mnoho Michal vypravoval jest: Slovem božím světlo stvořeno jest a že mezi tím světlem a tmú Buoh rozdělení učinil jest a též světlo nazval jest dnem a noc tmú. Ale kteraké by to bylo světlo a kterým během u večer proměněno a kteraký jest tu večer a jitro bylo, to jest daleké

od rozumu našeho. Ani tak, jakž jest od nás rozuměno, může býti, ale však o tom beze všeho pochybenie věříme. Ale bychom tomu věřili neb to drželi, že bychom na počátku rozdělení byli skrytým soudem božím, a pro hodnú příčinu vuole naše hodně byli sehnáni: nižádným obyčejem to v srdce naše nemůže, aniž k věření jest podobné, než že z návodu některých a zvlášť Michalova bez viny od svého sme sehnáni. A jakož slýcháme a tomu věříme, že Buoh milostivý jest, a poněvadž mohl jest nás stvořiti a mohl nám rozdávat dary své podlé své vuole, každému, komuž co a pokud ráčil jest, též i ještě móż učiniti, bude li ráčiti. A my toho žádáme a prosíme, aby nám postúpil našeho vlastnieho a netiskl nás mimo všecka jiná stvoření. Nebo pravil li by, že by toho nemohl učiniti Buoh: muožete tomu rozuměti, páni, sami, že to pravda nenie, poněvadž jest všecky věci stvořil z ničehož, aby

stvoření svému věci^{cn,69} stvořenú vládnúti nemohl dopustiti. Neb o nás psáno jest v knihách života takto: Všichni vy synové světla jste a synové boží. Nejsmeť my synové boží ani temnosti, neb jakož Michal nynie pravil jest v této při božské, že jsme všichni jednotajně stvořeni v jeden čas, v jednu chvíli, jeden den. Pročež tehdy nepožíváme vedlé řádu našeho a duostojnosti a cti nám od stvořitele dané. Poněvadž nežádáme nic cizieho, nic většieho, nic duostojnějšieho, nic dražšieho, nežádáme horlivosti cherubínovy ani mocnosti serafínovy ani duostojnosti Michalovy archanjelovy, ale prostě svého vlastnieho, i proč nám takú ukrutností zbraňuje se milosrdenstvie božie, i proč nám takovou mocí [101v] odpierá se božie dianie, od něhož všeliká pravda pocházie? Ó, však nižádný tomu věriti nemůže, by vŕecky věci v moci boží nebyly. A poněvadž vším vládne,

^{cn} věci] wiecz

⁶⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 59r: věci

móž tehdy i nás navrátiti zase do nebes a nám odčiniti, což nám hanby násilím jiným k libosti učiniti kázal jest. A tak jistě není výmluvy, by kto řekl: ‚Nemóžť toho neb onoho Buoh učiniti.‘ Křivdať jest. Mocnýť jest až na věky, myť vieme, ale totoť muož dobře býti, že mocí a bez práva spravie sobě vinu na nás. I die, že jsme my sami pro naši vuoli a pýchu naší zpuřností sobě zmrhali tu duostojnost. To máte, páni súdce, vážit, bude liť to upřiemnost a láska pravá, že bude se praviti moci, což chce, učiniti, a což nechce, die, že nemóže. A tak, aby nás snad^{co,70} tudy vždy o naší duostojnost připravili. Protož, milí páni, žádámeť, abyšte opatřiece naši pravdu a pokorné poddávanie a božskou hrdú a horlivú řeč i ráčili nás při našich řádíech a právíech zuostaviti. Neb neráčíte li nám o tom věřiti, bychom to duostojenstvie měli řádně a najprvé, ale račte kázati sobě čísti práva dvoru

^{co} *snad*] *faud*

⁷⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 59r: *snad*

nebeského a tu naleznete, kterak Luciper, knieže a pán náš, byl jest nad jiné a my s ním velikým milostníkem a světlem vedlé něho v témž kóru.⁷¹ Také slyšeli sme, ale když se komu dobře vede u kterého pána velikého, tehdy mnozí bývají hnuti závistí a hrdostí, a tak stojie o to, kudy by mohli toho, komuž se dobře vede, osočiti a zbaviti cti a duostojenstvie toho, v kterémž jest každý, naděje se k tomu čáku mieti, jakož k tomu podobně Luciperovi, pánu našemu, i nám všem d'áblóm přihodilo se jest. A pak nad to žádáme toho, ať nás Buoh odprosí, což nám jest bezprávie učinil, abychom jemu to odpustili, a prosí nás, abychom se v své uvázali. Neb jinak, nebude liť nám toho chtieti držeti, budeť to již všem vám nynějším i budoucím svědomo, žeť nás mocí pravú od sebe odehnati ráčí. Nebť my nazýváme jméno jeho a poznali sme, že on Buoh náš jest, a věřímeť vám o Bohu, žeť

⁷¹ zjevně chybný slovosled; srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 59v: *byl jest velikým milostníkem a světlem byl jest nad jiné a my s ním a vedlé něho v témž kuoru také byli jsme.*

duše naše vysvobodí z smrti, totiž neodlúčíť nás pro tak rovné osočenie od sebe, a nohy naše od osidla zprosti^{cp}, aby som se líbili Bohu v svetle živých. A poněvadž vy, milí páni, pravdu milujete, sud'ěž^{cq} také spravedlivě, synové lidští, a poznajíc spravedlnost vedlé běhu a řádu spravedlivého, rozsud'ěž nás. Ta[102r]ké jakož praveno jest v při božské, že my, d'áblé, i s kniežetem naším Luciperem sami z naše vóle zbavili sme se té radosti věčné a duostojenstvie našeho^{cr}. Ó spravedliví súdce, neračte věriti, muožet' Buoh bráti sobě ku pomoci, cožť ráčí, aby nás jediné zbavil našeho a bez viny. Neb mluví o to Michal, nám vinu dávaje, ale Michal nemluví o své moci, že sehná nás mocí a bez práva, i praví, že sme sami tím vinni. Ó milí páni a súdce šlechtní, všakť sú ještě té věci súdce živi, i mezi vámi jsú,

^{cp} *zprosti*] *zproftie*

^{cq} *Sud'ěž*] *Sud'dtež*

^{cr} *našeho*] *našfieh*

jenž toho svědomi sú. Račtež se na nich vztázati, žeť toho nenie, bychomť my sami sběhli dolův, ale jsmeť mocí sehnání a bezděčně. A nižádná nám prvé vina dána nenie, než tepruv. A račtež čísti práva nebeská prvého léta od stvoření světa a tu najdete, žeť jest jiným zase dědictvie a duostojnost zapsána. A na počátku zápisu počíná se takto: i stal se jest boj veliký v nebi, Michal bojováše a anjelé jeho s ním etc. Toť hned na počátku obojí zmienka jest. A kdežť jest boj, nenieť tu znamenie, byť z dobré vuole, kto co rád ztratiti chtěl, ale mocí a bezděčně? Také račte věděti, že netoliko pro naši spravedlnost měli bychom zase [býti] přijeti^{cs,72}, neb v práviech stojí psáno o zamúcených: Ó, kterak s' mnohá zamúcenie okázal nám a obrátiv se i obživil s' nás a z propastí zemských opět navrátil s' nás, rozmnožil jsi velebnost svú a obrátiv se i obveselil s' nás. Věztež,

^{cs} přijeti] przigieti

⁷² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 60r: *mát'nás Buoh zase přijieti*

milí páni, že práva hlásie o našem navrácení. A všeliké poznání spravedlnosti chce tomu, aby Buoh netoliko z milosti, ale z pravého práva ostavil nás při tom, k čemuž právo a spravedlnost máme. Toť jest pře d'ábelská krátkými slovy pověděna, neb usta má v zamúcení zajisté mluvila jsú. Protože Michal tak hrubě o kletbě pravil a kletbú na nás vydal jest, abychom sstúpili do pekel. Kdyžť pak o to rozsúzení budem, uzřiemeť, kto bude hoden do pekla sehnán býti, Michal li, čili my? A mámť za to, že by Michal hodnějí byl od svého sehnán býti než my. Nebo to časem a místem má na něho dokázáno býti, ale nyníet' hrdě móż mluviti, podpálť jest výše^{ct,73}, než prvé. Ale bychom sobě byli rovni, snad by jazyk v mlčení obrátil. Ale viem, že Vaše Milost svědomi jste Michala v mnoho mluvení, jáť bych uměl jemu na jeho hrdú řeč od[102v]pověd dáti, ale ponechám nyníe.“

^{ct} výše] wýfocze

⁷³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 60v: výše

A pristúpiv d'ábel k stoliciem tých súdcí i poda jim také listu, na němž ta pře také týmž během popsána bieše, a Rafael, kanclér boží, vzav od něho list, i da jej súdciem. I odstúpi d'ábel zase k svým a hľadieše škaredú tváří a škaredým vzezřením i s jinými na Michala archanjela i na jeho anjely, neb závistí biechu oslepeni, že žádajíce se radovati, i nemožechu.

A když již tito sūdce, totiž všechna rada božie, i pře popsané od stran obojích jmějjechu, kázali sú stranám podál odstúpiti, tak aby od obojích slyšáni býti nemohli, a sami počechu ty pře, božskou a d'ábelskou, velmi pilně vážiti, kázavše Rafaelovi, archanjelu a kancléři božiemu, sobě ty pře přečísti. A když s pilnú vážností, vtipnú opatrností pře tyto k rozsúzení dosti podobně sjednány biechu, tehda zavola Rafael kanclér d'áblóv i poče jich tázati, s plnú li jsú mocí od pánóv svých k rozsúzení těch věcí, o kteréž na radu boží přišli sú, vysláni, a slibují li to držeti, což vypověděno bude mezi božskou svatostí a jimi. Jenž

vecechu d'áblé jednostajně, že s plnú mocí konečně na to vysláni sú, aby rozsúzenie konečné mezi nimi učiniti ráčili, že chtie ve všem i s svými pány jich poslušni býti. A když opět d'áblé odstúpichu^{cu,74} zase, tehdy opět súdce tito počechu se raditi velmi pilně, aby oběma stranoma spravedlivé učinili. Tehdy poslachu Rafaele k Hospodinu tito súdce s listem, na němž výpověď popsána bieše, aby ráčil opatřiti, mohla li by ta výpověď napověděná tak býti bez slávy jeho pohoršení. A Hospodin, opatřiv ji, jako by se zasmál v blesku tváři své, tak viděn bieše. I vece k Rafaelovi: „Jáť znám myšlenie všeliká a přede mnú nic tajno nenie, neb skrytých věcí já poznavatel sem. Jenž i těchto d'áblův zatvrzenie konečné mne tajno nenie. Ačkolivěk nepodobna výpověď tato bude se zdáti všelikému v časy budúcie, ale abych vždy milosrdný poznán byl až na věky, dáváje i hříšným i zlým milost

^{cu} *odstúpichu*] odstupiti

⁷⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 61r: *odstúpichu*

svú, i chcem tak učiniti vedlé té výpovědi. Ale myť vieme, žeť jsú tak zlí a pyšní d'áblé, žeť toho nebudú chtieti učiniti a že i [103r] to nespravedlivé se jim zdáti bude. Protož jdiž, Rafaeli, a učiňtež vedlé vašich žádostí a zviete, žeť jsem spravedlivý a pravý nalezen ve všech řečech mých.“ A když přijde Rafael od Boha zase k súdciem na palác ten překrásný, i povědě súdcem, že se líbí ta výpověď Hospodinu, ale rozumie Pán tomu, že i toho d'áblé držeti nebudú chtieti. I vece jeden z súdcí božích: „Nebudú liť d'áblé držeti chtieti toho, soběť najhóře učinie, nebť Pána našeho neoklamají, ale sami se. A nebudú liť chtieti dobrému a počestnému svému, ano snad jim psota prisúzena, ale nechť jsú v ní, třeba li, věčně.“ I vece Rafael: „Ale však páni, cožť býti móže, dobřeť jest zlé v dobré uvéstí a z neřádu řád zjednati. Proto na to račte tak mysliti, abyšte v ničemž pomlúvání nebyli nynie i věčně a ve vší spravedlnosti a pravdě věrně abyšte shledáni byli.“ Tehdy zuostachu na tom všichni, aby vedlé té notule, kterúž Bohu

jest okazoval Rafael, výpověď učinili. A popsal to rozumně a každé straně list vypověděný^{cv} dal, aby snad v čase budúci strana strany nenapomínala, jenž by výpovědi tak stalo, neb nic. I učini Rafael, kancléř boží, tak, jakož mu poručeno biesě, i popsa výpověď tu velmi řádně, jenž všie radě božie ovšem líbiese se. Tehdy kázachu, aby všichni mlčeli. I stalo se mlčení veliké ve všem palácu božiem. I zavola Rafael archanjel, kancléř boží, aby Michal přistúpil a slyšal výpověď, a čertóv též zavolal jest. Jenž obojí přistúpichu, ale čerti počechu se veseliti, naději majíce, kterak by se nad Michalem archanjelem mstili, když již zase v nebi budú. I utvrzováchu sobě naň lest, aby ho osočili Bohu a spravili, že co jsú proti němu učinili, to jim vše Michal archanjel kázal jest, a boje sě, aby v tom poznán nebyl a jako od toho číst byl, i pomáhal jich proto i [s] svými se všemi vyháněti doluov s nebe. Tehda Rafael zavola přede všemi

^{cv} vypověděný] wýpowiediený abŷ

a rka takto: „Slyšte, obojí páni súdce, teď vás ještě tieži, mocně li přicháziete na ně o to zástie, kteréž nynie jest mezi Bohem všemohúcím s jedné strany s vámi^{cw} d'ábly, druhé slibujete li držeti tu výpověd pod ztracení té pře.“ Tehdy obojí slíbili sú a seznali se, že mocně na ně o to přicházejí. I vece Rafael: „Slyštež výpověd.“ I počal jest čísti hlasem obvýšným, aby volně ode všech mohl slyšán býti, kterážto [103v] takto psána bieše v nebesiech.

„Ve^{cx} jméno svaté a nerozdielné trojice, amen. My, mocnosti božské najvyšší, cherubín a serafín, trónové, vévody z najvyšších^{cy} kóróv anjelských, archanjelé i anjelé, skrytých a tajných věcí najvyšší^{cz} poslové, známo činíme tiemto listem i vyznáváme obecně přede všemi nynějšími i budoucími na věky, že jakož najsvětější i všie cti najhodnější pán a Pán Buoh, všemohúci pán

^{cw} vámi] fwami

^{cx} Ve] E

^{cy} najvyšších] naýwýffiech

^{cz} najvyšší] naýwýffie

a stvořitel všech nás milostivý s jedné strany
a najponížejší Luciper s svými d'ábly, črty
i pekelníky s strany druhé přišli sú mocně na
nás o to záštie, kteréž nynie vnově mezi týmž
Bohem všemohúcím, Pánem naším a vší obcí
d'ábelskú stalo se jest, totiž že s nebes sehnání
a sstrčení jsú, ačkolivěk věc jest pilná a veliká, však
proto k rozkázaní Pána našeho hotovi jsúce, a nad
d'ábly, ač by to i nemělo býti, však lítost majíce
a také ho žádajíce, aby božská všemohutnost, více
a více se rozmáhajíc, zněla po všech úhlech
věčné a stvořené země. Takú a takovú věc ovšem
mocně na se přijeli sme a žádost naše ústavně
tomu chce, aby všecka závist a zlost potuchla
a všecko zlé aby opovrzeno bylo a dobré aby
všem mílo bylo. Neb zajisté málo by bylo platno
práva ustavovati, když by ti, jimž úřad poručen
jest, věrně a [s] rozumem^{da,75} nesúdili beze lsti

^{da} *rozumem*] rozum/iei]

⁷⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 63r: *s rozumem*

a bez omylu spravdnosti. Poněvadž každá milost má s rozmyslem konána býti, tak aby tú milostí spravdnost nebyla poškrvněna. A protož my již, nadepsaní súde, z mocnosti svého ubrmanstvie vypoviedáme mocně a prikazujem všem nynějším i budúcím v časy věčné pod ztracením té pře, totiž přiebytku královstvie nebeského, aby všeliký živý miloval dobré nejlepší, a to ze všeho srdce, ze všie duše, ze všie moci. A k tomu dobrému všichni máme vedeni býti od těch, jenž nás milují, a kteréž mi milujem, máme vésti. A tak naplněno b[104r]ude to dvoje přikázanie, na kterémžto vešken zákon záleží i proroci: milovati budeš Pána Boha svého ze všeho srdce svého, ze všie duše své a ze všie mysli své a milovati budeš bližního svého jako sám se. I aby zajisté poznal každý, ktož miluje, že jemu uložen jest konec, v kterémž by poznal vše, což činil jest, a tak čině dobře, aby blahoslavený byl. Ale že také zajisté, ktož se miluje, nechce býti jiným než blahoslaveným, a tak vezme konec milování

svého. Ale koniec milovanie tohoto jestiť vždycky prídržeti se Pána Boha a stvořitele našeho. Protož již umějice milovati se samého, když prikazuje se jemu o bližním, aby jeho též miloval jako se sám, což se tehdy jiného prikazuje? Jediné aby jemu, což muož, poručil, aby Boha miloval. Toť jest ten běh, ctíti Boha našeho, a toť jest pravé náboženství, toť jest pravá, přímá dobrotivost a pravá hodná služebnost Bohu najdůstojnějšiemu. A že Lucifer se všemi ďábly svými, čerty a pekelníky potratil jest milost tu i milovanie všeliké dobroty pro své vuole vlastní, tak že viec uposlúchal vuole své než rozkázanie božského, jakož jsme to shledali úplně a zajisté z těch pří stran obojích i duovoduov svědomie starodávného, neb nechtěv uposlechnúti vuole božie, i chtěl se ještě vrovhati Najvyššiemu, a že jest takú věc neslušnú směl učiniti před Najvyšším a velmi nepoctivú, protož v tom jest shledán a nalezen u vině a v hříechu proti Bohu, Pánu našemu. Ale že milosrdenství jest větčie než oběti, chtiece tomu vždy, aby se chvála

a čest božská šířila, vypovíedáme mocí naší pod
základem ztracenie té pře, aby Luciper se všemi
svými d'ábly, čerty a pekelníky za tu vinu, kterúz
jest učinil proti Bohu, stvořiteli svému, dal se se
všemi vinen v své zlosti a prosil Jeho Milosti, aby
jemu i jeho všem ráčil odpustiti to, což jest proti
Jeho Svatosti učinil zlého a nešlechethného v svém
neposlušenství, a aby všickni společně i každý
zvlášť prosili Svatosti Jeho za to dostojenstvie
nábožně a pokorně, kteréž jsú pro pýchu vuole
své ztratili, všecku čest a hodnú počestnost ovšem
v tom zachovajíce. A Pán Hospodin i stvořitel náš
Luciperovi, d'áblóm i čertóm i všem pekelníkóm,
když to učiní ve[104v]dlé výpovědi naše, jakož
nahore položeno jest, aby duostojenstvie všecko
i první čest jich jim zase navrátil, aby je v svú
slávu přijieti ráčil, zapomena ovšem i odpusti
jim všicku první vinu jich, což jsú proti slávě
jeho učinili aneb učiniti žádali, a Lucipera
napřed prvním světlem osvietil a osvietiti ráčil
i jeho všecky služebníky a poddané. A také

dále mocí našeho ubrmanstvie a ubrmanského zmocnění vypoviedáme pod týmž základem, aby nechuti všecky, svárové, rozbrojové, svády, puotky a všecky nesnáze mezi služebníky obojích stran konečně pominuly a věčně nikdy aby zpomínány nebyly, ale v svornosti a v jednotě aby obojí přebývali, lásku a dobrou vůli ve spolek k sobě věrně okazující a všeho zlého zapomenúce, Boha a Pána a krále našeho věčného společně chváléce. A i kterak pak bude dobré a veselé přebývati nám všem bratřím v jednotě a v svornosti lásky věčné, neb jest spasitedlné přebývanie v jedné vuoli nám všem v domu božiem. Také kteráž by strana kolivěk nezdržala neb neučinila toho, což v této výpovědi naší psáno stojí, buďto všeho neb kteréhokoli kusu, na tu stranu vypoviedáme i seznáváme základ svrchu psaný ztracenie té pře. Také chtiece, aby pamět věčná byla této naše výpovědi na svědomie i jistoty pevnějšíe a památku věčnú, kázali sme toto v knihy práv nebeských vepsati, aby se potom více nižádných ústrkův ani

nesnází nedálo. A na to pečeti našich kniežetstvie a panstvie k této výpovědi přivěsiti sme kázali. Stalo se v království Boha všemohúcieho léto prvnie od stvořenie světa den pátý a třidcátý.“

Tehdy přistúpiv Michal archanjel i vzal jest přiepis jeden s pečeti ubrmanskými té výpovědi, kteráž se stala bieše. Ale d'áblé nechvátáchu vzieti té výpovědi, neb jim po jich vuoli vypověděno nebieše, ale hněvem velikým jsúce zarmúce[105r]ni, stáchu repcíce. I počechu sě sami hadrovati vespolek mezi sebú. Neb někteří jako tomu svoliti chtiechu, praviece, že lépe nynie něco vzieti než věčně nic nemieti, ale jiní trháchu se na ně a lajíce jim, zapoviedáchu jim mluviti a praviece, že lépe bylo by, by to mohlo býti tak umřieti než tak učiniti, jakž jsú nalezli tito súdce. I vece Solfernus: „Nuže, přietelé milí, sami k sobě tuto řkúce, aleť sobě vysúdicom, toť nám dachu ubrmané. Aleť jest pravá pravda, že vrána vráně oka nevykline, též jeden zlosyn druhému. Neb nenie rozeznánie, voda li úkropa jest židše, čili úkrop

vody. A jáť sem to, pomníte li, před kniežetem naším pravil, abychom nechali soudów v nebi a zvlášť na jeho služebníky nepřicházeli, a kniežeti Luciperovi zdálo se dobře učiniti. Jižť jest ted' sebú i námi dokonal. Bychom jedne se ctí zasě z nebes i s svými mohli, dobřeť by bylo. Protož přietelé, již musíme tuto výpověď přijieti, ale nikoli jie nedržeti. Neb viete to, že jsme na zemi, jsúc s nebes sehnáni, i měli bychom požívati soudów a práva zemského, ale oni našli^{db,76} sú, jakž jim líbilo se vedlé práva a dvoru nebeského. I když budem súzeni na zemi mezi zemany a spolupřebyvateli našimi, v jistotě všie obdržíme. Protož hyn jest Michal list té výpovědi vzal s jich pečeti, i musíme my také druhý vzieti, nebť by hanba byla pohaněti také súdce počestné. Ale věru námť jsú vždy našli nepočestně. A ukážem tu výpověď dále našim pánóm a zemanóm, a co se jim pak

^{db} *nalezli*] nalezali

⁷⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 65v: *nalezli*

v tom bude zdáti najpodobnějšíeho, tak učiníme.“ I zatvrdi mnohem více jiné d'ábly svú řečí v zúfalství a v hrdosti pýchy tento Solfernus, ale Tartareus doktor vystúpiv i jide k stoliciem súdcí i vece jim: „Milí páni, jakož jste Michalovi dali pamět výpovědi své této, račte nám túž pamět pod vašimi pečeti dáti.“ Tehdy súdce, ačkoli tomu dobře rozumiechu, že se trápíe hněvem přielišným, však proto kázali sú Rafaelovi kancléři, aby jim takový list dal, jakožto i Michalovi, archanjelovi božiemu, jenž ovšem to učinil jest. A když vze Tartareus d'ábel list té výpovědi i schova jej pilně do [105v] váčku svého do té škatule, v níž prvé list věřící k Bohu mějieše. Tehdy tyto všechny mocnosti, trónové, archanjelé i anjelé vstachu i jidechu s bezčíslným množstvím ven z palácu božieho i jidechu zvyklým obyčejem činiti chválu a čest Bohu svrchovanému. A poslové tito d'ábelští zdaleka také za nimi jdiechu, až přišedše před slávu veleslavného obličeje jeho. I stáchu zdaleka, nemohúce blesku sktvúcieho od jasné tváři jeho

snésti, neb vzezření Svatosti Jeho takú radost a tak nevýmluvné veselé činieše všem vuokol stojícím ve všem království nebeském jeho, že jazyk žádný toho vymluviti nemůže ani kto vypsati ani oko tělesné muož tak opatřiti ani ucho dokonce vyslyšeti ani to móž na mysl člověčí vstúpiti, kteraká a která jest tam radost svatým božím a kterakú jest Pán Buoh připravil svým voleným. A vystúpiv Solfernus d'ábel jakožto najstarší pokornú tváří a dost slušným počestenstvím počemluviti před Bohem řka: „Najdokonalejšie dobroto a milosti nesmierná, my, poslové d'ábelští, teď přede vším množstvím mocností tvých oznamujíce oznamujem, že přijali sme i přijímáme list té výpovědi od rady Tvé Svatosti nám daný. Ale bychom to mohli ujistiti, aby ta výpověď ode všech měla držána býti, toho nevieme, aniž za to sľibovati nám sě hodí. Neb Svatost Tvá, velebný Pane, vie a pomní, že sme s výměnkú přišli na tvú radu, totiž aby sě nám odestalo, co se nám kvaltu, násilé a hanby stalo, a bychom byli souzeni ne jakožto

nebeští přebývatelé, ale jakožto tělesní zemané, poněvadž jsme na zemi sehnáni a práv nebeských v ničemž nepožíváme. I pročez se nám neděje vedlé běhu a řádu i práva zemského. Neb poněvadž jsú se nepotázavše s přebývateli zemskými, nám vedlé práv a řádov nebeských vypověděli. Dosti by to divné a velmi nepodobné bylo nám se v to zavazovati, čehož učiniti nemůžem. A vidí se nám dosti neopatrný skutek takých lidí poctivých, že zavazují nás v to, čehož učiniti nemůžem, aniž pravda naše to káže. Neb by to bylo proti našemu běhu a obyčeji našeho i řádu čertovskému, bychom opovrhúce skutek náš tak poctivý zatvrzenie našeho, i měli pak pokorú podniknúti, dáti se v želenie. A pak přes to přese všecko my proto, jakožto ti, jenž pokoj milují a rozsúzenie jednoty žádají, chcme toto všecko na knieže [106r] a pány naše vznésti. A snad muož to býti, že i výpověd tuto přijmú, jenž ovšem my za to neslibujeme Svatosti Tvé, velebný králi. Napřed děkujeme i před našimi

pány ďekovati mieníme^{dc}, že s' nás tak milostivě uslyšeti ráčil, a k tomu, že s' s námi dobrotivě a počestně nakládati ráčil, jakožto Pán a král i stvořitel všemohúcí.“ A poklonivše se, všichni poodstúpichu, jako by pryč chtěli odjít. Tehdy zavola Rafael, aby počekali málo, že Hospodin Buoh měl by jim také nětco pověďeti. I stáchu zdaleka s velikú bázni, neb je moc božie obklíčila bieše.

Tehdy Hospodin, Buoh všemohúcí, sedě na trónu slávy, i káza k sobě přistúpiti všem mocnostem a tak všie radě, i poče jim praviti, kterak ač⁷⁷ chtěl těmto d'áblóm pověďeti kázati, jenž všecky moci nebeské toho dobře pochválichu. I rozkáza Rafaelovi kancléři, aby to od Svatosti Jeho těm d'áblóm pověďel. A rozstúpivše se všichni na miesta svá prvnějšie i sedechu též jako prvé. Ale Rafael stoje i poče mluviti takto: „Hospodin věčný

^{dc} *mieníme*] mienieme

⁷⁷ zjevně chybný zápis slova, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 67r: *a co*

a král všemohúcí a poznavatel skrytých a tajných věcí všech tobě, Solferne, i vám všem, poslóm d'ábelským, takto pověděti kázal jest, že dobře rozumie nestálosti vaše a zatvrzenie vaše Svatosti Jeho tajno nenie. Protož, poněvadž vy sami držeti této výpovědi nemůžete, aniž rozumiete, by od vašich jiných d'áblův držána a zachována mohla býti, i takť praví Pán náš, žeť by spravedlivě tu při na vás obdržal a žeť z toho duostojenstvie muož učiniti, což ráčí, z kteréhož jste vy sehnáni, neb jste pravili, že ke všemu plnú moc máte, k učinění i ku přijetí. Dále Jeho Milost praví, že s vámi i se všemi vašimi služebníky, pomocníky i poddanými o to ani o jiné v svém království nebeském rokovati nemiení na věky, amen. I když praviti jedno budete pánóm vašim, pověztež i druhé: a po dnešní den Hospodin Pán ničímž vám povinovat nenie, jenž byšte Svatost Jeho upomínati z čeho měli. A také, abyšte viděli, žeť tak práva dvoru nebeského tomu chtějí, abyšte zuostali čertie a d'áblé pekelní na věky, amen.“ Tehdy tento

prchlivý Lunarius d'ábel vece: „Pane Rafaeli, anám v jednom [106v] činí, jak se jemu zdá, mŏžť nám v druhém učiniti. Snad na nás ještě hlavy vidí, ještě jemu radťe, ať nás i těch zbaví. Děkujemť, že jste na nás laskavi.“ A poklonivše sě d'áblé i jidechu k jiným d'áblóm, kteříž biechu pozuostali tu v nebi u přiebytku jednom. A kázavše sě všem pripraviti i jidechu z nebes ven a za nimi množstvie veliké anjelów, kteříž je vyprováziechu až z bran nebeských. Tehdy zapsáno jest v knihy nebeské, aby věčně žádného d'ábla a nikterého hřiešníka nepúšťeli do královstvie nebeského. A od té chvíle žádný d'ábel ani který hřiešník neřádný a zúfalý nemŏž vjíti do nebes, neb jsú brány nebeské před nimi zavřeny a žádnému otevřeny býti nemohú, leč kto jest vepsán v knihy života. A protož příčina blahoslavenstvie anjelów dobrých převelmi pravá jest a jistá nalézá se, že toho přidržie se, kterýž svrchovaný jest. Ale proto, že příčina také biedy zlých anjelów ztahuje sě a tu hodně přišla jest, poněvadž od toho, kterýž svrchovaný jest,

odvrátivše se sami k sobě obrátili sú se, jenž nejsú svrchovaní. A ten hriech nebo nedostatek neslóve jinak než pýcha. A počátek měli sú a mají všelikého hriechu vnuknutí. Neb všeliký kterýž póchop k čemu zlý má, snáz mu všecko, ač i zlé jest, konati, než tomu, jenž příčiny nemá ke zlému. A tak počátek múdrosti bázen božie jest a počátek bláznovstvie jestiť pýcha. A všeliký, jenž rozumy má a blázen nenie, ani pominulý [s] smyslem žádá viece múdrosti, než bláznovstvie. Ale že lidská srdce jsú převrácena a též i převráceným rozumem najviece panuje nynie pokolenie lidské, tak že zpátkem všecko lidé milují, viec chválé bohatstvie a hrdost z púry tělesné, než múdrost, bohatstvie slávy věčné, viec o ni stojie, viec ji milují, viec jie žádají, zajisté pro čest a duostojenstvie tělesné i životuov svých nelitují, než pro čest věčnú a nikdy neminulú. A kterak se svět v těch věcech točí, dlúho by nám bylo o těch věcech praviti i ztazovati se, a tak k řeči počaté bylo by veliké prodlenie,

i blížíce se k skonání těchto knih, navraťme se k řeči dřevní.

A když již napřed povědění d'ábli vyslání biechu od moci pekelnie z priebytku královstvie nebeského jasného, jidechu, s rychlú pospěšností chvátajíce navrátiti^{dd,78} [107r] se ku pánóm svým čertóm a d'áblóm, počechu na cestě rozmlúvati: „Kterak hanebně a všetečně připraveni sme o tu duostojnost svú nebeskú, s kteréž jsú sehnáni.“ I vece Lunarius: „Radil sem já panu Luciperovi, aby on nechal soudóv královstvie jeho a nepoddával se tak prieliš. Však važte a znamenajte, podobna liť jest věc přicházeti na ty, kteříž jinak nalézati nesmějí, než pokudž jim od toho, s kýmž jsme činiti měli, dopustěno jest? Jáť sem mlčal, ale vrčal, neb sem se nadál, že vy se v tom opatříte, aby tak šeredně podtrženi nebyli. A vy pak ve vší upříemnosti přestali

^{dd} *navrátiti*] nawrati

⁷⁸ na předělu listů

ste sprostně vedlé své spravedlnosti na těch ubrmanech, a protože zklamání ste vy i my všichni velmi.“ I stalo se jest reptání veliké na té všie cestě od těch poslův, až právě přišli sú na též místo k Luciperovi a k jiným d'áblóm, kdež biechu od nich odešli s tím poselstvím, a to místo slovieše *Penarum*.

A když zvědie Luciper a jiní d'áblé příchod Solferna a jiných d'áblův, kteříž biechu u poselství k Bohu nejvyššímu vysláni, zradováchu se radostí nesmiernú, neb jmějiechu za to všickni spolkem, že konečně všichni budú v radosti své první příbytku královstvie nebeského. I poběžechu všichni v hromadu k Luciperovi, žádajíce slyšeti, co a kterak se jest zvedlo těm poslóm, a každý, jako hotov jsa jíti do nebes, žádáše slyšeti řeči poslův d'rieve pověděných. A když bieše hluk veliký od d'áblův, množstvie nesmierné před Luciperem a radú jeho, tehdy jako rukú kynu Luciper i káza mlčeti všem. A když potíšení a tichost stáše veliké, poče mluvíti Luciper těmito slovy:

„Nuže, bratří všichni, jenž milujete rovnost a upřímnost všeliká u vás shledána jest. Tajno vás ovšem není, kterak tíž poslové, kteříž vyslání biechu od moci naše k všemohúcnosti velikého, šťastně a ve zdraví zase navrátili jsú sě, ale co a kterak tam zjednali sú, o tom ještě ovšem nic nevíme. I chceme s nimi prvé s radú naší rozmluviti sami na místě súkromě a potom vás všech tajno nebude. Protož úfáme vám jako svým věrným milým, že v[107v]ás v tom lenivo nebude ani tesklivo chvíli ščekati, až my prvé sami přezvieme o těch všech věcech, o kterýchž žádost máte poslúchati.“ Tehda všecka obec pekelná dosti ochotně svolichu k tomu, praviece, že chtějí rádi to i jiné učiniti k vůli a k rozkázání jeho jakožto staršieho a pána svého.

I káza Luciper těm poslóm, kteříž v nebi biechu, vstúpiti do místa zvláštnieho súkromie a sám s svú radú za nimi vjide. Ale poslové stáchu v smutnosti tváři své, protože se jim nebieše zvedlo, tak jakž žádali sú. A když sede Luciper i těm všem,

kterýmž hodno bieše, seděti také rozkáza, poče k Solfernovi a tak ke všem d'áblóm v témž poselství vyslaným mluviti a řka: „Stálí moji a [u] věrnosti vždycky šlechetně shledaní, viem, že jste vám poručenú věc s pilností a pracně vedli, netbanlivost v tom ovšem velikú poopustivše. Nač jste nám a našemu sboru zvedli, prosímeť, povězte nám, neb vám to v časy budúcie všiem dobrým má zpomenuto býti.“ Tehdy Solfernus jako z nich najstarší povstav poče mluviti a řka: „Pane náš velebný a osviecené knieže, tajná věc nenie, oč jsme a s čím^{de,79} vysláni byli. I bychomť o tom ovšem vymlúvati měli, některé a některaké puotky a příhody v řečech nám sú se dály, bylo by času neprázdnění veliké, ale rozum a zuostánie všeho krátkými slovy pověděno bude rozumně. Bychomť o práci a nesnadnosti naše měli praviti, opět byla by chvíle k vymlúvaní dlúha. Ale vše to opustíce,

^{de} čím] tim

⁷⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 70r: čím

toto, Pane, i [s] svú radú rač vĕděti i slyšeti, že kdy sú mnohé nesnadné a těžké řeči mezi námi byly, podali sme na jeho radu a rada jeho poctivě nás vyslyšela jest na místě suokromie paláce božieho. Potom oboje pře před námi líčili sme, Michal božskou při a naši doktor náš Tartareus. Tu⁸⁰ pře oboje a tázachu nás podvokrát, s plnú li mocí o to zástie na ně přicházieme a chceme li podniknutí nález jich výpovědi, abychom jim to povĕděli a oznámili. A my nadějíce sě, že by spravedlivě učiniti měli, a chtiece rozkázaní tvému i vši obci dosti učiniti, svolili sme se, že bychom chtěli nález jich podniknutí a že s pl[108r]nú mocí od Vašie Milosti jsme vysláni. I která a kteraká výpověď nám sě jest stala, tu račte přeslyšeti, mámeť ji teď pod jich pečetmi těch súdcí vypsánu. Protož povážiece a znamenajíce spravedlnost, neb nespravedlnost, upříemnost, neb neupříemnost, vieru, neb nevěru výpovědi té, mluvtež a radťež k tomu, co by

⁸⁰ následuje nečitelné slovo, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 70v: *váživše*

mohlo z toho dobrého a poctivého nám i vši obci slušného zjednáno a zpuosobeno býti, v tom ovšem nákladuov ani práce nelitující, nebť jest viec pilná a znamenitá velmi. A také jižť jest to vše vepsáno v práva dvoru nebeského. A konečně toto račte věděti, že jsme všeho odsúzeni, toho, což v nebi máme, leč pokoru přijmúc a odprošenie a s želením Bohu učiníme. Tak přijeti a navráceni budem k první chvále a cti své věčné, a že jinak nemějte čáky nižádné.“ A obrátiv se Solfernus na Tartarea doktora i vece: „Čti tu výpověd, kterúž máš u sebe.“ A vyňav Tartareus list krásný s pečetmi zlatými a stříbrnými z váčku svého, i poče jej čísti slovo od slova, jakž psán bieše. A když jej přečte vešken, tehdy Luciper i všichni d'áblé, kteříž tu biechu, lečechu se bázní velikú a jako chvilku pomlčechu všichni. Ale Luciper jako vzteklý rozpačiv se hněvem velikým a jako miesta sobě nemaje, zeřva hlasem velikým a řka: „Bože nespravedlivý, již vidím, že netoliko nám křivdu činíš, sám nás trápě, ale jiným nespravedlivý nález

nalézati dopúštieš! Ó, že nenie moci roztrhnúti
tých nebes, abychom na malý čas sami sobě
pravdy dopomáhali. Ale bychom také vinné právě
uměli učiniti a nespravedlivým práva dopomáhati,
jakožto nám se stalo^{df} jest, že nevinně jsme
odsúzeni a nespravedlivě. Ale abych daremých řečí
mnoho nevytléval, podťež ven k uobci a povězte
jim tuto velikú křivdu, kterak se nám stalo skrze
tyto ubrmany od Boha vysokého.“ I jidechu
všichni d'áblé s velikým zamúcením a s truchlostí
nesmiernú z té rady k uobci vší pekelné. A zavolav
Luciper na všechny zjevně i káza jim mlčeti.
A kdy umlčechu, vece Luciper: „Mužie slovutní
a v statečnosti poznalí, abyšte se nedomnívali, by
které věci^{dg} bez vás jednány a konány byly, ale
všecko s radú a vólí vaší obecní jedná a působí
[108v] sě, to vědúc, slyštež ted' posly tyto, kteříž
vyslání jsú byli k všemohúciemu, a přeslyšiece

^{df} *stalo*] ftalo fie

^{dg} *věci*] wiecz

poselstvie jeho, povážiece, budem na to mysliti, co bychom v časy budúcie činiti a jednati měli, neb vezte, že velmi zklamáni jsme od potření, jakož uslyšíte.“

Tehdy opět vystúpiv Solfernus, jakožto muž počestný a zachovalý poče vymlúvati velmi rádně o svém poselství, kteréž napřed položeno jest, co a kterak jednali sú a kterak všetečně a kvapně ti soudce, na kteréž jsú přišli, bez potazu „že i nám výpověd o všecko jich právo učinili sú“ a že plnú naději mají, by nebylo Michala archanjela, že by ovšem právi a v pravé pravdě a spravedlnosti shledáni a nalezeni byli. „Než on najviece svú výmluvností a opatrností pře božské líčením a vypravováním o to nás připravil jest, jenž ovšem nemělo by jemu to tak projíti, na to tak sami račte pomysliť a toho povážiti. Také viece račte teď pak výpověd tuto přeslyšeti, kterak jsú ti ubrmané učinili mezi námi, na které ste přijíti kázali, v níž shledáte, kterak jsú nám dvořané nebeští učinili.“ I vece Solfernus Tartareovi doktorovi: „Čti tu

výpověd, pane Tartaree.“ Jenž vystúpiv, aby mohl ode všech slyšán býti, poče tu výpověd čísti: „Ve jméno Trojice svaté a nerozdielné, amen.“ A když tu výpověd obec všecka pekelná přeslyše, zamútichu se zamúcením velikým a trápiechu se bolestí nesmiernú, stýskajíce sobě, nevědiechu, co by měli činiti, neb harcováchu jako vzteklí pro nezbednost běhu svého^{dh} d'ábelského. Tehda Luciper, vida lidu svého zamúcenie veliké, jako lítost nad ním maje a boje se něco z toho horšieho vyjíti a také chtě je více v zlosti jich zatvrditi, i vece k nim takto: „Moji věrní a vždycky stálí, viem a svědom sem úmysla vašeho, že vám této křivdy a toho bezprávie od tohoto rady učiněno jest a velmi líto, a jste proto se mnú v tesknosti veliké. Ale bychom tak tesknost majíce opustili to, oč se nám křivý ten nález stal, nynie, a oč nám se děje od Boha dřeve řečené bezprávie, nevcházej to v srdce vaše aniž o tom bud' nynie

^{dh} *svého*] fwieho

pominuto v mlčení, pretože moji najmilejší prietelé a bratie, chciť vám radu a učenie dáti, jímž by[109r]chom mohli slušne a poctive, o své stojiece, čest a slavnost mieti v časy budúcie. Najprv v tomto sobě nic nestýskajte, že nám sě jest o naši spravedlnost rozsúzenie stalo^{di} takové, nebť jest neslušné a nepravé, aniž podobné jest, bychom my neb naši měli to držeti. Neb jest všem vám to svědomo, že nižádného práva nebeského v ničemž nepožíváme, než jsme na zemi jako lidé zemští, i bylo li by nám z běhu držeti práva nebeská. Nechajžť to naši zemané ohledají, muož liť bez našich práv pohoršenje cti výpověď držána a zachována býti, či nemóž. Jenž ovšem podlé rozumu mého zdá mi se a tak jest, že my nikoli té výpovědi držeti nemóžem, neb bychom všecka práva spravedlnosti zavrhli, a tak by se potom i spravedlivým nedála pravda žádná. Druhé na to nám slušie pomysliť, skrze koho nám se

^{di} *stalo*] Italo fe

to děje, že nemóžem mieti od toho velikého spravedlnosti žádné. Jenž já domýšlém se a za to mám, že nám skrže nižádného jiného zmatkóv neděje sě, nežli skrže toho Michala soka a toho Adama, stvořeného člověka, kterýž ještě v ráji jest. A rozomiem tomu a tak jsem toho zpraven, že Michal Pána velikého na to navedl jest, aby to naše^{dj} duostojenstvie v nebi tomu Adamovi i jeho pokolení dal věčně. A bojímŕ se za to, byť to jemu v práva nebeská k věčnosti nebylo zapsáno v knihy života. Ale i tohoť já cestu viem, kterak toho pojednáme, aby to vše opatrností naší zrušeno bylo. Protož přidajtež mi více k mé radě osob k tomu hodných, abychom spolu odejdúce cestu k tomu našli hodnů a podobnů. V tom váhanie a lenost ovšem opustiece, a na čemžkoli zuostaneme a což bude jednáno, to všecko ovšem vás tajno býti nemá jako mých milých bratří a přátel, než cožkoli ruce naše mohou činiti, to ústavně děláme, a z mladosti

^{dj} *naše*] naffie

a za času ovšem prizrieti k tomu. A to vezte, že v malé chvíli tesknost vaše obrátí se vám u veselé a budem mieti radost novú, jakožto ti, jenž milují spravedlnost a rovnosti ovšem žádají, neb to víete, že sme nikdy v ničemž bezprávném neb ohyzdném neshledáni. I majíce takú spravedlnost proti tomu Bohu nebeskému a příčinu hodnú a pro tak neřádnú výpověď rady jeho, věru, moji milí, musíť moc vaše povstati jináče a rozhlásiti se po všech úhlech světa, aby každý znal a věděl moc a duostojnost naši a všeliká [109v] truchlost v tom opustiece, aby skrze zámutek náš protivníci naši neměli utěšení a radosti větčie, aniž sobě více stýskajte, moji milí přátelé.“

A když tu řeč Lucifer dokona, tehdy všichni d'áblé obveselichu se a v zatvrzení větčí upadechu pro takú řeč jeho ochotnú. A shlukši se všecka obec d'ábelská i vydachu z sebe múdré rozumné: Loquencia, vymlúvače obecného, a Saturna velmi rozumného k válkám a Venera, chytrého zklamávače nepřátel, a Adulteriana

stalého a počestného. I poručichu jim, aby pilní jsouce radili a pomáhali sobě, což by k uobecnému jich dobrému a poctivému bylo, a aby k radě Luciperově na miesto súkromie od hluku šli. A obrátivše se všickni k Luciperovi, kterýž stáše ve vši škaredosti tváři své, plamenem temným a smrdutým jsa okrášlen.

I poče Loquencius ode všie obce mluvití a řka: „Jasností velikú obdařený knieže a pane náš Lucipeře a mocí velikú rozšířený, obec ted' všechna pekelná, ve všem ovšem jsúc tebe poslušna, kázala mi pověděti před Tvú Milostí několik slov krátce, i račiž za zlé nemieti sluze svému. Nejprvé, pane milý, jakož žádost vaše byla jest, aby k tvé radě obecních bylo přidáno několik, v tom tvú vuoli rádi naplnili jsú a žádosti^{dk} tvé učinili sú, aj toť z sebe vydávají Saturna, Adulteriana a Venera a mě, sprostného tvého služebníka Loquencia. Ale že v také veliké věci zajisté múdrosti veliké

^{dk} žádosti] žadfti

jest potrebie, aby všeliká věc počatá mohla býti konána – neb jest lépe nepočínati, čehož by kto nemohl skonati – protož, pane náš milý, kocháš li se stolicích a berlách duostojenství, miluj^{dl,81} múdrost, aby na věky kraloval. Nebť v knihách života psáno stojí: Milujte světlost všichni, kto jste ustaveni nad lidem. Ale co jest múdrost a které učenie múdrosti, napoviemť vám, neskryjiť tajemství, nebť ji slušie od východu našeho stíhati. A vyložímť já na světlo umění jejíe a neminu pravdy, neb množství múdřích zdra[110r]vie jest okršlka všech lidí a král^{dm,82} neb knieže múdřý jest lida pevné ustavení. Protož přijměte kázeň skrze mé řeči, a prospěšnoť bude vám. Nebo já žádal sem a dán mi jest smysl a přišel jest v mě duch múdrosti všech království i stolic duostojnější. I řekl sem, že bohatství nic nenie k přirovnání jejíemu, aniž sem

^{dl} *miluj*] milugi

⁸¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 74r: *milujž*

^{dm} *král*] kterak

⁸² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 74r: *král*

jie přirovnal k drahému kameni, neb všechno zlato k jejímu přirovnání jest jako drobný písek a jako bláto bude domněno stříbro proti ní. Nad spasenie a nad krásu miloval sem múdrost a umyslíl sem sobě ji mieti za osvětu, neb světlo její jest spolu s ní, i bezčíslné poctivosti skrze ruce její. A byl sem utěšen ve všech věcech, neb mě předcházíe tato múdrost. A viděl sem, že ona jest máť všeho dobrého a onať jest neskonaný poklad. To jest ta věc přielíš drahá, skrze kteroužto mohli bychom našeho duostojenstvie dosáhnúti a při naši podle vuole naše vyvésti, a jinak nic, nebť nám slušíe s rozmyslem všecy věci jednati. Neb máme na se hrubého doktora a ostrého žáka, kterémuž ovšem múdrost známa jest, ana před ním hráše, když svět stvořil jest. I kdyby ráčila Jejíe Milost poopustiec nebe a s námi zde na malý čas pobyti, ještě radovali bychom se u plesání, ale což býti může? I pojměmež^{dn} aspoň [s] sebú chytrosti, opatrnosti

^{dn} *pojměmež*] pomieř/mež

a zvieš to, pane náš, žeť nám oni najlépe zjednají potřebnost v našich bězích. Také neopúšťjme lsti a nevěry mieti, nebť nám jich potřebie jest. A ty zvláště, pane náš, rač mieti pilnost umění všeliké nepravosti, v tom chytrostí neopúšťje, opatrnosti nezamietaj, aby známa nebyla. A tak zkvetneš jako dřevo plodné a budeš povýšen v umění a vejdeš v bázeň všemu lidu a stkvieti se bude umění tvé přede všemi národy a těžkoť se kto ostřeže oklamání tvému, by nebyl tobě poddán. A budeš spravovati lid svůj v hojném zatvrzení a rozšíříš jméno tvé věčně. To jest vuole všie obce pekelné, abych Tvé Milosti to oznámil, co mi na mú mysl přišlo. I odpusť sluze svému sprostnosti řeči této, neb netoliko, pane, tobě hodno jest o tom věděti, ale všem nám, čím se máme spravovati a kterak se v puotkách našich mieti.“

[110v] Tehdy Luciper, jako by plamen z úst jeho soptal, poče mluvití a řka: „Věru, Loquencí, pravdu mluvíš a umělost a múdrost v tobě poznává se, práv jsi v řečech tvých. Protož podměž a vezměme

ty řeči před se k konání, kteréž nám poručeny jsou. A já vám, moji milí a stálí přátelé, chci cestu toho vydati, jakož sem řekl, že o naše věci dobré a počestné jednáno bude.“ Tehdy tito čerti obecní rozešli se a jiná všecka rada Luciperova šli sú s Luciperem súkromě v radu, aby ty věci konali a působili spěšně. Tehdy sede Luciper na stolicí plamenné koberci ohnivými oděné a jiní všichni čertie sedechu každý na místě svém a kdež komu vedlé duostojenstvie ukázáno bieše. A v tu chvíli Solfernus, Lunarius, Astarot hajtman najviec vládniechu před Luciperem a biechu slovutní i vzácní přede všemi čerty a d'ábly a pekelníky.

A když sě v té radě tak řádné sta mlčenie mezi těmi všemi, kteříž k té radě hodně biechu vydáni, tehdy Luciper, knieže d'ábelské, jakoby zařval hlasem velikým a hrozným a pln jsa nestydaté chytrosti i poče mluvití takto: „Nuže, moji věrní a zvláště milí, tuto sme sami zvláště, a což mezi námi bude mluveno a jednáno, slibtež mi pod nejvyšším právem, aby toho nižádný nepronášel.

Nebť věc má býti velmi tajna, kteráž se tak v malém počtu jedná, kterýmžto všie obce dobré^{do} a velmi veliké poručeno jest.“ Tehdy učinichu přísahu mezi sebu velmi tvrdú, jakož v radách obyčej jest činiti, aby pro nižádnú věc rada nebyla pronesena. I vece opět Luciper: „Řekl sem vám, že chci radu a obyčej vydati vám velmi užitečnu a potřebnu. Ale jakož napřed pravil jest Loquencius, že by nám k tomu múdrosti najpotřebnějie bylo, toť ovšem pravda jest. Bychom jie kterak s nebes slúdití mohli, aby s námi pobyla zde, toť nás všech dobré a poctivé věčně bylo by. Ale že to býti nynie nemóže, protož žá[111r]dajte řečí mých a milujte je a budete mieti kážeň. Nebť já viem, že múdrosť jasná jest, ješto nikdy neuvadne, a to snadně opatrí, ktož ji miluje. A nalezena bude ot těch, ktož jie hledají, aby se jim prvé ukázala, ktož zase proti k ní nebude usilovati velmi, neb ji nalezne sedící v svých dveřích. Protož o ní mysliti smysl, neb ona

^{do} *dobré*] dobrze

múdrost chodí vuokol hledající sobě duostojných a na cestách svých ukazuje se jim ochotně a ve všem obmyšlování běží vstříc jim. A milovanie stráže zákonov svrchovaná neporušitedlnost jest a neporušitedlnost činí Bohu bližnieho. A tak žádost múdrosti přivodí k Bohu, tomu, od kteréhož se nám křivda, násilé a kvalt děje. I jest nám velmi potřebie skrze to jednati a působiti věci naše, skrze to mohli bychom prvnie cti a chvály doséci. A že skrze tuto múdrost najlěp toho došli bychom, i slušief nám ji ctíti a jie požívati. A že, moji milí přietelé, vidíte, jak sme hanebně od svého sehnání a v potupu poddání a nespravedlivě odsúzeni k libosti Michalově a pro toho Adama, i taktoť jest úmysl můj, abyšte věděli^{dp}, coť jednati miením, ač bude li sě vám zdáti. Přišli mi nynie špehéři a poslové od ráje a praviec mi, že Buoh odšel jest a že vždy Adam i s tú Evú, po

^{dp} věděli] wie/wiedieli

ráji chodiece, rozkoš mají a že koneční^{dq} čáku mají v přebytku duostojenství našeho přebývati i s pokolením svým. I viete a pomníte dobře, že jim přikázanie dáno a zuostaveno jest, jakož jsú nás toho špehéři zpravovali, aby ze všeho dřievie jedli, krom jediného. I máť Buoh ten obyčej, toť já dobře viem, že ktožť jedině neuposlechne, což on rozkáže, hned se naň rozhněvá. I umyslí sem, sobě s vaší radú, abychom nějakým obyčejem zjednali a způsobili to, aby on, ten Adam milostník, přestúpil přikázanie božie. A když by jedině přestúpil a jinak učinil, než jemu Buoh rozkázal, vězte to chutně v celosti, žeť se naň hned Buoh rozhěvá. Slibujiť vám, žeť jeho neuvede do nebes, ale budem sobě rovni, nebť jest jemu Buoh řekl: ‚Kdyžkoli [okusíš]⁸³ s toho dřeva, smrtí umřeš.‘ Ale onť tomu jistě nerozumie. Ale toto mně rozpakuje nejvíce, že on sám Adam múdrostí obdařen jest

^{dq} *koneční*] koneczie

⁸³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 76v: *okusíš*

a vysokým přiroze[111v]ným rozumem, i bojím se, bude li kto z nás s ním mluvit, by se nevystříehl a neurozuměl. Druhé mají stráž vždy s sebu, anjely božie, kteříž ústavně je pamatují, aby nepřestúpili rozkázanie božieho. A při těch hned žádná řeč nehodie se počínati, neb jim náš běh i tvárnost zpuosoby naše známa jest. Ale tak mně zdálo by se, poněvadž tam Buoh veliký a nespravedlivý při tom svém stvoření stráž osadil jest, aby jeho anjelé, při tom přítomni jsúc, jich ostříehali, pročez my pak, jsúc všelikú spravedlností obdařeni a ve vší šlechetnosti shledáni, svých čertuov při tom Adamovi i Evě neměli, a tak při jejich pokolení na věky, neb nám toho práva nižádná ani ustavenie která brániti nemohú. A to sobě vpišme v práva pekelná, aby při každém člověku stvořeném na zemi jeden také z našich d'áblóv a čertóv ustavičně vždy byl, snábděje jeho. A toho nemeškajme způsobiti, neb jest věc pilná a velmi znamenitá. Druhé prikázati těm, kteříž tam vysláni budú, aby s velikú pilností znamenali, obcházejí li ti strážní

Boha velikého od nich. Nebť já viem, že ten Buoh, nespravedlivý a křivý soudce, má ten obyčej a chce tomu, aby jeho všichni ovšem ctili, každý vedlé duostojenství svého a v čas uložený. I takť za to mám, že ti anjelé zuostavení s Adamem v ráji té chvíle a toho času nikoli nezmeškají, by od nich na výsost nebeských radostí k chválení Boha neodešli. Nebť Buoh velmi ctěn a chválen chce býti a divnýť jest v soudech svých. I když by oni odešli, že by tu chvíli z našich jeden tam poslán byl, aby s nimi pěknými a lahodnými slovy pomluvil, ztazuje jich, proč z toho dřeva nejedie a že by to jim nic neškodilo, by jeho okusili. Ale toto opět, že jest Adam, viemť já, chytrý, i zdálo by mi se, aby s Evú o to bylo mluveno, a když bude sama bez Adama. Neb viem, že ona jest všetečnější a lakotnějšie, chtieci všeho^{dr} pokusiti a vše ohledati, a povahy neustavičné jako povětríe křehká, jako kost snadná zlámati, ačť se zdrží,

^{dr} všeho] wffieho

ale brzoť praskne, jako kost. A když by jedno okusila z toho jablěčka zapověděného, viem, že by jeho také podala muži svému, nebť ženám těžko jest co zatajiti. A kdyžť by se to stalo, věru měli by[112r]chom moc nad tím Adamem i nad pokolením jeho věčně, anižť by rukú našich mohl ujíti. A jinak zmeškáme li to a dopustíme málo ploditi se a rozmáhati se jim v ráji, tak oni bez strasti všeliké, u vůli boží jsúce, budú rósti a plniti naše kuory a duostojenstvie. A vejdu liť v drzenie toho, tak potom nikdy nenabudem. Nebť jest chytrý Buoh v tajemství svém. A poněvadž nemóžem se mstíti nad ním, ale mstěme se nad pokolením lidského stvořenie. A jakž bychom koli mohli kohožkolivěk k zprotivení vuoli boží navésti, o to stojme a zjednajme to vždy. Ať by snad steskna sobě s námi, že se jemu protivíme, i přijal nás za se a navrátil nám duostojnost naši, z kteréhož nás křivě a bezprávně vyhnal jest. Také na to mysliti, abychom sobě práva ustavili, aby každý věděl řád a zpuosob pokolenie d'ábelského a to aby nám bylo

od Boha utvrzeno a upevněno, aby na nás ižádný mimo náš rád a právo sahati mohl ani směl žádnú mocí. A to proto, událo li by se Adama toho neb Evu zklamati, aby nám toho nemohl brániti ani jeho moci [odjieti]⁸⁴ a abychom se měli čím brániti, ač by která puotka byla, zdali bychme odpor měli, že jsme proti právóm a ustavení našemu nic neučinili. A ta práva aby byla hned popsána a s nimi aby některý šel k nebeským branám a žádal toho na Bohu od nás. A tamť budú jedni o potvrzení práv s Bohem jednati a druzí ať lákají Adama a Evy, aby je svedli. A v tomť se anjelé boží nedomnějí, proč my o práva stojíme. A snad i ti strážní k vzvědění, co se v nebi děje, budú chtieti odjíti, a v tom velmi dobrý přístup budem mieti k naplnění vuole naše. A dáme také Bohu i o tom odpověd, proč nedržíme výpovědi od rady jeho vypověděné o duostojenstvie naše. Toť jest úmysl můj krátkými

⁸⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 78r: *odjieti*

slovy pověděný, zdá li se pak vám v tom jiného, ale pravte a povězte každý úmysl svůj.

Tehdy líbieše se všem téměř taká a taká poctivá řeč kniežete tohoto a pána nich. Ale vyraziv se jeden z nich, muž múdry, ale náhlý a prchlivý, i poče mluvit i rka: „Co pak máme takú starost a péči a tesknost o toho stvořeného člověka mieti? Však dosti mocni jste toho, že můžem s něho býti. Ale sberúce sě tiem silnějie, vybímež to miesto rozkošné, jenž slóve ráj. A vezmúc jej mocí, kažmež jeho zde v mo[112v]ci naší chovati. A nežť sě Buoh sběre s svými s nebes, až my na zemi, na zemi jsúce, dvakrát třeba li pobojujem toho ráje. Neb poněvadž pravíš, pane náš, abychom ku protivenství činili tomu Bohu, což můžeme, viem, žeť jemu to bude nevelmi libo, když Adama vydřeme odtud. A dřieví to zpřevracujeme a zkazíme a zdi rajske, a brány ale sem pobéřem, a my sě nemáme čím v tomto času nynějšiem zavrieti. A věru nechajíce všech tadinkóv, učinnmež to spieše, potom pak budem o jiné rokovati. Také

i studnici zkazíme, z kteréž jakož pravie, že čtyři řeky tekú pro obvlaženie země. A v tom, namate li se nám kto jiný, též bud' nám nepřítel. Bud' ten Michal, neb ktož bud', aby tomu lze býti bylo, chtěl bych to vésti na Michala, že nám jím najviece scházie o duostojnost naši. A sám a sám chtěl bych ho podstúpiti. Ale takový pochlebník vždyť omluvu najde, neb Pána svého navede, aby jim takým během rytieřským nesvoloval, aby omluvu měl, že pro Pána činí. A vězte to, nežť Buoh sobě znova takových věcí naplodí, žeť jemu se s námi steskne a snad by i spieše nás do nebe přijal, abychom jemu i jeho na světě nepřekáželi. A kázete li mi, jáť sem hned sám s svým životem i s svými se všemi hotov, a zviete to, žeť poklidím tak, aby podruhé třeba opravovati nebylo. A kteraká jest to věc neskrotiti nám toho, pro něhož čáku máme: že věčně beze všeho budem, a na to máme patřiti, anť v našem bujnost a rozkoš vede, protivě sě nám. Slušieť záhé uhasiti oheň, aby se nerozmohl, že potom byl by neuhasitedlný. A přesto vy jste múdřejší a starší,

učiňte, jakž by se najpodobnějie zdálo, jediné tak to opatřte, abychom nebyli zavedeni.“

Ale Loquencius, muž od obce pekelné vyslaný, poče, povstav s miesta svého, mluvití vážně a poctivě a řka: „Osviecené knieže a pane náš i vy všickni páni, teď nám všem po této straně sedícím zdá se, abychom nechajíce mnoho rokování a tázanie k běhóm a potřebnostem našeho^{ds} přiebytká pekelného, abychom mnoho před se nevezmúce k jednání, i nechali tak všeho. Ale toto již pilně vezmúce před se o Adama toho a o práva na[113r]še, račtež bez dlenie i odtahování všelikého k miestu před se vésti a konati. Nebo zajisté ten obyčej a běh, jakož náš pán pověděl, líbíť se nám a jestiť ovšem řádný a poctivý, aniž nákladuov a prací tak potřebuje, jako kdyby tiem obyčejem bylo jednáno, jakož pán Lunarius pověděl jest, aniž nám by byla práva naše pro taký výboj potvrzena. Snad kdybychom

^{ds} *našeho*] naffieho

v ráj vnikli, sebrali by se na nás, že bychom ušli s Adamem, neb nic. A snad bychom se tak spletli, že by nám ještě bylo huoře, než jest. Neb vieš to, pane Lunarie, že Buoh jest silen nám, a po této búrce, kterúž sme nedávno s Michalem a s anjely jeho měli, ještěť vždy pohromadě jsú. Protož nenieť podobné tiem během a obyčejem jednati a vésti při naši, ale obyčejem a radú, kterúž ted' pán náš vydal jest. I jmějtež ihned osoby, kteréž by měly s právy našimi k branám nebeským jíti a které by měly k Adamovi do ráje vyslány býti. A menujte hajtmána, který by měl z našich čertuov^{dt} vydávati [k]⁸⁵ každému člověku jednoho, a přikažte, ať v tom toho všichni poslušni sú. A to račte konati všech řečí nechajíce, neb to jest najpodobnějie.“

I přestachu všichni na tom a líbieše se všem řeč jeho, jediné Lunarius odpieráše a chtě vždy mocí do ráje vpadnutí. Ale krotiechu jeho jiní,

^{dt} čertuov] czertuow wy

⁸⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 80r: k

praviece, že to nenie podobné ani slušné, aniž jim k tomu svolí. Než poče opět mluvití a řka: „Již jest vás navedl ted’ Loquencius svú řečí, abyšte tak konali vedlé řeči jeho, a takéť sem já již k tomu přivolil. Ale vždyť proto pravím, že múdří ten obyčej mají, aby neradi v puotkách byli, sami k tomu nepřičiňující se, jakž se jim zdálo by, neb proto přieliš múdří neradi smělí bývají, na všecko se rozmýšlejíce. I ano dobře mluví ted’ Loquencius, že lépe se jemu řeč líbí pána našeho^{du} než má, neb nechce se jemu od hluku puotky rozličné. A nesnadnost v tom příkládaje a široce i múdře to vymlúvaje^{dv}, ale nadarmoť jemu říekají Loquencius, neb rád mnoho mluví, ale nečiní. I nemámť jemu za zlé, žeť k tomu mluví, co mu na mysli jest. Radějí by rokoval často, než by udatností a mo[113v]cí pojednú sobě přivedl k miestu. Nebylo by slušnějí i podobnějie,

^{du} *našeho*] nařfíeho

^{dv} *vymlúvaje*] wým/mluwage

poněvadž nepřítelé jeho jsme, abychom učinili jako nepřítelé, což a jakž najviece zlého muožem? A slíbil bych vám, že bychom spieše s tím Bohem i s tím Adamem konec a miesto i poctivý pokoj zjednali a dovedli, nežli takto budeme li jednati. Strach, že se nám to prodlúží a bez konce a tak budem přebývati bez řádu všelikého, hruozu a strach spolu majíce. Ale jáť již mlčeti budu, vy jste opatrnější, jednajte, jakž vám libo jest.“

A když tu řeč Lunarius dokona a sede, [...] ⁸⁶ jako muž múdrý, vážný a poctivý, povstav poče mluvíti proto, neb kdyby mlčením toho zanechal, mnozí domíevali by sě, že pravdu o něm mluví Lunarius. A nebieše slušné, když jeho cti dotýkáše, by na to nedal odpovědi řádné. A řekl jest: „Všeliká řeč řádná pocházej z úst našich a milování vespolek mějte a múdrost milujte, to psáno stojí v knihách života. Ale že s' ty snad málo, pane Lunarie, slýchal o ctnostech, a protož búřivé věci k vyzdvižení

⁸⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 80v: *jako hněvaje se. Tehdy Loquencius*

nejednoty více tobě míly jsú, než ty věci, které ku pokoji slušejí. A že tuto v radě jsúce, ovšem^{dw} ohyzdné jest a pracovité⁸⁷ nám samým haněti sě, poněvadž služebníci pána jednoho jsme a povoláni jsme, abychom sobě z jednostajné vuole radili, co by bylo k našemu^{dx} dobrému a poctivému a ku prospěchu všie obce naše. Ale ty, pane, dosti jsi na mě nepoctivě dotekl. Ba, milý, přimlúvaj sě ku poctivosti a k spravedlnosti a neúfaj, že s' náhlý, aby tobě pro tvú náhlost mělo všecko přezřeno býti. Pakli sě chceš hněvati, hněvaj sě na ty, ktožť na tvooj hněv chtějí tbáti. A neutrhaj jiným, ať by tě také něco nepotkalo, jenž by nerad slyšal. Bychť já nectil pána svého a nechtěl poctivosti zachovati před takými lidmi, umělť bych také mluvití, a cožť bych mluvil, tohoť bych dovedl. Neúfaj v to, že s' milostníkem, panskáť milost brzo

^{dw} *ovšem*] owffiem

⁸⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 81r: *nepoctivé*

^{dx} *našemu*] naffiemu

míj^{dy}, zaječí^m se skokóm rovná. Neb pravím to, zdálo li by se co do mne nehodného, měl s' sám se mnú mluviti a nevyvoláváje mne křivě a neprávě, ješto' to všem svědomo jest. Neb což jsem prvé pravil, že ten obyčej pána našeho Lucipera, kterýž vydal, jest poctivější a slušnější jest nežli tvé bojování. A což poctivějšího jest a lepšího, toho se slušie držeti, poněvadž ctnost a poctivost toliko jmény^{dz} se dělé, ale v znamenání^{ea} [...] ⁸⁸ ovšem ho[114r]dná poctivost, neb každému dává to, což jeho jest. Silnost neb síla cnost jest poctivá, neb podstupuje znamenane nebezpečnosti a trápenie v praciech. Skrovnost jesti' ctnost poctivostí obdařená, nebo brání a treskce všeliký úmysl přelišný a neslušný. Ale mezi těmi třmi ctnostmi, totiž spravedlností, silností a skrovností,

^{dy} *míjie*] miegie

^{dz} *jmény*] ginými

^{ea} *znamenání*] znamenaj

⁸⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 81: *ovšem jednostajnost jest. Spravedlnost jestit ctnost a*

najzpanilejší jest múdrost, neb všecky předcházie jako právě nesúci světedlnici a lucernu a jako jiným cestu ukazujíc. A jejíž jest úřad raditi a jiných cností skutek zjednávati a ráda máť všecko předcházeti, očkoli jednati a činiti má. A protož potřebieť jest nám, prvé než co počnem, o to se poraditi a poradiece se s rozmyslem a vážně to jednati, nebť nás k tomu potřebnost nutí. Ale že s' ty se snad málo múdrosti učil, i nemámť za zlé, že o ní i mluviti neumieš. Ale jistě, ktož neumie múdre mluviti, měl by se učiti múdre mlčeti.“

Tehdy nedachu se jim více vaditi, ale vstav Solfernus, poče mluviti a řka: „Milí páni a přátelé, nechte takého nepotřebného zacházení, neb víete, že máme s jinými věcmi dosti činiti. Ale tuto každý pořád porad' pánu našemu, kto co uměl dobrého a poctivého, jak se má mieti v svých běziech. A to krátce každý pověz, netajíc výmluvnosti, neb dlúhost rady naše nám škodna jest. A jáť takto pravím, že pánu našemu slušné jest, aby dobrotivost zachoval, neb jest poctivá. A co

jest to dobrotivost, chciť před vámi pověděti, a co činí. Najprvé dává Bohu, což jeho jest, totiž náboženstvie, milost okazuje nad rodiči, nevinnost nad menšími, přátelstvo k svým rovným okazuje, že nevzpíná se nad své rovné, poctivost činí vyšším sebe, svornost dává jednotě městské a milosrdenstvie okazuje nad chudými. Těchť věcí požívají všichni, ktož dobrotivost mají a zachovávají ji. Toť jest rada má.“

Tehdy Astarot hajtman také vstav i poče mluvit i řka: „Poněvadž o ctnostech počali sme řeč, hodněť jest pánu našemu, když zachová dobrotivost, aby také měl i zachoval milostivost, kteráž také jest [114v] ctnost, a chce tomu, aby každý svým přirozením přátelóm a známým krajenóm plnú okázal počestnost. A k zachování té ctnosti přirození naše nás táhne, neb ktož sobě neodpustí, mně neb tobě kterak odpustí?“

A vstav Lunarius d'ábel, vece: „Poněvadž každému kázáno jest mluvit, co by se komu poctivého zdálo činiti a držeti pánu našemu, i toto

chci pověděti, velmi krátkú a snadnú věc: zachová
liť milost pán náš, ať zachová i přátelství. Jenžto
záleží na vuoli, když kto komu vuoli přiloží, aby
naň laskav byl. A toť jest té ctnosti úřad a kto chce
tu ctnost zachovati, měj obyčej ten, s kýmž kto
dobře jest, aby jeho tajně nepomlúval.“

Potom vsta Belfegor, hrozný muž, prostý,
upříemý, ale tupého rozumu, i vece: „Zdá mi
se tak, že slušné jest pánu našemu, aby ovšem
miloval svornost, neb ovšem hodná ctnost jest.
Neb ona moc má, že spojuje a sjednává krajany
a spoluměšťany i přebyvatele, v jednostajném
řádu je zachovávajíc a v jednostajném obývaní.
A zachová liť přátelstvo, hodněť jest, ať zachová
ovšem svornost a ji miluje.“

Pak vsta Turenterus, osoby dosti milostivý,
i vece: „Poněvadž vuole pána mého jest, aby
každý úmysl svůj jemu oznámil, a co by jemu
slušalo činiti, to aby pověděl. Já sem ovšem člověk
mladý a v protivných věcech až dosavad nikdy
sem nebýval, ale proto hotov sem naplniti vuoli

pána mého. I zdá mi se, že dosti hodné a slušné jest, aby takový pán zachoval milosrdenstvie, nebo také ctnost jest, skrze kteroužto úmysl člověčí hýbá se pro úzkosti bližního, když od koho trápen jest, a škod cizích želé jako svých vlastních. Ta ctnost příslušie^{eb} k svornosti, ale ovšem s opatrností a s rozumem má zachována býti.“

Tehdy když se dosta na Loquencia, nechtieše mluviť, protože bieše se s Lunáriem potekl, ale však počestnú řečí přinucen jest a pro žádost Lucipera povstav i počé mluviť a řka: „Ačkoli má řeč jest mnohým nemilá, proto já k vuoli pána mého mluviť budu, což na mysli mé jest. Ale neslušie o jiném, než o témž, o čemž od jiných řeč počata jest, k tomu [115r] mluviť. A že ode všech řeč srovnává se k ctnostem, i chci já také jednu ctnost oznámiti pánu mému: jest ctnost jedna a ta slóve síla. A ta ctnost jestiž, jenž netbá na hrozná protivenstvie,

^{eb} *příslušie*] *prziefłuffie*

tak že sě otierá mnohým protivnostem. Ale tyto věci příslušejí, ktož chce sílu zachovati, aby měl vysokú a statečnú mysl a doufanie a bezpečnost a trpělivost a vysokomyslnost. Jestíť slíbené, rozumné a slušné nesnadných věcí dojitie doufanie, jestíť jistá naděje úmysla, k dovedenie^{ec} k konci věci počaté. Bezpečnost jestíť nesnadností nastávajících^{ed} a věcí počatých pro zlý konec nebáti sě. Velebnost jestíť nesnadných věcí, ale velikých přejasné dokonanie. Ustavičnost jestíť silné utvrzenie úmysla a v počatých věcech stálost. Trpělivost jestíť tesknosti, nesnadnosti a protivenství i puotek^{ee,89} jednostajná zdrželivost. A jestíť pravý prostředek spravedlnosti⁹⁰, když přijímáš lahodné věci, pomni, aby uměl přijímati i protivné. Neb síla, ta ctnost, šest jiných nosí při

^{ec} *dovedenie*] *dewedenie*

^{ed} *nastávajících*] *naftawagiczniech*

^{ee} *puotek*] *poczatek*

⁸⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 83v: *puotek*

⁹⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 83v: *nespravedlnosti*

sobě, o nichž dlouhé vymlouvání bylo by, a že již krátce jsou jmenovány, již ostatek na mysli sluší rozmietati o jejich úřadech.“

A když přesta mluvení opatrný Loquencius, i sedl jest na místě svém. Tehdy vsta Marchelineus, mládek ohrožený, ale moudrý, i vece: „Velebný pane, netoliko jsi hoden cti knížetské, ale králem hoden mohl by nazván býti, a protož chci před tvou slavností já také sprostný úmysl svůj pověděti. Zajisté, pane náš, když ty ctnosti poctivě a řádně zachováš, kteréž jsou pověděny, musí Tvá Velebnost často na mysli přemietati své budoucí věci a přehody a těm přehodám moudře odolati, aby těm snáze protivné věci mohl trpěti. A pomni na budoucí věci a věčně hřešiti nebudeš. A cožkoli činíš, čin s rozmyslem a zří k konci.“

A povstav Tenebrandus, počte mluvíti a řka: „Z úst malých nemluvnátek dokonal si chválu. Poněvadž jasnost urození tvého žádá rady mé, ó velebný pane, jakožto od mladého a nevýmluvného – ačkolivěk nebyl bych hoden pro malost rozumu

mého před pánem mým mluvíti, ale aby se chvála a čest šířila i od nedostatečných Velebnosti Tvé – totoť úmysl můj jest, že velmi poctivá a slušná věc jest, aby Tvá Milost poctivým oděvem odíval život svůj a vždy aby opatřen byl v poctivém způsobu a jiných také aby povyšoval v počestnosti. Také žá[115v]dajícímu k tvé cti oděvu poctivého, aby to rád viděl a jemu toho pomáhal. Žádajícímu^{ef} vuoli bojovné, když svůj čas uhlédáš, jemu v tom aby povolil. Žádajícímu^{eg} veselé ploditi časem ochotně se jemu v tom okázal. A tak každému z své ochotnosti vedlé stavu a řádu jeho udielaj, aby ode všech pánem mohl seznán býti.“

Povstav Saturneus i vece: „Slovutnost a moc tvá vyšla jest až v najvyššie krajiny, osviecený a všie cti hodný pane náš. Prosímť, sprostnosti mně rač odpustiti a nerač z neuměnie mého dopustiti, abych

^{ef} Žádajícímu] żadagiecziemu

^{eg} Žádajícímu] żadagie/cziemu

tresktán byl, poněvadž žádám vóli tvú naplniti, tak že, což mi v úmysle mém jest, jenž by ke cti tvé bylo, to chci pověděti. Věru, velebný pane, převelmiť jest slušné, vážné i velmi poctivé, aby se zdržal od mnohomluvení, jediné leč by toho potřebnost žádala. Nebo zajisté lépeť jest, aby uši lidské vždycky byly žádostny k slyšení slov tvých, nežli by se stýskalo jim slyšeti tvé mnohé mluvení, neb proto snad blekotný neboli plískavý nazván mohl by býti.“

A když přesta mluvení Saturneus, tehdy vstal jest Adulterianus, muž lahodných řečí, a vece: „Což kniežeciemu duostojenství^{eh} slušného a poctivého příslušie^{ei}, to každému hodno jest, aby netajil před slavností jeho. I zdá mi se, pane mohutný, aby se varoval žádati minulých věcí, jenž mohou se porušiti a minúti, a těch věcí, kteréž musíš brzo opustiti. Ale žádaj zbožie neporušitedlného

^{eh} *duostojenství*] duoftogenftwie

^{ei} *příslušie*] prziefluffie

a života, jenž nemóž přemožen býti, královstvie věčného a stálosti věčné a slavné žádaj dosáhnúti. A maje to při sobě, snáze své věci dovedeš k konci počestnému.“

Po skonání řeči Adulteriana povstav Venereus i mluvil jest a řka: „Ve všelikých puotkách slušie těšiti pána svého, aby zamúcení poddán nebyl a tudy aby neupadl v nesnadnost horšieho zlého. A že já ne proto mluviti pánu mému [budu]⁹¹, aby u něho múdrost má poznána byla skrze řeč, ale by aspoň z mé řeči utěšenie měl, jako z toho, jenž by rád vuoli jeho naplnil ve všem. I pravímť to, pane můj, žeť jest hodné, slušné i podobné také slávy kniežeti, aby měl své súkromníky a zvláštnie osoby, s kterými by [116r] svú kratochvíli bez studu mohl vésti, aby s poctivostí s nimi sě veselil, kratochvíl maje. A rozliční hudci rozličné hudby ať v tu chvíli hudú, ono jinak a jinak, jednak zpěváky zbuř svú ochotností k zpíevaní, jednak

⁹¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 85r: *budu*

pišce k písání, jednak opět hudce k hudební, a sám okaž se ochotný tváří, aby tě to pominulo, což potkalo jest nelibého. A tak srdce své utěšíš a úmysl svůj ukrotíš. Také vždy měj, pane, ty zvláštnie osoby při sobě, kteříž by tě zpravovali o těch všech bězích, kterak se kde po tvých krajinách děje a kterak kto mluví a jedná o tobě.“

A když tyto všecky řeči dokonachu d'áblé v té radě před kniežetem svým, tak že každý pověděl úmysl svůj, co by se mohl držeti pán jich, tehdy Luciper velmi poctivě poděkoval jest jim a řka: „Moji věrní a vždy milí, vědělf sem to, že plnost umění u vás poznáno jest. A protož k vám na radu utiekám se, jakožto k hojnému ujištění ve všech nesnadnostech a slušnému naučení všelikých mravův, neb sem nežádal ani žádám bez rady a vôle vaše nic učiniti. Protož z toho, co jste mi radili, vám velice děkuji a miením se zachovati tak vedlé vuole vaše ve vší spravedlnosti vám i všelikému živému.“ A ty řeči kázal sobě Luciper v knihy vepsati pro pamět budoucí.

Tehdy povstavše z rady někteří i mluvili sú s vůlí Luciperovú s Lunariem a s Loquenciem, aby nechutem a sváróm dali dobře jíti a hněvu nedržiece, aby se o to smluviti dali. I odpieráše Lunarius a odkládáše, až by jemu Luciper kázal, neb bieše milostník Luciperóv. Tehdy Luciper vzkázal jemu po Solfernovi, že radí jemu a přikazuje, že chce to mieti, aby se smluviti dal. I vece Lunarius k Solfernovi: „Jáť to již učiním k vuoli pána mého, ale shledáš to, žeť nasytím Loquencia těch hrdých řečí. A nebudu liť já moci, ale s někýmť práce dojde.“ I vece Solfernus: „Nenieť slušné mířiti se nevěrně, neb ktož chce v stálosti poznán býti, musíť vieru zachovati. Protož ty s’ muž vzácný a rodu velikého, máš li se nevěrně mířiti, raději opustě mířenie, hled’ svého zjevně.“ Tehdy svolil jest konečně Lunarius, aby sjednán byl s Loquenciem. A přišli sú obojí o to na Solferna a na Astarota hajtmana, jenž o všecky věci zjednali a smířili sú je, i byli sú tiem veselejší ve vší radě všichni d’áblové.

[116v] Tehdy vstav Tartareus doktor i poče mluvit a řka: „Velikú jasností obdařený a vši mocí a silú opásaný, toběť ostaven jest chudý a sirotkú ty budeš pomocník, neb duom tvój slušieť ctíti v dlúhosti dnów, pane a knieže mocností mnohých, již k vuoli tvé a k tvému rozkázaní tito všichni radili sú i učili, kterak by duostojnost svého panstvie spravovati měl v svých běziech. Protož račtež nemeškati, poněvadž úmysl všech vás sjednává se poselstvím činiti k Bohu, druhé o toho Adama konati, třetie o hajtmana nad strážnými; na ty věci pomyslte bez meškání všelikého. Ale já to duchovním opatřením opatřil sem, neb znamenal sem na pánu mém tesknost skrytú v srdci jeho. A proč ta na něho přišla jest, já poznáním vnitřním znamenám. Ó pane velebný, nikoli smutku nedaj panovati nad myslí svú, nebť smutek přivodí nebezpečnosti rozličné ku porušení života tvého. Ale buď spravedlivě živ, nebť lépeť jest maličko mieti spravedlivému, nežli maje bohatstvie veliká, i býti hříšníkem

a nespravedlivým. Aneb já, pane, viděch hříšníka nadpovýšeného a vyzdviženého jakožto cedrus libanský, a po malém času šel sem, a aj, nebieše jeho a nenie nalezeno miesto jeho. Proto chovaj nevinnost, neboť jest to svatost člověka pokojného. Ale že i já z nejmenších tvých obdařen sem učením⁹², i musím pánu mému předkládati ty věci, kteréž k umění mému příslušejí. Nebo psáno stojí, že učenie jest múdrost k naučení neumělých a řád učenie jest tento: aby najprv sám naučil a potom aby jiné učil. Neb die Písmo v knihách života: „Synu můj, pí vodu z čisterny tekuté studnice tvé, neb potom vyprýštili sú se prúdové tvoji ven a na ulice vody své rozpúšťejí.“ Píti zajisté z čisterny jestiť umění, kterýmž kto^{ej} obdařen jest, [bude]⁹³ jiné učiti a jako vodu mezi jiné rozlévati. I proto já umění mého netajil sem

⁹² opraveno písářem

^{ej} *kto*] to

⁹³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87r: *kterýmž, kto obdařen, bude jest jiné učiti*

před pánem mým, aby zjeveno bylo mé učenie mezi všecky, poněvadž ne sám sobě toliko, ale jiným ku prospěchu živ býti žádám. Protož, pane můj, prosím, bych tresktán nebyl z nedostatečnosti rozumu mého od jiných. A kto by mi nepřál, buď oblečen hanbú a stydlivostí, kteříž by zlostně mluvili proti mě. A radujte se a veselte se, ktož žádají spravedlnosti mé. A rcete: „Takový buď zveleben pán náš a ti, kteříž chtějí pokoji sluhy jeho, a jazyk můj vypravovati bude spravedlnost mou a přes celý den chválu tvou vyznávat bude, nebo spravedlivý nalezen jest velebný [117r] pán náš.“

A když Tartareus dokona tu řeč, i sede na místě svém mlče. Ale z těchto ďábelských rad bieše rozum Luciperův pozdvihl [se]⁹⁴ v moudrost a chytrost – neb múdry slyše moudrost i múdrejší bude – i tím směleji poče mluvit a řka: „Páni milí a přátelé stálí moji, řádně a poctivě radu vypravujete, vedlé něž já, což budu moci, chci se

⁹⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87v: *se*

rád zachovati, jakož sem napřed pověděl vám. Ale že nepřítelé moji živi jsú a utvrdili sú sě nade mnú a rozmohli sú sě zlostně, a kteříž odplacují zlé věci za dobré, utrháchu mně, nebo dobroty následoval sem, a protož tak mnoho ukrutných nepřátel majíce, slušief nám pilnost přičiniti, abychom k útisku jich jednali, což muožeme, najviece. A že s^{ek,95} těmito řečmi dlúhými čas nám sě zaneprazdňuje hodný a užitečný, i chci já pověděti úmysl rozumu mého a viem, že mnozí tuto svolé k řeči mé. Takto, milí páni, pomněte, že sem vám nyní nedávno radil o tom Adamovi i o Bohu, a ačkoli mezi některými^{el,96} o to puotka byla, však proto sjednali ste sě s mú vólí všichni pak. Nynie mezi námi róznice jest o toto: najprvé kto by časem a miestem měl hleděti v ráji a stvořeného člověka oklamati, druhé, kto by byl hoden, aby hajtmanem

^{ek} s] o

⁹⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87v: s

^{el} některými] nie který

⁹⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 87v: některými

byl ustaven, aby strážné rozdával každému člověku živému, a třetí, kto by šel o potvrzení práv našich k nebi. Ale totož vymlouvám, ktož bude volen, aby se nehněval. Takto mi se zdá v tom, že najhodnější jest k tomu, aby šel do ráje k zklamání člověka pan Loquencius, neb on jest svědom procházení rajského a k tomu výmluvný i učený jest. A o potvrzení práv Marchelindeus, ten jest cest svědom a rád krajiny sleduje. A hajtmána ustavujeme s vólí však vaší Celerentina, aby měl moc z čertův a z ďáblův našich, kohož by chtěl poslati na svět k každému člověku stvořenému, a jich aby v tom poslušni byli všickni. Pak zdá li se vám v tom co jiného, ale opravte a povězte.“

Tehdy všichni ďáblé zuostachu na tom a svolichu k tomu, neb se jim líbieše vyrčenie Luciperovo. I ustavichu Celerentina hajtmána, aby byl nad strážnými po světě vyslanými, tak že na tom zuostali sú ďáblé, aby při každém člověku čert jeden byl od narození jeho, a to jim trvá až do soudného dne. A Loquencia přinutichu, že

tu práci na se vzal, aby pílén byl a nezmeškával špehérov mieti u ráje. A Marchelindeovi napsavše list i kázachu sě jemu pripraviti na cestu a [117v] bieše list psán v tato slova:

Najvyššiemu Pánu Bohu a najmocnějšiemu králi, stvořiteli věčnému, my, Luciper, knieže d'ábelské, Solfernus hrabě, Astarot hajtman, Lunarius, Belfegor, Turenterus, Tartareus, Loquencius, Saturneus, Marchelindeus, Venereus, Adulterianus, Celerentinus, hajtman nad strážnými, i jiní všichni čertie, d'áblé a pekelníci oznamující tiemto listem na vědomie dáváme, že divíce se nemůžem se nadiviti, proč Svatost Tvá takým nespravedlivým ukrutenstvím na nás unáhliti ráčil si sě, věda i v skutku to shledav, že ke všemu rovnému a spravedlivému mimo právo a řád v království tvém poddávali sme se. I píšem tak, jakož poslové naši nás zpravovali sú, že rada tvá odsúdila jest nás přiebytkóv královstvie nebeského, podávajíc nám toho, jenž ovšem my toho nikoli učiniti nechceme aniž můžeme. A ne

vedlé běhu zemského, ale vedlé běhu nebeského nás súdili sú. A v té výpovědi dotýkají, že mocně stalo se pod tú pří. Velebný Pane, rač nám jistě věriti, žeť naše vuole k tomu nikdy nebyla jest, aby tak zarukováno bylo. Pakli sú co naši poslové Tvé Svatosti slibovali, jenž by toho dovésti nemohli, ale majíť o to kázání býti, ješto toho Svatost Tvá sám pochválíš. Protož, Pane velebný, poněvadž tak nesnesitedlná věc nám poddána jest, abychom za své prositi měli a pokoru ukázati, jenž by slušnějie bylo, nám se zdá, by ty sám nás za to prosil, co s' nám křivdy a násilé učiniti kázal, abychom my to Tvé Svatosti odpustili, i prosímeť, aby nám v tom za zlé mieti neráčil, žeť té výpovědi, kteráž se jest od tvé rady stala, držeti nikoli nemóžem, aniž chcem. Ale nad to prosímeť my Svatosti Tvé, poněvadž sjednání nynie mezi námi býti nemóže, aby nám práv našich potvrditi ráčil se vší říší^{em} nebeskú tak, abychom my aspoň v pekle

^{em} říší] rzieffy

sami vládnúti mohli bezpečně a také aby nám k tomu povolenie ráčil dáti, koho bychme koli mohli nalésti a navésti k činění vůle naše, aby nám toho brániti nemohl. A ktož by se koli protivil vůli tvé a tě rozhněval, aby v moci naší zuostal a v tom tvoji aby nám žádného takového nehájili ani bránili. A kterýžkoli řád a právo sobě u pekle vyzdvihi a zjednali, aby nám toho ižádný rušiti nemohl. Neb i nyní, velebný Pane, zjednání některá způsobena jsú mezi námi, o něž Svatost Tvú ukazatel listu tohoto lépe a šíře zpraví. A také ať by nám v pekle žádný jiný nevládl, než čertie a ďáblé. Na to na všecko [118r] potvrzení žádáme majestátem Svatosti Tvé i listem říše^{en} nebeské, věriece, že v tom nás pro svú božskou dobrotu slyšeti ráčíš. Dán v městě Infernus léto prvnie od stvoření světa den třicátý šestý.

A když listové biechu napsáni a všecko, na němž v radě biechu zuostali, řádně a poctivě

^{en} říše] rzieffe

dokonachu, tehdy všed Luciper s radú svú přede
všecku pekelnú obec i kázal přede všemi praviti,
na čem sú zuostali, i list ten čisti. Ale o zklamání^{eo}
Adama toho tajiechu před obcí. Tehdy všichni
svolichu a pochválichu toho, na čem sú zuostali
byli, a dachu moc Celerentinovi, aby vládl nade
všemi k rozeslání na svět, a Marchelindea všichni
prosiechu, aby⁹⁷ jim zpôsobil majestáty k jich
právóm, a Loquencia týmž obyčejem prosichu,
aby toho, což jemu poručeno jest, pílen býti ráčil,
špehěrov nelitoval do ráje poslati pro obecné^{ep}
dobré.

Tehdy^{eq} Marchelindeus vzav listy i bral se jest
mimo ráj k branám nebeským. A když jest přišel
k branám prvného nebe, zavolal jest na bráně
prose, nechtie li jeho tam pustiti, ale aby list od

^{eo} zklamání] zklamanie

⁹⁷ následuje nadbytečný text: *toho což*; tento text rkp. KNM IV E 6 na f.
89v nemá

^{ep} obecné] obczne

^{eq} Tehdy] Ehdý

obce d'ábelské Hospodinu dáti ráčili. Jenž shledše, že d'ábel volá, divili sú sě velmi a vzevše list od něho i nesli jej tam před trón Boha velikého. A poklekl anjel jeden na koleno své i podal jest listu Hospodinu a řka: „Najvšemohúcnější Pane a králi velebný, ted' list od Lucipera a od d'áblův poslán jest. Stojíť vně před branami nebeskými posel a také takť praví, že s Tvú Milostí ústně o některé věci pilně od obce pekelné pomluviti má, a žádáť vstúpenie sem do nebe a přeslyšenie od Svatosti Tvé skrze někoho z rady tvé.“ A uslyšev to Hospodin, Buoh a Pán, kázal svolati radu svú nebeským smilováním⁹⁸ a kázal list ten čísti Rafaelovi písaři přede vší říší nebeskú. A když byl list přečten, diviechu sě mnozí z obce nebeské tak opatrnému poselství d'ábelskému. A když jako ryk hluče v nebi pochodieše, tehda kancléř boží zvola, aby sě mlčení stalo. I umlčechu tichostí převelikú všichni.

⁹⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 90r: *svoláním*

Hospodin, Pán a Buoh všemohúcí, pozdvih hlasu svého, počal jest mluvití a řka: „Z mocnosti našeho všemohúcenství poznáváme a vieme, že všichni čertie a d'áblé v zatvrzenosti zlosti své a v rozmnožení ohyzdném⁹⁹ ostati [118v] a utvrditi se mienie, nežli [by]¹⁰⁰ naší božskou dobrotu osvieceni a zvelebeni byli skrze zlosti své želenie, radšej oni budú čertie a d'áblé na věky. Ale však my pro rozmnožení slávy a božské moci naší, oč nyní nám píší, žádající potvrzení nad zlostí svou, umienili sme jim potvrzení dáti, proto, aby každý nyní i potom měl dobrou vůli, kterýž však rozum má činiti zlé i dobré. A chceme jim dáti moc i vladařství, aby všelikým vládli a ke zlému jim radili. Ktož zlé bude činiti, aby s nimi tovaříšem byl, a ktož dobře vedlé vůle naší, tomu my dáme odplatu věčnou v našem království nebeském. A ty, Rafaeli, dojdí k tomu

⁹⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 90v: v *rozmnožení ohyzdné pýchy*

¹⁰⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 90v: *by*

d'áblu Marchelindeovi a nechť povie potrebu, co by s Svatostí Naší mluvití měl. Neb my jeho sem před nás nikoli dopustiti nemieníme, poněvaž vyrčenie stalo se jest z úst našich, že žádný d'ábel ani kto zlý nebude přebývati v království mém nebeském na věky. A nebe a země mine, ale slova má nepominú. A když jeho přeslyšíš, nám pak sám povieš. A potom notuli a list na potvrzení zlosti d'ábelské, jakož sám dobře rozumieš, ktož nechce býti dobrým, ale buď zlým. Proto naše dobrota zlosti nižádnú poškvrněna ani umenšena nemóž býti na věky věkův.“ A vstavše všecy mocnosti i kuorové i anjelé s řádným počestenstvím, řekli sú jednostajným hlasem: „Amen, to jest, tak se staň, Hospodine, Pane náš, vedlé tvé vuole.“

Tehdy vstav Rafael, kanclér boží, i šel jest z výsostí nebeských až k tomu poslu d'ábelskému, kterýž stáše před branami nebeskými. A když jest d'ábel uhlédal písáře stojiece před sebu, bleskem stkvúcím nebeským jsa otrápen a vóní přerozkošnú jako jsa zaražen, nevědieše, co mluvití má. Ale

však jako k sobě přišed a upamatovav se, i vece: „Ty li jsi sluha Boha velikého?“ Jenž odpověděv řekl jest: „Ovšem, služebník služebníkův Pána mého já jsem a k tobě vyslán jsem, abych skrze tě vuoli d'ábelskú, co s Pánem mým od nich mluvití měl by, to aby mně pověděl, věda, že táž moc dána mi jest, jako by svatosti Pána mého sám osobně pravil. Protož mluv, oč' potřebie jest a což rozkázáno jest.“ I vece Marchelindeus: „Zajisté, jakož se nazýváš služebníkem Pána tvého býti, nejsi k tomu podoben, neb osoba tvá znamenává tě býti člověka velikého a znamenitého i vzá[119r]cného. A nejsi li ty kancléř jeho, ale vždy jsi jeden z rady jeho z učených.“ I řekl jest Rafael: „I ovšem jáť sem kancléř boží. A neprodluhuje času zaneprázdněním řečí nepotřebných, máš li co praviti, praviž, nechaje ztazování dalšieho.“

I počal jest mluvití Marchelindeus a řka: „Stkvící světlostí obdařený, prosímť, rač mi za zlé nemieti, že já tak s velikú smělostí smiem

mluviti. Jáť jsem poslán od osviečeného kniežete a pána, pana Lucipera, najmocněšieho nade všemi čerty a ďábly i pekelníky, k Bohu a Pánu vašemu věčnému. Jenž měl bych s Jeho Svatostí mluvit, ale poněvadž se jemu to nelíbí, než chce, abych před tebú, pánem mým, ty věci vypravoval, staň se je vuole v tom, jakož v nebi, takež i v zemi. Ale, věru, pane kancléři, jak sem s tebú počal mluvit usty svými, tak se jest roznítlo srdce mé ve mně a v mém rozmyšlování hořeti bude oheň, nebť sem jazykem svým mluvil. Ale viz, pane, konec můj a počet mých dnův, ať bych věděl, co mi se nedostává. Ještě vzhlédl sem na pravici mú a hledě viděl sem, kto by mě poznal. Zahynuloť jest utiekanie ode mne, nebť nenie, kto by hledal duše mé, nebo pochvalovanie budú mluvit usta má. A všeliké tělo dobrořeč jemu, Bohu vašemu na věky. Zajisté pán můj velebný a slavný Bohu, Pánu vašemu, vzkázal jest, kterak nynie sněm veliký, valný s svými vévodami a s šlechtici měl jest a tu sú mluvili o některé věci a z rady všech pekelníkův

a některé¹⁰¹ v listu popsané zapečetěné poslali sú, žádající ovšem, aby jich práv svatost Boha věčného potvrditi ráčil. Nadto pak prosie všickni, aby toho duostojenstvie, z kteréhož nevinně sú sehnáni, žádnému dávati neráčil, poněvadž oni jsú souzeni ne vedlé běhu zemského, ale vedlé soudu nebeského, a práv nebeských ovšem nepožívají. I zdá se jim to velmi nepodobné a neslušné, aby to měli držeti, což radú vypověděno jest Boha vašeho. Také toto velebnost pána mého praví i všecka obec pekelná, že rozumějí tomu, že snad někomu k libosti Svatost Jeho je o to dostojenstvie připravovati chce a za věčné nepřátely je mieti. I již tomu rozumějící, musieť svú věc opatřiti vedlé opatrností svých, jakž budú moci a uměti. I aby se již Jeho Svatost hněvati neráčil ani za zlé jim v čem mieti, ač by se co protivného Jeho Svatosti stalo neb kterému jeho neb již všemu lidu zemskému

¹⁰¹ text věci a rady všech pekelníkův a některé je v rkp. zapsán omylem dvakrát, poprvé psáno z rady, podruhé řady

i pekelnímu. Věc svědoma jest, kterak pravú mocí pán náš i s svými k tomu přitištěn jest, aby se protivili vůli boží, neb jest mocí [119v] a bezprávně přišel o to. Také Jeho Milosti oznamuje všeliká obec d'ábelská, žalující na toho Michala, soka bratrského a pochlebníka božského, kterak všemi obyčeji stojí o^{er,102} utištění d'ábelské. A ať to Jeho Svatost ráčí věděti, žež žádný zprotivením Svatosti Jeho vinen nenie, nežli on, taký nešlechtník a neřádný, jemužto svornost bratrská ani obecné dobré nikdy mílo jest nebylo, aniž bude věčně. Také pán náš zpraven jest, kterak pilně o to stojí, aby byl proboštem rajským. I takř radí obec pekelná i za to prosí, aby Svatost Jeho toho Michala neráčil nižádným úředníkem dělati, ačť se chce skrze to mnoho zlého vyvarovati. Takéž prosím, stkvúcí pane, rač přičiniti se, abych spěšně odpověd na ty věci měl, nebť mi jest velmi neslušné zde obývati,

^{er} o] f

¹⁰² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 92v: o

neb tomu časové chtie i všechna elementa, aby protivnost s přirozeností se nesjednávaly.“ A řek to i mlkl jest, něka slova.

Ale Rafael vece jemu: „Ačkolivěk řeči velmi nesnadné jsú a dlúhého rozmyšlenie o to potřebie by bylo a druhé nepodobné jsú, by měly uslyšány býti, ale že všechny věci možné jsú u Hospodina, Pána mého, i máť se vám hodná odpověď na všecko dáti. Neb Pán náš veliký a chvalitebný jest přielíš a velebnosti jeho nenie konce. Národové a národové chválitiť budú skutky jeho a mocnosti vypravovati budú, velebnost Svatosti Jeho slávy národové mluvití budú. Protož žádným prodlúžením chvíle zdržán nebudeš aniž čas dlúhosti smucovati tě bude, neb odpověď v brzkosti spěšnie meškána nebude.“ A když ty všechny věci tento písar a kanclér boží přeslyše, s pilností rozdielně všecky kusy spatatovav v rychlosti mysli své, odšed od d'ábla, stal jest před Hospodinem a těch všech věcí velmi poctivě Hospodina Pána zpravil jest. A Pán, přeslyšav

všecky žádosti d'ábelské, ukázal kancléři, aby ihned notuli učinil na potvrzení práv d'ábelských a říše^{es} všecka pro pamět budoucí aby též věci d'áblóm listem svým potvrdili, kteréž slušné ku potvrzení zdajiechu sě Hospodinu i všem svatým. Tehdy šel jest kancléř boží do kanceláři Boha všemohúcieho, kerúžto jiným jménem schrána aneb *secretarium* menováchu, a učinil notuli v spěšnosti rychlé a brzké a přečetl jest ji před Hospodinem i přede vším nebeským dvorem, kerýž zvláštní milostníci biechu, jenž sloviechu ti rada božie. I líbieše sě všem dobře. I káza Hospodin, aby list pod jeho majestátem v ta slova napsán byl, k témuž však rozumu jako i Hospodinóv. I odšed opět Rafael i káza ingrosatorovi, aby čistým a výborným písmem zlatým s pilností nemeškaje, ten list [120r] první, druhý napsal. Než ovšem nechýbuje, než jako na notuli stojí, že to má k věčnosti býti, aby tiem

^{es} říše] rzieffe

vážnejšie jednáno bylo, jakož obyčej jest majestátov jednati od césarův a králův velikých. A ty listy biechu psány slovo od slova takto:

My, počátek i skonanie, alfa i omega , dobré, najlepšie, mimo kteréž lepšie nemóž vymyšleno býti, najpovýšenejší nade všechny kuory anjelské, přebývatel všudy a veždy, nestižitedlný Buoh všemohúcí a věčný, tímto listem oznamující na vědomie dáváme nynějším i budoucím věčně, že pro ukázanie dobroty naše zvláštie a pro pamět věčnú, že zlým hotovi jsme milost dáti, což na nás záleží – soud podniknutí jsme ráčili. Přišel jest k nám posel d'ábelský jménem Marchelindeus s listem od Lucipera i ode všie obce d'ábelské a v tom listu psali sú nám i ústně po témž poslu vzkázali, že výpovědi té držeti ani zachovati nemohú, kteráž se jest mezi všemohúcností naší a jich d'ábelstvem stala. I prosie nás, abychom jim pro naši dobrotu jich práv potvrditi ráčili, jenž ovšem to učiniti umienili sme, s výmluvami však tomu způsobenými. Najprvé ustavujem, spôsobujem

a zjednáváme mocí našeho božstvie, aby všichni pro zlost pýchy své z našeho královstvie nebeského s Luciferem ostali, d'ábli a čertie a pekelníci, na věky věkův, a aby v svévolnosti zatvrzení svého pevně stáli a zlost velikú všelikú aby milovali a zlostem, hříechóm a všelikému neřádu aby se učili. Také dáváme jim moc, aby to za právo měli, kteréžkoli rozumné stvoření budú moci svým vnuknutím k činění vuole své navésti, aby navedli, mocí ovšem nenutiece ižádného. Než dobrú vóli aby každý měl, kořen dobrého i zlého. A že oni jsú zlí , jakož na ně okázáno jest, i mají rozumná stvoření navoditi ke zlému a od dobrého svoditi. A to jich úřad bude. A když ktokolivěk svolí jim, d'áblóm, jich vóli činiti a jich uposlechne, ten má s nimi všechna práva podniknutí pekelná a milosti naše zbaven býti. Také ty neb takové, kteříž by tak v moc jich přišli, nemají ižádnú mocí dobývání býti ani jim, d'áblóm, má kto v tom překážeti. Neb chcme tomu a potvrzujem toho všem d'áblóm, čertóm a pekelníkóm, i všelikému,

ktož z své vuole neb z jich návodu zlé bude činiti, aby měli plnú svobodu v pekle obývati a mučiti se i jiné. A aby sami čertie vládli, pekelní řád a poslušnost svých starších zach[120v]ovávající, aby všichni báli se a poslúchali. Také dáváme jim moc, aby to miesto pekelné mohli sobě utvrditi a ohraditi, jakž by se jim koli líbilo. Také aby měli moc i svobodu na světě choditi hlučně a hřmotně, společně neb každý zvláště, majíc svobodu dobře nečiniti a jiným k tomu raditi a jiné svoditi. Také mocí božského císařství našeho dopůštíme jim všem společně, aby list tento i s majestátem mohli sobě v práva kněh svých vepsati pro potvrzení budoucí. Také z mocnosti naše dopůštíme, aby všeliký ďábel, čert neb pekelník mohl se proměnit v způsobu zvířat rozumných i hovadných, ne ve všech, ale v některých, a v té způsobě na světě aby mohli jednati, působiti i vésti všechny věci, kteréž by se jim líbily, jakož práva jich okazují. Také tíž čertie a ďáblé budou moci sobě i peklo řád vedlé své vuole způsobovati a řediti

a to jim a jiným mimo dopuštění naše ke škodě nemá býti. Také chceme, aby nynější i budoucí všichni věděli, že zlost všeliká a zlé ovšem všecko mezi čerty přebývá a že pro mé v dobrém rozdělení se stalo, neb všichni dobří stvoření jsou, ale vůlí svú Luciper s svými v zlost proměněn jest. A by se bylo toho roztržení nestalo, byla by jediné dobrota mezi lidmi panovala, nemajíc odporností nižádných. Ale že rozdvojení stalo se jest, i musili sme jméno naleznúti tomu, což od dobroty odtrhlo se. A tak převzděli sme tomu odtržení zlost, neb Luciper i s svými zlostni jsou, poněvadž dobroty nemají. A ktož se koli odtrhne od vuole naše, ten všie dobroty zbaven bude a zlostí bude obdařen a s zlostí zahyne. A proto tyto věci oznamujem i zlým, aby i oni věděli a znali dobrotu a moc naši božskou a neměli výmluvy, by, co činie, z nevědomie činili, ale z své vůle zlé. A toho všeho společně i každého zvláště, což v tomto listu nahoře psáno stojí, potvrzujem, upevňujem a jistíme, ovšem pak chťece tomu,

aby všichni kusové zachováni byli a zdržáni vedlé
ustavenie našeho. Také ustavujem a způsobujem,
aby ižádného, kto by se k nim příhodně dostal,
netiskli ani trápili mimo dopuštění naše a jeho
provinění. A my také jakožto poznavatel všech
skrytých věcí nechcem ani mieníme jim v tom
překážeti dopustiti, ale u pravé pravdě a upříemé
spravedlnosti zuostaviti, tak aby každé stvoření
i všeliký živý, znaje nás, [121r] stvořitele svého,
užíval naše dobroty v řádném rozdávaní darův
našich hojných. A aby tento list a majestát náš
v potvrzení věčném zuostal od veleslavnosti naše
a pro pamět budoucí našeho césařství, majestát
k tomuto listu a zápisu přivěsiti jsme kázali, jenž
jest dán a psán v království nebeském od stvoření
světa léta prvního den třidcátý šestý, a při tom
byli osvícená kniežata a páni i šlechtici, mocnosti,
kórové, trónové, archanjelé i anjelé i jiné rozličné
osoby řádu anjelského.

My, boží milostí stvořeni, způsobni a ustaveni,
serafín, zapálení u milosti boží a jiné zapaluje,

cherubín, plnosť umenie, neb to jest večný život, trónové, soudce tohoto světa, na nichž Buoh sedí bez pohnutie, *dominaciones*, mocnosti, panujícé sami nad sebú, *principatus*, kniežectvie, šlechetností zbohaceni nad jiné a dobrý príklad jiným dávajícé, *virtutes*, ctnosti, mocně d'ábly vyhánějícé zaklínajíc, archanjelé, poslové u velikých věcech, což Pán Buoh na tomto světě jedná, anjelé, menších věcí poslové, známo činiec tiemto listem, nynějším i budúcím věčné časy na vědomie dáváme, že pro nižádnú moc d'ábelskú ani kteréu prosbu jich ani pro které jiné příčiny tento zápis od nás nevyšel jest, jediné pro naplněnie vôle a rozkázanie najsvětějšieho i všie cti najhodnějšieho Pána a stvořitele našeho, Boha věčného. I chtiece dosti učiniti vuoli a rozkázaní Pána a stvořitele našeho, Boha věčného, se vším poslušenstvím a bázní hodnú i se všelikú poctivostí dáváme tiemto listem nynie i věčně naši dobrú a plnú vóli, aby knieže d'ábelské, Luciper, se všemi svými služebníky, pomocníky

a poddanými, všichni společně i každý zvláště, zuostali čertie a ďáblé i pekelníci v časy budúcie věčně a z toho ďábelstva, čertovstva aby jich žádné právo duchovní ani světské nemohlo vysvoboditi ani spomocno býti i žádným během ani kterým obyčejem. A v tom my, nadepsaní, mocí naší od Pána Hospodina nám danú jich v tom potvrzujem vedlé vuole jich a žádosti, a v těch ve všech věcech, v kterýchž jim Pán a stvořitel náš všemohúcí dal moc a svobodu, v týchž my jich potvrzujem se všemi výměnkami v listu Pána našeho všemohúcieho položenými. Tak aby tíž všichni ďáblé^{et} a čertie mohli z dopuštění božieho rozumnému stvoření škoditi a k své vuoli, kohož mohou, navoditi, žádného nenutiece, poněvadž dobrá vuole dána jest a v úmysl člověčí položena činiti zle neb dobře. Věduce to všichni národové zemští, že ktož dobře čině, se[121v]trvá v tom, ostane s dobrým, to jest s Bohem všemohúcím,

^{et} *ďáblé*] dable

a ktož zle činiti bude, se zlým d'áblem^{eu} ostane a s jeho pekelným tovařistvém ve všech jich práviech, kterýchž jich jim popřál mieti Hospodin, Pán náš. Protož my všichni nadepsaní, mocnosti, archanjelé, anjelé i všichni světi, tímto listem sľubujem upřiemě a právě, sami za se i za všechny své služebníky, pomocníky a poddané, že mimo zápis Hospodina, Pána našeho, nadepsaným d'áblóm, čertóm a pekelníkóm nemá nic od nás ani od našich překáženo býti, ani přeškozeno, ale má jim všecka jich práva moc naše potvrditi. A my nemóžeme jim mimo božie dopuštění v jich práva sahati, ani proto čím smucovati. Také pro budúci pamět oznamujem, že tito listové potvrzení d'ábelského stali sú sě proto, neb toho ustavičně žádost d'ábelská pilně žádala jest, tak že sú nechtěli u vuoli Pána našeho státi ani výpovědi od jeho rady řádně vypověděné držeti, ale chcece nepřietelé a koneční protivníci Pána našeho býti,

^{eu} *d'áblem*] dablem

i poslali Marchelindea nynie k velebnosti Pána našeho s poselstvím, dávající Jeho Svatosti věděti, že nechtie ani mohou držeti výpovědí ani státi mohou u vuoli jeho, ale že toliko žádají potvrzení práv svých d'ábelských. A Pán náš pro svú božskou dobrotu ráčil jest i jě, d'ábly, v jich práviech a řádech zřediti a zachovati a potvrzení jim na to učiniti. Protož my tiemto listem dáváme plnú moc i plná práva i svobodu, aby všeliký živý měl dobrou vuoli ke zlému i dobrému, věda to každý, že zlé pro dobré učiněno jest, ale ne dobré pro zlé. Také slibujem jim, všem d'áblóm, v tom nepřekážeti mimo dopuštění božie, aby sobě mohli hajtmany, vladaře, úředníky i jiné řády u pekle věčném působiti, ustanoviti a zřediti. A my jim i jich služebníkóm a pomocníkóm překážeti nemáme dopustiti, než každého v jeho řádu a práva vedlé zřízení božského zachovati, držeti a potvrzovati, tak aby všichni, vzývající darův Pána našeho všemohúcieho skrze jeho mocnost jim danú, znali Jeho Svatost býti Bohem věčným

a ctiece i velebiece jeho chválili jej na věky věkův požehnaného, amen. Chtiece, aby tento náš zápis potvrzení zuostal u věčné paměti v časy budoucí, náš obecný majestát před tváří Boha všemohúcieho, Pána našeho, k tomuto listu kázali sme přivěsiti, jenž jest dán v nebi léta od stvoření světa prvního dne třidcátého šestého.

[122r] A když listové dokonání biechu a před Hospodina přineseni, kázachu je čísti přede všemi, aby ovšem v paměti bylo, které a které potvrzení práv d'ábelských od Hospodina a dvoru nebeského stalo se jest. A když listy přečítechu, líbieše se dobře všem to zapsání. A všechny mocnosti, archanjelé, anjelé, počechu chváliti a velebiti a ctíti Pána Boha u veselí velmi velikém a to veselé a ta chvála trváše chvíli velikú a dobrou. Proto událo li by se kterému anjelu býti kde, aby ten čas vždy přijda i chválil a velebil Hospodina a modlil se jemu vedlé obce nebeské. A v tom rozkázal Buoh Rafaelovi, aby ty listy dal Marchelindovi d'áblu, kterýž stáše před

branami nebeskými. A šed Rafael, kancléř boží, rychlostí velikú, i da listy Marchelindeovi a řka: „Všemohúcnost Pána mého rozkázal mi k tobě jíti, a jakož žádost d'ábelská stala jest o potvrzenie práv svých, ted' Svatost Jeho – ne pro vaši žádost, ale pro svú velikú dobrotu – vám práva a řádu u pekla dopustiti jest ráčil, aby všudy v své moci poznán byl jakožto Pán mocný, věčný a všemohúcí. Protož ty pak pánóm svým pověz, d'áblóm, ať se držie těch zápisov a z nich ať se nevytrhají, a ačť se chtie hněvu těžkého uvarovati věčného práva Pána.“ A řekl to Rafael, poda jemu dvú listú s majestáty velmi krásnými a sám odšel jest do nebes a d'ábel se jest k jiným čertóm bral do pekla věčného.

A když ty věci dály sú se, že tento d'ábel do pekla navrátíl se jest s radostí ovšem nemalú a zpíevanie a chvála^{ev} Bohu v nebi vždy trvajíc rozmáháše se, nebo toho zpíevanie čas dlúhý nepřestali sú všichni anjelé boží, a tito listové

^{ev} *chvála*] chwa/lu

od Marchelindea přinesení čtení sú přede všemi, ale ne všem líbieše se to potvrzení, ale však ovšem přijechu ty listy a kázachu jě pilně schovati ku pokladuom do *Miserarum*, a to poručichu Tartareovi, doktoru a kancléři najvyššiemu. A když všichni mluvení přestali sú, tehdy vstav Lunarius, i nechtě nechati svých řečí, ale vece: „Ó mužie, bratřie, jak vašě síla proměnila sě jest v mdlobu, hubenství nesmělého, i dání se haněti svým nepřátelóm. Netoliko ústně, ale i v majestátech našich nás zlénazývají. Aleť pravú chytrostí jdú s námi vuokol. Však nám to potvrzení málo platno bude, neb těch majestátov nebudem směti okazovati, poněvadž v nich učí dobře a spravedlivě živu býti, a ne vedlé vóle našie, ale vedlé vuole božské. Což pak máme nepřátely [122v] sami na sě učiniti, k dobrému je napomínajíce? Haha! Jake nechajíce těch majestátuov i poraditi^{ew} sě

^{ew} *poraditi*] poradili

sami¹⁰³, aby ne vždy po jich vóli bylo, ale druhdy také po naší. A pomněte mě, žeť se naše jméno tak rozmnožuje, budete li tak listoví¹⁰⁴ válečníci. Ale chcete^{ex} li válečníci býti, ved'tež chutně a s kohožkoli můžete bítí, vezměte, zabíte, palte, mučte, jímajte, šacujte, holdujte a dajte svobodu chudým [a ztracencóm zúfalým]¹⁰⁵, ať škodie všem pořád neb polem vytrhnúce, zatočmež sě v této vodě rajske a převed'me ji ale sem, ať nás obvlažuje i naše pomocníky. A bude liť nám těžko, utečem zase bez škody, nebť v ráji jich viece nenie, než ten Adam a ta jakás Eva a dva z roty toho Michala, toť jich ta moc tak veliká bieše. Byšte mě ale odpustili a sami se podívali, uzřeli byšte, jak bych já jich poklidil, těch panoší Michalových. Ale vy mně vždy všeho odmlúváte, jako bych já zle mluvil, a má řeč vám příjemna nenie. I naposledy

¹⁰³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 98v: *i poraditi se s nimi rukama*

¹⁰⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 98v: *lítostiví*

^{ex} *chcete*] chte

¹⁰⁵ text doplněn podle rkp. KNM IV E 6 na f. 98v

já se někdy s někým o to zderu, aby tak ze mne kunštův nepósobili, poněvadž služebník jsem pána mého jako i jiní.“ I vece Luciper: „Pane Lunarie milý, prchlivost tvú obrať v krotkost, nebť řeči tvé podobné jsú i slušné, ale vieš, že na jiném mocnost naše přestala jest. Potomť nás to nemine, máť se potom státi s tvú radú. Jediné nebuř se hněvivostí svú, a také by se měl s námi bíti, vaditi. Vieš dobře, že máme silné nepřátely. Radše pomáhajme jeden druhému proti moci nepřátelské, a takť se moc a jméno naše rozmáhati bude, a bázní jsúc otrápeni, musieť se nás báti. I mějž dobrou mysl a ne všem řečem věř.“

I stalo se jest, když tak d'áblé rozmlúváchu mezi sebu, přišlo jest poselstvie z ráje od špehéřův^{ey}, že anjelé, kteříž biechu při Adamovi a Evě, odešli sú k Hospodinu do radosti nebeské. A s tím poselstvím^{ez} přišel jest Uzurneus, bývalý v těch

^{ey} špehéřův] fšpehorzow

^{ez} poselstvím] pofelstwiem

běžiech. I svola Luciper radu svú a posla chutně po Loquencia. A když sami jediné v radě biechu, kázachu mezi se vstúpiti Usurneovi. A když Usurneus mezi ně do rady vstúpi, počestné pokloněnie učiniv, poče mluvití a řka: „Osviecený pane náš i vy všichni, tak jakož mně i s mými tovařiši poručeno jest od pána Loquencia, pílni jsúce, spatřovali sme, kterak v ráji při tom Adamovi děje se. I račtež věděti, že nynie ti strážní, kteříž střěziechu jich, odešli sú do nebe k činění poctivosti Bohu svému, jsúce vnuknutí od Boha všemohúcieho. A což dřieve Adam s Evú chodiešta, to již každý sám toulá se, patřiece na dřieve rozkoší božských. A totoť vám znamenie dávám, že Adam u dolejš[123r]ieho konce studnice veliké jest a Eva u toho dřeva zapověděného, jenž slóve dřevo života a věděnie zlého i dobrého. Protož má li Vaše Milost oč s kterým z nich mluvití, aby druhý z nich neslyšal ani viděl, nynieť jest k tomu čas velmi zpuosobný.“ A řek to, i odšel jest z rady. Tehdy vstav

Loquencius i vece¹⁰⁶: „Prosímť vás, proste za mě pána, abych vaší pomocí netoliko skutečnú, ale také abych i prosbami za mě skrze vás učiněnými a k prospěchu a cti naše obce obdržen byl, abych ty věci řádně a hodně mohl skonati. Jižť čas milosti nynie přišel a veselé a tento jest den, kterýž jest pán učinil, skonám liť náš úmysl a provedu vedlé uloženie našeho, jistě radujme se a veselme se v něm. Protož jižť já беру сě a jistě [s] strachem velikým a bázní nemalú.“ I vecechu všichni čertie: „Ostřiehaj tebe a tvé vyjitie i vracenie tvé šťastné bud’ i nynie i na věky!“ A vstav Loquencius, i jide se dvěma jinýma d’ábloma upříemo tú cestú k ráji, ale strach na nich veliký. A jiní d’áblé zuostachu s Luciperem v radě, čekajíce vracenie jeho s radostí velikú. A když stáše u bran rajských Loquencius, hledě do ráje, uhlédal jest Evu, ana sama chodí u dřeva zapověděného. A vskočiv do ráje, káza jiným vně ostati. I proměnil sě v způsobu hadovú

¹⁰⁶ text *i vece* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

a tvárnost jako člověčí maje na^{fa} sobě, všiel jest na to dřevo prostřed ráje, kteréž slóve dřevo života, to jest věděnie zlého a dobrého. A to dřevo převelmi libé a lahodné a milé ku pohledění bieše a k jiedlu chutné. A když Eva obcházieše, pilně na to dřevo hlédajíc, promluvil jest k ní had, kterýž horčejší a chytřejší bieše všech zvieřat na zemi. A řekl jest: „Stvoření božie krásné, ó poctivá a šlechetná paní vší počestností obdařená, i proč Tvá Milost neráčíš také ovoce^{fb} z dřeva tohoto okusiti, ale odvracuješ se od něho v jiných okušením svým rozkoš plodiecí? I zdaliť se v čem nelíbí rozkoš ovoce jeho, čili snad ku pohanění tohoto dřeva nechceš okusiti ovoce jeho? Ó počestná paní, nhrzej takým ovocem dřeva tohoto, poněvadž od téhož Boha stvořeno jest jako i jiné dřevie. A neráčíš li jiesti ovoce s dřeva tohoto, protožeť by se snad nelíbilo, ale pokus maličko a nepohaněj

^{fa} na] a

^{fb} ovoce] owcze

tak rozkošného stromu božieho.“ Tehda zhlédla jest Eva na dřevo života a poznala, že had s ní z dřeva mluví. I zastavila se proti dřevu a stojíc vzhlédla na dřevo a zamilovala pěknost ovoce jeho milováním srdečn[123v]ým, neb chtěla byla ráda okusiti, ale nesmějieše pro strážné. I nebieše při ní té chvíle Adama ani strážných božích^{fc} anjelów. I nepotázavši se ani pomyslivši, co má na to odpověděti, ani otázavši se, s kým mluví, ale úfajíc sobě i pronesla radu boží nepříteli svému a řekla jest: „Zajisté nám zapověděno jest, abychom nikoli ovoce s dřeva toho nejedli, neb řekl nám Buoh, kdyžkoli okusíte kerýkoli den ovoce s dřeva tohoto, smrtí zemřete. A měli li bychom smrtí zemřieti pro okušenje ovoce dřeva tohoto, lép nám jest živu býti bez tohoto dřeva. Však dosti ovoce jiných dřieví nám dáno jest, jichž můžem požívati bez pohoršenie.“ I vece k nie^{fd}

^{fc} *božích*] boziech

^{fd} *nie*] nim

opět had: „Ó šlechtná paní, i zdali nemníš, byť nemohl Buoh všemohúcí změnití těchto tělesných věcí v duchovnie? Poněvadž taký jest, že z ničehož svět stvořil jest, mocnýť až na věky. Ó má milá paní, věř mi toho, že nikoli smrtí neumřeš pro okušenje ovoce s tohoto dřeva, ale jistě budete jako bohové, věduce a znajíce zlé a dobré. Ješto o tom nynie nic poznati nemůžete a ani jinak poznáte, leč skrze okušenje ovoce dřeva tohoto.“ I řekla opět Eva k hadovi: „Přikázanie bojím se zrušiti. Ale bych to věděla, že by mi se stalo podlé řeči tvé, všakť bych okusila. Ale pójdůť po Adama a poviemť jemu radu tvú, a viemť, stane li se, jakož pravíš, že i on k témuž svolí.“ Ale had bránieše jí odjíti, i vece k ní: „Ó šťastná paní, i co se bojíš, zda mi v tom nevěříš? Všakť sem já toho svědom, že to tak jest. Na, vezmiž toto jabléčko a pokusiž a koštuj jeho a daj i muži svému. A bojíš^{fe} li se oklamánie, jediné sněž, a nepoznáš li toho na sobě, coť pravím,

^{fe} *bojíš*] bogieff

nedávaj svému muži, jakož žádáš. A uzříš a poznáš, že se vám otevrou oči vaši a poznáte zlé a dobré jako bohové.“

Tehdy vzala jest ovoce dřeva toho Eva a snědla jest a běževši k muži svému i dala jest jemu také, chváléc, že převelmi chutné a lahodné jest. A on uposlechl jest ženy více než přikázanie božieho a jedl jest také ovoce to. A otevřeny sú oči obú a ihned zvěděli sú a poznali svú hanbu a stydlivost pro okušenje ovoce, jenž prvé ovšem nic nevědiechu. I stydiechu sě jeden druhého pro oudy své stvořené od Boha. A běževši Eva k stromu i udělala sobě z listu jako věník a zakryla jest oud hanby své a též učinil Adam. I chodiešta mezi dřievím listovým, neb stydiešta se sebe tak často vídati jako prvé.

[124r] Stalo sě, když chvála a čest a zpíevanie v času uloženém v nebi umenšováše sě, tehdy anjelé ti, kteříž k strážci Adama a Evy biechu způsobeni, navrátili sú sě zase do ráje. A uhlédavše Adama, an se kryje v listu rajském, divili sú

sě a vecechu: „I proč tak svobodně nechodíš v rozkoších rajských, poněvadž svoboda tobě dána jest?“ I vece Adam: „Poznal sem sě sám i stydím sě mezi vámi choditi, neb způsobu těla na sobě mám a údy při mně tělesny sú, ale vy podlé přirození svého toho jste zbaveni. A lekše se anjelé, zamútichu sě a vecechu: „Zajisté snad s' ty z dřeva zapověděného jedl?“ I řekl Adam: „Eva mi podala ovoce a sama prvé jedla jest a já s ní také.“ I vece k němu anjel: „Poněvadž ty opustil s' Boha skrze neposlušenství, opusť tě skrze svú spravedlnost Pán Buo náš. Jistě učinil s' veliké zlé před Pánem, jenž přijde na tě a na tvé pokolenie na věky. A aj, Hospodin jdeť sem k spatření^{ff} všech věcí, jenž ovšem tajno nenie jeho i to, že jste trhali ovoce z dřeva zapověděného.“ I vece Adam: „Pane, jinak učiniti neviem, než skryji se před tváří jeho, zda by pominulo jeho tváři rozhněvání, neb sem sám ovoce netrhal ani kázal trhati.“ Vece anjel: „A nikto

^{ff} *spatření*] fpatrzenie

zapřieti bude moci před ním kterých svých tajných věcí, poněvadž všechno skrze něho učiněno jest a bez něho učiněno jest nic. To jest hříech, kterýž jsi ty učinil. Bez něho nechtě v poslušnosti býti, zvolil jsi sobě neposlušnost, pro kteroužto mnoho zlého trpěti budeš i s pokolením svým na věky.“

I stal se jest hřmot veliký v ráji. A aj, anjelé boží jdíechu před Hospodinem v čas polední do ráje. A Hospodin s množstvím velikým anjelův svých všel jest do ráje, ale Adam bieše se skryl před tváří boží. A zavolal jest Hospodin a řka: „Adame, Adame, kde jsi?“ Ne proto, by nevěděl, kde jest. Ale treskce jeho napomínáním, aby se poznal, kde jest, neb v něm Buoh milostí svú tak nebieše, neb porušenie těla dopustil jest mieti, jenž prvé toho nemělo jest. I vece Adam: „Pane, teď sem.“ I řekl mu Hospodin: „Pod’ sem ke mně.“ Odpověděl Adam a řka: „Pane, jsem náh a nemám se čím odieti, i stydím se jíti před tvář tvú.“ I řekl jemu Hospodin: „Kto tobě pověděl, že ty náh jsi?“ Řekl Adam: „Pane, tu, kterýž jsi mi dal za ženu,

utrhla jest jablko s dřeva života a jedl sem, aniž sem já jeho trhal ani trhati kázal.“ I zavolal jest Hospodin Evy a řekl k ní: „Proč jsi trhala a jedla ovoce od dřeva života, poněvadž vám zapověděno jest?“ Řekla jest Eva: „Pane, had zajisté oklamal mě jest, neb mi řekl jest, že budem jako bohové, věduce zlé a do[124v]bré, a že smrtí neumřeme. A já uposlechla sem jeho.“ I řekl jest Hospodin Adamovi: „Adame, proto, že s’ uposlechl hlasu ženy své více než přikázanie mého, z země jsi a v zemi se obrátíš a v potu tváři své budeš sobě dobývati chleba. A ty, Evo, že s’ směla zrušiti přikázanie mé, poslouchajíc hada, v psotě a v bolesti a v biedě budeš roditi syny a dcery své a pod mocí mužskou budeš a onť bude tebú vládnúti. A ty, hade, že s’ směl oklamati stvořeníe božie, dopustiv chytrosti d’ábelské v zpuosobu svú, na břiše sě plaziti budeš po zemi a zemi požívati a nepřiezeň věčná bude mezi tebú a ženským

pokolením věčně. Onať^{fg} hlavu tvú zetře a moc nad tebu mieti bude.“ I zjednal a zpuosobil jest Buoh jima sukně kožené a kázal jest je vyhnati oba dva z ráje rozkoší. A ustavil jest mocnost v vohni plamenném k ostřiehaní ráje a dřeva života. A Michala zpósobil a ustavil proboštem rajským a vladařem nad branú rajskú, aby ostřiehal přede všelikým živým toho dřeva i všech rozkoší rajských, aby žádný tělesný člověk dojíti tam nikakež nemohl krom těch volených božích. Neb to dřevo, pro kteréž vyhnán jest Adam z ráje, takové povahy jest, že ktož by ho okusil, v najstaršiem věku jsa, byl by mlád a neumřel by. I osazeno jest proto stráží pevnú a velmi pilně. Také ustavil jest, aby viec neodcházel anjel jeho od všelikého, poněvadž Adam a Eva pro odjitie anjelóv zklamáni jsú. Pro kteréž příčinu d'áblé takovou závistí jsú hnutí, že, by anjel [odšel]¹⁰⁷ od člověka, mocí jich

^{fg} Onať] Ont

¹⁰⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 103v: *odšel*

d'ábelskú každý človek byl by udáven. A zjednav Hospodin vŕŕecky věci vedlé vóle své v ráji, i odšel jest s množstvím bezčíslným anjelóv svých do královstvie nebeského.

I stalo se jest, když ten d'ábel Loquencius oklamal Evu a Adama, při všech věcech byv, kteréž Hospodin zpósobil a zjednal v ráji, spatřiv pilně, které a kteraké zlořečenstvie Hospodin na hada přepustil a zpósobil^{fh}, odšel jest s rychlostí pilnú a spěšnú ku pánóm svým d'áblóm, kteříž jeho čekáchu s velikým veselím. A když mezi ně přišel jest, počal jest jim praviti o všech věcech pořád, zvláštñě a řádně, kterak to svú chytrostí dovedl k miestu, což jemu poručeno bylo. I stala se jest radost veliká mezi všemi čerty, protože bieše Hospodin vyhnal Adama a Evu z ráje. Příkáža Luciper, aby ti čertie, kteříž ustaveni jsú strážní od Adama a Evy, nikam neodcházeli, ale aby

^{fh} *zpósobil]* zpofobiw

je navodili^{fi} ke všemu zlému, zvláště k protivení Bohu. A když Loquencius poče mluvit, kterak pokolení hadovému veliké bezprávie stalo se jest, tak že pro ně upadlo jest v zlořečenství na vě[125r]ky a nepřiezen věčnú a že musí na břicho svém hledati sobě pokrmu z země utvrzené, i želeli sú toho všichni žalostí velikú a všichni žádáchu toho pomstiti. Ale Lucifer vece: „Páni milí a přátelé, vidíte již sami, kterak veliká, neupřemá a ohyzdná bezprávnost děje se nám od toho Boha vysokého, že na toho hada, kterýž nám byl popřál své způsoby, také přepustil zlořečenství, až teskno o tom mysliti i zpomínati. A poněvadž on brání činiti jiným vůle naše, proč bychom i my též neučinili a nebránili jiným činiti vůle jeho?“ I byla se jest líbila ta řeč všem a kázachu pamět o hadu vepsati v knihy práv svých pekelních a zuostachu na tom, aby toho hada vždy pomstili nad stvořením božím.

^{fi} *navodili*] nawodil

Tehdy vstav Loquencius vece: „Osviecený knieže i vy všetchni páni, jistě tuto dnešní den stalo se jest nám mnoho dobrého, v kterémžto dni slušie se nám radovati, neb protivník náš potřěn jest a vyvržen z ráje mocí naší, i poddán jest biedě a psotě zemské. I majíce toto sami veselé, neslušieť nám toho tajiti před obcí naší, ale račte to vznésti na všicku obec, ať o témž vědie. Také jistě hodněť jest na to pomyslití, abychom toho pomstili a neopustili toho hada, kterýž pro nás zašel jest. Ale nyní nechte toho u mlčení, poněvadž na zemi lidského pokolenie málo jest, ale jáť znám, žeť se rozmáhati budú. I kdyžť jich více bude na zemi, zjednáme a způsobíme mezi jich pokolením někaký svár a rúš, ještoť bude pomsta hodná pro našeho hada, dobrého přieteľa našeho. Ale s tím mlčte nyní, poněvadž paměť o tom již napsána jest.“ A když dokona řeč Loquencius, svolichu k tomu všetchni, nebo túto radú obveseleni jsúce, chvátachu jiným to praviti. I počechu tak ctíti a velebiti Loquencia mezi všemi čerty. I káza Astarot hejtman všecku

obec pekelnú svolati. A když by svolána, počechu jim praviti o těch věcech, které se byly přihodily vnově v ráji. I počechu chváliti a ctíti Loquencia velikú počestností říkáce: „Ó hodný cti všie, pilný, věrný sluho, buď pochválen a zveleben i s svým pokolením na věky.“ I trvalo jest veselé veliké mezi všemi čerty a ďábly čas nemalý, jako hodin šest. A potom v svém čertovském způsobení všichni rozešli sú se na místa svá a čertie a ďáblé zuostavše na věky věkův.

Potom pak Adam a Eva, když vyhnáni biechu z ráje rozkoší, i udělali sobě stánek a biechu sedm dní plačíce a lkajíce u velikém smutku. A poslední den počeli jsú lačněti a hledá[125v]chu sobě pokrmův, aby jedli, ale nemějiechu jich. I řekl jest Adam k Evě: „Paní má, lačen sem velmi, protož pohledajme, co bychom jedli, až i uzříme, ažť snad shlédne a smiluje se nad námi Pán Buoh a navrátí nás do místa, kdežto byli sme.“ A povstav Adam, chodil jest sedm dní po vší zemi té, i nenalezl jest pokrmu takového, jakýž

mějiechu prvé v ráji. I řekla Eva k Adamovi: „Pane můj, již si mněl, bychom zemřeli hladem. Již máme pokrm týž. Ale ó, bych já umřela, když by jedině tě uvedl Pán Buoh opět znova do ráje, neb se jest pro mě rozhněval Pán Buoh. Chceš li, zabí mě, ať já umru, a snad když já zabita budu, uvedeť tě Pán Buoh do ráje zase, nebo pro mě vyhnán jsi z něho.“ Odpověděl jest Adam a řekl jest: „Nerod’, Evo, tak mluvití, ať snad opět^{fj} někakého zlořečenstvie neuvede na nás Pán Buoh. Nebo kterak to může býti, bych já pustil ruku mú na tělo mé? Protož vstaň rychle a hledajme sobě pokrmův, čím bychme živi byli a nezahynuli¹⁰⁸.“ A chodiece hledali sú devět dní pokrmu téhož, jako sú v ráji měli, a nenalezli sú, jedině jakožto zvieřata a hovada jedli sú. I řekl jest Adam k Evě: „Tento pokrm dán jest zvieřatům a hovadům zemským, aby jedli a požívali jeho, ale náš pokrm bieše

^{fj} opět] opiet niekto

¹⁰⁸ text a nezahynuli je v rkp. napsán omylem dvakrát

anjelský. Protož sě kajme toho a želejme před obličejem Pána našeho, kterýž jest stvořil nás. A kajme se u velikém pokání, snadť odpustí nám a smiluje sě nad námi Pán Buoh náš a způsobí nám, čím bychom živi byli.“ I řekla jest Eva: „Pane, pověz mi, co jest pokánie a kterak sě budem káti, abychom snad práce na se nevložili, kteréž bychom nemohli naplniti, a snad by nebyly uslyšány prosby naše a odvrátil by snad od nás tvář svú Pán Buoh náš, jestliže co slíbíme, a nenaplníme. Ale však, pane můj, jakož si umienil, kaj sě, nebť sem já uvedla na tě práci a tesknost.“ I řekl jest Adam k Evě: „Nemóžeš ty toliko učiniti pokánie, jako i já učiním, postiti sě čtyřidceti dní. Ale ty vstana, jdiž k řece Tygrim a vezmi kámen a stuoj na něm u vodě v řece a žádná řeč nevychod' z úst tvých. Nebo nejsme hodni jmenovati Hospodina, nebo rtové naši jsú nečisti učiněni od dřeva neslušného a zapověděného. A budiž v té řece u vodě jeden a třidceti dní a já budu u vodě jordanské čtyřidceti dní, ať snad smiluje se nad námi Pán Buoh.“

I chodieše Eva k řece Tygrim a činila jest, jakž jie byl Adam rozkázal. A též Adam chodieše k řece jordanské a stáváše na kameni u vodě až do hrdla. I řekl jest Adam, stoje u vodě: „Tobě pravím, vodo jordanská, stuoj a želej mne a shromažte se spolu, jenž v to[126r]bě plovú dušě, a obkličte plačícieho^{fk}, ač jste vy kolivěk neshřešili, ale já.“ A ihned všecy plavajícé a živúcie přišly sú k němu a plakaly sú spolu s ním lkáním a tesklením velikým, protože bieše přestúpil prikázanie božie a že jest vyvržen z také slávy rozkoší. A voda jordanská stala jest od té hodiny netekúci, až minulo bez jednoho čtyřidceti dní.

Tehdy rozhněval se jest Šatanáš, knieže d'ábelské, a svolav radu svú i tázal sě jest, co by s tím činiti měl. I mluvil jest Solfernus d'ábel a řka: „Pane náš, pokánief jest věc veliká, jenž člověka odlúčeného od Boha zase k milosti navracuje. I přepustíte li Adamovi pokánief dokonati, strachť

^{fk} *plačícieho*] *placzieczieho*

jest toho, byť jim Buoh prvnie vinny neodpustil, i neuvedl jich do slávy prvnie do radosti rozkoší rajských, jenž by nám na to patřiti bylo velmi těžko. A snad bychom náklady a práce prvnější vedli a jednak nadarmo. Ale mně zdálo by se – poněvadž Loquencius jednu pokusiv se, šťastně oklamání na Evě provedl a obdržal jest – aby ještě, proměně se ne v hada, ale v člověka, i bral se ku potoku Tygrim, v kterémž Eva kající se stojí. A tu mluvil s ní, zdali by ji mohl vyvésti, aby přestala od pokání a nedokonala jeho, neb počátek bez skonání za nic jmien není, neb muož^{fl} někdy někdo něco dobrého počíti, a když nedokoná, nic platno není. A protož pravím, aby se v způsobu člověčí proměnil, zda by opět se Buoh rozhněval, a jakož člověčenství dal nám na hada našeho, též zlořečenství aby pak přepustil na pokolenie lidské, protože v té způsobě mluví k Evě.“ I líbila se jest řeč všem a zuostachu na tom,

^{fl} muož] množ

aby opět Loquencius, ďábel múdry a výmluvný, šel k svedení Evy k řece Tygrim. Ale Lunarius vstav i počal jest mluvit i řka: „Poněvadž každé pokánie, jakož pravíte, bez dokonánie nic platno nenie, toť jest velmi snadné k zrušení^{fm} jim. Jediné jdúce tam a vyhnutí je z té vody a zahnání je na pustiny, kdež by se nám líbilo, a tudyť by jim platno nebylo jich pokánie. A jáť bych o to nestaral sě, žádaje jich přelstít řečí pěknú, ale musilť by činiti, co bych jim kázal.“ Tehdy vece Luciper: „Lunáři, snad jsi neslýchal, že všeliký skutek dobrovolný vzácnější a líbeznější jest než ten, kterémuž kto přinucen jest? A učinili bychom tak, jakož ra[126v]díš, bylo by proti právóm našim, nebť práva káží, abychom žádného bezděčně nenutili k činění vôle naše. Aby sě pak tak již stalo, jakož ty pravíš a radíš, však by daremníe práce naše byla, neb co by oni činili, to by museli učiniti ne z dobré vuole, ale bez dieky. A vuole za skutek pokládá

^{fm} zrušení] zruš/enie

sě. A nenieť podobná řeč tvá. Ale ty, Loquenci, jdi nemeškaje a konaj vedlé svolenie obecného.“ Tehdy počal jest mluvití Loquencius a řka: „Pane náš, sluha tvůj hotov jest učiniti vuoli tvú, ale však poviem prvé úmysl svůj před tebú, pánem mým. Jistě zdá se vám, bych já zpuosobu člověčí na se vzal a v ní s Evú mluvil, Adama opustě: viete, že jsta dva člověky toliko na světě. I budu li mluvití s Evú, musil bych mieti zpuosobu Adamovu, kteráž jí ovšem velmi známa jest. A zdá se Solfernovi, že by tato zlořečenstvie přišla od Boha na pokolenie lidské, jakož přišlo na pokolenie hadovo pro oklamání Evy. I zdáť mi se to velmi neslušné, neb viete, že již jednu zlořečenstvie na ně přišlo jest od Boha, a proto vyhnání jsú z ráje, že tam nehodni jsú přebývati. I nenieť podobné, byť jim dal zlořečenstvie podruhé, poněvadž Buoh dvakrát nemstí, než jednu. Ale toťoť může býti, že já pokusím se ještě o to v zpuosobě anjelské a budu s Evú mluvití, jakž vnuknutie vnitřnie přijde mi na mysl mú. A budu li moci Evu vyvésti od počatého

pokánie, pričíním se k tomu s pilnosť, práce ovšem nelituje.“ Tehdy vece Luciper: „Jdi, prieteli náš dobrý a věrný a milý, a moc pomoci naše bud' s tebu, aby šťastně s radostí vrátil se k nám.“

Tehdy šel jest Loquencius d'ábel k řece Tygrim k Evě a proměnil se jest v světlost anjelskú. A nalezl ji plačící a on, d'ábel, jako želeje jie, počal jest plakati a lkáti. A řekl jest k Evě: „Ó Evo, poctivé a ušlechtilé stvoření božie, vyjdiž ven z řeky a nemeškaj a již více neplač, ale přestaň od žalosti své a od lkání svého. A aniž již viec bud' pečliva ani smutna ty ani tvůj muž Adam, neb uslyšal jest Pán Buoh lkání i přijalť jest pokání vaše. A všickni anjelé modliliť jsú se za vás, prosiece Hospodina. I poslal mě jest Pán Buoh, abych vás vyvedl z vody a dal vám pokrm týž, kterýž ste měli v ráji, za kterýž nyní pláчете. Protož již nyní vyjdiž z vody a doveduť vás na místo, kdežto připraven jest vám pokrm váš.“ I uslyšavši to Eva, uvěřila jest a vyšla jest z vody a tělo jejie bieše jako kuora pro studenost

vody. A když biele vyšla, pro velikú mdlobu padla jest na zemi a pozdvihl jest jie d'ábel a vedl ji k Adamovi. Ale když jest ji viděl Adam s d'áblem, zvolal jest hlasem velikým a řka: „Ó Evo, jak si opět svedena od protivníka svého, skrze kteréhož jsme zba[127r]veni přiebytká rajského a radosti duchovnie!“ A když jest uslyšela Eva, poznala, že jest jie to radil d'ábel z vody vyjítí, i padla jest na zemi na tvář svú. I odvojil se jie pláč a bolest i křikla jest řkúci: „Běda tobě, d'áble, proč s námi bojuješ, co jest tobě do nás nebo nám do zlosti tvé? I zdali sme my odjali slávu tvú aneb my li sme tě učinili beze cti? Proč se nám protivíš v pláči až do smrti nemilostivě a žalostivě?

Tehdy odpověděl jest Loquencius d'ábel a zalkl se, řekl jest k ní: „Všecka nepřiezeň a závist a bolest od vás přišla jest, nebo pro vás vyhnání jsme od slávy své a vzdálení jsme od jasnosti své, kterúž jsme měli v nebesiech s archanjely, a pro vás vyhnání jsme na zemi.“

Odpověděl jest Adam a řekl jest: „Co sem já tobě učinil, kerú vinnu ke mně máš? Poněvadž nejsi ode mne ani uražen anižť sě jest co stalo, co sě pak protivíš mně i mé ženě? Však my vám ižádnych skutkův d'ábelských jednati a vésti nebráníme.“

Odpověděl jest d'ábel a řekl jest: „Ó, že ty pravíš! ‚Co s' nám učinil?‘ tiežeš sě. Však pro tě svržení sme na zemi z země živých a z slávy nebeské. Neb ten den zajisté, který jsi ty stvořen, my od tváři božie svržení sme. Nebo když Buoh vdechł duch v tě, učinila sě jest tvář tvá a podobenstvie tvé k uobrazu božiemu i vedł jest tě Michal a kázal sě tobě klaněti a tě ctíti před obličejem božím. A řekl jest Pán Buoh: ‚Aj, již sem tě stvořil ku podobenství našemu.‘ A vyšed Michal, zavolal jest všech archanjelův i anjelův, řka jim: ‚Klanějte sě obrazu božiemu, jakož jest přikázal Pán Buoh náš.‘ A on, Michal, najprvé klaněl sě jest. A zavolal jest Lucipera, pána našeho, a řekl jest jemu: ‚Cti obraz Pána Boha našeho a dobrořeč.‘ Jenž odpověděv: ‚Já mám sě klaněti Adamovi?!‘

A když jeho nutieše Michal [k] klanění i nás tudiež, řekl jest k němu: „Nebuduť se klaněti škaredějšíemu a horšíemu, neb Buoh mě jest prvé stvořil než jeho. A poněvadž mě prvé stvořil než jeho, onť mě ctíti má a klaněti se mně, ne já jemu.“ To uslyšavše jiní anjelé, kteříž pod námi biechu, řekli sú: „Chcem se klaněti.“ I řekl jest opět Michal k němu: „Klaněj se obrazu Pána Boha, nebo, jestliže nebudeš se klaněti, rozhněváš se na tě Pán Buoh náš.“ A on řekl jest: „Jestliže se rozhněvá na mě, co učiním? Postavím stolicí mů nad papr[127v]sky nebeské a budu roven Najvyššíemu.“ I rozhněval se jest proto Pán Buoh a přikázal jest nás s anjely našimi vyhnati. I vyvrhl jest ven slávu naši a pro tě na tento svět sehnání jsme od slávy naše a přiebytków našich a svržení sme na zemi. A ihned učinění sme v bolesti a oblúpeni sme z také slávy. I měli sme pak viděti tě v také radosti? Protož lstí obklíčivše ženu tvú, svedliť sme ji a Buoh přikázal jest tě pro ni vyhnati z plnosti slávy rozkoší svých, jakožto i my vyhnání sme od slávy naše.“ To když jest

Adam uslyšal od d'ábla, i řekl jest: „Pane Bože můj, život můj jestiť v rukú, zjednaj, ať tento protivník můj daleko přebývá ode mne, kterýž hlédá duši mú zahladiti. A račiž mi dáti slávu svú, kterúž on ztratil pro neposlušnost svú.“ A uslyšav to d'ábel, řekl jest: „Dobře jsi sám poslušný: tak jsi strpěl rozkázanie božie a zachoval, až jsi též psotú sehnán jako i my. Nehanějme sebe, vše jsme šerí.“ A řek to ihned jest, neukázal sě jemu více.

Ale Adam zuostal jest v pokání čtyřidceti dní v řece jordanské. I řekla jest Eva k Adamovi: „Život tvůj, pane, odkad jest tobě? Nebo jakožto prvé, též druhé zbaven si jeho, a nejsa sveden. Ale já života zbavena jsem a svedena, nebo sem neostřiehala přikázanie božieho. Protož nynie rozděl mě z světla života tohoto, a neboť puojdu k západu slunce a buduť tam, ažť umru.“ Jenž neodpověděl jie slova.

A když uzřela to Eva, počela jest jíti k západu slunce do těch krajin a počala jest lkáti hořce s velikú žalostí. A učinila jest stánek, majíc

v břiše plod. A když se jest přiblížil čas porodu jejieho, počela se jest mučiti bolestmi i zvolala jest Hospodinu a řkúci: „Smiluj se nade mnú, Hospodine, Pane můj, a spomož mi.“ I nebyla jest uslyšána aniž bieše milosrdenstvie božie při ní. I řekla jest sama v sobě: „Kto zvěstuje pánu mému Adamovi? A prosímť vás, světlosti nebeské, když se navrátíte k východu slunce, povězte pánu mému, žeť se trápím bolestmi.“ I srozuměl jest Adam skrze hnutie jich, že by se Eva mučila velikú bolestí. I řekl jest: „Žalost přišla mi jest, snad hadové přišli sú k Evě a bojují s ní u veliké jejie tesknosti, poněvadž Pán Buoh nepřiezeň uložil jest mezi nimi věčně, když dával na nás zlořečenstvie v ráji.“ A vsta[128r]v Adam, bral se jest k západu slunce. A když jest přišel k Evě, řekla jest Eva k němu: „Jakž sem tě uzřela, pane můj, obvlažila se jest duše má v bolestech. Protož nynie prosiž za mě Pána Boha tvého, zdaliť by tě uslyšal a vzhlédl na mě a zprostil mě z bolestí mých, kterýmiž hynu a omdlévám.“ I prosil jest a modlil se jest Adam za

Evu. I přišlo jest dvanácte anjelów a dvě mocnosti i stáchu na pravici a na levici Evy. A Michal bieše na pravici Evy. I udeřil jest Evu od tváři až do prs a řekl jest k ní: „Svatá jsi Evo pro Adama, nebo prosby jeho veliké jsú před Bohem, a pro ty jeho veliké modlitby poslán jsem k tobě, aby přijala pomoc naši. Protož povstaniž nynie a připrav se ku porodu.“ I učinila jest tak. I bieše převelmi jasné dietě. Ale Eva nevědúc a diviec se, co by to bylo, jenž porodila bieše, řekla jest k Adamovi: „Pane, zabí toto, abychom my snad od toho zbiti nebyli, neboť sem to snědla na kořeni převelmi jedovatém.“ I odpověděl jest Adam a řekl jest: „Nikoli, neboť tělo a krev jest naše.“ A ihned mlád'átko běžalo jest a držíeše kořenie sladké a divné moci, kteréžto dal jest materi své. A ihned zamilovala jest láskú srdečnú přirozenú a nazvala jest jeho jménem tiem Kain. Ale anjel boží ukázal jest Evě, kterak by dietě krmiti měla a ssáti jemu

dávala^{fn}. Tehdy Michal archanjel pojal jest Adama a Evu i dietě i vedl je k východu slunce. A Pán Buoh poslal jest po svém anjelu semena svá rozličná a ukázal jest je Adamovi. A rozkázal mu, kterak by měl dělati a orati zemi, aby měl užitek, jímž by živi byli oni i jich pokolenie po nich. A zpósobil a zjednal jest Pán Buoh potřeby a nástroje, kteréž by se hodily k věcem užívajícím puožitka lidského. A rozkázal jest jemu anjel, kterak by měl sieti a toho požívati a oběti z toho obětovati Pánu Bohu svému.

Ale^{fo} Eva počevši, porodila po Kainovi syna druhého a nazvala jméno jeho Abel. I přebývala sta Abel s Kainem na jednotě. Ale jeden den řekla jest Eva k Adamovi: „Pane můj, když sem spala, viděla sem vidění, jakožto krev syna našeho^{fp} Abele rukama vyjíti.“ I řekl Adam: „Ať by snad nezabil

^{fn} *dávala*] *dalvala*

^{fo} *Ale*] *Le*

^{fp} *našeho*] *naffieho*

Kain Abele, rozdělme je od sebe a učiňme jim přebyvadla každému zvláště.“ I udělali sú Kaina oráčem a Abele pastýřem, aby byli rozlúčení od sebe.

[128v] Tehdy^{fq} stalo se jest, když onen jistý d'ábel vrátil se jest k Luciperovi a jiným d'áblóm, oklamav již druhé Evu, přijat jest ode všech s radostí velikú. A děkováchu jemu všichni z té pilnosti, kterúž jest okázal pro pokolenie d'ábelské. A když jest pak Luciper zvěděl, že lidí přibývá od stvoření božieho, totiž od Adama a Evy, srozuměl jest, že se v časech budúcích rozmáhati budú rodiece se na stvořené zemi. I maje péči a žádost toho, aby od dobrého svým zlým vnuknutím pokolenie lidské svoditi a przniti nepřestával v časy budúcie, svolal jest radu svú, d'ábly a staršie z uobce pekelné, a mluvil jest k nim: „Mužie, bratřie a přietelé moji věrní a milí, slyšíme^{fr} od

^{fq} Tehdy] Ehdÿ

^{fr} slyšíme] Slýffimo

poslův, kteréž na zemi při tom Adamovi máme, že čímž jich dále vždy přibývá a rodie se, rostú den ode dne. I necháme li jich tak úmysla konati v dobrém, bojímeť se, by nám v naší při újma nebyla skrze to veliká, neb nebudem li plni překážeti jim v dobrém jich úmysle naším zlým vnuknutím, takť oni v tom dobrém setrvají, což počnú. Vejdúť zase v milost boží a my panování nebudem mieti nižádného. Protož zdá líť se vám, vyšleme z sebe někoho, jenž by búrku a svár a závist vnukl aspoň mezi těmi vnově narozenými, neb ti ještě v puotkách protivných málo jsú bývali aneb nikdy. A zdali by zbúriece se závistí jeden proti druhému, protože snad neděje se oběma zajedno, i měla proti sobě nechut, nebť já zpraven sem, že Buoh vzácnějie obět jednoho přijímá než druhého. Ale však aby z dobré vuole k tomu byl naveden, ne z přinucenie, slyšalť sem také, že Kain jest něco prchlivosti a popudnosti poddán, ale Abel že by milostí a dobrotivostí byl obdařen. A poněvadž tak jest, snázeť bude, mněť se zdá,

prchlivého a popudného popuditi k hněvu proti bratru Abelovi.“ Tehdy ode všech vydán jest Lunarius ďábel, aby šel a snábděl pilně obyčejov Kainových. A že on vždy rád obierá se s válkami, i proto tiem hodnější bude k tomu, poněvadž svády rád miluje. A když pekelná všecka k tomu obec svolila jest, prosili sú Comunitaria, aby vuoli všech přede všemi oznámil, kterýžto vystúpiv, počal jest mluvit i řka:

[129r] „Velebností a všelikú skrytú světlostí, pane náš Lucipeře, obdařený i vy všichni vuokol stojící, račte vědúce znamenati, že poněvadž věc taká a tak pilná jest, o kterýžto pán náš dosti rozumně zmienku učinil jest a kterážto také nemiluje prodlúžení nižádného, i také a takové věci, slušie nám z sebe vybrati člověka rozumného k tomu hodného, aby tu věc počna, uměl [k] konci a k miestu přivésti šťastnému. I líbí se pánu mému i všem tuto voleným a k radě přidáným, aby Lunarius konečně byl vydán a vyslán na svět a tu búrku mezi bratří zjednaje i dokonal mord

mezi nimi, skrze kterýžto nám jistě sem přibude ta duše zabitá a moci naše nám nikoli neujde, poněvadž v knihách života stojí psáno: Milujte se ve spolek a lásku jeden k druhému mějte. I již se tuto láska zruší, když bratr od bratra zabit bude, nebť z milosti a z lásky nikoli jeden druhého zabiti nemůže. Protož ty, pane poctivý Lunaři, rač tu na se práci přijeti, poněvadž obec toho všecka žádá a za to prosí. Neb věc slušná jest nám sobě pomáhati vespolek k roztržení vuole naše proti takovým, jenž vůli boží žádají plniti. I nebraniž se tomu ani toho odmlouvaj, ale přivol k tomu s ochotností, odpieranie všeliké opustě pro dobré naše obce d'ábelské. To také, šlechetný pane, věda, že budeš přiveden bezpečně až rovně k osobě toho jistého Kaina a Abele a budeš moci vnitřním vnuknutím navoditi jeho, k čemuž se tvé vuoli líbiti bude. Také pomni na to, že s' měl o to tesknost, když had, pomocník náš, v také zlořečenstvie od Boha upadl jest pro malú jistě vinu, i přičiniž se k tomu, abychom se pomstili i takého přielele našeho.“

Tehdy svolil jest Lunarius i počal jest mluvit
a řka: „Toto račte věděti: jáť již učiním podle
žádosti vaše a^{fs} chci sě s pilností přičiniti, zda bych
v tom mohl vuoli vaši naplniti. Ale viete to, že mezi
námi jsú mnozí divných úmyslův, i jestliže by mi
se nezdařilo v čem vedlé vuole vaše čehož přivesti
k konci počatému a já navrátě se zase, měl bych
proto od jiných pomlúván býti, jistě nepřepustil
bych na se hrdě mluvití nižádnému. A tak snad
chtiece jednotu uvéstí mezi sebú, strach, bychom
búření nečinili některakého, i račtež to opatřiti,
aby mi slíbili, zdař mi sě nebo nezdař a zjednaj,
jakž zjednaj, ať mi v tom vuole jest dána ode všech.
[129v] Neb viete i znáte úmysl můj, že já s Bohem
příezni nežádám ižádné, lečby nám všem od něho
stalo sě spravedlivé, aby nás odprose, což nám
křivdy a žalosti učinil, i navrátil nás u příbytky naše
a v duostojenství a v čest věčnú do království
nebeského. Také za toť vás všech prosím, abyšte sě

k tomu přičinili pilně, ať by ten Buoh nespravedlivý obojím královstvím nevládl, nebeským i zemským, ale ať má na svém nebeském dosti a nám ať zemského království nechá ani nám v něm co překážie, než my ať máme plnú svobodu aspoň na světě zemském. Poněvadž nám nechce dopustiti svobody mieti v našem dědičném v království svém nebeském, než sehnáv nás i drží nám to mocí. I vládněmž my aspoň svobodně zemskými, nebeské opustiece, a nedajme se od toho odtisknutí, lečť moc mocí odolána a přemožena bude.“

A když Lunarius svú řeč dokona, tehdy svolichu k tomu všichni čertie, kteří v té radě biechu, aby měl moc na svět jíti, a plnú svobodu tam zjednaje, zase se k nim navrátiti a v tom ani pro to aby hyndrován nebyl od nižádného. Také líbieše se jim to, aby svět, kdež mohú, pod svú moc podmaňovali a v drženie jeho vešli. A tak čertie za to mějiechu, že všiem světem vládnú od té chvíle, neb jim v tom překážky dlúho tak nestalo se jest tak znamenité až do té chvíle, když Hospodinu vnukováchu, aby

jim počest učinil, že jemu chtie královstvie všeho^{ft} světa dáti. Tu poznali sú opět moc velikú jeho zvláštní, neb slovem svým odehnáni jsú od něho, když jim řekl: „Jdi, Šatanáši, nebudeš pokúšeti Pána Boha svého, ale jemu samému slúžiti budeš.“ Tu nový hněv povstal jest mezi čerty tak, že sú lidi na světě svým vnuknutím proti spasiteli svému zbúřili, aby byl shlazen s světa vedlé člověčenstvie svého, v kterémž pro milování lidské ponížiti se ráčil, jakož o tom evanjelisti vyznávají.

I stalo se jest, když tento jistý d'ábel Lunarius připravil se řádně a podobně, jakož obyčej jest k takým věcem, pojem s sebu špehéře jednoho jménem Torquerina i bral se na svět. I šel jest upřímo do krajin východa slunce, kdežto přebýváše Adam s Evú a s syny svými, nebo tudy jeho [130r] ten špehář vedieše. A když jest přišel k nim, našel jest Kaina, an oře zemi, a Abele, an stádo pase. I přihodilo se, když vedlé prikázanie

^{ft} *všeho*] wffieho

obětováchu oběti své, Kain z svého úsilí a Abel z své práce, i okázal se jest nad obětí Abelových Hospodin milostí svou a vděčně jeho obět přijal jest, ale Kainovu ne takéž. I vnukl jest d'ábel tento úmysl v Kaina. A pomysllil jest sobě a řka: „Zabím já bratra mého a sám budu milým milostníkem u Hospodina a bude oběti mé ochotně přijímati jako nyní přijímá od něho.“ I vnukl mu opět d'ábel v mysl a jako pošeptal jemu a řka: „Jistě učin to, nebť to dobře bude, poněvadž obě práci na se vezmeš, orání i pastvu, Buoh tiem laskavějí na tě bude i budeš moci ukrocovati Pána obojí obětí.“ I žádáše Kain skonati úmysla svého nešlechetného. I stalo se, když jednu sešla se biešta spolu, zabil jest Kain Abele. A bieše Abel ve stu letech a v padesáti. Ale Kain přirozením hnut jsa, nešel jest k uotci svému, boje se, by tresktán nebyl od něho, ale bral se jest na púšť. A v tom upadl jest v zúfalstvie vnuknutím d'ábelským, i stal se jest s nebes hlas k němu, an chodí po púšti: „Kaine, Kaine!“ Jenž odpověď řekl jest: „Ted' sem, Pane.“ I řekl jemu

Hospodin: „Kde jest Abel, bratr tvůj?“ I vece Kain: „Neviemť já jeho, i zdaliť sem já strážným nad bratrem mým?“ I řekl k němu Hospodin: „Co s' učinil? Aj, krev bratra tvého volá ke mně z země. A protož zlořečena země, kteráž přijala jest krev bratra tvého z ruky tvé.“ I upadl jest v zúfalstvie Kain vnuknutím d'ábelským a řekl: „Shřešil sem, Pane, a hříech veliký a těžký učinil sem, viem, že mi nelze než zahynúti, neb mi jeho neodpustíš, a poněvadž mé prohřešenie většie jest, než tvé milosrdenstvie.“ A tak zúfav sobě, nedav sě vinen Bohu ani toho mordu želeje, chodil jest na pústiech a tam přebýváje, zahynul jest, jakož Genesis o tom dále svědčí. A tento jistý d'ábel navrátil sě jest k čertóm svým a vesele od nich přijat jest a přivítán. Ale že zlořečil jest Buoh zemi pro vylitie krve Abelovy, proto hněvali sú se čertie a d'áblé, praviece, by svá nebesa zlořečil, dokad chce, a „země nám u pokoji nechal málo, bychom na to tbali, ale vždy svú všemohúcností vládne a vlásti žádá a rozkazovati nepřestává“. A uradivše

se d'áblé, co by dále potom měli činiti, rozešli sú sě z rady.

[130v] Potom^{fu} opět stalo sě jest, když jest poznal Adam ženu svú, urodila jest syna a nazval jest jméno jeho Lot. A řekl jest Adam k Evě: „Aj, máš syna místo Abele.“ A potom urodil jest Adam Seta, maje devět set let, a urodil jest synów třidceti a dcer tolikéž kromě Kaina a Abele a Seta. I řekl jest Adam k synóm svým, svolav je všecky: „Buduť vám praviti, které jsem věci viděl a slyšal. Když já a matka vaše byli sme v ráji a biechom na modlitbách, tehdy přišel jest Michal, archanjel boží. I viděl sem vuož jakožto vietr prudký a kola jeho biechu ohnivá. I popaden sem do ráje spravedlnosti i viděl sem Hospodina sediecieho a tvář jeho bieše jakožto oheň zapalující a nesnesitedlný a mnoho set tisíców na pravici toho vozu. A uzřev to, zamútil sem sě a bázeň podjala jest mne. I modlil sem se před Bohem,

^{fu} *Potom*] Otom

pad na zemi, i řekl mi jest Hospodin: „Aj, proč si ty přestúpil přikázanie mé a poslechl si hlasu ženy své, kterúž jsem tobě dal v moc tvú, aby ji měl k své vůli, a ty s' pak poslechl jie a slova má přestúpil si?“ A když sem slova božie tato uslyšal, pad na zemi, modlil sem se ku Pánu a řekl sem: „Pane najvšemohúcnější, Bože Otče svatý, nebud' shlazené jméno paměti Tvé Velebnosti, ale navrať duši mú, kdyžť umru a když duch vyjde z úst mých. Neodlučuj mne od tváři tvé, nebo s' mě z hlíny zemské stvořil.“ I řekl jest ke mně Buoh: „Poněvadž podobenstvie srdce tvého učiněno jest milujícíe uměnie, protož nebudeť odjato od semene tvého až na věky, byť mně neslúžilo.“ A když sem to uslyšal, pomodlil sem se Hospodinu a řka: „Ty jsi věčný Buoh a svrchovaný a všechna stvoření vzdávají tobě chválu a čest. Ty jsi nad všeliké světlo a nesnesitedlné v slavné moci. Ty činíš s lidským pokolením veliké věci milosrdenstvie tvého.“ A když sem se Hospodinu modlil, ihned Michal vzal jest ruku a vyvrhl mě

z ráje navštívenie božieho a videnie. A drže Michal prut v ruce své, udeřil jest vod, kteréž biechu v ráji, a svázal je. A Michal šel jest se mnú zase na to místo, odkud mě pojal byl do ráje.

Slyšal sem opět, synové moji, a ty slyš, Set, jiné budoucie svatosti zjevné mně, kteréž sem poznal, jeda s dřeva uměnie. Srozuměl sem zajisté, které věci biechu v tomto světě č[131r]asné a budoucie, kteréž učinil jest Buoh stvoření a pokolení lidskému. Zjevíť se Buoh v plameni ohnivém u velebnosti své a dáť všem přikázanie svá a posvěcovati budú jeho a ukážeť jim Pán Buoh místo velebnosti své. A kteřížž světiti budú Pánu Bohu svému na zemi, onť je brániti bude. A tuť přestúpie přikázanie jeho. A když státi budú, zapálé se svatiny jich a jich země zpuštěny budú a oni také budú rozptýleni, protože sú rozhněvali Boha. A opět je spasí od rozptýlení jich a opět dělati budú duom boží. A bude vzdělán poslední chrám krásný a větčí, než prvé bieše, a opět bude přemožena zlost zlostí. A potom bude přebývati Buoh s lidmi

na zemi vidomě a tehdy počne se zlost zjevovati. A duom boží na věky ctěn bude a nebudú moci protivné věci škoditi a zbudíť Buoha spasitele na věky věkův. A nemilostiví zkaženi budú od svého krále, kteříž nechtěli sú milovati zákona jeho. Nebe a země, den a noc a všechna stvoření poslouchajíť Boha a nepřestupujíť přikázanie jeho aniž následují skutkův svých. A protož odženeť Hospodin nemilostivé od sebe a spravedliví zuostanú jakožto slunce v spravedlnosti před tváří boží. A v tom času budúť se očišťovati od hříecha lidé vodú. Ale potupeníť budú, nechtějíce se čistiti vodú.“

A když jest byl již učiněn Adam v devieti stech letech a ve třidceti, věda, že dnové jeho dokonají se, řekl jest k Evě: „Kaž, ať se shromáždie všichni synové moji, abych mluvil s nimi, a požehnám jim, prvé než umru.“ I shromážděni sú na tři strany před tváří otce jich před modlitebnicí, kdežto se modléváše, a bieše jich v počtu sto tisícův kromě žen a dětí. A když se biechu sebrali, všichni

jedniem hlasem řekli sú: „Co jest, otče náš, že jsi se kázal nám sjíti, a proč ležíš na loži?“ Odpověděl jest Adam a řekl jest: „Synové moji, zlé jest v kostech.“ I řekli sú všichni synové jeho: „Co jest to, milý otče, zlo mieti v kostech?“ Tehdy syn jeho Set řekl jest: „Pane otče, zdaliť sě snad zachtělo ovoce rajského, kteréhož s’ požíval? A zamútiv sě, snad proto ležíš. Pověz mi, ať já puojdu k branám rajským a budu plakati v tesklivosti veliké, prose Pána Boha, a snadť uslyší mě a pošleť anjela svého, aby mi přinesl z dřeva toho ovoce, z kteréhož ty žádáš.“ A řekl jest opět Set: „Co jest to bolest, pane otče? Nerod’ toho před námi tajiti, ale pověz nám.“ Odpověděl jest **[131v]** Adam a řekl jest: „Když stvořil jest nás Buoh, mě a máteř vaši, stvořil nás v ráji a dal jest nám všeliké dřevo k jedení a řekl jest k nám, abychom s dřeva věděnie dobrého a zlého nejedli nikoli, kteréž jest uprostřed ráje. A dal nám jest byl Buoh dva anděly, aby nás ostříehali. I přišla jest hodina, že anjelé boží k modlení vstúpili sú před tvář boží. A ihned nalezl miesto nepřítel náš

d'ábel, když tu nebiechu anjelé boží, a svedl jest máteř vaši, aby jedla s dřeva neslušného. I jedla jest a mně podala jest také a já jsem také jedl. A ihned rozhněval se jest na nás Pán Buoh a řekl jest ke mně: „Kterak jsi to opustil přikázanie mé, kteréž jsem ustavil tobě, neostřiehal? Jáť pomstu ustavím nad tělem tvým, sedmdesáte ran rozličných bolestí od vrchu hlavy a od úst až do nehte nožnieho po všech údech, jenž tě mučiti budú.“ Toť jest ustavil v švihání bolestí rozličných^{fv} a také i práce. A tyto všecky psoty přepustil jest Hospodin na mě i na všecko pokolenie naše.“ A mluvě toto Adam ke všem synóm svým, řekl jest velikým hlasem a řekl jest: „Auvech, oblíčenť sem velikými bolestmi. Co učiním, nešťastný a biedný já, položený v takých bolestech?“

A když jest viděla Eva jeho v takých bolestech položeného a plačícího^{fw}, počala jest i ona plakati

^{fv} *rozličných*] rozliczných boleŝti

^{fw} *plačícího*] placziczýho

řkúci: „Pane Bože, otejmi bolesti jeho, nebť sem já shřešila.“ I řekla jest k Adamovi: „Milý pane, daj mi stránku bolestí tvých, neboť pro mú vinu přihodilyť sú sě tobě.“ I řekl jest Adam k Evě: „Vstaň a jdi s synem mým s Setem k branám rajským a naspěte sobě prachu na hlavy své a padněte před tváří Pána Boha našeho a plačte. Snadť sě smiluje nad námi a pošleť anjela svého k dřevu života a dáť nám z něho maličko, abyšte pomazali mě jím, a poodpočinuť od těchto bolestí, kterýmižť hynu.“

I šli jsú Set a máte k branám rajským, jakož jest jim byl přikázal Adam. Vzeli sú prachu s země a vsypali jsú na hlavy své a padli sú na zemi i počeli sú plakati lkáním velikým, prosiece Hospodina, aby poslal anjela svého, aby jim dal oleje milosrdenstvie z dřeva života. A když sú se již oni tak modlili a prosili Hospo[132r]dina mnoho hodin, a aj, anjel boží Michal zjevil se jest a řka: „Jáť sem ustaven od Boha nad tiem. Ale poviemť vám, Sete, člověče boží, nerod’ pláče

modliti sě, prose za olej milosrdenstvie, aby jím pomazal otce svého Adama pro bolesti těla jeho. Pravímŕ tobě, že ižádným obyčejem nebudeš jeho mieti, jediné v poslední den, když sě dokoná pět tisícóv let a dvě stě bez jednoho od prvnioho dne stvořenie světa. Neb tehdyť přijde na zemi najvyšší Kristus, syn boží. Přijda budeť sě křtíti v řece jordanské, a když vyjde z vody, tehdyť pomaže olejem milosrdenstvie všechny v se věřície^{fx,109} od pokolenie až do pokolenie, těm, kteříž obživeni jsú z vody a z ducha svatého u věčný život. A tehdy, když sstúpí na zemi syn boží, najvyšší Kristus, uvedeť zase otce tvého do ráje k dřevu milosrdenstvie.“

A ihned odšel jest anjel od něho a vrátiv sě opět k němu i přinesl jest jemu ratoléstku se třmi listy z dřeva viděnie dobrého a zlého, pro kteréž Adam bieše vyhnán z ráje s Evú. I dal jest Michal

^{fx} věřície] wierzieczye

¹⁰⁹ následuje nadbytečný text: *a s olejem milosrdenstvie*, který rkp. KNM IV E 6 na f. 118r neuvádí

archanjel ji Setovi a řka: „Toto přines otci tvému, neboť se jest naplnil čas života jeho. Ještě po šesti dnech a vyjdeš duše jeho z těla jeho a uzříš divné věci veliké na nebi i na zemi i na světlostech nebeských.“ A pověděv to Michal i odšel jest.

I navrátili sú se Eva a Set a vzemše s sebou ratoléstku a vonné věci, totiž nardus a šafrán a skořice a jiné voné věci. I stalo se jest, když sú šli, Set jdíše přes řeku jordanskú a aj, ratolest, kterouž jemu byl dal anjel, i upadla jemu prostřed řeky. A biele řeka převelmi prudká. A když sú přišli Set a máte jeho k Adamovi, pověděli sú jemu všecky věci, kteréž se byly přihodily jim na cestě a kterakú odpověď dal jest jim anjel, když sú se modlili k Hospodinu za olej milosrdenstvie. I řekl jest Adam k Evě: „Aj Evo, co s' učinila, uvedla s' na nás rány velikého opuštění a hřích veliký na všecko pokolenie naše. A že jsi ty to učinila, budú praviti po naší smrti synové naši synóm svým a ti opět svým a tak od pokolenie až do pokolenie na věky. Nebo kteříž povstanú z nás,

pracující nebudů moci stačiti nám zlořečiti řkúce:
„Neb tyto zlé věci uvedli sú na nás rodičové naši,
kteříž byli jsú na počátku světa.““ Tehdy uslyševši
tyto všecky řeči Eva, počela jest slziti s pláčem.
I řekl jest [132v] Adam synu svému Setovi: „I zdali
jest mi nic neposlal anjel?“ Ale zamůtiv sě Set
a lekl se, že nebieše nalezl toho, což mu byl anjel
poslal. Řekl jest otci svému: „Otče milý, toliko
jediné ratoléstku se třmi lístky poslal tobě anjel
z ráje, kterážto upadla mi jest prostřed jordanské
řeky.“ Jemužto odpověděv otec jeho, řekl jest:
„Jdiž, synu muoj, a na témž miestě, kdežto jest
upadla, nalezneš ji. A přinesiž ji, ať prvé uzřím, nežť
umru, a požehnáť tobě duše má.“ A navrátiv sě Set
k řece jordanské, nalezl jest ratolest uprostřed řeky,
jenž sě nikdiež s místa nebyla hnula. A zradoval
sě jest Set, a vzem ji, přinesl ji otci svému. Kterůžto
když jest uzřel a vzal, radoval se jest radostí velikú
a řekl jest: „Aj smrt a obživenie mé!“ I prosil jest
všech synův svých, aby vsadili tu ratolest v hlavy

hrobu jeho. A potom pak po šesti dnech přišla jest smrt, jakož jest byl předpověděl Michal archanjel.

A když jest poznal Adam, že jest přišla hodina smrti jeho, řekl jest ke všem synóm svým: „Aj, jsmeť v devieti stech letech a ve třidceti letech. A kdyžť umru, pochovajte mě proti východu božiemu na poli přiebytku jeho, kdežto se mnú rozmlúval jest v čas modlitebný.“

I stalo se jest, když jest přestal mluviti všech svých řečí, pustil jest duši. A aj, zatmělo sě jest slunce a měsíc a hvězdy, a sedm hodin. A když jest přišel tu Set, objal jest tělo otce svého a plakáše pláčem srdečným nad ním a všichni synové jeho plakáchu prevelmi hořce a řkúce: „Běda nám, pane otče, i zdali jsi ty uvedl bolest a smrt na nás?“ A v tom, aj, Michal archanjel zjevil se jest, stoje v hlavách Adamových, a řekl jest k Setovi: „Vstaň od těla otce tvého a pod’ ke mně, aby viděl otce tvého, co Buoh z něho učinil jest, z svého stvoření, žeť sě jest smiloval nad ním.“ Tehdy Set viděl jest ruku boží ztaženu a držéci Adama, i dal jest

jeho Michalovi a řka: „Aj, ať jest v stráží tvé až do dne rozdělení v mukách až do posledních let, v kterýchž já obrátím lkání jeho v radost. A tehdy sedne na tróně toho, kterýž jeho svedl jest.“ A řekl jest opět Pán Buoh k Michalovi, aby jiným anjelóm rozkázal a řka: „Přineste mi tro[133r]je rúcho jednostajné a rozestřete na tělo Adamovo a jiným rúchem odějte Abele, syna jeho, a pochovajte Adama i syna jeho.“ I šli jsú všickni moci anjelóv napřed a posvěceno jest usnutie smrti jeho. A pochovali sú Adama a Abele Michal a Uriel, anjelé boží, na tom místě, jenž slóve příhodné místo. A to jsú viděli jediné Set a máť jeho, a nižádný jiný. A řekli sú k nim Michal a Uriel, anjelé boží: „Jakož jste viděli, tak pochovávajíte mrtvé své.“ A dokonavše to, anjelé odešli jsú od nich.

Ale Set, syn jeho, vsadil jest ratolest dřeva tohoto v hlavy hrobu jeho, jakož za to bieše prosil jeho otec Adam, kterážto ratolest zrostla jest u veliké dřevo. A po mnoho letech nalezeno

jest od lovcuov Šalomúnových a potom jemu
prineseno a od něho rozličnými obyčeji okrášleno
bylo. A potom královně od končin země okázáno,
kteráž přijela byla, aby slyšela a viděla múdrost
Šalomúnovu, kteréžto také on ukázal všecky věci
své tajné, i to dřevo divně v chrámu okrášlené.
Kterážto když jest je uzřela, ihned prorokovala jest,
že skrze to dřevo všecka královstvie a mazanie
kněžská nynějšie a zákon židovský pominú
a zkaženy budú. A když jest to uslyšal král,
tehda kázal jest z toho dřeva slúpati zlato a drahé
kamenie a do rybníka zkusitedlného na ně kamenie
navázati kázav, kázal je potopiti. Kdežto potom
anjel boží vždycky sstupováše a vodu zarmucoval
jest a uzdraven bieše jeden každý den až do Krista,
kterýž to jest ráčil trpěti na tom dřevě a oběšen
na něm býti na tom místě, jenž slóve miesto
Calvarie. A na ten kmen^{fy,110} toho dřeva vstaveno

^{fy} *kmen*] kamen

¹¹⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 120v: *kmen*

tak, že krev našeho spasitele na hlavu prvného rodiče tekla jest. Tak píše v svých knihách doktor *Jerozolimitanus*, široké důvody o tom čině, kterýž byl židem a potom křesťanem^{fz} učiněn jest, a byl velikého umění, vzácný a bojící se Boha, chodě v spravedlnosti před Bohem i před lidmi.

Potom^{ga} pak zajisté když jest Adam dokonal dny své u pokoji a když biele duše jeho přišla do temnic, jenž slovú muky – to jest nevidění obličeje božieho, jsúci v truchlivosti a tesklivosti veliké, sedieše u velikém zamúcení v smutku srdečném, tehdy d'áblé s Luciperem a Solfern[133v]us s Tartareem, Lunariem a Astarotem a jinými některými staršími vjidechu v radu s velikým veselím a s radostí nesmiernú, že mají takového vězně. I poče mezi nimi mluvíti Solfernus jako nejvyšší rada a jako muž múdrý a opatrný a řka: „Aj, již máme, co sme žádali, již budeme veseli.

^{fz} *křesťanem*] krzieftianem

^{ga} *Potom*] Otom

A mějme mysl dobrú, neb jméno naše rozšířilo se jest až na věky, poněvadž ten, kterýž byl u Boha milostníkem, dán jest v moc naši. Jistě počátek dobrý války naše jediný. Stuojuje u pevném úmyslu zatvrzení našeho^{gb} a nepoddávajme se Bohu tak lehce, všeť nám puojde dobře. A majíc toho nejprvnějšieho vůdci, s jinými pak pohrdáme, že musie v naší moci býti. Neb poněvadž tento nevykajkloval se nám, s jinýmiť bude dobrá hra. I zdáť mi se, pane Lucipeře, aby teď hned k tomu Adamovi došel sám, hynkyť sedí s velikým hlukem, nebť se nehodí všech k němu dopustiti pro rozličné příčiny. A také ani toho vězně, kteréhož v moci naší máme, buď ten neb jiný, neslušie jeho přieliš trápati, neb nad přemoženým neslušie takové ukrutnosti ukazovati, jako nad tím, jenž přemoženie. A rozmluvil by s ním o rozličných věcech, skrze řeči otazuje se o přieběziech jeho, ač my jich mnoho sme svědomi, však proto nic neškodí.

^{gb} *našeho*] nafšieho

A také budem s ním mluvit, zdali bychom jej navedli, že by dal svú vuoli zde s námi věčně ostati a Bohu vedlé nás se protiviti a nestáti více o naše duostojenstvie, ani skutkem, ani radú. Pakli bychom srozuměli, že bychom jeho k tomu namluviti nemohli, ale ukážeme jemu trápenie veliká muk nesmierných, a tudy aby přirozenie jeho tieženo bylo k činěnie vôle naše a k zprotivení Bohu velikému. A také jistě, pane Lucipeře, hodněť jest staviti se u vězně tak znamenitého. Aneb nevaž sobě jeho lehce: jestliže jeho ztratíš, ztratíš své dobré i naše. A ušel liť by nám, sámť by nebyl, ale rozpačilť by jich a k sobě přivinul bezčíslné množstvie těch, kteříž by se mohli v moc naši dostati. Protož mluvití s ním pěkně slušie. Ale proto stříeci velmi pilně potřebieť jest, nebť vězeň jiného nemyslí, než ať by utekl. I osadiž strážu pilnú nad ním a rozkaž uzavierati a uzamykati pilně závorami a skobami mēděnými a mlaty pevnými vedlé opatrnosti své, neb k tomu smysla, pane, dosti máš.“ Tehdy d'áblé všichni svolichu k té

řeči Solfernově a Lucipero[134r]vi líbieše se dobře
řeč jeho. I učini vedlé rady jeho a jide k duši
Adamově, jenž sedieše kvieléci a truchléci mezi
velikým množstvím d'áblův. A když Luciper s radú
svú tam pojide, káza všechny od něho rozehnati,
aby nemohli všichni slyšeti to, co on [s] svú radú
mluviti bude s ním, jakož obyčej jest věžnóm
tak činiti zvláště znamenitým. A když přijidechu
Luciper s radú svú k Adamovi, an smutně stojieše
a jako pomámený, nevěda se kam dieti, a uhlédav
Lucipera s jinými při sobě stojiecieho, lekl se
velmi a zavola velikým hlasem a řka: „Ó kde jsú
milosrdenstvie tvá nesmierná a stará, Hospodine,
rozpomeň se na sluhu svého a obvesel v zamúcení,
v bolesti a v pláči sediecieho a v stieny smrti.
Neb vieš, Pane, že sám toliko nejsem vinen tvým
rozhněváním, ale tovařiška má, kterúž jsi mi dal za
ženu. Avšak, Pane, nevymlúvámť se, bychť chtěl
proto práv se činiti před tebú. Ale vinen se dávaje,
prosím za milost, rozpomeň se, milý Pane, na
stvořeníe tvé, kteréž s' rukama svýma zpuosobiti

ráčil, a nerač mĕ dlúho opúšťeti v týchto temnostech zamúcenie mého, neb mra, nemohu umřieti. Ale žádámť viděti tvého^{gc} obličeje, nebť viem, že s' neodvrátil milosrdenstvie svého ode mne věčně. Ale těžko mi čekati. Daj mi pomoc a ustavičnost i potvrzení v tvém doufání, neb pýcha a hrdost tvých nepřátel rozlítlať sĕ jest přieliš^{gd}. Skroť pyšné a utěš smutné, Hospodine, Pane můj!“ A když uslyšechu d'áblé, že Boha nazývá ku pomoci sobě, rozlítli sŭ sĕ mnohem více. I vece Luciper: „Nuže, Adame, stvoření božie, již jsi moci mé neušel. A kterak tě jest ta naděje zklamala, velmi již sám poznamenaj, a v Boha, v kteréhož s' úfal, vidíš, jak tě jest opustil. Kéž k tobě přijde, kéž jeho stráž s tebú. Poň tebe dosežechom k své vůli. Již nám tak hrdě mluviti nebudeš, jako někdy v ráji když jsi byl. Nuže, Adame, čeho s' sĕ doslůžil na Bohu, která odplata tvá? Viz a znamenaj sám. Neb není

^{gc} *tvého*] teho

^{gd} *přieliš*] prieliſs

div, že nám se křivda děje od něho, poněvadž tebe,
jenž tě milováše přieliš, dopustil jest sem přijíti.
Neb viem, ač s' tu nebyl, ale slýchal s', kterak
v jeho vlastniem království^{ge} poddávali sme se o své
vlastnie k rovnému i přes rovné a nemohlo nás to
potkati. Než velikú křivdu nám Buoh učiniv, drží
nám naše vlastnie, a pravíť se býti spravedlivým.
Již sám vidíš, že jediněť [134v] se jemu kto neslíbí,
neměj péče, nemáť na tom dosti, by, otejma jemu
to, což jest jemu dal, i nechal jeho, ale dáť mu
trápenie přieliš dosti. Jako na tobě okázal jest, že
tě – a ty vinen nejsi, než žena tvá – poddal jest
v psotu a v biedu na věky, jedině pro okušenje
jablka. A jaká to vina, že mohl tě^{gf} bítí proto, aniž
s' jeho trhal, ani rozkazoval utrhnúti, než mněje, by
to dobře bylo, snědl s' ho kousek, vzav od své ženy,
aneb snad celé? A Buoh nuž na tě svú prchlivostí

^{ge} *království]* kralowftwie

^{gf} *tě]* ftie

{i vyhna tě proto z ráje a mám za to}¹¹¹, protože tebe nevěděl, kudy jinudy zbýti. I jsi teď u veliké cti, jsa jeho služebníkem, že musíš věčně býti naším a nežť z toho vězení pomôž, až ty zde ostaneš na věky, nebť já viem, žeť tebe z světa [rád]¹¹² prázdnen jest, protože válku začal jest s námi, právě že se jemu protivíme, a chtě, aby vše po jeho vóli bylo a všichni aby činili, což on káže, a od sebe rovnosti nechce učiniti ižádné. Nebť nám se křivda veliká, násilé a kvalt děje od něho, a proto přinuceni jsúce každému, kto by jemu slúžiti chtěli aneb jemu se prikázali, na světě škoditi a překážeti mieníme. Protož ty, Adame, přestaň od žalosti své, zpomena, že minulých věcí neslušie pykati, totiž že s' v ráji neb na světě nezuostal. Zapomeň toho, a cožť se státi nemóže, že toho nežádaj. Neb by ty byl zase navrácen v první chválu, nemysl sobě toho, nebudeť to. A cožť k pravdě nenie podobno, tomu

¹¹¹ marginální přípisek pozdější rukou

¹¹² srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 122v–123r: *rád*

nevěř. Jestliže by kto pravil jináče, jedno nevěř a nedaj se svěsti. A teď tobě, Adame, pravím, tutož mnoho nás neslyší, aby neřekl, bychť ukrutně s tebou nakládati chtěl. Nejsemť tak ukrutný a válečný jako Buoh anižť my žádáme, byť nám tak nesnadně slúžili služebníci naši jako Boha tvého. Ale cožť se slíbí sluze našemu, myť jemu v tom povolíme. A jestliže chceš, jáť tě chci v svú službu přijeti a chci na tě rád laskav býti i se všemi mými a chciť rád i pomocen býti proti Bohu pro tu křivdu, kterúž tě učinil. Neb pravím teď tobě, že mohlť jest raději tebe nestvořiti, než s tebou tak nakládati. A co s' mnoho set let jsa na světě, vždy vuoli jeho čině, byl živ, nic tě tobě to platno nebylo. A což si se nám v těch letech protivil, myť to vše odpustíme. Jediné protiv se vuoli boží a neposlúchaj ani tbaj prikázanie jeho a budeš s námi, prost jsa, i a na světě, komuž budeš chtieti, překazíš aneb kážeš překázeti. A věru, Adame, radímť upříemo, nebť [135r] bych rád viděl tvé poctivé, ač jsi n áš byl veliký protivník, však proto chcem milostivě

s tebú naložiti, leč sám chieti nebudeš, když sě jediné s naší vólí sjednáš a to slíbíš a ujistíš nám dobře. Než neučiníš li toho nynie, potom by pak chtěl, nepotkáť tebe. Rozuměj ostatku sám.“ Tehdy všichni d'áblé radiechu jemu k tomu týmž obyčejem a praviece, že na Luciperovi, jich kniežeti, bude mieti milostivého pána, a nutíchu i prosiechu jeho, aby řekl, že chce to rád učiniti, a die li to, že všecka jeho věc dobře bude. A rozličnými chytrými řečmi namlúváchu jeho, jakož d'áblé v svých chytrostech k svedení dospěli sú, tak že Adamovi stýskáše sě slyšeti. A jediné by pán neostřiehal miesta, nadarmo bdí, kto by jeho ostřiehal. Neb by nebylo pomoci božské, samého Adama byli by ovšem svedli od cesty pravé. Neb nemějieše s sebú nižádného, jenž by jeho napomínal jako prvé, dokudž byl jest na světě a v ráji. A proto, že tak v těžkém pokušení d'ábelském ostal jest, jsa v naději boží na světě i u pekle, nazván jest lidského pokolenie otec vedlé běhu tělesného mluviece.

Tehdy Adam v té veliké otrapě a v zamúcení bolesti jako nečije, vzhled zhuoru, zvolá hlasem velikým a řka: „Auvech, auvech, úzkosti jsú mi se všech stran. Neb neučiním li po vaší vuoli, tepruv mi od vás bude bieda, pakli svolím radě vaše, rozhněvám Pána sobě věčného, jehož sem poznal a viděl a od něhož jsem stvořen, a což sem měl neb mám, vše od něho mám. A zachovav sobě jeho a žádav toho několik set let, mám li jeho ztratiti a dokonce rozhněvati? Neučiním toho, neb mi lépe jest upadnutí v ruce nepřátel mých, než Pána svého zapřieti a jemu sě protiviti. A bych sě jemu chtěl protiviti, však nemohu jeho zapřieti, neb to jest svědomá věc všem nám a bude na věky, že jsem od něho stvořen. Musím a chci jeho rád býti. Neb nenie div, že se Pán rozhněvá na služebníka, jedině když jemu potom milost dá, neb tudy pokoušie jeho, bude li stálý a ustavičný v jeho službě a shledaje vieru jeho a stálost, bude potom naň laskavějí. Neb láska v štěstí a v radosti nepoznává sě, když kto na koho laskav jest, žádaje

odplaty od něho. Ale když kto miluje Boha věrně a jest s ním upřímo, i v neštěstí nemůže ho zapomenúti, byť se od něho i křivda někaká stala. Ale povieť mi , [135v] ačkolivěk mně od Pána mého křivda ani které bezprávie neděje se, ale móż se někomu to přihoditi. Neb což mě muoj Buoh treskce a káže, hoden sem více, neb sem jeho rady poslúchati nechtěl, an mě chtěl i k sobě z radosti rajske do radosti nebeské pojieti beze vsie žalosti. A poněvadž sem se dopustil s mú ženú, kterúž jsi ty, Lucipeře, svedl i s svými d'ábly, hněvu božieho, musím tak pozuostati do vóle jeho.“ A jakoby nahoru vzhlédl a jako by na d'ábly nechtěl hleděti více i vece: „Oči mé vždycky k Hospodinu. A k Bohu volal sem v svém zamúcení, neboť vytrhne Hospodin duše svých svatých z rukú nepřátel svých. Ó můj Bože, v těě sem úfal. Nedaj pohaněnu býti na věky, neboť nepřítelé obklíčiliť jsú mě. Vysvobod', Pane, mě od mých nepřátel, Bože, Bože spasenie mého, neboť volám ve dne i v noci před tebú. Vejdiž

volanie mé před tvůj obličej a kaž a treskci mě k vůli své, jedné milosrdenství svého neodvracuj ode mne.“ A pochýliv hlavy své i vece d'áblóm: „Auvech, rada neupřemá, auvech, rada falešná, auvech, chytrosti přelstivá! I co ty, Lucipeře, mluvíš se mnú? Však tvá řeč ukazuje neupřiemnost a faleš, neb pravíš, že by mi přál mnoho dobrého, i tvoji právě též. Ba věrněji mi radíš Pána svého zapřieti, Pánu svému protiviti se a pyčeš mne v mém opuštění¹¹³ a jsa tiem vším vinen, což mi se děje. A co s' nám kdy radil, mně neb Evě, nikdy nám na dobré nepřišlo. Neb počátek služby tvé sladký a lahodný jest, ale prostředek a konec přieliš zlý a nesnesitedlný. I mám pak rady tvé poslúchatí? A vy sami v sobě jste zlí a zle se vám vede, kterak pak jiným chcete raditi dobře? Ó vy všichni d'áblé vókol stojecí, povězte Pánu mému, že jsem nemocen pro milovanie, anižť méně jeho

¹¹³ následuje nadbytečný text: *a jsa tiem opuštění*, který rkp. KNM IV E 6 na f. 125r neuvádí

miluji pro zamúcenie. Nebť já viem, kohoť Pán Buoh miluje, tohoť treskce. A viemť já, žeť mě miluje, nebť to okázal jest a bude okazovati na věky. Protož darmo nemluvte mi aniž mi radťe, bychť odstúpil od Pána Boha mého a byl poznán i sluha nevěrný, jsa s protivníky Pána svého, jenž vy jste. I přestaňtež od trápenie duše mé. A já jsem poddán Pánu Bohu mému a modlím se jemu. Neb bychť vstúpil na nebesa, tamť on jest, pakliť bych sstúpil až do pekel, takéť tu přítomen jest. A[136r]niž vy mi škoditi a překážeti více můžete, než pokud vám dopuštěno jest od Pána mého, jehož se moci i vy bojíte a jemuž se každé koleno klanie nebeské, zemské i pekelníe, jenž bud’ pochválen na věky věkuov, amen.“

Ale^{gg} dokonav tu řeč Adam a jakoby stonal v nemoci těžké, také tak truchléše, jsa v temnostech pekelných. Tehdy oboři se naň Solfernus těmito slovy a řka: „Ó nemúdrý a bláznivý Adame,

^{gg} Ale] Le

měl sem tě dřiev za velmi múdrého, ale z tvých řečí těchto velikú bláznivost a nemúdrost na tobě shledávám. Milý, kam s' rozum děl, že se protivíš všemu dobrému a poctivému? Jsa v zamúcení, i nechceš veselé mieti, jsa u vězení, i nechceš zproštěn býti, jsa chudým i nechceš zbohacen býti, jsa ponížen bez viny i nechceš veselé mieti a sám sebe povyšovati? I co z sebe činíš, kam s' smysl děl? Však jest lépe malý ptáček nežli veliký noh léce. Ó člověče, rozpomeň se na své poctivé budúcie, dokud se hoditi můžeš jiným, a nezamietaj rady takého kniežete mocného, jenž vidíš, žeť má moc nad vámi lidmi. A moc Boha vašeho nemóž vás z rukú vynieti. A ty by měl sám jeho priezni žádati, a on ještě sám tě napomíná, a jako by tebe prosil, žádá tebe v službu svú. Ó Adame, však když přistúpíš k našemu kniežeti Luciperovi a k nám d'áblóm, uzrieš a zvieš, jakú svobodu na světě mieti budeš a jak se tebe mnozí budú báti, jenž ty nynie všech bojíš se. Ano skrze to dovedeš sobě s naší pomocí, že Buoh tvój

bude museti tě i s námi zase přijeti k sobě, neb odtrhnem^{gh,114} od něho všechny, v nichž naději má. Neb uzříš to a věř mi tomu chutně, že budem tepruv radost mieti novú a velikú velmi, neb lid, kterýž nynie jest v temnostech, uzří světlo veliké, a kteříž byli prvé nepřítelé, potom učiněni jsú přátelé. A budem se pak spolu radovati a veseliti v spasení Boha tvého. Tak stojí psáno v knihách života a dvoru nebeského. Protož přijdiž sám k sobě a rozpomeň se na dopuštění tvé, kterým s' opuštěn od Boha, a přijmi sceptrum duostojenství tvého, kteréhož se podává z milosti a ne z práva.“ Tehda jakoby mu chtěl Solfernus pošeptati, přichýliv se k němu, vece: „To věz Adame, žeť jsem tomu srozuměl, nesvolíš li k tomu, čehož pán náš Luciper podává, tehdy tepruv mieti budeš úzkost a nátisky velmi veliké, a čehož nynie z dobré vůle učiniti nechceš, potom pak přinucen jsa, musíš to učiniti.

^{gh} *odtrhnem*] odtrhne

¹¹⁴ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 125r: *odtrhnem*

Neb vidíš, že sám [136v] sebe mocen nejsi, ale jiníť mají moc nad tebou a ne všichniť přejí tobě. A zvláště proto, že s' Boha prosil za jich duostojenstvie, ať by tě i s tvým pokolením v tom duostojenství^{gi} Buoh povýšil, z kteréhož my sme sehnáni a bez viny, a nám vezma, aby je tobě dal, a ty jsi neopatrně učinil, že jsi ho za to prosil. I hledaj a viz, aby toho nepykal. A aby nebyl přirovnán hovadóm nemúdrým, neb člověk jsa, ve cti nerozomíeť sobě. A ktož rovného nepřijímá za času, častokrát potýká jeho nerovné. Protož, milý brachu, všakť jest velmi snadné, i uposlúchaj mne a slibujiť tobě, že tohoto vězení a této vazby prázden budeš. Jediné rci po mně takto několik slov: ‚Ó nespravedlivý Bože, jak jsi mě bezprávně zavrhl od sebe, by mě byl nikdy radějiš nestvořil, než jsi mě dopustil v také nesnáze, kteréž mě potýkají.‘ A když jedné tak dieš, budeť potom všecko snáze činiti i mluviti proti Bohu.

^{gi} *duostojenství*] duoftogenftwie

A také neměj doufání žádného více v Boha svého, nebť náš kníže tvé věci vedlé svých jednati bude. A tak nám Buoh musí, odčině, což nám bezprávě učinil, navrátiti naše dědictvie a panství, o kteréž ty stojíš. Protož volaj v zámutku tvém a protiv se Bohu i anjelóm jeho a poslúchaj rady. Nebť radím věrně, ne jako nepřítel, ale jako bratr bratru svému. A bychť rozuměl v tom keré neupříemnosti od d'áblóv našich, nechtěl bych tebe tak pilně navoditi ani k tomu raditi, ale vidímť tvé všecko dobré a poctivé. A netoliko ty skrze to dobrého požívati budeš, ale i mnoho jiných obdaříš svým sjednáním a smířením s knížetem naším Luciperem.“ A povstav Solfernus a pozdvih se od Adama i obrátí se k jiným d'áblóm, jenž s Luciperem stojiechu, a vece jim: „Aleť jest tvrdý navésti k cestě naší, nebť se jest zastaral a utvrdil ve dnech své neupříemnosti a spojil se jest tvrdě s tím Bohem, aby pevně po cestách jeho chodě, nikdy se od vôle jeho neodvrátil.“

Tehdy Adam jakoby povstal u větší smělost a jako bázeň od sebe pozavrhl, ačkoli velmi se lekášě svedenie jich, i vece k nim takto: „Ktožkoli úfá v Boha mého, jako hora sionská nebude pohnut na věky, a ktož se bojí Hospodina, ch[137r]udým nalezen nebývá a všichni světí bojie se jeho. A já oud Svatosti Jeho sem. Též mám se báti, abych chudým nalezen nebyl od svého dobrého, neb ktož nemá a nic dobrého do sebe aneb snad málo, toť chudý jest. A protože vy málo neb nic dobrého do sebe nemáte, i jste chudi a lží se obchodíte a obieráte, mnoho slibujete a málo plníte. Nebo kterak muož ten mnoho dáti, a sám nic nemaje? A vy slibujete mi mnoho dobrého dáti, abych s vámi byl. A já viem, že jste všeho dobrého zbaveni a bohatstvie dobrých skutkóv že nic nemáte, než chudobu a psotu trpíte, že jiným téhož žádáte. A protoť vás drží pýcha a jste přikryti pýchú. I nechte řečí svých chytrých, nebť můj Buoh zahladí všecky, kteřížť nepravost činie. A ktož se vuoli jeho protiví, nebudeť moci odolati, neb jeho

rámě, totiž moc, zetřena bude od Hospodina Pána. A já člověk jsem v tomto zamúcený, všakť proto mám naději a viemť o ní, žeť zproštěn budu z rukú vašich. A přijdeť po mě Hospodin v blesku moci své a moc žádná neostojíť před ním, neb ten den vykúpenie učiní lidu svému. A jáť viem i tomu rozumiem, žeť sám nebudu u vězení tomto, ale i mnoho jiných, jenž snad někteří i s vámi zde zuostanú z dopuštěnie Boha mého. Ale ve všem sě radujte, byšte všechny obdržeti mohli v svém vězení, tomto žaláři, nechť bude moc mocí odolána a přemožena. A jáť jsem jeden z očekávajících^{gj,115} vysvobozenie s doufáním. Protož, Solferne, darmo viece netrap duše mé a nevylévaj řeči nadarmo k svedení mne, neb jsem já viděl a slyšal ty věci, o kterýchž nynie zmienku činíme, a tohoť jsem jist. A cožť jsem viděl, nesnadněť mi jest tomu jinak uvěřiti, neb návod a rada vaše, kterýž za upříemnú

^{gj} očekávajících] cze kawagiczých

¹¹⁵ omyl na začátku řádku

pokládáte, radiec mi, abych Bohu mému s vámi se protivil, jistě toť já sobě za svědomie pokládám a za těžký smutek. A velebněť jest jméno jeho a v něhoť úfá duše má a tělo mé odpočívatiť bude v naději.“

Pak Solfernus slyše a rozuměje řečem jeho, že v ničemž jeho svěsti nemůže, divě se tomu a byl truchel proto, neb úfáše své mudré chytrosti a vtipné rošťafnosti i v dospělú výmluvnost svú vždy, že navede Adama a skrze to že by měl čest a chválu od jiných d'áblův, a v tom aby se pochlubil před jinými. I vece k Adamovi: „Adame, Adame, co to usly[137v]šechom od tebe, že by ještě nám, jsa v moci naší, hrozil nějakým výbojem pekla našeho, jenž místo nedobyté jest aniž jest podobné, by se o dobývanie kto pokusiti mohl, snad ty ještě neznáš rukú našich? Ale musímeť tebe snad jináče pokázati a tvé hrdé řeči pokusíme, tak li setrváš v té své ustavičnosti, jehož toho nemním. I třeba li je tobě hrdých řečí? Poněvadž ižádny vězeň, múdry jsa, u vězení nemluví těch řečí, jenž by sobě ke škodě aneb prodlůžení jeho vězení byly.

A což ty pak sobě hrdú řečí vyjednáš? Měj to sobě, poněvadž pravíš, že s' byl dvořenínem dvoru nebeského, slýchal li s' tam od dvořan nebeských, že říkají mezi sebou: „Dva jednomu pán a tři vojsko?“ A ty tuto vidíš jich proti sobě více než dva nebo tři, ale mnoho tisíc, a chceš se všemi bojovati. Věru bláznivost a pomámenie veliké!“ Tehdy jiní ďáblé nedáchu jemu více s ním mluviti, ale káza Luciper řetězy a závorami železnými velmi pilně uzavierati a mlaty zamlátiti i závorami utvrditi a zjedna a způsobí vrátné a úředníky pekelné. I od toho času bylo jest peklo pilně osazeno a pevnými závorami uzavieráno, jenž prvé tak stalo jest, aby ktož chce, šel do něho i z něho. Neb vece Luciper k svým: „Tutoť kunštu nenie, byť Adam něčemu neporozuměl, nemluvilť by nám tak hrdě. I potřebieť jest nám samým se opatrovati, než by nás jiní stříehli a opatrovali, a nelitovati stráží a vrátných pilných a věrných a závor a mlatuov kázati dosti nadělati.“ Tehdy káza Adama v temnosti pekelnie vsaditi, aby

radosti ani utěšení neměl nižádného. A rozkáza Solfernovi a Tartareovi doktoru, aby ještě pokusili se o to, zda by Adama některak mohli přelstiti, že v tom jemu libost zvláštní okáží, jenž řekla sta toho pilna býti.

Potom pak rozesla Luciper své posly na svět, kterak se kde v kterém kraji u kterého člověka děje pod okršlkem nebeským, aby to zvědúce, i dali jemu věděti. Neb Luciper d'ábel při každém člověku po narození jeho ustavil jest, aby jeden při něm vždy byl a ponúkal jeho ke zlému. I přijide poselstvie, že Eva nemáhá velmi a že živa nebude a že jsú to tak osadili, že z rukú jich pro nic neujde, protož kterak s tím rozkáže učiniti, káže li ji po smrti hned nésti k Adamovi, čili jinam, kam rozkáže, do pekla jiného ji přinéstí. A s tím poselstvím^{gk} byl přišel Cele[138r]rentinus, starší nad strážnými, kteříž rozesláni jsú na světě. I káza Luciper Celerentinovi, aby šel k Solfernovi

^{gk} *poselstvím*] pofelltwiem

a Tartareovi, a což se jim bude zdáti, těm učiniti, a což oni rozkáží, tak aby činil. I stalo se jest vedlé rozkázanie Luciperova. A když uslyšechu ty noviny Solfernus a Tartareus, biešta tiem velmi radostna, majíc za jistú věc, že Adama vždy přelstie svými chytrými chytrostmi. A poradivše se o to, i vymyslichu lest novú a vtipnú a velmi chytrú, jenž dole položena bude. I příkázachu pilně Celerentinovi, aby pilen jsa toho, zjednal a zpuosobil takto, aby Eva po smrti k nim byla přinesena a o tom aby Adam nevěděl. A rozkázavše tomu poslu a utvrdivše chytrost tak v svém srdci, i šla sta k Adamovi oba dva, an sedí v temnostech, světla nebeského nevida, a jako by pykali jeho. I poče¹¹⁶ s ním Tartareus mluvití a řka:

„Muži boží a poctivý, chválím tě, že s’ tak trpeligý v zámúcení, neb umělost múdrosti v tobě poznávám i uměnie, neb smutek ani protivenstvie rozumu tvého neumenšilo se jest. A také rozumné

¹¹⁶ nejisté čtení slova, srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 129v: *poče*

věci z tvého vtipu vymlúváš, jako by v písmě znám byl a jako by tajemstvie budúcích věcí tobě zjeveno bylo. I slyšelf sem i srozuměl sem z tvých řečí, že to tak jest, že by ty pro nějakú vinu Boha tvého byl jat a opuštěn a že by proto tě na světě mnoho set let kázal, ono chudobú, žiezní, bolestí, ustáním^{gl}, dielem rozličným i starostí, a ještě za tu vinu že by sem byl dodán v tento žalář náš pekelný. I domýšlém se já, ne já, ale mnozí jiní, že by to malá věc nebyla, když tě taká kázeň dána. A slýchal sem, že múdrý o málo se neoklamá. I mámť za to, že s' ty něco nešlechetného učinil, o málo by se nepokusil, a že s' snad někaký člověk neřádný a nešlechetný. Neb by ty byl člověk takový, jakož postava tvá a řeč okazuje, tvůj pán nedopustil by tě v také pohanění vjíti a někto vždy by se ohlásil k tvé pomoci. Ale bojím se, že Pánu i jiným všem málo jsi se zachoval a že snad tvá nešlechetnost všecky zamútila jest, a mám

^{gl} *ustáním*] vřtaniem

za to, že nemáš útočiště k žádnému k své obraně. A psal jest nynie list Pán veliký, že se tebe zbavuje, abychom my s tebú nakládali, jakž se nám líbiti bude, a s tím listem přišel jest byl Celerentinus, posel kniežete a pána našeho. A v témž listu píše také, abychom nad tebú pomstili pro někaký skutek zlý a neřádný, kterýž jsi proti němu uči[138v]nil. Pakli bychom toho učiniti nechtěli, ale abychom tě jemu vydali, že nám toho věří. Ale pán náš i my, jenž vždycky zvykli sme dobrotivost a lítost okazovati nade všelikým živým, i s tebú umienili sme dobrotivě nakládati, ač i hoden toho snad nejsi. Neb pán a knieže náš takové povahy jest, že každý – buď kteréhokoli řádu, stavu neb duostojenstvie a jakkoli neřádný, zlý a nešlechtný –, když se jedno k němu uteče a dá se na milost a s ním chce ostati, má plnú svobodu na jeho dvoře a plné bezpečenstvie před každým živým a každého rád přijme v službu svú. A nenieť jako ten Buoh veliký, jenž ,čin vždycky vuoli jeho po vsecky dni života svého, a jednu hodinu rozhněváš jeho, tošť vše

ztraceno', a druhý pak, jenž vždycky protiví se jemu a jedinku přestanúc naposledy málo pozelejí, anť na ně spadne svú lásku a zdělá je syny božími. Protož jsi li ty takový člověk neřádný a čiješ li se v čem, přizři za času k sobě, neb jsi li čím vinen proti Bohu svému aneb rozhněval li s' jeho v čem a bojíš se proto pomsty větčie, nežli máš, radímť, daj se pánu našemu na milost, a budeš mieti na jeho dvoře plné bezpečenstvie, než takto jsa, čekati budeš svého bezživotie věčného. A jakož já z toho poselstvie, kteréž k nám Pán veliký učinil, shledávám, aby ty vedlé jeho psanie nebyl hoden mezi námi trpěn býti, avšak proto lítost ještě nad tebú majíce a milosrdenstvím jsúce hnutí, ačť nám nic do toho nenie, chcemť se teď se panem Solfernem přimluviti za tě, aby v naše tovařistvo přijat byl, ač snad bude líť to vděk. A coť se pak v tom zdá lepšíeho, to učiň a pověz nám, nebť tomu rozumieme, žeť poselstvie spěšné bude od Boha opět o to tvé vězenie. Také ujist' nás, jsi li tiem vinen tak, jakožť o tobě pravie, čili kterakú

výmluvu snad proti tomu máš, abychom vďaka uměli k Bohu tvému sě přimlúvati.“ Pak kázachu Solfernus a Tartareus těm vrátným, kteříž Adama střěziechu, aby jemu oblehčili okovy, aby tiem svobodnějie s nimi mluviti mohl. Tehdy složichu pouta a železné a ocelivé řetězy s něho a on sedě poče mluviti a řka:

„Ó, vy, d'áblé pekelní, tiežete chytrých a tajných věcí svědomie mého. Odpovězte i vy mi také, o čem já vás otieži, **[139r]** jenž lehčejšie a snazšie jest mnohokrát. A když mi o tom poviete, i já vám chci na to, oč mluvíte se mnú, odpověď dáti. Tieži vás, kterým činem a pro kterou příčinu přišli ste ke mně mluviti tyto řeči. Tak li mě pokoušiete, abych se v čem poklesl, čili úmysl majíce mě k svedení, o to pak pilně se mnú mluvíte? Která příčina vás jest hnula k tomu, abyšte se mnú o to mluvili? I upriemě mluviece, zpravte mě toho.“ Tehdy tato dva d'ábly lekše sě, by jeho někto nevystřiehl, pro kterou příčinu ty řeči s ním mluvie, i nevědiechu jiného, co odpověděti,

vidúc jeho múdrost. Než Solfernus vece: „Vieš, Adame, žeľ sem já prvé pravil úmysl řečí našich, že pro tvé dobré. Též i ještě jest, že žádáme tvé počestnosti, zdařilého štěstie, v tom nic svého ani svých ziskův nehlediece.“ I vece Adam: „Tehdy jste vy na to vydáni, abyšte vy mi radili i pomáhali k mému dobrému a poctivému, a rádi byšte, jakož pravíte, dobré mé viděli?“ I vecechu oba dva lstivě: „Věru rádi.“ I vece k nim Adam: „A kde největčie dobrota přebývá a kde miesto své má, račte mi pověděti.“ I vece Tartareus doktor: „Co bychom toho tajili, ovšemť jest svědomá věc, že nejvyššie dobrota v nebi jest, ale ne ovšem všecka, neb také jiné dobré a slušné věci jsú.“ I vece Adam: „Poněvadž největčí dobrotu v nebi znáte, tehdy jiné dobroty od té nebeské moci a posilu berú. Ale jediná jest svrchovaná dobrota, kteráž nežádá aniž móż více dobroty zdržeti, neb jest plná vóně kadidlné, jenž milosrdenstvie slóve.“ I vece Tartareus: „Poněvadž znáš dobrotu nebeskú, znajž také zemskú i pekelní.“ I vece Adam: „Jakož

hlava jest oud svrchovaný člověčí, jímž se jiní oudové spravují, a bez hlavy všecko tělo mrtvo jest, též žádám a chci já věděti a znáti tu hlavu svrchní dobroty najvyššie, jíž se jiné dobrotivosti spravují, a o téj já najraději slyším. A té svrchované dobroty zde nenie vedlé bytu jejieho, jakož sami pravíte, nebť jest ta dobrota Buoh sám dobrý a slavný a svrchované dobré, jenž mimo to lepší nemóž vymyšleno býti.“ I vece Tartareus: „Právě jsi pověděl, takť jest.“ I vece Adam: „Poněvadž znáte, že Buoh jest nejlepší dobré, tu všech dobrých a poctivých věcí jest plnost, totiž při samém Bohu, neb má všech dobrých a poctivých věcí převelikost a hojnost a v ničemž nedostatku nemá. Ale ktož zbaven jest té věčné dobroty a jeho přiezni, znamenief jest, žeť ten málo co dobrého v sobě má, a ten zvláště, ktož svévolně nežádá jie viděti. A že vy pravíte, že žádáte, abych při mém Bohu byl ostal, neb jste vyznali, že jest on dobré nejlepší, i chciť já to rád učiniti a z toho vám děkuji, že mě napomínáte, abych zuo[139v]stal

s Bohem mým, jemuž vy se protivíte skutky svými neřádnými. A znamenief jest, že jste vy zbaveni té dobroty věčné Boha samého, i máte málo co dobrého v sobě, neb jste všeho dobrého zbaveni pro svévolnost pýchy vaše. Ale já, ač jsem nyní na čas zbaven té dobroty obličeje božieho, všakť s vámi se nesjednávám, protože jsem při vás, nebť já žádám opět v témž těle, z kteréhož sem vyšel, viděti stvořitele svého a s ním se radovati. Nebť já viem, že milosrdný jest, a známoť i činí své milosrdenstvie pokolení všemu, kteréž přijíti má. A zjevilť mi jest cesty života Hospodin, Buoh muoj. A jedné bychť pomoci neměl od svrchované dobroty, múdrost má nikoli proti vaší chytrosti stačiti by nemohla. Ó, vaše nemúdré ztazovanie! Tiežete mě o mém zklamání a o mé vině, kterůž jsem proti mému stvořiteli učinil: tiem jest vinen knieže váš a vy ste vinni, jakož napřed vám sem pověděl. Protož však se zdáte mužie múdří a veliké poctivosti, styďte se za takú neupřímnost. Ale viem já, že se z pravdy každý najspieš rozhněvá; i dotek

liť jsem vás pravdů, neukazujte toho na sobě, všakť vás vystřiehám.“

Tehdy^{gm} tato dva d'ábly rozlítivše se nad Adamem, i kázachu jeho v okovy a v púta vsaditi. I vece jemu Tartareus d'ábel: „Adame, mohl s' raději mlčeti, nežli s' na nás takovými řečmi pohanělymi povstal a beze vší viny. A musíš více smysla mieti, než máš. A pomni nám to dobré, žeť musí toho líto býti, stój to krátko neb dlúho, neb na nás ty takové řeči pravíš, ješto by toho nikdy dovésti nemohl.“ I vece Solfernus: „Řekl sem prvé k tobě, než jsme k němu přišli: ,nechajme hádanie s ním, nebť člověk v budúcích věcech poznalý jest, abychom snad polepšiti chtiec, i nepohoršili.' Již vidíš, kterak jest nás pravdů dotekl, a my nemohúc jie snést, přestati musíme od mluvenie našeho s ním. Ale tě nám dal, až mi těžko zpomínati! Ale bojím se, by některý strážný

neponúkal jemu těch věcí, kterýmiž^{gn,117} nás haněl jest, jehož nezdá mi se.“ I vece strážným, jenž jeho střežiechu: „Přikazujícíe prikazujemť vám, převelikú pilnost přiložíce, [aby]¹¹⁸ ostřiehali jeho a dali jemu trápenie a muk vedlé zaslúženie jeho, což najviec naň slušie, nebť jest hoden pro své neposlušenstvie. A poněvadž se jest Pánu svému Bohu a jeho služebníkóm nezachoval, nenieť div, žeť s námi zacházie.“ A obrátiv [140r] se k němu Tartareus, vece: „Zdali, Adame, zde chceš někaký šant a svádu začieti, aby tě vyhnali odsud pro neposlušenstvie tvé ženy a tvé? Nedopustímeť se toho!“ A domluviv slova, i odjide s Solfernem u velikém hněvu. Ale Solfernus jako muž múdry a rošafný poče jej kázati, aby pomněl a přehověl člověku takému, jenž sebe mocen nenie, a aby

^{gn} *kterýmiž*] *kterýmž*

¹¹⁷ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 133v: *kterýmiž*

¹¹⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 133v: *aby*

sě nehněval pro tu řeč. A tak ukrotil jest jeho Solfernus.

Ale ďáblé a strážní, chtiece jich uposlechnúti jako svých starších, vsadichu Adama v ukrutné vězenie, jenž v takém ještě nikdiež nebieše. Tehdy Adam prosí svých strážných, aby ještě odvolali Tartarea a Solferna, kteřížto ačkolivěk se hrdě postavichu, však pro to jdiechu k němu zase. I uzřev je Adam, poče k nim pěkně a velmi poctivě mluvit, neb se úzkostí hróz jich bojieše velmi. I vece: „Ó pane Tartaree, slyšal sem o tobě, že muž múdrý jsi ty, učený a vážný v opatrných řečech tvých a že jsi doktor v práviech. I prosímť múdrosti tvé, ačť sem co propověděl, jenž by tě k hněvu popúzelo, rač mi toho nevážiti tak velmi jako učenému jinému. A také pomni, žeť sem se omlúval prvé, abyšte se i se panem Solfernem na mě nehněvali. Neb pomni, že ste řečí počátek učinili a já musil sem vám odpověděti s přiezní vaší, poněvadž jste mě toho nezbavili. A také bychť k vaše vóli vše mluvil, tehdy by mezi

námi ruoznice nebylo žádné. I prosímť, abyšte sobě toho v nechut nebrali.“ Tehda tato oba dva d'ábli hrdostí a hněvem mlčiešta a nechtiechu jemu odpovědi dáti ižádné. Ale Adam jsa v úzkostech pekel pekelných a v trápení d'ábelském a nemaje čáky ku polehčení od těchto d'áblův ižádné, i poče žalostivým hlasem a plačtivým kvílením volati k Hospodinu. A d'ábli tato dva uslyševše, an volá žalostivě, aby milosrdenstvie a lítostí nad ním neokázali ižádné, jidechu pryč od něho. A Tartareus vece, jda pryč: „Volaj sobě tu, dokud chceš, však nám utéci nemůžeš.“ I vece Adam hlasem velikým: „Z hlubokosti volal sem k tobě, Hospodine Pane, uslyš muoj hlas. Buďte uši tvé přichéleně k hlasu prosby mé, neb jestliže nepravostí šetřiti budeš, Pane, Pane, kto bude moci snésti? Nebo u tebe smilování jest a pro zákon tvój strpěl sem já tě, Hospodine. I zdržela se jest duše má k slovu jeho, doufala jest v tě duše má, Hospodine. Ó svatý a velebný Pane, pospěš k vykúpení lidu svého a nezapomínaj mne v mém

smutku a v tomto smutném údolí, ale ztiahni ruku svú k smilování nade mnú vedlé milo[140v]sti své, ne vedlé zaslúženie mého.“

A ďáblé slyševše hlas jeho a prosby ustavičné k Bohu, poslachu k strážným, kteřížto jeho střěžiechu, aby kázali jemu, aby mlčal. I vecechu strážní k Adamovi: „I zdali si sě zbláznil, čili z kterého pomámenie tak truchlivě voláš? Však sě nevykřičíš z vězenie, téměř mlčiž a nechaj volanie svého, nebť nenie, kto uslyše ani kto spomoha! A mámeť přikázaní od svých starších, ať bychom mlčeti kázali, neb svým jakýms neznámým křikem bůříš vsecky. Protož mlčiž a utaj sě, ať tebe horšie nepotká.“

A uslyšav Adam reptanie a hřmotné mluvenie ďábelské, ač nerad, však proto musieše mlčeti. Než však tajným srdcem mluvě, vece k Hospodinu: „Súdiž mě, milý Pane, a rozeznaj při mú od člověka nespravedlivého, vysvobod’ mne pro jméno tvé a nevcházej v soud s tvým sluhú, neb nebude učiněn spravedlivý před tebú všeliký živý. Nebo

nenáviděl jest nepřítel duše mé, ponížilť jest v zemi života mého a posadil mě jest v temnostech jako mrtvé světa, trápil se jest duch muoj ve mně. Zarmútilo se jest srdce mé ve mně, pamětliv jsem byl na dni staré, rozpomínal sem se na všechna diela tvá a v skutciech rukú tvú rozmýšléch se. Zdvihl sem ruce mé k tobě, dušě má jako země bez vody tobě. Rychle uslyš mě, Hospodine, neb zahynul jest duch muoj, neodvracuj tváři tvé ode mne a buduť podoben sstupujícím v jámu.“ A když tak modléše se modlením srdečným, hlas na výsosti slyšán jest. I uslyšal jest Hospodin a slitoval se jest nad Adamem, a svolav anjely moci nebeské a kuory archanjely, i vece k nim: „Slyšte hlas a trápenie Adamovo. A slitovali smy se nad ním pro úzkost nesnází jeho. I umienil sem obeslание činiti k uobci pekelné, aby mimo právo a mimo běh jeho zaslúženie netiskli Adama, sluhy mého, dokudž milosrdenstvie mé nezjeví se nad ním, neb jsme z božského našeho milosrdenstvie zvykli všem nuzným a pracným spomáhati a truchlivým

a smutným obveselenie dáti a ze veľiké núze, biedy a psoty našim vĕrným spomáhati. A že sme rozličnými pótkami, trápením i biedami mnohokrát Adama zkušovali a vždy jest setrval v ustavičnosti služby naše s doufáním, i již sĕ naší božské dobrotě z lítosti věčného slitování zdálo nad ním ukázati, neb posazen jest v zamúcení velikém.“ A poklekše a padše na tváři své mocnosti kuorové, archanjelé i anjelé, vecechu jednostajným hlasem: „Chvála i čest i diek vzdávanie buď tobě, sva[141r]tý a slavný Bože náš, neb všecky věci v múdrosti jsi zpósobil a zjednal, hodné a spravedlivé i spasitedlné jest činiti vedlé vóle tvé všecky věci, kteréž jsú libé Svatosti Tvé.“ Tehdy zavolav Hospodin Rafaele kancléře i rozkáza jemu, aby list do pekla napsal o Adama. Kterýžto šel hned do kanceláře, a učiniv notuli, přišel zase k Hospodinu a přečetl ji před ním a radú jeho^{go}. Jenž ovšem slíbila sĕ jest všem. I rozkáza ingrosátorovi,

^{go} *jeho*] gho

aby čistým písmem, nelituje pargaménu, s pilností a bez meškánia ten list napsal, kterýžto zněl těmito slovy:

Počátek i skonanie, alfa i omega, velebný a slavný a chvalný, věčný svatý král nad králi a Pán nad pány, okrštku i pod okršlkom nebeským, všech věcí skrytých a tajných dokonalý poznávateľ, Buoh věčný a všemohúcí, tobě, Lucipeře, knieže d'ábelské, Astarote hajtmane, Solferne, Lunarie, Tartaree i jiným všem čertóm, d'áblóm i pekelníkóm známo činíme tiemto listem, na vedomie dávajúce, že hlas a volanie i modlitby nepřestálé Adama, sluhy našeho^{gp} věrného, skrze nebesa přišly jsú v uši naše, pro kterýžto božským milosrdenstvím hnutí jsúce, z naše zvláštnie lásky převeliké, kterúž od věčnosti ku pokolení lidskému umienili sme mieti, slitovanie naše v jeho úzkostech umienili sme ukázati, neb ustavičnost v rozličných příhodách a puotkách těžkých shledali

^{gp} *našeho*] nafíeho

sme a spatřili, že se jest zachoval ovšem v dobrém a poctivém vedlé vuole naše. Doufáme však, milosrdenstvie našeho božského maje ovšem, umienili sme úplně nad ním i nad pokolením jeho věčným okázati dobrotivě. Protož mocí naší božskú z své mocné všemohúcnosti prikazujem, ovšem tak chtiec mieti, vám všem čertóm, d'áblóm i všem pekelníkóm, abyšte Adama, sluhy našeho^{gq} věrného, ovšem mimo jeho provinění a zaslúžení netrápili a neúžili ani kterého násilé činili ani jiným utiskovati, trápit, sužovati, neb které nátisky činiti jemu mimo řád a právo dopustili. A to abyšte učinili, a jinak nic, a chcete li našeho těžkého rozhněvání a prchánie se uvarovati. Pakli by kteří byli takoví, že by kterou smělostí neb všetečností neb čím návodem jsúce pohnuti, naše toto přikázanie směli přestúpiti a zrušiti, takový aby byl všie obce pekelné prázden a práva žádného mezi čerty, d'ábly a pekelníky neměl

^{gq} *našeho*] našfíeho

viece, než čož by súženie nášeho potkalo by, to aby trpěl. Také toto ovšem vědúce, že nežádáme proto, aby svobodna a prázdna téhož Adama z moci vaše propustili, než abyšte jeho tam v svých pekelných temno[141v]stech přechovali až do té chvíle, kteráž jest jemu uložena k jeho zproštění naší božskou mocí velebnů, svrchovanů, kteráž chvíle, den i čas jeho vysvobození nyní v našem tajemství jest, ale potom však vám to zjeveno bude. Dán v nebi v našem království pod majestátem naším léta od stvoření světa devietistého třidcátého druhého.

A když byl list napsán a majestát přivěšen, jakož obyčej jest k otevřeným listům a k nepřátelům zvláště, neb od lidí velikých zavržení listové nebývají rádi posieláni. Tehdy zavola Rafael posla počestného jménem Celestina, jenž rošafný bieše ve všelikém poselství i múdrý, a přived jeho před Hospodina i rozkáza jemu, aby s tím listem šel do pekla k Luciperovi. A dada list, aby odpovědi nečekal žádné, a řka, bude liž jim co potřebie, dadieť

odpověď k božské velebnosti po svých poslech. I vzev list Celestinus před Bohem a rozkázanie pilně spamatovav, bral se jest upříemo k branám pekelným. Jenž prošel jest bez překážky všeliké na cestách. A když přišel k bráně pekelné prvniego pekla, jenž bieše zavřena, pověděl jest, že s listem od Hospodina žádá k Luciperovi přijíti. A když opověděchu Celestina vrátí, leče se Luciper a řka: „Co je to nového opět, že nás Buoh obsielá? Zavolajte ke mně rychle rádcí mých, Solferna, Lunaria i jiných, ať ke mně ihned přijdú.“ A když se sjidechu k němu, káza božského posla pustiti k sobě. Jenž sedieše a okolo něho rada jeho a d'áblův mnoho stojících vuokol bieše, a přišed Celestinus mezi ně, mládenec počestný a krásný, neučiniv pozdravenie ižádného, řekl jest: „Stvořitel všech věcí, Pán a Buoh věčný, tobě, Lucipeře, i vám všem čertuom, d'áblóm a pekelníkuom list svůj ted' poslal jest, a což v něm píše vám, tak abyšte učinili.“ A podav jim listu krásně psaného velmi jako stkvúcieho i odstúpi od nich. Jenž vzav

list, Tartareus doktor, shlukše se v hromadu, i poče jej čísti Luciperovi a radě jeho. Ale Celestinus, posel boží, vece: „Pán můj přikázal mi odjítí, a bude liš vám odpovědi potřebie dáti, vzkáže Jeho Svatosti po svých poslech.“ I odšel jest zase do vlasti nebeské. Tehdy když list božský Tartareus přečte, rozhněval se jest Luciper hněvem velikým a jako dera vlasy s sebe i vece: „Ó nespravedlnosti božská veliká, ještě u pekla nemůžem tebe prázdní býti! Nuže, milí přátelé, vidíte, kterak veliké bezprávie nám se děje od něho. An již ten Buoh nechce, by kto kde vládl kerým vládnutím bez něho, a všudy chce vládna rozkazovati, ještě nemá na tom dosti, že v nebi i na zemi [142r]druhým rozkazuje, ještě nám u pekla našem dopustiti nechce vôle naše činiti. Ach, nastojte, že nenie těch nebes kerak rozbořiti, jednak by, jsa na zemi, roven nám byl.“ I rozhěva se na ty strážné, kteříž Adama střežiechu, že jsú jemu dopustiti volati k Hospodinu, a káza ty strážné, nemaje se nad kým mstíti, kyji bítí ocelivými a pravě, že by jemu

i jiné d'ábly rozrazovali k Adamovi, jenž vinni nebiechu. A když jeho zlost a hněv pomíjíeš^{gr}, poče mluvit Solfernus jako muž múdry a opatrný a vece: „Pane Lucipeře, neunáhluj se tak na své, nebť nenie slušné své poddané a úředníky zvláště v hněvu tresktati, ale kdyžť hněv mine, vinen liť jest co tobě, kaž je i s rozmyslem a potazem, aby toho, což by v náhlosti učinil kvapně, toho potom nepykal časy mnohé. Neb jakž by se v tom roznesl, málo by měl úředníkov věčných, neb by se v tvých úřadiech tebe liknovali všichni. A pak toho nechajíce, slušieť mysliti nám, kterak bychme odpověď Bohu dáti měli o toho vězně. Neb nevažte sobě toho poselstvie lehce, neboť jest nám múdru býti, abychom, chtiec mnoho v této válce s Bohem vyváleti, i neprováleti toho, což máme. Než muožem sami mezi sebu hrdě mluvit zde v pekle. Ale vidíte, žeť nám jesti silen, ale mluviece i hněvajíce se, slušieť proto takovému

^{gr} *pomíjíeš*] pomiegieffe

pánu, ačkoli neprieteli našemu, odpoveď počestnú dáti a postaviť sa nesnadne a ťežce k tomu. A nechtiece urobiť, ale proto učiníme, neb takéť jest svévolný pán. A jakž bychom toho neučinili, tak by nás pak i mimo smlúvy naše tisknúťi chtěl. A lépeť jest uhasiti jiskru malú, než potom chtěli bychom hasiti uhel veliký. Nebť nám nic to škoditi nemóže vězni oblehčenie učiniti, však proto jeho nepropustíme, jakž sám nám píše o tom, že nežádá jeho propuštění. I odsed'mezh zlého, jakž móžeme, a učinme, jakžť píše nám, že by moc mocí přemožena býti měla. Rozumiemť tomu, že by nás dobývati mienil. Neb palem bychom se s ním bítí měli, byl by nám silen a také mnozí lidé věrně s námi nejsú. I tuť jest nám smysla i všie opatrnosti pilné potřebie, abychom peklo naše uzamykáno bylo dobře a dobrými a pilnými vrátnými osáženo, nebť tu kunštu nenie, ať by někdy od jeho moci, násilím i kvaltem ztečeno nebylo.“

Tehdy bylo jest reptanie a ryk mezi d'ábly, neb mnozí k tomu svoliti nechtiechu a mnozí

svolováchu. Ale aby ruoznice a nesnáze i prodlévanie o tak pilnú věc mezi nimi přestala a v sjednání a v svornost spieše aby uhodili, poněvadž také ruoznice a búrka mezi nimi vztrhla sě bieše, i vydali sú [142v] z sebe osob múdrých a poctivých sedm, a ti aby radiece sě, s kýmž se jim zdáti bude, a ti jakž by rozkázali, jenž by hodné a poctivé a slušné všie obci bylo držeti, tak na tom aby všichni přestali. A tu radu Luciper, nemoha búrky staviti, vydal bieše, jenž k tomu všichni svolichu a ti vydáni. Tito sú byli: najprv Solfernus, Astarot hajtman, Lunarius, Tartareus, Marchelindeus, Tenebrandus a Infernus. A když tito již jmenovaní tu práci, aby ruoznici a búrku již zniklú ukrotili, na se vzali sú, kázali sú všem rozjíti sě na svá místa a třetí den k výpovědi aby sě opět všichni na též místo sešli. A když sě rozjidechu, tehdy tito již jmenovaní ubrmané a smlúvce d'ábelští sjidechu sě v radu, s pilností přijímajíc ku potazu lidi řádu rozličného. A plná ta dva dni radíchu sě, neodpočívajíce v noci ani ve

dne, ale Lucipera ovšem v tu radu příjemše jako knieže a pána svého. I zuostachu vždy všichni na tom, aby poselstvie o to zase k Bohu poctivé bylo učiněno a list řádný aby byl napsán. A to poručichu Tartareovi doktoru, aby ten list složil, jakž by se jemu najpodobnějie a najslušnějie zdálo. I jide Tartareus do kanceláře pekelnie a kázav se všem rozjíti od sebe i učini ceduli, kterak se jemu zdálo najpodobnějie Bohu psáti o takovou věc. A vyšed z kanceláře i vjide zase k nim v radu a přečte jim tu ceduli a otázá jich, tak li by se hodně a slušně jim zdálo psáti o takovou věc pilnú. Jenž Luciperovi i všem ubrmanóm líbieše se dobře. I vyšed z rady a všed do kanceláře i rozkáza písaři menšiemu, aby čistým písmem, což najčernějie móže, s velikú pilností a nemeškaje, list ten Bohu napsal tak, jako on na ceduli naznamenal bieše. Kterýžto list těmito slovy psán bieše:

Svrchovanému Bohu, najvyššiemu stvořiteli všech věcí, My, Luciper, knieže temností pekelných, Solfernus, Lunarius, kniežata

v *Penarum*, Astarot hajtman, Tartareus, Tenebrandus, Infernus *etc.* doktorové v práviech pekelných, Marchelindeus, Celerentinus, starší nad strážnými, i jiní všichni čertie, d'áblé a pekelníci svatosti a slavnosti tvé na vedomie dávajúce, oznamujem, že prišiel nám posel od Svatosti Tvé s listem otvoreným s majestátom zlatým a písmom zlatým psán bieše, v ktorémžto Svatost Tvá píše nám, dosti horlivě prikazuje, abychom väzni našemu a služebníkovi tvému Adamovi polehčenie v jeho mukách učinili. Z ktoréhožto porozumeli sme, že [143r] něčím návodom hnut jsa, ráčil by opěť znova mimo práva, smlúvy a sjednání prvnějšie nás tisknutí, dosti nemaje, zbaviv nás radosti nebeské, i ještě chtěl by, kudy by nás mohl odtisknutí mocí od vládnutí pekelného. I divíce se nemóžem se tomu nadiviti, že s' na nás takú nelásku k libosti jiným spadnutí ráčil, jako by nás věčně zahladiti mienil. Protož božská Svatost Tvá aby věděti ráčil, že by žádnými hrózami ani kterou bázní ustrašiti se dáti nemieníme, bychom jiným

v pekle dopustili vlásti, a vieš, Pane svatý, že s' nepriateľ náš, a máme liť my s služebnými tajnými a s nepřátely našimi nakládati, jakž Tvá Svatost káže, tehdyť naše válka bude nikakáž, i račiž ty vládnúti v svých nebesiech a nás rač v pekle při našich práviech zuostaviti. A poněvadž my Svatosti Tvé v nebi, v tvém království, vládnúti překážeti nemieníme, i račiž nás v pekle při témž ostaviti, ať ktož se k nám dostane, s ním vedlé vuole naše nakládanie, neb tak práva naše kází od časov dávných ustavena. Pakli by se to Svatosti Tvé nezdálo¹¹⁹ i u pekle vládnúti, ale račiž nám dopustiti, ať my též v nebesiech vlásti budem, příměrie^{gs} ovšem nečiníce. Ale nad to nade všecko Tvá Svatost nám list o toho Adama psal, žádaje za jeho polehčení. Ačkolivěk ižádného práva ani pro které jeho zaslúžení neměli bychom toho učiniti, bychom se jemu v kterém oblehčení

¹¹⁹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 140r: *zdálo*

^{gs} *příměrie*] *prziemierzie*

ukázali, však proto z své milosti a dobroty naše zvláštnie, aby som vždy v spravodlnosti shledáni byli, chcemť to učiniti a témuž Adamovi odpočinutie a polehčenie v mukách dáti, vēriece také Svatosti Tvé, událo li by sě z našich také kterému jatu býti k Svatosti Tvé, že Svatost Tvá dle tohoto nad Adamem, služebníkem tvým, milostivého oblehčenie okázanie, s ním také milostivě a dobrotivě nakládati ráčil, ač bylo li by kdy toho potřebie. *Datum* v hlubokosti pekelné léta *etc.* pod majestátem vladařstvie našeho pekelného.

A když již list byl napsán, vzev jej Tartareus i přivěsí k němu majestát pekelní, i přinese jej opět před Lucipera. I poče sobě čelo protierati, jako by ustal po práci, kterúž jemu poručili biechu, jako stýskaje sobě. Jenž jiní litováchu jeho, řkúce: „Věru, pane Tartaree, máš dosti činiti s tú prací?“ A když by den třetí, sjidechu sě čertie a d'áblé na též miesto, jakož sě byli rozešli. A když již pohromadě biechu, tehdy vystúpichu tito ubrmané a smlúvce pekelní a kázachu Tartareovi, aby tu

smlúvu a sjednanie četl přede všemi, na čem jsú sě ustanovili. A Tartareus viněm list smluvní, poče čísti takto:

[143v] „My, Solfernus, Tartareus *etc.*, ubrmané obce pekelnie, znamenajíce búrku a nejednotu i nesvornost mezi črty a d'ábly našimi a chtiece to v svornost a v jednotu uvésti – neb jakož z nejednoty a z rozdělenie málo, neb nic dobrého pochodí, takež z jednoty a z lásky ratolest kmene dobrého štěpí sě – protož chtiece tomu, aby moc naše d'ábelská v jednotě ostala, vypoviedáme, aby vsecky svády, haněnie, búrky, nechuti i všeliká protivenstvie mezi námi minuly a staly konečně a vsecko, všichni i každý zvlášť aby sobě věčně odpustili. A nynie i na věky abychom sobě věrně pomáhali proti každému živému. A jakož mezi námi ruoznice o poselství, kteréž nám Buoh veliký učinil jest, byla jest, že jednym podobné i slušné zdálo sě jest poselstvie činiti o toho Adama k Bohu, a druhým sě nelíbilo, a tak o to ústrk veliký mezi námi byl jest. Protož my to váživše, s pilností sě

o to uradivše, na tomto jsme konečně zuostali, a tak se nám i jiným, s kým sme se radili a tázali, zdá za podobné, aby list byl popsán od obce pekelné Buohu velikému do nebe, kterýž jest napsán těmito slovy: My, Luciper knieže *etc.*, jakož nahoře psáno stojí. A protože nám zdálo se, aby ten list poslán byl jemu, aby skrze to na nás snad něco horšieho nepřišlo. A zdálo se nám i na tom jsme přestali, jakož jste slyšeli, aby oblehčenie tomu Adamovi stalo se, ne z práva ani bojiece se, bychom to učinili, ale z milosti a pro příhodu, jakož v listu položeno jest. A na svědomie naše smlúvy a výpovědi této i pro pamět budoucí v kniehy práv našich pekelných vepsati sme kázali.“

Tehdy všichni čertie, d'áblé, pekelníci, ač mnozí i šepcíce i repcíce, přestachu na tom, aby to poselstvie předse konáno bylo, svolující. I zavola Tartareus Frigorea, posla vtipného a rošafného. A přived jeho před Lucipera a radu jeho, i da jemu list a rozkáza, aby upříemo šel k nebi mimo rajske brány a dal vrátným tento list od

moci pekelné, ač by jeho do nebe pustiti nechtěli, a odpovědi aby nečekal ižádné. Kterýžto vzav list i jide rychle, jakž jemu rozkázáno bylo, naplniti žádaje. A když přijide k branám nebeským, zavola k vrátným, že má poselstvie k Bohu věčnému. Jenž vrátný uslyševše hlas volánie d'ábelského, potázavše se s svými staršími v nebi, i nechtiechu d'ábla pustiti do nebe. A vyšed jeden z anjelów i vze list od něho a doda jeho Bohu nebeskému, kterýžto zavolati káza Rafaele kancléře. A svolav mocnosti své nebeské i všecku radu archanjelów, anjelów i všech svatých, i káza list d'ábelský čísti. A [144r] když jej přečítechu, diviechu sě mnozí z chytrosti jich vtipu. I káza Hospodin Rafaelovi list ten pilně schovati a posla k branám královstvie nebeského, poslu d'ábelskému aby pověděli, že nenie třeba čekati jemu odpovědi žádné. A když se posel d'ábelský vrátí zasě do pekla, pověděl jest, kterak jest zjednal, i odšel jest na miesto. Ale Luciper posla k strážným Adamovým, aby s něho řetězy, okovy s zámky měděnými a s pouty

ohnivými složili a aby svobodu měl státi, seděti i projíti se druhdy, ale nedaleko ovšem. Potom pak příkázachu s velikú pilností uzamykati závory pevnými i mlaty zamlatiti ty vrata pekelná, strážce osadivše pilně. A od toho dne nikdy se sváda taková nestala mezi čerty a pekelníky, aniž se stane věčně.

A když ty věci tak dály sú se, přišlo jest poselstvie od poslovů d'ábelských na svět vyslaných, že Eva den šestý umřieti má po Adamovi a že rozkázanie učinila jest synóm svým a dcerám, kteréžto v tato slova psáno jest. A potom po šesti dnech když jest již byl umřel Adam, poznavši Eva smrt svú, že umřieti má, shromáždila jest všechny syny a dcery své a řekla jest k nim: „Slyšte mě, synové moji a dcery mé milé, totoť poviem vám. Když já a otec váš přestúpili sme příkázanie Pána Boha, řekl jest Michal archanjel: „Pro přestúpenie vaše uvedeť Pán Buoh soud hněvu pokolení^{gt}

^{gt} *pokolení*] pokolenie

vašemu, najprvé skrze vodu a potom skrze oheň, a v těch dvů soudův budeť súditi Hospodin pokolenie lidské.‘ Protož nynie slyštež mě, synové moji! Nadělajte tabulí a desk, jedněch hliněných s země a druhých kamenných, a prokopajte sobě na nich život náš, což od nás slyšíte a vidíte. Když prvním soudem súditi bude Buoh skrze vodu lidské pokolenie, ty tabule kamenné aby nezahynuly, neb ty dsky hliněné vodů zkazie se a rozmokují, ale kamenné zuostanú.“ A když jest tyto všecy řeči pověděla synóm a dcerám svým, spala jest ruce své k nebi, modléci se ku Pánu Bohu a klekši na svú kolenú k zemi, modléci se Hospodinu a dieky jemu vzdávajíc, pustila jest duši svú. A když jest byla umřela, stal se jest pláč veliký od synův, od dcer jejích^{gu}, i pochovali jsú ji všichni synové její^{gv}. A když biechu plačíce^{gw}

^{gu} jejích] gegiech

^{gv} její] gegie

^{gw} plačíce] placziece

za tři dny, zjevil se jest Michal archanjel a řekl jest k Setovi: „Člověče boží, slyš hlas Pána Boha tvého! Zajisté pravímť vám, nerodíte více plakati mrtvých svých, než toliko za sedm dní, neb den sedmý odpočíval jest Pán Buoh ode všeho diela svého a den pak osmý jestiť odpočinutie budúcieho a věčného blahoslavenstvie, v [144v] kterémžto všichni blahoslavení s svým stvořitelem spolu s těly vašimi i dušemi, již více nikdy neumierajíce, kralovati budú na věky věkův, amen.“ A když Eva také umřela bieše, přinesena jest duše jejie do temnosti a v moc d'ábelskú poddána do času z dopuštění božieho. A s její duší bieše přišel Celerentinus rychlý a hajtmán nad d'ábly po světě rozeslanými, kterýžto když ji přinese, pověděl jest těma dvěma d'ábloma napřed jmenovanými, kteřížto uslyšechu to s radostí.

Tehdy^{gx} jeden z nich, Tartareus, proměnil se jest v způsobu Adamovu i šel jest k duši Evině.

^{gx} *Tehdy*] Ehdy

A prišed před ní, poče s ní mluvit a řka: „Aj, Evo, vidíš, že skrze tvé přestúpenie jsme poddáni v moc jiného. I věz, žeť já již zde obýváje, jsem ve cti veliké a dobré bydlo maje, což mně libo jest, to činiti mohu.“ Tehdy řekla jest Eva: „Ó milý pane, ovšemť znám to, že cožť se děje, toť jest vše pro mé provinněnie. A já na svém srdci nemohu znamenati radosti nižádné, kterak ty pravíš, že by mohl činiti, cožť by se líbilo tobě.“ I die jie čert v osobě Adamově: „Já zajisté úzkosti mnohé tyto dni trpěl sem, ale Hospodin Pán poslal ke mně anjela svého, abych se poddal moci Luciperově a svú vóli s jich vólí sjednati nebránil. A tak mi pravil, že Pán Buoh všech nás spasiti má jeden čas. Neb v knihách života o tom psáno stojí: lidi i hovada spasíš, Hospodine, nebo jsi rozmnožil milosrdenstvie své na zemi.“ A poněvadž hovada spasiti má, nášť ovšem nezapomene. Protož já jakž činím podlé vóle d'ábelské, nic mi nenie těžko zle činiti a v tom mám svobodu velikú.“

I řekla jest Eva: „Milý pane, tehdy ty jsi již s protivníky našimi a zapomenul s' tak velikého dobrodění Boha tvého! Pomni, kterak jsi mně za zlé měl, že já skrze mú křehkost dala sem se jím oklamati. Pomni také, že máš zápis stvořitele svého, že v čas určený ze všech zámuteků skrze moc jeho vyveden budeš. Pomni, žeť jest řekl Buoh: ‚Tvé pokolenie zvelebiti v svém království^{gy} na věky.‘ Pomni nyní, že nedávno, jakož jsem slyšela, psal jest s nebe sem list k moci pekelné, aby nebyl tištěn mimo právo a dopuštění jeho. Pomni, že on všechny stvořil jest a všeliká moc jemu poddána jest. Nezapomínaj jeho, všakť on nižádného neopustivše doufajícího. Milý pane, však s' učil pokání činiti. Jestli pak že s' čeho sám se dopustil učiniti, pamatuj na poká[145r]nie a na srdečné želenie, jímž se poškrvna a hříech shlazuje. Ó milý pane, kterak je to, že ty pravíš, zle se činiti,

^{gy} *království*] kralowftwie

a dříve s' každého učil dobře činiti? Pamatuj na budoucí věci a na věky neshřešiš.“

I řekl jest opět k ní ďábel: „Evo, známť já tě, že ráda mnoho mluvíš, ale málo činiti se okazuješ. Pomni, že s' mě na zemi poslouchala a jsi v moc mů poddána. I proč bráníš se mne poslouchati? Však vieš, že s' toho často pykala, co s' beze mne a bez mé vůle činila sama, a z práva máš se mnú zlé i dobré trpěti. I zdali nevěříš mně a řeči andělské, kerůž sem pověděl? I zdali nevieš, že Pán Buoh jest mocný a všemohúcí, kterýž časy mění vedlé vůle své? I zdali i lidé v časech neměnie se, poněvadž jedni se rodie a druzí mrú, a všem milost dává vedlé zaslúžení jich a z svého milosrdenstvie? Jáť zajisté slovóm božím věřím, nebť nepominú, poněvadž nic křivého z úst božích nepocházie. A když se tobě zdá neposlouchati, trapiž se mukami, a jáť v odpočinutí zuostanu a dočkám spasenie obecného.“

Odpověděla jest Eva a řekla jest k němu: „Divím se, pane, tvým řečem, neb nejsú příjemné na srdci

mém, poněvadž pravíš, jakoby Pán a stvořitel náš nevážil sobě zlostí dopustilých a hříšníky spolu s dobrými a vyvolenými že by spasiti ráčil jednostajný čas a jednu chvíli. Nebo mne snad pokúšieš, nebo teskností poblúdil jest rozum duše tvé? Však zákon přirozený káže, že Buoh se zlými nebude přebývati. Protož my i pokolenie naše, chce li v Hospodina dokonale úfati, a s ním býti musí; čehož sobě nechce, toho druhému bližniemu nepřieti ani žádati. Ale bojím se, že tito protivníci, s kterýmiž se býti pravíš, kteřížto milosti božie zbaveni jsou, těžko spaseni budú. Nepomníš psáno býti, že u Hospodina žádný zlostný přebývati nebude ani nespravedliví zuostanú před očima jeho? A jaká jest spravedlnost mezi těmito d'ábly? A jaká přiezeň, poněvadž kudy by mohli, rádi by nás odlúčili od milosti boží, a to pro pravú závist. A rádi by sami nespravedlnost i samému Bohu okázali, by mohli, poněvadž všeliké zlé s nimi přebývá. Jistě nevěř tomu ani drž toho, by spolu zlí

i dobří mohli spaseni býti jeden čas, jednu chvíli, neb by to bylo pokúšeti milosrdenstvie božieho.“

Tehdy nemoha Solfernus, druhý d'ábel, strpěti řečí Eviných, počal jest od čertův mluvit. A Tartareus, nedav sě jie poznati, v té osobě odšel jest a v způsobě své d'ábelské zasě k Solfernovi přišed, [145v] při ní stal jest. I řekl jest Solfernus: „Pod svú přísahú pravím to, že by muž mluvil ty řeči, nebylo by jemu to trpěno tiem během jako tobě. Ale řeči ženské od polu jsú váženy, poněvadž svědectvie za nic jmieno nenie. I slušieť tobě odmlúvati, jakož na ženu slušie. Protož, Evo, bychť mnoho odmlúval, vieš dobře moc kniežete a pána našeho Lucipera i naši, že žádný na světě nám odolati nemóže, a ty i s mužem svým dlúhý čas stála s' o to, aby rukú našich zproštěna byla, a vždy s' proto i s^{gz} mužem s svým v moci naší ostala a ostaneš na věky. A kéžť jest tě moc Boha vašeho zprostila osidla našeho. I vidíš syna svého,

^{gz} s] sf

muže svého zde s námi býti a naši vůli plniti, i daremnieť jsú řeči úst tvých, toběť jest s námi ostati. Neb viděla s', že muž tvój hněvivostí jsa zapálen, nechtěl s tebú mluvíti více, a my milostí jsúce hnutí, nechtěli sme dopustiti tebe v také tesknosti muk pekelných. Ale radše bychom, aby ty z dobré vůle přistúpila k moci naše d'ábelské, než potom, jsúc v úzkostech, budeš musiti přivoliti, neb všeliká věc dobrovolná jest lepší než bezděčná.“

Tehdy^{ha} zavolala jest Eva řkúci: „Jižť jsú mě obklíčily bolesti smrti mé a potokové nepravosti zamútili sú mě, bolesti pekelné obklíčily mě, zanepráznila mě osidla smrtná. Ó, ktož jsi ty kolivěk, nejsi přítel můj! Vizi^{hb,120} tě v osobě múdré a poctivé, ale řeči tvé nepoctivé vycházejí z úst tvých. Neb pravíš mě zde býti věčně, a prvé pravili ste, že čekáte smilování obecného a že Hospodin

^{ha} *Tehdy*] *Ehdy*

^{hb} *Vizi*] *vcžŕ*

¹²⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 145v: *vizi*

i hovada spasiti má. Jakož vy navedli ste pána mého, že tak mluvil jest se mnú? Jistě nepodobná věc osoby muže mého počestného. Neb zajisté vězte to, žeť já věřím, že Buoh s chrámu svého uslyšíť mě. A volanie mé přišlo jest v jeho uši, když sem^{hc} se pánem mým Adamem Svatosti Jeho za milost prosila. A viemť já, žeť se smiluje nade mnú Pán Buoh náš. Neb vězte to, žeť se země třísti bude a hne sebú před mocí jeho a v hněvu jeho vzendeť dým a oheň od tváři jeho hořeti bude a uhlé rozpálíť se od něho. Neboť skloní nebesa a doluov sstúpí a mrákota pod nohami jeho bude a vstúpíť na cherubín a budeť létati nad peřím větrovým a ostavíť tmy za schránú svú a od tváři blesku jeho hýbatíť se budú nebesa. A budeť zvučeti Pán Buoh s nebe najvyšší, dáť hlas svůj a potomť pak pošle po nás s výsosti a přijmeť nás k sobě a vysvobodíť nás z rukú

^{hc} sem] fie

nepřátel našich najsilnějších^{hd}, kteříž nám záviděti budou. A v ten čas budeť nám učiněn Hospodin obránce náš a vyvedeť nás z propasti a spasíť nás, neboť nás chce sobě mieti. A ulo[146r]žil jest čas spasiti doufající v se. I znamenámť vás býti z pokolenie čertovského, a protož tak za zlé vám nemám, že pravdy trpěti nemůžete, neb u vás nepřebývá. Ale zuostáváte pekelníci a súdíte se o nespravedlnost a u vás nalézá se trápenie všech volených stvořitele věčného a krále nepohnutelného. Což mi pak velíte ztratiti čáku dobrou věčného spasenie a dobrého neskonalého a přijeti truchlost, bolest a biedu psoty věčné? Radťe sami a učinte se mnú soud spravedlnosti, neb spravedlnost zuostává na věky. Také známa věc jest, ktož se hróz bojí a tudy dobré opustí a přivine se ke zlému, se zlým ostati musí, poněvadž na malý čas u pokušení nesetrval jest. A jistě mně se děje nynie to, že v těžkém já jsem

^{hd} *najsilnějších*] nařfynieřfíech

hubená pokušení a v hrozných úzkotech. A pro malý čas utěšení dáno mi jest teď dlůhé trápenie a nesnositedlné tesknosti. A nebude li pomoci od toho, v něhož úfám, strach zahynutie. Ale ved' ktož žádá sladkostí věčného utěšení dojíti, musíť kyselostí a hořkostí pokusiti, neb nelze shod náhody. A protoť mi jest snáze tyto vašě puotky trpěti, že čekám vykúpenie a vyvedenie z této tmy do věčné světlosti. Protož žádám, netraptež duše mé, neodstúpímť od pána mého po radě vaší. I [ač by se]¹²¹ pán můj Adam hněval, snesuť já s trpělivostí, neb jest mnohem lepší trpělivost, nežli popudnost.“ I zvolá Eva truchlým hlasem ku Pánu a řkúci: „Ó stvořiteli můj a věčný králi, daj pomoc v zamúcení a v tesknostech a sezři z výsosti tvé k tvému stvoření. Ať nezahynu mezi nepřátely ukrutnými, nebť jsme tvoji vždycky, Pane Bože náš. Ó králi všemohúcí a Hospodine, v tvém všemohúcném božství všecky věci položeny jsú

¹²¹ srovnej rkp. NK XVII F 26 na f. 174r: *ač by se*

a nenie ižadný, kto by mohl odolati vuoli tvé. Uložíš li spasiti nás, rychle vysvobozeni budem. Ty jsi zajisté stvořil nebe a zemi, i což pod okršlkem nebeským jest, a ty Pán jsi nade všemi. A nenie, kto by se protivil vuoli tvé¹²². A nynie, Pane, králi králův, Bože náš, smiluj se nad lidem svým, neb nás chtie nepřítelé naši zahladiti. Nezapomínaj stránky dědictvie tvého, kteréž jsi vyvolil, ale uslyš žádosti naše a buď milostiv losu a provázku dědictvie tvého a obrať lkánie naše v radost, abychom, živi jsúce, tě chválili. A nezavieraj úst vyznávajících^{he} tě, Pane Bože náš.“

A když dokona řeč smutná Eva a v žalosti jsúci i umlkla jest. Tehdy tito d'áblé, Solfernus a Tartareus, hněvajíce se škřípiechu zuby svými. I vece k ní Tartareus: „Divná věc jest, že jsúci ty v moci cizí a nic sobě pomoci nemohúc, poněva[146v]dž peklo řádně mocí svú tě jest

¹²² text *a nenie, kto by se protivil vuoli tvé* je vkp. zapsán omylem dvakrát
^{he} *vyznávajících*] w'żnawagiczich

osáhlo, i ještě tak nemudré řeči nadarmo a bez potřeby vylévati nepřestáváš. Ó veliká svatost ženská, ale malá múdrost! Pravíš, bláznivá Evo, že úfáš v moc jinú, nežli pána našeho jest. Však s' v moc jeho poddána, služebnice, ač nedobrovolně, ale z řádu přirozeného. Však rozpomeň se na to, že nejsi přinucena, ani aby jablko bezděky utrhl a snědla, aniž s' z vody bezděky vyhnána byla, ale dobrovolně s' k uobému svolila. A vieš i znáš i to vyznáváš, že Buoh jest všemohúcí i vševědúcí a bez jeho vědění nic se státi nemůže. Však, bláznivá Evo, Buoh věděl, že ty trhati budeš jablko a jiesti i s svým mužem a že i z vody vyjdeš, a všecko, což nynie na tě přišlo jest. On Buoh, převzvěděl jest to skrze všemohúcnost svú a vie on, co tě i muže tvého ještě potom potkati má. A poněvadž jest to vše převzvěděl prvé, byť vás chtěl z toho vysvoboditi, byl by vás v to nikdy nedopustil vjíti, byste vy moci naší byli podáni. Ale tak jest zjednal a zpuosobil a chce tomu, abyšte v moci naší zuostali. Protož, bláznivá Evo

a nemúdrá, i smieš ty sě protiviti vóli boží, mluviec takové zpuřné řeči? Zdali toho chceš dobyti mocí na Bohu, aby s ním v nebi přebývala? Věru, pán náš i my tisíce krát moc větčí máme dovésti, aby nám o naše vlastnie práv byl, i pak to chceš, aby to dal, k čemuž práva ižádného nemáš? Divnýť jest Buoh v svých skutcích a velikosti jeho koncenie, málo on, v nebi jsa, tbá na tvé volanie. Protož přid' sama k sobě a přijmi zprávu naučenie našeho a daj a sjednaj svú vóli s naší, a budeť obrácena tvá truchlost v radost velikú a povýšíť tebe nad těmi, kteříž povstávají proti tobě, a vysvobodíť tě od tvých nenávisníkův knieže Luciper, pán náš, a budeš zde choditi s mužem svým v radosti a u veselí pekelném.“

Tehdy^{hf} řekla jest Eva: „Žádám rozdělenie s tělem a živa býti s mým Bohem. Ó ty, jenž nynie mluvíš se mnú, prosímť, zjev mi jméno své, ať bych tě potom poznati mohla pro dospělost

^{hf} Tehdy] Ehdy

výmluvnosti tvé.“ A Tartareus d’ábel, z pochvaly jsa obveselen, žádaje i potom více chválen býti, i zjevil jest jméno své a řka: „Poněvadž žádáš jména mého věděti, ačkoli slušnějie by bylo na jiných sě o tom ptáti, však proto, že s’ hostíš zde, oznámímť jméno své, žeť jsem Tartareus, doktor v práviech pekelných^{hg}, sprostný služebník a nejmenší pána mého.“ I vece Eva k němu: „Právě jsi vyznal o jménu tvém, žádámť ještě o tomto dr[147r]uhém pánu věděti, kterakť jméno jest.“ I vece k ní Tartareus: „An ted’ stojí před tebú, otěžiž jeho samého.“ Tehdy vece Solfernus k Evě: „Kterú příčinú žádáš věděti a znáti jména naše, co je tobě do nás?“ I vece Eva: „Milý pane, však vy žádáte, abych já se sjednala s vólí vaší a s vámi ostala. A mám liť zde ostati, hodněť jest, abych vás pro budúcie puotky znala.“ I vece Solfernus: „Jáť jsem Solfernus, jeden nejmenší z rady pána mého.“ I odpovědě Eva: „Právě jsi vyznal, jistě

^{hg} *pekelných*] pe/pekelných

tobě hodné jméno bylo dáno Solfernus neb světlost tvá rovnala se jest nad světlost slunečnú. A ty to ztratě, vuolí svú obrátil jsi se ve tmu zatracenie věčného. I nemámť za zlé, že radíš odstúpiti od světla a přidržeti se tmy věčné. Zdáš se světlý, ale máš světlost mylnú, nebť nenie vše zlato, cožť se blští, ale budeť druhdy měd zčernilá a mosaz. A ty, Tartaree, pravé jméno máš, totiž pekelník, neb mluvíš s velikú žádostí, žádaje do pekla rozmnožení. A protož slóveš doktor, mistr nad mistry, uče jiné též zlosti, kterúž sám máš, a vedeš a jsi dobře zatmělý v svém umění, neb blesk jasnosti nebeské odstúpil jest a poblúzenie pekla hrozného s tebú přebývá. Protož prosím vás, nechte mne zamúcené a ukažte mi pána mého Adama, a ať jeho vidúc, oblehčení mám v mých zámutcích. Nebť vždy to pravím, žeť stvořitel můj živ jest, a v témž těle, z kteréhož nynie vystúpila jest duše má, opět uzřím stvořitele mého, toho a nejiného, a budu se radovati v doufání, patřec na stvořitele

mého, kterýž jest živ a kraluje na věky věkuov.
Amen.“

Tehdy rozhněvav se Solfernus, ačkolivěk veliké počestnosti muž zdál se, však nemoha horlivosti d'ábelského přirození odolati, i vece k Evě: „Ach, že se nelze pomstiti nad takým posměšným haněním, kteréž se nám děje od tebe. Věru pravím tobě, že neslovete darmo ženy, neb jste pošly z kosti. I chřestíš teď jako kost a klekceš cos kams. Co ty nám to zpomínáš o ztracení věčné radosti? Však co je tobě do toho, že se o nás staráš, zda nám to chceš vyvésti, co se nám křivdy od toho Boha stalo? I co z sebe činíš? I věz to, Evo, bychomť my nebyli tak šlechetností obdařeni a milost přirozená v nás nepřebývala a dobrota taká nebyla pána našeho Lucipera, pokázali bychom tebe, že by se musila pro své řeči roznést od pokolenie do pokolenie na věky. Haj, haj, jakť nám zpomíná a vykládá jména! A kéž o sobě zpomínáš, ješto s' zavedla všecko pokolenie lidské v službu a v robotu a skrze

vás všecko zlé [147v] prišlo jest všemu stvoření. A hodně slóveš Eva, totiž zavedlá, i vyrazila se také s výklady. Ba by ty neučéc^{hh,123} se výkladóm¹²⁴ misterským, i vedla svůj řád ženský, užitečnějie by to bylo, a aby nežádala všeho věděti. Ale s' pravé vrtlé povětríe, vždy se měníš neustavičností. A věru, kto se chce ženám zachovati, musí mnoho tratiti. Ale jste pravé sietky, ješto vámi mohou jiní lapáni býti, vieš li ty to? Pakli nevieš, ale věz, že pravým soudem božím a vedlé spravedlnosti božské jste sem vydáni s mužem svým. A ty pak žádáš proti spravedlnosti zproštění. Vieš li to, že všecka královstva bez spravedlnosti nemají slúti královstva¹²⁵. I chceš ty nás od spravedlnosti řečí odmluviti? Nepuojdeť to, nedopustímeť my v království našem pekelném lotrovských ustavení nadělati, poněvadž spravedlnost všem vuobec má

^{hh} *neučéc*] *neucz*

¹²³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 149r: *neučéc*

¹²⁴ text *se výkladóm* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

¹²⁵ text *nemají slúti královstva* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

propuštěna býti, tak chudým jako bohatým. I co tehdy darmo mluvíš? Však uslyšána nebudeš. A jakož žádáš shledati se s Adamem, o toť se chcme poraditi s pánem naším a na to odpověď dáti. A věz to, mohla by tak mluvit, že by se domluvila něco horšieho. Protož mlčiž a neblekci a přístup k radě naší, aby zde s námi ostala, ať se huor něco nestane.“ A řekl to Solfernus, odšel jest s Tartareem k Luciperovi v radu.

I brali sú se tito jistí d'áblé k Luciperovi, kniežeti najvyššiemu a pánu svému, a rozprávěli sú všecky věci jemu, které jsú se dály při ní a kterak sú velice pohaněni od ní v rozličných a zvláště pro jména svá, a počechu horlivě mluvit pravdu svú. A pověděchu žádost Evinu, že žádá býti při Adamovi. Tehdy sjidechu se v radu o to a radíchu se o to chvíli, ale ne dlúho. I poče mluvit Luciper a řka: „Bratřie a přietelé moji, mním a mám za to, že nevelmi jest škodliva nám tato žádost, kteréž Eva žádá, neb slušnějie nám bude jich chovati spolu, ne po ruozno,

i bezpečnejšie a stráži menších potrieb bude nám. Pretož nechme ich spolu prebývať, však musie v moci naše ostati. Také vy, Solferne a Tartaree, jděte a povězte jim od moci naše pekelníe, ať moudři jsúce, opatrné řeči mluvíe, ať by potom proto nemuseli kázáni býti. Poněvadž nemóž býti při ní po naší vuoli, přiveďte je v hromadu. A ty, Lunarie, jdi také s nimi a při těch řečech pro pamět budoucí přítomen neopúšťěj býti, neb věci pilné a znamenité jsú velmi, neb obyčej jest věcí znamenitých súkromě [148r] nikoli nejednati.“ A když sú na to, uradivše se na tom, zuostali v radě, tehdy tito volení odpieráchu jíti zase k duši Evině. Pro to zvláště, že se obecně všichni rádi z pravdy hněvají, a duchovním mluvením ona ich pravdú dotýkáše. Tehdy vece Solfernus: „Co nás vždy vydáváte k hanbě a k zahanbení našemu a nedopustíte se pomstiti nám? Zdali jiní lépe se k tomuto hoditi nemohú než my? Námi li všudy v našich puotkách zastierati umienili ste?“ I vece opět Luciper: „Spravedlnost a pokora bud'

a tichost vládni tebú v časiach života tvého, aby poznán byl v ustavičnosti ve dnech tvých, neb veliká ctnost jest, moha se pomstiti, i odpustíš. Protož vy však vidíte, že můžeme učiniti nad těmito vězni vedlé vůle své, ale lítost proto okazujem nad nimi z milosti naše zvláštnie. I učinitež to ještě, jdouce mluvtež s nimi vedlé vůle naše, a cožť vám odpovědi dadie, pilně znamenajte pro paměť budúcí.“ I svolichu k tomu tito d’áblé a jidechu k Evě, jakož jim byl rozkázal Luciper, pán a knieže jich pekelné.

A když přijidechu k Evě, uzřechu ji, ana smutkem a žalostí pekelnú jsúci otrápena, žalostných slov nepřestává mluvit ku Pánu Bohu, žádající vykúpenie svého. Tehdy tito d’áblé zdaleka hlediece, diviechu se této stálosti jejie. I zaslyšechu ji mluvieci o budúcích věcech, a přišedše k ní všichni, počechu ji strašiti strašením d’ábelským, zdali by tudy leknúci se i upadla v poblúzenie, jenž božskou múdrostí i z toho ostřežena bieše. Pak Tartareus pozdvih hlasu svého, hlaholem hrdým

počal jest mluvíti a řka: „Nuže, ještě li v své nemůdré ustavičnosti a bláznivé ostáváš? Vidíš, jak jsi pravým soudem božím k tomu vydána a naší silú a mocí obklíčena, že ty ani žádný, ktož se sem dostane, nebude propuštěn od moci naší věčně, jakož i tobě budoucím zjevením známo jest? Protož neudávajť se tak haněti nižádného, aby tě skrze to nepotkalo něco horšieho. Také v tom jsi uslyšána, že při muži svém Adamovi budeš. I viziž a znamenaj pilně a přichyl ucho své k řečem mým spravedlivým jistým a přidaj vuoli svú k vůli naší, poněvadž my také máme naději, že budeme spaseni a navráceni do nebe, když nám Buoh to odčiní a opraví, což nám kvalu a násilé učinil jest. I čekajž jednostajného vysvobozenie, aby tudy v poblúzenie viery neupadla, neb my věříme a držíme i vyznáváme, že Buoh proti nám křiv jest, a my právi, jakož práva dvoru našeho o tom šíře vyličují. I měj na tom dosti a přijmiž řeč mú a uposlechni rady mé, neb práva jest.“ A pověděv to doktor pekelní i umlkl jest.

[148v] Tehdy^{hi} Eva vnuknutím božským jsúci posilněna, zavola k Hospodinu hlasem duchovním a řekla jest: „Pane Bože náš, viem, ktož tě opúšťejí, pohanění budú, a ti, jenž odstupují od tebe na zemi, popsáni budú. Ale nynie následujeme tebe vším srdcem a bojíme se tebe, Pane. A žádáme tváři tvé, nezahubuj nás, ale, milý Pane, učiň s námi podle tichosti milosrdenstvie tvého a vysvobod' nás v divnostech tvých a daj slávu jménu tvému, Pane. A buďte pohanění všichni, kteříž okazují sluhám tvým zlé věci, v své moci buďte zahanbeni a síla jich buď zetřena. Aby poznali, že ty jsi Buoh sám jediný a slavný nade všemi, Pane Bože náš.“ I vece Eva k tomuto ďáblu Tartareovi: „Muži učený v práviech pekelných, vypravuješ v své výmluvnosti o obecním spasení, jako by ižádného rozdielu nebylo mezi vyvolenými a převrácenými. Zdali s' nečítal kněh života, že týž Buoh, kterýž všecky věci stvořil jest, učinil jest rozdělenie

^{hi} Tehdy] Ehdy

v svých stvořeních a způsobil protivníky své pro velikú svú dobrotu, a kteříž Boha milují, trpie protivenstvie veliká a rozlišné puotky od nich, a Pán Buoh, shledaje jich stálost, svým časem vysvobozuje je? Protož vy právě diete, že čekáte obecného vysvobození a že volení boží z moci vaše, ale ne vy, dvojím vysvobozením vyňati budú. Jedniem skrze příštíe tělesné a skutečné jeho, když z tohoto žaláře pekelného nás i všechny své věrné mocí svú mocně vyvede, před jehožto bleskem peklo třísti se bude, a otevru sě brány před ním kniežetstvie vašeho, jakož v knihách života psáno jest takto: Zdvihněte brány, kniežata, vaše a pozdvihněte se brány věčné, ať vejde král slávy a pán moci, a východ jeho připraven jest jakožto dennie záře a přijdeť nám jako přieval časný zemský a večerní. Nebo milosrdenstvie Páně jakožto oblakové a nebesa jitřnie a jakožto rosa ráno pomíjejície^{hj}, soudové jeho jakožto světlo

^{hj} *pomíjejície*] pomigegiecie

vyjdeť, neboť on chtěl jest milosrdenství a ne obětím. Toť stojí vše psáno v knihách života, kterakť přijde obecní spasení, ale sluhám božím, ale ne těm, kteřížť se vůli jeho protiví. Pak druhé vysvobození přijde konečné a hrozné a velmi spravedlivé. To bude na skonání věkův, kdyžto my i vy všichni uzříme sedícího na trůně, před jehožto tváří třísti se budou nebesa i země. A tuť budou knihy otevřeny, jenž o tom není^{hk} potřebí mluviti jest, neb by dlouhost slov mých zaneprázdnila čas nemalý. Protož znajte a věřte všechny krajiny zemské, že Pán kraluje na věky a že vysvobodí své ze všelikých zámutekův. Protož ty, doktoře, přestaň řečí svých, poně[149r]vadž znáti můžeš sám, že lest pochodí z úst tvých, ale řeči boží nepromění se, jimžto já věřím. A jakož pán váš některé z vás zvolil jest, na něž laskav mimo jiné jest, a některé ne tak miluje, avšak všichni s ním u pekle jsú, takéž i stvořitel učinil

^{hk} *nenie*] nyní

rozdiel medzi stvořením svým: jedny velmi miluje a těm nikdy ižádného zámutku nedal jest aniž dá a druhé velmi miluje, ale chce tomu, aby něco pro něho potrpěli, a na třetie nic netbá, neb jich chce pro jich vóli nechati u věčném zlém a dopustí těm moc mieti časnú nad jeho milostníky, aby jich zkúšel. Ale viz a znamenaj, jak on všecky trpí pro svú dobrotu nesmiernú, a moha je vniveč zetrieti, jakož z ničehož je stvořiti ráčil, ale nechce tomu Pán Buoh náš.“ A řekši to Eva i mlčela jest.

Tehdy tito třie d'áblé vidúce, že jie nikakež k činění své vóle navésti nemohú, d'ábelským hněvem zapálení jsúce, chtiechu ji v muky, do kterýchto nebylo jie slušné vjíti, uvrći, neb jich nezaslúžila bieše, poněvadž každý podlé proviněnie svého má tresktán býti. I rozpomenuchu sě na rozkázanie Luciperovo a dopuštění všemohúcnosti božské a to Lunarius radil jest. I vecechu sami vespolek: „Co se vaditi chcme o ženu, jaká nám čest bude dána, bychom ji pak přemohli? A vidíme, že k zahubení svému viec

jednáme než k zvelebení. Protož dovedeme ji k Adamovi a nechmež jich spolu, poněvadž nám svoleno tak jest a rozkázáno.“ Tehdy Lunarius všetečný vece: „Mně jest vždy zvěděti, jaké to knihy jsú a kdy mají otevřeny býti.“ I odpovědě Tartareus doktor: „Nechaj tázanie, abychme snad k tesknosti skrze jich řeči nepřišli, nebť sem slýchal, že o tom v knihách života stojí, ale my v práviech našich pekelných o tom nic psáno nemáme a také ona na tom málo učila se jest, než toliko všetečností ženskú podniecena jsúci, mluvi z domněnie rozličné věci, jenžto v zpomínaní^{hl,126} v naše srdce nevcházej.“ A když tak Tartareus mluvil jest, vecechu jiní: „Pod’me a odbud’me těch věcí spěše, prodlenie nečiníce.“ I přistúpivše zase k Evě, počel jest doktor mluvit k ní těmito slovy a řka:

^{hl} *zpomínání*] zapomínání

¹²⁶ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 153r: *k zpomínání*

„Evo nemúdra a bezsmyslná, i co s' nám to počela rozprávěti o mocnostech božích, a dovodiec toho, jako by praví dówodové byli řečí tvých? Zdali nevieš, že psáno jest v knihách života takto: i kto muože vypraviti mocnosti Páně a kto slyšeti móže všecky chvály jeho? Blahoslavení, ktož soudów ost[149v]řiehají^{hm,127} a spravedlnost činie po všecky časy. To máš najprvé, že ižádný nenie tak výmluvný, tak učený, tak múdry, tak rozumný, aby uměl nebo mohl mluviti úplně a dokonale o mocnosti božské, ani žádný z lidí nemóž dokonale slyšeti a chvály jeho, neb jazyk lidský krátek jest mluviti o tom, poněvadž ižádného nenie, kto by uměl o tom právě mluviti ze všech doktorów učených. Co [se]¹²⁸ ty pak, žena jsúci a neumějící písma, o to pokoušieš? A chtiec za múdru ostati, budeš mezi bláznivými počtena

^{hm} *ostřiehají*] o//rziehagi

¹²⁷ poškozený text

¹²⁸ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 153v: *se*

a k nim přirovnána. A potupie pak sémě tvé mezi národy a zahladíť jě na púšti, aby se nerovнала vtipy najvyššiemu a neposuzovala bližních ve zlém. Protož nechcemeť sě více s tebú hádati aniž z dobré vuole žádáme, aby, opustiec zatvrzenie své, přistúpila k spravedlnosti naší, než jiným během přinutíme tě k činění vuole naše. A byť pak i Buoh rozkazoval nám o tobě, máloť na to tbáti budem. Neboť vieme, že mimo spravedlnost^{hn} nás tisknúti nebude, ačkoli bezprávie nám učinil, všakť proto miluje spravedlnost tvář jeho. I podiž do vězenie žaláře našeho pekelného. A doved' sobě, že zproštěna budeš z něho, jakož s' dříve pravila, ale však přesto radímť, bud' múdra a nemluv tak nestydatě a směle, aby skrze to tresktána nebyla. Nebť jest nám tak rozkázal pověděti Luciper, knieže a pán náš.“

A když jide Eva smutná s těmito d'ábly k Adamovi, muži svému, počela jest mezi nimi

^{hn} *spravedlnost*] fprawedld/lnoft

řeči: „V zámutku povstanu já ráno ku Pánu a navrátímť sě k Hospodinu, nebo on přijal nás a po dvú dní obživíť nás a budem živi, před tváří jeho zvieme a shledávati budeme, abychom poznali Hospodina.“ A obrátiv sě Lunarius vece: „Vždy s námi v jakýchs přísloviech^{ho} mluvíš^{hp}, abychom nerozuměli chytrosti tvé. Úfáš, že budeš odsud zproštěna? Vezmi sobě ku pomoci, kohož muožeš, potřebieť bude toho. A byť na mé vóli bylo, pokázal bych já tebe jinak, že by musila sama urozuměti své nestatečnosti v svém mluvení. Ale ctnost a pokora pekelná mne při milosti zachovává, abychom s tebú i s každým, ktož se nám dostane, vládli dobrovolně v časy věčné.“ I vece k tomu Eva: „Nenie ten za vítěze počtěn, ktož přemoženého trápením a mocí svú utiská. Ale spieše ukrutník a nemilostivý ten mohl by nazván býti, jako by rekovstvie učinil a okázal, že by nad smutnú ženú hněv moci

^{ho} *přísloviech*] *prziefłowie/ch*

^{hp} *mluvíš*] *mluwiefs*

své okázal. Však se pravíš býti vítězem a mezi udatnými počten jsi, proč o sobě jinak pravíš, nežť jest? Však jsi znám všem v své osobě.“ A uslyšav Lunarius řeč tuto, poče se na ni trhati sápaním ďábelským a chtěl ji bíti. Ale tato dva krotiechu jeho a řkúce: „Mi[150r]lý, pomni se, však s' vyslán, aby krotil búrky, a ty však svády počínáš začínati.“ A tak jeho vyvedechu z mysli protivné v mysl krotkosti a dobrotivosti.

Ale Eva, když zazřěla Adama, radovala se jest radováním duchovním a zalkla se radostí srdečnú a zvolala řkúci: „Aj, již vidím, co sem žádala, aj, již sem našla, co sem potratila, aj, již obveseluje se srdce mé v úzkostech položené. Však já viděch pána mého, jako bez vazby chodiecieho a se mnú mluvícieho a navedeného k neustavičnosti a k nešťastnosti věčné a již jeho vidím sediecieho v okovách a v těžkém vězení žaláře pekelného. Auvech, jak se brzo ta svoboda proměnila v úzkost nesvobody veliké.“ I poznala jest duchem Eva, že bieše se proměnil v osobu Adamovu ďábel

Istivý, žádaje jie svěsti od ustavičnosti božského milování. A když by Evu byli navedli, s Adamem měnili by. A chtěli opět novú Istí vymyšlenú d'ábelskú oklamati, neb chytrost d'ábelská jest upříemnosti nemající. I zavola Eva k Hospodinu řkúci: „Ó studnice milosrdenství, živote, sladkosti duše mé, ó žádosti, ó milování všech, spasiteli náš a milovníče duší našich, prosíme, dajž mi právě a dokonale tě milovati, neb vím, že jsi ty mě prvé miloval a stvořil si mě pro svú dobrotu a okrášlíš mě velikú ozdobú, způsobiv mě k uobrazu svému. Ó divná milosti božská, ó má duše, co ty odplatíš za to Pánu mému Bohu, stvořiteli mému? Co učiníš za to takému milostníku mému pro tvój pokoj ustalému, pro tvú spravedlnost potupenému mezi zlosyny? Ale však divným a nevymluvným obyčejem doufáme tě s námi přebývati, ať bychme v těchto¹²⁹ nebezpečnostech pomocníka hodného

¹²⁹ text v těchto je v rkp. zapsán omylem dvakrát

[měli]¹³⁰ a v těchto temnostech pochybování
najmúdrějšího osvětele. Protož co já odplatím
Pánu za všechno, což mi dobrého učiniti ráčil
jest? Ó má duše, poznaj ta veliká dobrodění Pána
Boha, kterýž tě, člověka, jenž nic nebyl, stvořil jest,
rozumy zevnitř a ctnostmi vnitř okrášlil jest. A tě
tak svrchovanú láskú miluje, posadil tě v místě
rozkoší svých. Ty, ó duše, viz a znamenaj, jak s'
to ztratila šeredně a pro svú vuoli jak jsi v tuto
vazbu přišla. Ale ještě těš se, duše má, a měj naději
dobrú k vysvobození, nebť jest znamenáno nad
námi světlo obličejů tvého, Pane, a protož dal si
radování v srdci mém.“ Tehdy tito d'áblé, hněvivi
jsúce, přivedše ji k Adamovi, kázachu ji v okovy
pekelné vsaditi tudíž s Adamem. A tu také
bieše Abel, syn jich, mezi nimi. A počechu Evu
před Adamem tresktati a posmievající se, trápenie
a hrůzy [150v] ukazující a řkúce: „Uzříme, přide
liť ten vysvoboditel tak mocný, jenž by mě z tohoto

¹³⁰ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 155r: *měli*

miesta vás nám odjieti a vyvésti.“ I poznala Eva Adama a syna svého Abele, ale Kaina v hlubokém obývaní zdaleka hlediece poznávachu. I divil se jest Adam i Eva z tak pilné snažnosti, kterúž mají d'áblé ke zlému. A oznámil jest jí, že nikdy nemluvil s ní nic v tom pekle. I biechu tito d'áblé u velikém zahanbení, protože Eva duchovně hanieše je pro nepravost jich a že nemohli sú ižádného navésti k vůli své. Tehdy potvrdil jest Adam v ustavičnosti Evy, ženy své, a biechu svazkem duchovnie milosti pevně spolu svázáni. I stalo se jest, když již tito šťastní vězňové byli pevně uzamykáni u vazbě pekelné, tehdy Lunarius počal jest mluviti a řka: „Slyšíš li, Adame, vidíš, jak s tebou se dobrota a lítost okazuje a vedlé tebe a pro tě i jiným? Znamenajž a uměj to zachovati, aby opět nebyl trápení většímu poddán. Ale totož chci říci, že tvá žena hrozně, jsúci bláznice, hanělať jest mnohé pány a staršie lidu našeho pekelného, jenž hodně na nie mělo pomštěno býti vedlé ustavenie práv našich, ale z milosti naše a dobroty toho sme

nechali při dobrotivosti naší. I mluvila nám teď
najposléze o otevření knih jakýchs. Slýchal li s' ty
co o tom v časech života svého, pověz nám.“

I počal jest smutný Adam v temnostech s svú
družinú mluviti těmito slovy a řka: „Pán Hospodin,
otevři rty mé a usta má zvěstovati budú chválu
jeho. Ó mužie, k hroznosti nám položení, tiežete
mě o časech budúcieho poznánie, pokud Buoh
svým věrným zjeviti ráčil jest. Ó ty, Lunarie, věz,
že Eva pravdu mluvila jest, že v časech budoucích
viděn bude sedící na tróně, před jehožto tváří
hýbati se bude nebe i země. Ó, před tím otevřeny
budú kniehy. A knieha jedna jest poznánie neb
vidění božské, o níž se pokládá v knihách života,
že bude v časech budoucích^{hq} viděna kniha jedna,
o níž nenie opuštěno psáti, kterážto jest život
jednoho každého. Ale knihy, jenž v témž místě
málo napřed jmenují se, mají rozuměny býti světi
staří i noví, aby v těch a skrze ty okázalo se,

^{hq} *budúcích*] buducziech

které Pán Buoh přikázanie a ustavenie svá rozkázal jest držeti. Ale v těch jedněch, jenž slovú život každého, totiž psáno jest na nich, co kto kdy učinil jest dobrého nebo zlého. Kteréžto knihy neb kniha by měly tělesně rozuměny býti, kto by dlúhosti neb velikosti mohl neb uměl domyslití se, anebo jak v dlúhém času mohli by vyčteny býti, v nichžto popsáni jsú životové všech. Ty li kniehy měly by pak čteny býti, čili tolikýž počet bude anjelóv i lidí a tu každý uslyší od anjela [151r] svého vešken život svůj vypravující. Protož nebudú jedny knihy všech, ale anjel každého zvláště. Ale písmo toto chtiec rozuměti jedněmi, pokládá, že jedny knihy ostaveny jsú.¹³¹ Protož máť tu rozumíno býti moc někaká božská, kteráž se v ten čas okáže, aby každému jeho skutkové dobří neb zlí ku paměti oznámeni byli a poznáním své mysli divnú chytrostí poznali a aby obžaloval

¹³¹ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 156v: *chtiec rozuměti jedním* (v rkp. - *iem*) *výkladem, pokládá, že jiné kniehy jedny ostaveny jsú*

neb vymlúval rozum svědomie své a aby tak všichni spolu i každý zvlášť jednostajně súzeni byli. Kterážto moc božská jméno přijala jest, totiž knihy, v kteréžto moci božské jakožto v knihách skutkové všech čtení moci¹³² budú býti. A dále čte se v knihách života, že smrt a peklo také musie navrátiti mrtvé, kteréžkoli mieti budú. A toť bude bez pochybenie prvé, nežli mrtví souzeni budú. Avšak ono prvé položeno jest, a potom když již všichni budú v svých tělech, každý bude souzen vedlé svých skutkuov, jakož o tom řečeno jest: I souzeni jsú mrtví vedlé skutkův svých. Ale kteří jsou mrtví, které vydalo jest moře, jenž v něm biechu, aniž zajisté kteříž na moři umierají, proto u pekle nejsú ani toliko těla jich věčně zachovaná aby byla v moři. Anebo jenž ohyzdnějie jest, že moře mělo by mieti ty chvíle mrtvé dobré a peklo že by mělo mrtvé zlé. A že všichni musie

¹³² text *božské jakožto v knihách skutkové všech čtení moci* je v rkp. zapsán omylem dvakrát

souzení býti, musie tehdy všichni před soudcí státi a odsouzenie slyšeti, kterak vy pak chcete u vazbě své ty, kteříž z pravého práva musie státi před soudcí, kterak oheň, voda, moře, země mrtvé své musí navrátiti k soudu božiemu a kde se vezmú, an onen na prach spálen, onen v prst proměnil se, onoho ryby mořské pozřely? Tať jistě okáže se moc božská stvořitele našeho, jenž všichni ovšem pochybovati nemáme, že všichni odevšad v týchž tělech vstáti mají před soudem.“

Pak zhléd Adam na tyto d'ábly, řekl jest: „Jáť viem, žeť řeč má vám příjemná nenie a mezi vámi málo vážná jest. I měl bych domluviti nětco viece, ale tesknost vašeho pekelnieho^{hr,133} trápenie zamucuje mě. I kdybyšte odpustili, já bych vám chtěl pověděti viece o budúcích^{hs} příhodách i o d'áblu, pánu vašem, z knih života, neb nemněte

^{hr} *pekelnieho*] pokolenie

¹³³ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 158r: *pekelnieho*

^{hs} *budúcích*] buducziech

sobě, byť o vás i o nás i o všech časech minulých, nastalých i budúcích zmienka a pamät v knihách života byla obmeškána, byť nebyla položena i popsána. I poněvadž vše v paměti boží jest, dobrým k dobrému a zlým ke zlému.“ Tehdy shlukše se tito tři d’áblé, počechu mluviti řkúce: „Totoť jsú řeči divné a neslýchané a psány nejsú v knihách našich práv^{ht}, neškodíť nám jich zvěděti pro výstrahu budúcí.“ I vece Tartareus: „Věru třebať jest nám rady pro řeči tohoto Adama. A slušněť jest to, aby vznesl na pána na[151v]šeho i na všicku obec, neb věci pilné a vážné jsú přieliš.“ A obrátiv se k Adamovi, i vece doktor pekelný: „Prav, člověče, a dokonaj řeč, kterou s’ počal, a nebud’te omylné a daremní řeči tvé, poněvadž netoliko tobě, ale i jiným všem písem věcí budúcích skrytost zjevena býti dána jest.“

Tehdy pozdvihl jest Adam hlasu svého a řekl jest: „Dále zajisté má věreno býti neomylně

^{ht} *práv*] prawiech

o starých svatých, kteříž drželi sú vieru boží, od miest nemilostivých a od muk převelmi dalekých zdálení nebudú, ale u peklech býti mají až dotavad, dokudž krev jich spasitele sstupující do těch míst nevytrhla by a nevyňala. Zajisté pak potom dobří věrní, po vylití té mzdy, již vykúpeni jsúce, ihned ovšem pekla neznají, a potom vezmúc svatá těla, přijmú odplatu, kterouž zaslúžili sú. Máť řeč nenie, ale z knih života, již to vy právy se činíte. Dále když řečeno jest: A souzeni jsú všichni podlé skutkuov svých. Krátce předloženo jest, jakž biechu souzeni, smrt a peklo. Die: Vpuštění jsú v jezero ohně. A tím jménem tu znamenává se d'ábel, nebo jest rozmnožitel smrti a pekelných muk i všeho spolu d'ábelského tovařistva. Toť jest zajisté, jenž nahoře jasně položen jest. A d'ábel, kterýž svodieše je, puštěn jest v jezero ohně a síry, jenž zajisté tajněji přičinil jest, řka o tom též i šelma i falešní proroci. Ale tuto zjevně klade se v těchto knihách, když die: A kteří nejsú nalezeni v knihách života napsáni, puštěni jsú do jezera

ohně hořícího. Tyto knihy života nejsou proto, aby Boha pamatovali, aby nebyl na paměti zklamán, ale předvedení znamená těch, kterýmž život věčný bude dán, aniž zajisté také Bůh nezná jich. A v těchto knihách že by četl proto, aby je poznal. Ale spíše a podobně to jeho předvedení, kteréž nemůže zklamáno býti, sloveť knihy života, v kterýchžto jsou všichni popsáni, totiž napřed předvedeni. A když tak dokoná se soud, kterýž předpověděn jest, jenž se zlých dotýče, má také býti pověděno o dobrých. Již zajisté vyloženo jest, jenž od Pána krátce pověděno jest takto: Poujdůt tito do žaláře muk věčných. Potom dále stojí psáno: Ale spravedliví do života věčného, neb první nebe i země přestaly sú a moře již není. Tímtoť to řadem bude, jenž nahoře pověděli sme, že bude viděn sedící na trůně, před jehožto obličejem běží nebe i země. A když ti zajisté odsúzeni budú, kteříž psáni nejsou v knihách života, tehdy budú puštěni do věčného ohně. Kterýžto oheň, kteraký jest a kde v kterých krajinách světa byl

by? Domnievám sě, že toho člověk nevie ižadný, jediné snad leč by komu duch [152r] boží to zjevil. A pak tehdy zpuosob tohoto světa tělesných ohňóv pro hořkost rozpustí sě a pomine, jakožto s povodněmi vod zemských potopa stala sě jest na světě. A tiem ovšem rozpuštěním světa všeho, jakož jsem řekl, porušených živlów zpuosoby, kteréžto naším porušitedlným tělem příslušiechu, hořiece ovšem zahynú, ale ta podstata bude mieti ty zpuosoby, kteréž to tělo neporušitedlným divným proměněním příslušetí budú, aby druhý svět v lepší jsa obnoven, hodně připraven byl lidem také s těly svými v lepšie proměnění. A bude zpuosob krásy prvniego a všecky věci v něm a skrze něho učiněny jsú, jemuž chvála i čest i diek vzdávanie bud' na věky věkóv požehnaný amen.

Tehdy d'áblé reptáchu velmi z těchto řečí a smutni biechu, bázní zhrozeni jsúce, neb každý lstivý a nevěrný má větčí bázeň než dobrý a spravedlivý. I poče mluviti krátce doktor pekelní k Adamovi řka: My vieme a známe, že spravedlivi

jsme a upříemost všeliká v nás přebývá. A vieme to, že nám veliké násilé děje se a ohyzdná křivda ovšem od toho Boha. Ale by se nám mělo přihoditi vedlé řečí tvých a tak se všecko státi mělo, nenie to podobné rozumem postihnúti spravedlivých. Poněvadž Buoh žádá, abychme jemu zjevili vinu svú, to jsme učinili. Byť nám křiv nebyl, neztazoval by se na naše viny. A jsúce ovšem ve vší pravdě shledáni a lest žádná nenie nalezena v nás. Protož tyto tvé řeči chceme vznésti na staršie naše a mám za to, že u pohanění nalezen budeš pro výmluvnost řečí tvých smělych a neupříemných, že mníš se viece rozuměti, než rozumieš a uměti viece než umieš. Poznaj se sám najprvé a potom o budúcích puotkách a příhodách jiných sud' a vyznávaj. Nečiň se soudcí, nebť Buoh soudí, poněvadž sám v nevinnosti chodí, žeť žádný viny k němu nemá krom jediné my. A nechajť nás zkúší a pokúší ledví našich i srdce našeho a poznáť, že pravdu mluvíme. Nebť jsme my se líbili před očima jeho pro svú spravedlnost, a proto nám odkládá milosrdenstvie

učiniti o spravedlnost naši. I nechámť s tebou
mluvenie více, poněvadž v zamucení sedíš,
poněvadž v zatvrzení sedíš a zlost obklíčila jest
srdce tvé duše. I sedeš v temnostech, světla nevida,
neb vykúpenie opustilo jest tě a súzenie prišlo
jest na tě. A v slepotě tvé, v kteréž jsem tě
nalezl, v též tebe nechám. A my proto choditi
budem v svobodě, hróz tvých řečí nebojíce se po
vše časy života našeho. A netbámeť na to, žeť
trv[152v]ati budú neskonali věky věkův, poněvadž
v těch pravda naše šířiti se bude v časy věčné.“
A dokonav tu řeč k Adamovi doktor pekelní,
i přikázal jest Adama a Evu a tak potom budúcie
věčně vsázeti v púta železná a zámky ocelivými
je uzamykati a závorami měděnými uzavierati.
A v té sirobě a úzkosti oni otcové světí i světí
prorokové trvali sú až do vysvobození svého
skrže spasitele jim učiněného. Jenž o tom vedlé
rozumnosti mého svědomie rád bych více pověděl
i vedlé naučení slavných doktorův, jenž o tom
vysvobození jsú utěšené řeči křesťanskému lidu,

ale že se blíží konec knih těchto utěšených, i chtě řeč ukrátiti, abych čtúcím tesknosti neučinil, navrátím se k témuž.

A když tak pilně stříeci vězně, uzamykati rozkázachu tito d'áblé a mnoho jim jiných řečí hrozných pověděvše, s hněvem velikým šli sú k Luciperovi, pánu svému, a nechtiechu smutného Adama slyšeti více ani Evy. A přišedše k Luciperovi, neobmeškali jsú pověděti všech řečí těchto. A uslyšev tu řeč Luciper, byl jest tiem zamúcen. A svolav radu svú a potázav se s nimi, i učinil jest sněm obecný veliký a valný všech čertóv a d'áblóv i pekelníkův do města, jenž slóve Penarum, a tu přede všemi řádně a pořád Tartareus, doktor a kancléř, všem všecky věci oznámil jest, na kteréž třeba bylo se tázati. I počal jest Luciper mluvit i řka: „Divě se nemohu se nadiviti, že praví Adam, že by k nám do pekel někaké světlo mělo sstúpiti v budúcích časech a my že bychom skrze to škodu i hanbu měli trpěti nemalú a že v tu chvíli lid, kterýž byl v temnostech, uzří

světlo veliké.“ Tehdy vece jeden z uobce, jenž slovieše Comunitatibus: „Slavný a silný pane, dánať jest opatrnost a rozum všelikému stvoření vedlé bytu jeho, protož my, majíce opatrnost, moc, sílu a rošafnost, ostřežeme se z toho sami záhe. Slušnějieť jest zajisté nám samým se ostřiehati, než by nás jiní ostřiehali, a kažme se jiných příhodami. A poněvadž světla nevidíme a že by nám mělo skrze ně něco zlého přihoditi se, ale vezmúc světlo, ostaňmež u věčné tmě a nedopůštějme bleska mezi se ižádného.“ A tak na tom zuostachu, že světla u pekla nezuostalo jest nic až do dnešnieho dne. A potom pilně osadichu peklo pilnými strážnými a uzavierachu pevnými závorami, příhod budúcích se bojiece. A vězně poručichu Putinarovi a Torquerinovi, přikázavše jim pod milostí, aby věrně jich ostřiehali. A jiných mnoho divných a rozličných řáduov v chytrostech nesm[153r]ierných zřiedivše a způsobivše na tom sněmu, jakožto do dnešnieho dne mezi nimi trvají, i rozešli sú se všichni každý na místa svá.

I stalo se jest pak po dlúhém času, když Pán Ježíš po svém vzkříšení jakožto vítěz slavný, velikú mocí jsa obklíčen, vojskem archanjelów, anjelów, sstúpil jest do pekel a jich zástupy svým¹³⁴ duostojným vojskem jakožto korunú obklíčil v své božské moci, tehdy Pán Ježíš ochotnú řečí napomenul jest d'ábly a řka: „Podzvihněte vrata vaše, kniežata pekelná, a buďte pozdvižena vrata věčná, ať vejde král slávy.“ K tomu hlasu kniežata pekelná lekše se odpověděchu a řkúce: „Kto jest ten král slávy?“ Odpověděl král a řka: „Pán silný a mocný v boji.“ Tehdy kniežata pekelná shlukše se počechu zpytati, kto jest ten král slávy, silný a mocný, a velice se diviechu, neb mrtvý takový nestupoval jest do pekel s tak velikú mocí a silú, i kázachu vrata utvrditi pilnějie než prvé. To uzřev Pán Ježíš, vece druhé těm kniežatům: „Zdvihněte vrata vaše, kniežata, a vejdeť král slávy.“ Tehdy kniežata pekelná, nechtiece otevřieti vrat, ale pevně

¹³⁴ text svým zapsán na předělu řádků omylem dvakrát

je utvrzujíc vecechu: „Kto jest ten král silný?“ A vida Pán Ježíš, že nechtie otevřieti, jakožto mocný bojovník silně přistúpiv i ztroskota jich mosazné brány a železné závory, i vjide do pekla, a kteréž sezna své vězně, mocně a radostně vyvedl jest a Šatanáše, zlých činův pachatele, u věčné smrti u vazbě jest posadil.

A sšedše sě d'áblé v hromadu a spatřivše, co jest tu spáchal Pán Ježíš, nenalezše svých věznův a uzřevše své knieže v ukrutné vazbě, jakožto lvové řevúce, žalostivě plakáchu, a nevědúce, co učiniti tomu, všicku zběř pekelnú svolavše, plačtivě kvieléchu. I vstav Solfernus, vece d'áblóm: „To mi na mysl přišlo, že když pán náš Luciper, Astarot, Lunarius, Tartareus a já a někteří starší byli sme u najprvnějšieho vězně, kterýž se sem byl dostal, jakožto Adam, mluvili sme s ním o rozlišné věci i zvláště o zprotivení^{hu} Boha velikého. Tu nemohše jeho na to navésti nikoli, ani dobrú

^{hu} *zprotivení*] zprotiwienie

řečí ani múk trápením, i slyšeli sme od něho a tomu jsme neporozuměli, [153v] an praví, že bude moc mocí odolána a přemožena a že jest on jeden z čekajících vysvobozenie s doufáním. I nesrozuměli sme jeho řeči, neb velmi chytře s námi mluvil jest. Ale již se teď shledává, že se tak stalo nám, jakž jest předpověděl ten Adam.“

Tehdy vystúpiv d'ábel jeden z rady, múdry a prchlivý, i poče mluvit i řka: „Pane Solferne, pomníš li, když sme byli spolu v radě s pánem naším i s jinými staršími, tuť sem já vám radil, abychom nechajíce všech tadinkóv i sebrali se tiem silnějie a sberúce sě i vybili to miesto rozkošné, jenž slóve ráj, a dřievie to rozkošné zkazili a zdi rajske a brány sem^{hv,135} poberúce i ohradili sě v našem pekle zde dobře, i nezdála sě řeč má vám příjemná. I již teď sami vidíte, co jest nám z toho dobrého vyšlo, jedno, že sme všeho odsúzeni, co

^{hv} *sem*] gfem

¹³⁵ srovnej rkp. KNM IV E 6 na f. 163r: *sem*

jsme v nebeském království měli, druhé, že jsme slovutných vězňův zbaveni, ješto k takým snad nikdy nepříjdem, třetí a najhoršie, pán náš tak jest v ukrutné vězení vsazen. Zajisté, pane Solferne i vy milí páni, poněvadž se jest to nestalo, slušief nám na něco pomysliť, kudy bychom pána našeho zprostili, a toho hleděti, zdali bychom takých anebo jiných vězňův zase dobyli, chytrosti v tom neopúšťiece. A bude liť se vám zdáti má řeč nic, nebud', ale ač se jest co nestalo, staň se ještě. Neboť slyším, že ten Ježíš, kterýžť jest nám zde kvalt učinil, že by s těmi se všemi našimi vězni upříemo bral se do miesta ráje rozkošného, i sberúce se tiem silnějí a obešlíc i na zemi, ktož by nám toho chtěli pomáhati, a vkladúce děla, pušky, praky na vozy, potáhnem tam spieše, dokudž by sobě špíže nepřipravili, a nebudem li moci děly dobyti, ale hladem je vyležíme. Toť jest úmysl můj krátký, pak co se vám zdá nejlepšího, to učiňme.“

I povstav Astarot hajtman, vece: „Přieteli, rada a úmysl tvůj nám se dobře líbí, kdyby to mohlo

býti, aby to k konci mohlo přivedeno býti. Ale vieš dobre a tak jest, že Pán Buoh veliký jest, daleko mocnější nežli my, a jestliže bychom již tam tak táhli mocí naší, snad by se také sbera [s] svými i táhl také na nás. A chtiece snad ráje dobyti i těch vězňův, snad bychom i o peklo přišli, tuž bychom tepruv sebú dokonali, nevěduc kam domův. Ano tak dosti činiti, vobě ruce vezmúce i nechajíce těch válek, slušieť nám na něco na jiného pomysliť, což bychom měli početi, [154r] i jestližeť se vám zdáti bude.“ I slíbi se jim všem dobre, i rozešli sú se každý do svého kúta temného nesmierného. A když sú se zase sešli, vece Astarot hajtman: „Přietelé milí, zdálo by mi se, ač se vám zdáti bude: viete, že máme mezi sebú lidi v práviech dospělé. A jich vezmúc radu, ved'mež při svú právem zemským, neb viete, kterak sme neprávě v království toho Boha velikého odsúzeni. I nechajíc soudův v nebi, neb tam málo přátel máme, poručmež tu při, vyberúc z sebe někoho učeného a v práviech dospělého, a prositi

jeho, ať tu při naši na se vezme, aby šťastnějie k miestu konečnému přivedl.“ I líbila se jest řeč všem d'áblóm i prosichu všichni Beliala, aby byl poručníkem ode všie obce pekelné, kterýžto přijal tu při na se k jich žádosti. A tu obec pekelná dala jest tomu svému poručníku plnú moc, aby mohl všecko jednati a působiti, což móż, jako pravý poručník, jakožto lície práva duchovnie i césařská. Ktož pak o tom dále slyšeti žádá, čti Beliala knihy, tu šíře uslyšíš, jenž slovú Hřiešných utěšenie.

Až dotavad úmysl jest byl mé žádosti položiti v sprostných příkladech i velmi hlúpých o stvořeném člověku a o stvořené zemi. A ačkolivěk v Tvé Svatosti hojnější toho rozum muož nalezen býti, však proto jakožto z najhlúpějších jeden a neumělý ohrozil sem se k tvé kratochvíli krátce tyto knihy, věře Tvé Svatosti, že mé sprostnosti toho ve zlé neobrátiš, že jsem sprostnými příklady takové řeči položil. Neb mohlo by se dospělým i hlúpým i sprostným přihoditi čísti, aby každý nětco z nich k svému

rozumu naleznúti mohl užitečného. A že jsú sprvu obyčejem básňovým hlúpe založeny, to proto jest, událo li by sě čísti počieti neznajícímu písem, aby nebyl zaražen hlubokostí písma slavného a tak aby neodpadl čísti jich do skonání. Neb žádný čtúcí tyto knihy nepozná jich právě, leč pořád od nich čteny budú až do konce, aniž móż jim rozuměti jinak, neb řeči rozličné v rozličných místech jiné a jiné, jinak a jinak položeny jsú. A vždyť prosím, pane můj, našel li by co scestného, rač opravití s milostivým tresktáním mě, sluhu svého, pakli jest v nich co hodného nenie. Ale věčnému Bohu chvála a čest na věky věkův, amen.

Souhrnná ediční poznámka

Elektronické knihy starších česky psaných památek jsou pořizovány výhradně z rukopisů a starých tisků z období 13.–18. století. Při ediční práci je uplatňován kritický přístup k vydávanému textu. Texty jsou transkribovány, tj. převedeny do novočeského pravopisného systému, s tím, že jsou respektovány specifické rysy soudobého jazyka. Elektronické edice vznikají na akademickém pracovišti zabývajícím se lingvistickým výzkumem, proto je mimořádný důraz kladen na interpretaci a spolehlivý záznam jazyka památky.

Transkripce textů se řídí obecně uznávanými edičními pravidly, jimiž jsou pro období staré a střední češtiny zejména texty Jiřího Daňhelky *Směrnice pro vydávání starších českých textů* (Husitský Tábor 8, 1985, s. 285–301), *Obecné zásady ediční a poučení o starém jazyce českém* (in: Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu. Praha, Nakladatelství Československé

akademie věd 1957, s. 25–35) a *Obecné zásady ediční a poučení o češtině 15. století* (in: Výbor z české literatury doby husitské. Svazek první. Praha, Nakladatelství Československé akademie věd 1963, s. 31–41) a text Josefa Vintra *Zásady transkripce českých textů z barokní doby* (Listy filologické 121, 1998, s. 341–346). Tato obecná pravidla jsou přizpůsobována stavu a vlastnostem konkrétního díla. Při transkripci textu editor dbá na to, aby svou interpretací nesetřel charakteristické rysy jazyka a textu, zároveň však nezaznamenává jevy, které nemají pro interpretaci textu či jazyka význam (tj. např. grafické zvláštnosti textu).

Součástí elektronických knih je textověkritický a poznámkový aparát, jehož obsah a rozsah je zcela v kompetenci jednotlivých editorů. Bez výjimek jsou v kritickém aparátu zaznamenány všechny zásahy do textu, tj. emendace textu. Pravidelně jsou zaznamenávány informace týkající se poškození či fragmentárnosti předlohy, nejistoty při interpretaci textu atp. Naopak méně často jsou uvedeny věcné

vysvětlivky a zřídka jsou zachyceny mezitextové vztahy.

Elektronické edice neobsahují slovníček vykládající méně známá slova. K tomuto účelu slouží slovníky zapojené do jednotného vyhledávacího systému *Vokabuláře webového* (<http://vokabular.ujc.cas.cz/hledani.aspx>), případně též slovníky nezapojené do tohoto vyhledávání (<http://vokabular.ujc.cas.cz/zdroje.aspx>).

Struktura a forma elektronických edic

Text edice je strukturován, tj. povinně je v něm zaznamenávána uzuální foliace či paginace. V závislosti na charakteru předlohového textu mohou být v elektronické knize uvedena čísla veršů (u veršovaných předloh) či označení kapitol a veršů (u biblických textů).

Dále je naznačena i další struktura textu, tj. text je členěn pomocí nadpisů a podnadpisů na nižší celky.

Součástí elektronických edic je textověkritický a poznámkový aparát.

Ve formátu PDF je tento aparát zachycen v poznámkách pod čarou umístěných na konkrétní stránce, ve formátu EPUB je textověkritický a poznámkový aparát uveden v poznámkách v závěru dokumentu:

- ^a – malé písmeno v horním indexu označuje emendace. U emendací je na prvním místě uvedeno kurzivou správné (tj. opravené) znění textu ve shodě s edicí, za grafickou značkou] je uvedeno chybné znění pramenné předlohy
- ¹ – arabská číslice označuje poznámky a komentáře nejrůznějšího druhu, které editor pokládal za důležité pro interpretaci textu

Formát EPUB umožňuje hypertextový přechod z různých částí textu (z položek obsahu, z indexových číslic a písmen textověkritického komentáře) na jiný text. Upozorňujeme, že některé

elektronické čtečky nemusí podporovat všechny zamýšlené formáty a funkce.

V elektronické edici je dále použito těchto typů závorek a dalšího grafického značení:

závorky

- {} ve složených závorkách je zaznamenán text, který má charakter přípisu. Rozlišujeme přípisky podle umístění v textu (marginální a interlineární) a přípisky podle stáří vzhledem k základnímu textu (soudobou rukou a pozdější rukou).
- [] v hranatých závorkách je zaznamenán text, který není součástí předlohového textu, ale který lze na základě pravděpodobnosti či jiného textu do edice doplnit; text v hranatých závorkách může být doplněn i o poznámku (značenou arabskou číslicí v horním indexu) s údajem, odkud je text doplněn. V hranatých závorkách jsou rovněž umístěna čísla a údaje určující strukturu textu (foliace, paginace).

odlišné písmo

- *kurziva* označuje text, který byl editorem interpretován jako text nečeský; dále nerozlišujeme, o jaký jazyk se jedná, avšak nejčastěji se vyskytuje latina
- větším písmem jsou označeny nadpisy a podnadvpisy
- různou velikost písma či *kurzivní* řez některé čtečky nerozlišují

Komentář editora

Literárněhistorický úvod

S románem *Solfernus* byla dosud možnost seznámit se pouze prostřednictvím ukázek v chrestomatii F. J. Tomsy z r. 1805, ve *Výboru z literatury české* K. J. Erbena z roku 1868 či v novočeském převyprávění ukázky v *Nové legendě zlaté* z roku 1928, nyní vychází edice úplná.

Česká literární historie řadí památku mezi *duchovní*, případně *pekelné romány*, čemuž v německé literární historii odpovídá pojem *Satansprozesse*. Ve starší české literatuře se mezi tzv. pekelné romány řadí ještě podobně rozsáhlý román *Belial* neboli *Hříšných utrpenie*, což je překlad díla italského kanonisty Jakuba z Teramu sepsaného k roku 1382, a dílko *Súd Astarotův*, přepracování latinské předlohy mylně připisované italskému kanonistovi Bartolu de Sassoferrato

(†1357). Zatímco u posledně zmíněných památek cizojazyčné předlohy doložené máme, v případě *Solferna* se o původu díla zatím jen dohadujeme; podle úvodních statí ke *Staročeskému slovníku* (Havránek 1968, s. 109) jde o překlad z latiny z doby okolo 1400.

Název díla *Solfernus*, odvozený od vlastního jména jedné z hlavních postav a korespondující s názvy dalších pekelných románů, stejně jako alternativní název *Život Adamův* se tradují již ve staročeských opisech díla. *Solfernus* obsahuje dvě předmluvy. První předmluva říká, že autorem díla je žid Frigonius (v tomto rkp. Trigonius) Jeruzalémský, který dílo napsal v arabštině a věnuje ho biskupu, od něhož přijal křest. Autor druhé předmluvy se hlásí jako překladatel, který dílo uzpůsobil latinskému jazyku a věnuje ho králi; o své osobě píše dále, že je v pozdním věku a napsal moralistní knížky a králův životopis. Latinská a též uvedená arabská tradice díla však není dosud doložena.

Doslov a dobové komentáře díla vysvětlují jeho účel jako poučné, výstražné a kratochvilné čtení o morálce a teologických otázkách.

V románu *Solfernus* je též obsažen *Život Adama a Evy*. *Život Adama a Evy* je původně samostatná památka, která se také samostatně dochovala do současnosti ve dvou úplných rukopisech, zlomku a jednom prvotisku. J. Polívka (Polívka 1895, s. 191) na základě textových srovnání latinských zpracování a samostatných staročeských rukopisů *Života Adama a Evy* se zněním v rukopisech románu *Solfernus* prokázal výrazné textové shody znění románu *Solfernus* se zněním *Života* podle rkp. Praha, KNM IV E 29, 198r–206v. Textové odlišnosti, jimiž se vyznačuje znění v románu *Solfernus* a v tomto staročeském rukopise *Života* oproti jeho ostatním staročeským rukopisům a latinským verzím, ho dovedly k názoru, že zpracovatel *Solferna* použil jako svou předlohu nikoli latinské, nýbrž staročeské zpracování *Života Adama a Evy*. V editovaném rukopise románu

Solfernus se text *Života Adama a Evy* nachází s přestávkami na ff. 125r–144v.

Na f. 133r editovaného rukopisu se dále nachází zpracování *legendy o původu dřeva Kristova kříže*. V kodexech se román *Solfernus* často vyskytuje zároveň s románem *Belial*; ten bývá druhý v pořadí a chápe se jako pokračování děje. Duchovní román *Solfernus* později rozšířil a přepracoval V. Hájek z Libočan, poprvé toto přepracování vyšlo tiskem roku 1553 (K17597).

Editovaný rukopis

Stávající edice románu *Solfernus* je pořízena na základě rkp. Praha, KNM IV E 29, 67r–154r. Památka se dochovala také v rkp. Praha, NK XVII F 26, 214 ff., v rkp. Praha, KNM IV E 6, 1r–164v, neúplně v rkp. Praha, KNM I F 32, 1r–115v a ve zlomku Praha, KNM 1 A c 11, všechny tyto rukopisy pocházejí z 15. století.

Sborník Knihovny Národního muzea v Praze se signaturou IV E 29 obsahuje staročeský duchovní pekelný román *Solfernus* na foliích 67r–154r.

Podle sdělení kodikologa Michala Dragouna, který se zabýval filigrány nacházejícími se v kodexu, pochází rukopis nejspíše z osmdesátých let 15. století, snad z jejich první poloviny. O době vzniku rukopisu vypovídá také zápis hlásek *t̃*, *ñ* ap. spřežkou *ti*, *ni*, např. 150v *fftiaftni*, 150v *wiezniowe*, k čemuž v rukopisech např. podle J. Daňhelky (Směrnice pro vydávání starších českých textů. In: *Husitský Tábor* 8, 1985, s. 293) dochází až po zániku jotace. Oproti tomu však zde nacházíme četná místa, která jotaci zachovávají; nelze proto vyloučit, že jotace mohla být obsažena v předlohovém textu a písař rukopisu ji místy mechanicky přejal. Z toho důvodu je rozkolísaná jotace v edici zachována.

Členění textu, interpunkce

Edice zcela zohledňuje odstavcové členění textu podle rukopisu. Hranice slov jsou stanoveny podle současné pravopisné praxe, slovní spojení typu *napřed pověděný*, *svrchu psaný* jsou zapsána zvlášť, substantivní kompozita s členem

spolu-, např. *spoluposel*, *spolustání*, jsou psána dohromady. Sloveso *být* ve tvaru 2. osoby sg. prez. je psáno zvlášť s apostrofem: *s'*. Je zavedena novodobá interpunkce, přičemž uvozovkami se značí přímá řeč postav v díle.

Velká písmena

Užití počátečních velkých písmen se řídí zásadami novočeského pravopisu, užívají se též u božích jmen *Bůh*, *Pán*, *Hospodin* ap. a oslovení typu *Jeho Milost*, *Vaše Svatost*.

Zkratky

Běžné zkratky se bez poznámky rozepisují, např. 67v *gt* tj. jest, zkrácení se užívá zejména na konci řádku, např. 67v *gmeo/* tj. jméno. Rozepisuje se též zkráceně zapsané sousloví *alfa omega* na f. 78v, 120r, 141r.

Písařské omyly

Rukopis se vyznačuje opisovačskými chybami, zjevné chyby se emendují s přihlédnutím k znění dalších dochovaných opisů díla, převážně v rkp.

NK XVII F 26 (v tomto rukopise pro snadné dohledávání odkazujeme na původní, perem psanou foliaci, a to i s vědomím, že obsahuje dvě chyby: není započítáno f. 9, a f. 99 je započítáno dvakrát), případně také z rkp. KNM IV E 6. Příkladně na f. 98v: *protoť jest* (NK XVII F 26 na f. 64r: *proto čest*, KNM IV E 6 na f. 54r: *protož čest*) a *chvála*; na f. 101v: *A tak, aby nás soud* (NK XVII F 26 na f. 69v namísto *soud*: *snad*, KNM IV E 6 na f. 59r: *snad*) *tudy vždy o naší duostojnost připravili*. V emendacích se lomítkem značí předěly řádkové a stránkové. Chybějící iniciály v začátcích kapitol, pro které jsou v trojřádkové mezeře zapsány reprezentanty, se přepisují bez poznámky, emendována jsou pouze místa bez jakéhokoli textového záznamu.

Opravy, stránkové kustody, přípisky a mladší korektorské zásahy

Chyby písař či soudobý korektor opravoval přeškrtnutím, případně podtržením chybného

místa. Ojedinělé reklamanty jsou na f. 78v, 90v, 114v. Ojediněle se vyskytnou další přípisky mladší rukou, např. na f. 106r, 134v, dále ojediněle zasáhl červeným inkoustem mnohem mladší korektor, např. na f. 101r. Další opravy, např. na f. 88rv, jsou prováděny tužkou, na f. 67r je připsán titul *Solfernus*, tužkou se zpočátku zapisují čísla kapitol v prázdných řádcích pro iniciály a marginálně poznámky *NB*, např. f. 106v.

Literatura

HAVRÁNEK, Bohuslav, ed. Staročeský slovník. Úvodní stati, soupis pramenů a zkratk. 1. vyd. Praha 1968, s. 109.

JAGIĆ, Vatroslav: *Slavische Beiträge zu den biblischen Apokryphen, I, Die altkirchenslavischen Texte des Adambuches*, Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Philosophisch-historische Classe 42. Wien 1893, s. 64–69.

JIREČEK, Josef: Staročeské duchovní romány. *Rozpravy z oboru historie, filologie a literatury*, Vídeň 1860, s. 76–78.

JIREČEK, Josef: Soud o vykoupení světa od Jakuba Averanského. ČČM 1884, s. 319–322.

JUNGSMANN, Josef: *Josefa Jungmanna Historie literatury české: aneb saustawný přehled spisů českých s krátkau historií národu, oswícení a jazyka*. Praha 1849, s. 113.

OPELÍK, Jiří, ed. et al. *Lexikon české literatury: osobnosti, díla, instituce*. Praha 1985–2008. S.v. Solfernus (Jan Lehár)

OTT, Emil. *Beiträge zur Receptions-Geschichte des römisch-canonischen Processes in den böhmischen Ländern*. Leipzig 1879, s. 110–113. Reprint 2013, dostupný on-line < http://www.forgottenbooks.com/books/Beitrage_zur_Receptions-Geschichte_des_Romisch-Canonischen_1100043052>

PATERA, Adolf: Staročeské zbytky o Adamovi a Evě ze XIV. století, ČČM 1884, s. 238–249, zvl. od s. 241.

POLÍVKA, Jiří: Die Vita Edae et Evae in der Altböhmischen Literatur, *Archiv für slavische Philologie*. Berlin 1895, s. 186–191.

Edice

DOLENSKÝ, Antonín, ed. et al. *Nová legenda zlatá: obrazová antologie z legendární tvorby prostonárodní a umělé, domácí i cizí. Díl II., Ostatní legendy staročeské kromě Passionálu, duchovní romány, skladby eschatologické, duchovní eposy*. Praha 1928, s. 88–96.

ERBEN, Karel Jaromír. *Výbor z literatury české. Díl druhý, Od počátku XV až do konce XVI století*. Praha 1868, s. 471–498. Podle rkp. KNM IV E 29 124v–133r. Dostupné on-line <<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/handle/ABA001/1175223>>

TOMSA, František Jan. *Über die Veränderungen der čechischen Sprache, nebst einer čechischen Chrestomathie seit dem 13. Jahrhunderte bis jetzt*. Prag 1805, s. 117–119. Podle rkp. NK XVII F 26 2r–10v (původní foliace). Dostupné online <<http://kramerius.nkp.cz/kramerius/handle/ABA001/21095120>>

Tato edice je autorské dílo chráněné ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, a je určena pouze k nekomerčním účelům.